

Tartalom

II Nem jogalkotási aktusok

HATÁROZATOK

- ★ **A Bizottság (EU) 2015/1091 határozata (2014. július 9.) a Lettország által az A/S Air Baltic Corporation (airBaltic) részére nyújtott SA.34191. (2012/C) (ex 2012/NN) (ex 2012/CP) sz. támogatásról (az értesítés a C(2014) 4552. számú dokumentummal történt) ⁽¹⁾ 1**
- ★ **A Bizottság (EU) 2015/1092 határozata (2014. július 23.) a Görögország által a National Bank of Greece Csoport javára**
— a National Bank of Greece S.A. feltőkésítésével és szerkezetátalakításával;
— a First Business Bank S.A.-nak a National Bank of Greece S.A. részére történő átruházási megbízással való szanálásával;
— a Probank S.A.-nak a National Bank of Greece S.A. részére történő átruházási megbízással való szanálásával; továbbá
— a Cooperative Bank of Lesvos-Limnos, a Cooperative Bank of Achaia és a Cooperative Bank of Lamia szanálásával kapcsolatban végrehajtott SA.34824 (2012/C), SA.36007 (2013/NN), SA.36658 (2014/NN), SA.37156 (2014/NN) és SA.34534 (2012/NN) számú állami támogatásról (az értesítés a C(2014)5201. számú dokumentummal történt) ⁽¹⁾ 29

NEMZETKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKKAL LÉTREHOZOTT SZERVEK ÁLTAL ELFOGADOTT JOGI AKTUSOK

- ★ **Az Egyesült Nemzetek Szervezete Európai Gazdasági Bizottságának (ENSZ-EGB) 95. sz. előírása – Egységes rendelkezések járműveknek az utasok oldalirányú ütközés esetén történő védelme tekintetében történő jóváhagyásáról [2015/1093] 91**

⁽¹⁾ EGT-vonatkozású szöveg

II

(Nem jogalkotási aktusok)

HATÁROZATOK

A BIZOTTSÁG (EU) 2015/1091 HATÁROZATA

(2014. július 9.)

a Lettország által az A/S Air Baltic Corporation (airBaltic) részére nyújtott SA.34191. (2012/C)
(ex 2012/NN) (ex 2012/CP) sz. támogatásról

(az értesítés a C(2014) 4552. számú dokumentummal történt)

(Csak az angol nyelvű szöveg hiteles)

(EGT-vonatkozású szöveg)

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 108. cikke (2) bekezdésének első albekezdésére,

tekintettel az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásra és különösen annak 62. cikke (1) bekezdésének a) pontjára,

tekintettel arra a határozatra, amelyben a Bizottság az SA.34191. (2012/C) (ex 2012/NN) (ex 2012/CP) sz. támogatás tekintetében az Európai Unió működéséről szóló szerződés 108. cikkének (2) bekezdésében megállapított eljárás megindításáról határozott ⁽¹⁾,

miután felkérte az érdekelt feleket, hogy az említett rendelkezéseknek megfelelően nyújtsák be észrevételeiket, és tekintettel ezekre az észrevételekre,

mivel:

1. AZ ELJÁRÁS

1.1. ELŐZETES ÉRTESTÉS – SA.33799 (2011/PN)

- (1) A 2011. október 20-án nyilvántartásba vett, a SANI alkalmazáson keresztül benyújtott 2011. október 18-i 6332. sz. értesítéssel Lettország előzetesen értesítette a Bizottságot az A/S Air Baltic Corporationnek („airBaltic” vagy „a társaság”) nyújtott 16 millió LVL (22,65 millió EUR) ⁽²⁾ összegű kölcsönről. A lett hatóságok azt az álláspontot képviselték, hogy a kölcsön nem minősült állami támogatásnak, ugyanakkor a jogbiztonság és az átláthatóság érdekében mégis megtették az előzetes bejelentést. Az előzetes értesítést SA.33799 (2011/PN) hivatkozási számon nyilvántartásba vették.
- (2) 2011. október 27-én találkozóra került sor a lett hatóságokkal és a tanácsadóikkal, majd azt követően a lett hatóságok a 2011. november 7-én kelt levelükben további információkat nyújtottak be. A Bizottság további információkat kért 2011. november 16-i, 2011. november 17-i, 2011. december 1-jei és 2011. december 9-i e-mailjében, amelyre a lett hatóságok 2011. november 16-án, 2011. november 22-én, 2011. december 7-én, illetve 2011. december 13-án e-mailben válaszoltak.

⁽¹⁾ HL C 69., 2013.3.8., 40. o.

⁽²⁾ Átváltási árfolyam: 1 EUR = 0,7063 LVL. Az Európai Központi Bank által kihirdetett, 2011. évi átlagos átváltási árfolyam, amely elérhető a <http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=100000233> weboldalon.

- (3) 2012. január 4-én Lettország további információkat nyújtott be, és kifejtette, hogy a 16 millió LVL összegű – a fenti 1.1 bekezdésben említett – kölcsönt már 2011. október 21-én, a Bizottság előzetes engedélye nélkül a társaság rendelkezésére bocsátották. Ezen túlmenően Lettország 2011. december 13-án úgy határozott, hogy emeli a társaság tőkéjét, és 2011. december 14-én másodszor is kölcsönt nyújtott az airBalticnak.
- (4) Tekintettel arra, hogy a támogatást már odaítélték a társaságnak, valamint tekintettel a 2012. január 9-én érkezett panaszra (lásd alább az 1.2. szakaszt), a lett hatóságok a 2012. február 21-i e-mailjükben visszavonták az előzetes értesítést. Az SA.33799. (2011/PN) sz. állami támogatás ügyét 2012. február 27-én hivatalosan lezárták.

1.2. A PANASZOK – SA.34191 (2012/C) (ex 2012/NN) (ex 2012/CP)

- (5) 2012. január 9-én a SIA Baltijas aviācijas sistēmas nevű magánvállalkozás („BAS” vagy „a panaszos”), az airBaltic korábbi részvényese által benyújtott panasz érkezett a Bizottsághoz a lett állam által az airBalticnak nyújtott állítólagos támogatásokkal kapcsolatban.
- (6) A Bizottság 2012. január 23-án kelt levelében továbbította a panaszt véleményezésre Lettországnak, amely 2012. március 13-án válaszolt. A Bizottság a 2012. május 14-én kelt levelében további információkat kért Lettországtól, amelyeket 2012. július 16-án kapott meg.
- (7) A 2012. július 20-án nyilvántartásba vett, 2012. július 18-án kelt levélben a Bizottsághoz újabb panasz érkezett Inga Piterniece asszonytól, a BAS igazgatótanácsának egykori tagjától a lett állam által az airBaltic részére nyújtott állítólagos további támogatás ügyében. A Bizottság 2012. július 24-i e-mailjében továbbította az újabb panaszt véleményezésre Lettországnak, amely 2012. augusztus 22-én és szeptember 4-én válaszolt.
- (8) A lett hatóságokkal, a tanácsadóikkal és az airBaltic képviselőivel való találkozásra 2012. július 5-én és augusztus 17-én került sor.
- (9) A Bizottság a 2012. november 20-án kelt levelében tájékoztatta Lettországot, hogy a támogatás tekintetében az Európai Unió működéséről szóló szerződés („EUMSZ”) 108. cikkének (2) bekezdése szerinti eljárás megindításáról határozott („az eljárás megindításáról szóló határozat”). Lettország a 2013. január 23-án kelt levelében észrevételeket nyújtott be az eljárás megindításáról szóló határozattal kapcsolatban. A Bizottság a 2013. március 6-án kelt levelében információkat kért Lettországtól, amely 2013. április 8-án válaszolt. Ezenkívül 2013. június 25-én találkozóra került sor a lett hatóságokkal, majd Lettország 2013. augusztus 14-én, szeptember 18-án, október 9-én és október 25-én további információkat nyújtott be. 2013. október 22-én, 2013. november 22-én és 2014. január 10-én újabb találkozóra került sor a lett hatóságokkal és a jogi képviselőikkel. Lettország további információkat nyújtott be 2013. november 7-én és 8-án, december 2-án, 13-án és 20-án, valamint 2014. január 28-án és 31-én, február 28-án, március 24-én és 26-án, április 9-én és május 16-án.
- (10) A Bizottságnak az eljárás megindításáról szóló határozata 2013. március 8-án került közzétételre az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* ^(?). A Bizottság felhívta az érdekelt feleket a szóban forgó támogatásokra vonatkozó észrevételeik előterjesztésére.
- (11) A Bizottság észrevételeket kapott a Ryanairtól és az airBaltictól, valamint három személytől az airBaltic hitelezői részéről (FLS, AB Jet és Eurobalt Junipro). A Bizottság továbbította ezeket az észrevételeket Lettországnak, amely lehetőséget kapott rá, hogy reagáljon ezekre; Lettország megjegyzései 2013. május 27-én kelt levelében érkeztek meg.
- (12) Lettország a 2014. július 4-én kelt levelében beleegyezett, hogy lemond az EUMSZ 342. cikkéből eredő jogairól az 1/1958/EK rendelet 3. cikkével kapcsolatban, és elfogadhatja ezt a határozatot, majd angol nyelven értesítést küld róla.

2. A LETT LÉGI KÖZLEKEDÉSI PIAC

- (13) A lett légi közlekedési piac Lettország uniós csatlakozása óta gyors ütemben bővült. 2003 és 2007 között a rigai nemzetközi repülőtéren az utasszám átlagos éves növekedése – a két célállomás között utazó és az átszálló utasokat is beleértve – elérte a 47 %-ot: az utasok száma körülbelül 700 000-ról (2003) 3,2 millióra (2007) nőtt. A fapados légitársaságok, elsősorban a Ryanair megjelenése hozzájárult a piac növekedéséhez, mert az új útvonalak megnyílásával számottevő új kereslet jelentkezett.

^(?) Vö. az 1. lábjegyzettel.

- (14) A 2008–2009. évi globális gazdasági válság súlyosan érintette Lettország gazdasági növekedését és ebből kifolyólag a légi közlekedési piacát. A válság következményeként a két célállomás között utazó utasok száma Lettországban 3,2 milliőról (2008) 2,7 millióra (2009) csökkent, noha a teljes utasszám az átszálló utasoknak köszönhetően tovább emelkedett.
- (15) 2010-től folytatódott a piac általános növekedése, amely éves szinten átlagosan elérte a 12 %-ot. A két célállomás között utazó utasok száma átlagosan 9 %-kal nőtt évente, az átszálló utasok forgalmának növekedése pedig elérte az évi 18 %-ot. A lett légi közlekedési piac 2012 és 2015 között várhatóan évi 7 %-os növekedést fog mutatni.
- (16) A rigai nemzetközi repülőtér vezető szerepet játszik a balti térségben. 2011-ben hozzávetőlegesen 5,1 millióan utaztak Rigába vagy keltek útra Rigából, ezzel szemben Tallinn esetében ez a szám 1,9 millió, Vilnius esetében pedig 1,7 millió. 2011-ben az airBaltic szállította a Rigán keresztül repülőket 66 %-át, míg a Ryanair, a második legnagyobb piaci szereplő és az airBaltic fő vetélytársa az utasok 20 %-át. 15 másik légitársaság üzemeltetett Rigába induló vagy Rigából érkező járatokat (teljes körű szolgáltatásokat nyújtó légitársaságok és fapados légitársaságok), amelyek az utasforgalom 14 %-át bonyolították le (*).

3. A KEDVEZMÉNYEZETT

- (17) Az airBaltic 1995-ben alakult a Scandinavian Airlines (SAS) és a lett állam közös vállalkozásaként. 2009 januárjában a SAS eladta a vállalkozásban fennálló teljes részesedését (47,2 %) a BAS-nak.
- (18) A sajtóban megjelent információk alapján úgy tűnik, hogy a BAS magánvállalkozásként került megalapításra, és 2010 decemberéig Bertolt Flick kizárólagos tulajdonában volt, aki ekkor a részvényei 50 %-át átruházta a Bahamákon bejegyzett Taurus Asset Management Fund Ltd-re („Taurus”) (?).
- (19) 2011 októberétől az airBaltic részvényei – a Közlekedési Minisztériumon keresztül – a lett állam (52,6 %), valamint a BAS (47,2 %) és az orosz Transaero légitársaság (0,2 %) tulajdonában voltak. Az airBaltic elnöke és vezérigazgatója ekkor Bertolt Flick volt. 2011. november 1-je óta az airBaltic vezérigazgatói pozícióját Martin Gauss, a Malév korábbi vezérigazgatója tölti be.
- (20) A lett hatóságok által nyújtott információk alapján úgy tűnik, hogy a BAS biztosítékként felajánlotta az airBalticban fennálló részesedését (47,2 %) a Latvíjas Krājbankának, a Snoras litván bank lett leányvállalatának (⁽⁴⁾). 2011. november 16-án a Snoras összeomlott, és államosították (?). 2011. november 17-én a lett Pénz- és Tőkepiaci Bizottság (Finance and Capital Markets Commission, FCMC) elrendelte, hogy a Latvíjas Krājbanka 100 000 EUR-t meghaladó összegű banki műveleteit korlátozzák (⁽⁵⁾). Az FCMC 2011. november 21-i rendeletével a Latvíjas Krājbanka működését felfüggesztették, és vagyongazdálkodókat neveztek ki (⁽⁶⁾).
- (21) A benyújtott információk alapján úgy tűnik, hogy a BAS elmulasztotta teljesíteni a Latvíjas Krājbanka felé fennálló pénzügyi kötelezettségeinek egy részét. Ennek eredményeképpen a Latvíjas Krājbanka 2011. november 30-án a korábban a BAS által birtokolt airBaltic-részvényeit egy kivételével névértéken, 224 453 LVL (317 787 EUR) nagyságú összegért eladta a Közlekedési Minisztériumnak (⁽¹⁰⁾). Ezzel Lettország részesedése az airBalticban 99,8 %-ra nőtt, miközben a BAS csak egyetlen részvényt tartott meg.

(⁽⁴⁾) Forrás: A rigai nemzetközi repülőtér évkönyve, 2011, elérhető az alábbi weboldalon: <http://www.riga-airport.com/en/main/about-company/gada-gramata>.

(⁽⁵⁾) Lásd <http://bnn-news.com/airbaltic-shareholders-structure-11608>. A sajtó említést tesz bizonyos kapcsolatokról a Taurus és az orosz vállalkozó, Vlagyimir Antonov között.

(⁽⁶⁾) A Snoras litván bank korábbi fő részvényese és elnöke Vlagyimir Antonov volt.

(⁽⁷⁾) A Litván Központi Bank kifejtette, hogy a szabályozási követelmények betartásának elmulasztása, a kért információk biztosításának elmulasztása, valamint a vagyoni eszközök rossz állapota miatt szükség volt a Snoras államosítására. Lásd <http://en.rian.ru/business/20120523/173624459.html> és <http://www.bloomberg.com/news/2011-12-19/antonov-says-he-invested-50-million-euros-in-latvia-s-airbaltic.html>.

(⁽⁸⁾) Lásd http://www.lkb.lv/en/about_bank/news/archyve?item=2022&page=6.

(⁽⁹⁾) Lásd http://www.fktk.lv/en/publications/other_publications/2012-02-07_jsc_latvijas_krajbanka_c/.

(⁽¹⁰⁾) A közlekedési miniszter kifejtette, hogy az adásvétel célja a Latvíjas Krājbanka betéteseinek védelme volt. A BAS pénzügyi gondjai miatt nyilvánvalóan fennállt annak a veszélye, hogy az állam nem tud tőkét befektetni az airBalticba, ezért a kormány úgy döntött, hogy az érdekei védelmében eljárva átveszi az airBaltic feletti ellenőrzés gyakorlását. Lásd <http://www.bloomberg.com/news/2011-12-01/latvia-buys-out-minority-shareholder-in-airbaltic-ministry-says.html> és http://www.sam.gov.lv/?cat=8&art_id=2598.

- (22) A sajtóban megjelent információk alapján úgy tűnik, hogy a BAS részvényesei is felajánlották a BAS-részvényeiket biztosítékként a Latvijai Krājbanka számára ⁽¹¹⁾. 2012. február 6-án, a BAS-szal kapcsolatos fizetésektelenségi eljárás ⁽¹²⁾ keretében a Latvijai Krājbanka egyik leányvállalata átvette a BAS részvényeit a korábbi részvényesektől, és új vezetőséget nevezett ki.
- (23) Végezetül 2012. június 8-án a lett állam 1 LVL összegért megvásárolta a BAS egyetlen airBaltic-részvényét. Így ettől az időponttól kezdve a BAS nem rendelkezett részesedéssel az airBalticban ⁽¹³⁾.
- (24) Az airBaltic pénzügyi helyzetét illetően a lett hatóságok kifejtették, hogy a társaság nehézségei 2008-ban kezdődtek a globális gazdasági recesszió és az olajárak drasztikus emelkedése következtében. Az airBaltic ennek eredményeképpen 2008-ban 28 millió LVL (39,64 millió EUR) veszteséget könyvelt el. A társaság 2009-ben azonban 14 millió LVL (19,82 millió EUR) nyereséggel zárt ⁽¹⁴⁾. 2010-ben az airBaltic ismét veszteséges volt (34,2 millió LVL, azaz 48,42 millió EUR). 2011 júniusában a lett gazdasági miniszter azt mondta, hogy az airBaltic 2011 első öt hónapjában 18 millió LVL (25,48 millió EUR) veszteséggel üzemelt, és közel állt a csődhöz ⁽¹⁵⁾. Az airBaltic 2011. szeptember 21-én jogvédelemért folyamodott a hitelezőivel szemben ⁽¹⁶⁾. A 2011. évi ellenőrzött eredmények szerint a veszteség összege 83,5 millió LVL (118,22 millió EUR).
- (25) 2012. augusztus 27-én Lettország felhívást tett közzé, hogy a lehetséges befektetők nyilvánítsák ki az airBaltic tőkéjének egy részvény híján 50 %-a megszerzése iránti érdeklődésüket (*), de más jellegű tranzakciókat sem zártak ki. A befektetők kiválasztásának fő szempontjai a befektető képessége az airBaltic fejlesztésének elősegítésére, a befektető hírneve és tapasztalata, valamint a pénzügyi forrásai. A folyamat a tervek szerint 2014-ig tart.

4. AZ INTÉZKEDÉSEK LEÍRÁSA

4.1. A 2011. OKTÓBER 3-I MEGÁLLAPODÁS: AZ ELSŐ ÁLLAMI KÖLCSÖN ÉS A BAS-KÖLCSÖN

- (26) Egy 2011. október 3-án kelt megállapodás („a megállapodás”) alapján Lettország beleegyezett, hogy 16 millió LVL (22,65 millió EUR) összegű kölcsönt („az első állami kölcsön”, **I. intézkedés**) nyújt az airBalticnak a BAS-tól származó további 14 millió LVL (19,82 millió EUR) nagyságú kölcsön („a BAS-kölcsön”) mellett. A két kölcsön feltételei kapcsolódtak egymáshoz és azonosak voltak, és a kezdeti kamatlábat [11–13] ⁽¹⁷⁾ %-ban állapították meg. Ugyanakkor az airBalticnak szánt kölcsön nyújtásakor a BAS lemondott arról a jogáról, hogy fedezet mellett biztosítsa ezt a kölcsönt.
- (27) A megállapodás azt is kimondta, hogy legkésőbb 2011. december 15-ig az állam további, meghatározatlan összegű, a szavazati jogával arányos nagyságú kölcsönt nyújt az airBalticnak az első állami kölcsön feltételeivel megegyező feltételek mellett. Mindkét állami kölcsönt tőkésíteni kívánták, amennyiben teljesülnek bizonyos feltételek, többek között, ha az airBaltic igazgatótanácsa jóváhagyja az üzleti/szerkezetátalakítási tervet.
- (28) A megállapodás 7. cikke rendelkezett az airBaltic jövőbeli tőkeemelésének feltételeiről. Különösen a 7.3. cikk mondta ki, hogy „az állami kölcsön és a BAS-kölcsön [...] hozzáadódhat a tőkésít+endő összeghez”. A 7.4. cikk értelmében a BAS vállalta, hogy a kölcsön tőkésítésére és a tőkeemelésre szavaz. Arra az esetre, ha a BAS nem teljesíti a kötelezettségvállalásait, a 7.4. cikk feljogosította az államot arra, hogy 1 LVL összegért megvásárolja a BAS airBaltic-részvényeit ⁽¹⁸⁾.

⁽¹¹⁾ Lásd <http://www.baltic-course.com/eng/transport/?doc=54423>. A sajtó arról is beszámol, hogy a BAS állítólag 14 millió LVL nagyságú összeggel tartozik a Latvijai Krājbankának (lásd például <http://www.baltic-course.com/eng/transport/?doc=53861>).

⁽¹²⁾ Lettország szerint 2013 augusztusától kezdve számos hitelezője igyekezete ellenére sem jelentették be a BAS csődjét.

⁽¹³⁾ Emellett úgy tűnik, hogy legalább 2010 óta az airBaltic fő részvényesei – a lett állam és a BAS – között továbbra is ellentétek álltak fenn: a sajtó számos jogi lépésről tudósít a lett állam és a BAS között (lásd például <http://atwonline.com/airline-finance-data/news/airbaltic-files-bankruptcy-0921>).

⁽¹⁴⁾ Lásd <http://centreforaviation.com/analysis/airbaltics-restructuring-plan-is-in-full-swing-but-competition-from-estonian-air-is-rising-74754>.

⁽¹⁵⁾ Lásd <http://www.eurofound.europa.eu/emcc/erm/factsheets/18371/Air%20Baltic%20Corporation?Template=searchfactsheets&kSel=1> és <http://www.baltic-course.com/eng/transport/?doc=42089>.

⁽¹⁶⁾ Lásd https://www.airbaltic.com/en/bottom_menu/press-room/press_releases/2011/airbaltic-files-for-legal-protection-airbaltic-to-continue-operations.

(*) A lett Közelekedési Minisztérium 2012. augusztus 27-én hirdetést tett közzé a Financial Times európai és brit kiadásában, és felkérte az érdeklődőket, hogy nem kötelező jelleggel nyilvánítsák ki érdeklődésüket az airBaltic által kibocsátott részvények megvásárlása iránt. Lásd http://prudential.lv/upload_file/27082012-ABC%20ad%20EN.pdf.

⁽¹⁷⁾ Üzleti titok

⁽¹⁸⁾ A lett állam nyilvánvalóan gyakorolta ezt a jogát 2012. június 8-án (lásd fent a (23) preambulumbekendést).

- (29) Lettország 2011. október 21-én nyújtotta az első állami kölcsönt az airBalticnak (lásd fent a (3) preambulumbekendést). A BAS 2011. november 1-jén nyújtotta a BAS-kölcsönt.
- (30) 2011. december 13-án, miután Lettország részesedése az airBalticban 99,8 %-ra nőtt (lásd fent a (21) preambulumbekendést), a lett kormány úgy határozott, hogy jóváhagyja az első állami kölcsön kamatlábának [11–13] %-ról [2–4] %-ra való csökkentését. Mivel az első állami kölcsön és a BAS-kölcsön összefüggött egymással (lásd fent a (26) preambulumbekendést), ez utóbbira is ugyanazt a kamatlábat alkalmazták.

4.2. A 2011. DECEMBER 13-ÁN NYÚJTOTT MÁSODIK ÁLLAMI KÖLCSÖN

- (31) 2011. december 13-án, az első állami kölcsön kamatlábának csökkentésével egyidejűleg (lásd fent a (30) preambulumbekendést) a lett kormány úgy határozott, hogy két részletben 67 millió LVL (94,86 millió EUR) összegű átváltható kölcsönt nyújt az airBalticnak [9–11] %-os kamatláb mellett („második állami kölcsön”, **2. intézkedés**)⁽¹⁹⁾.
- (32) A második állami kölcsön 41,6 millió LVL (58,89 millió EUR) nagyságú első részlete a 2011. december 14-i megállapodás értelmében azonnal az airBaltic rendelkezésére állt. A 25,4 millió LVL (35,96 millió EUR) nagyságú második részlet 2012. december 14-én, az eljárás megindításáról szóló határozat Bizottság általi elfogadását követően vált elérhetővé a társaság számára.

4.3. MEGÁLLAPODÁS AZ AIRBALTIC TŐKEEMELÉSÉRŐL 2011. DECEMBER 22-ÉN

- (33) Az airBaltic részvényeseinek 2011. december 22-i közgyűlésén a lett állam és a BAS (bár ekkor már csak egyetlen részvénnyel rendelkezett a társaságban) megállapodott egy 110 millió LVL (155,74 millió EUR) összegű tőkeemelésről („tőkeemelés”, **3. intézkedés**). Ezt az első állami kölcsön, a második állami kölcsön első részlete és a BAS-kölcsön tőkésítésével kívánták elérni a BAS 37,7 millió LVL (53,38 millió EUR) összegű, készpénzben történő hozzájárulása mellett.
- (34) A lett állam 2011. december 29-én végrehajtotta az airBaltic tőkeemelésében való részvételére vonatkozó határozatát, és tőkésítette az első állami kölcsönt és a második állami kölcsön első részletét.
- (35) A lett Közlekedési Minisztérium a 2012. január 4-én kelt levelében arra kérte a BAS-t, hogy a BAS-kölcsön tőkésítésével és a készpénzinjekcióval járuljon hozzá a tőkeemeléshez. A lett hatóságok kérései ellenére úgy tűnt, hogy a BAS nem kívánja teljesíteni a részvényesi közgyűlésen elfogadott megállapodást. A 2012. január 6. és 26. között kelt leveleiben a BAS kifogásolta, hogy az állam megvásárolta a Latvijai Krājbankától a korábban a BAS által birtokolt airBaltic-részvényeket (lásd fent a (21) preambulumbekendést), és kérte, hogy az állam ne hozzon határozatokat az airBaltic tőkéjének megváltoztatásáról. 2012. január 19-én az FCMC hivatalosan megtiltotta a BAS-nak és az airBalticnak, hogy a BAS-kölcsön a tőkeemelés részét képezze.
- (36) 2012. január 30-ig, azaz a tőkeemeléssel kapcsolatos jegyzési időszak első szakaszának végéig a BAS nem tőkésítette a kölcsönt, és készpénzinjekcióra sem került sor.

4.4. A BAS PANASZA ÉS AZ AZT KÖVETŐ ESEMÉNYEK

- (37) A Bizottsághoz 2012. január 9-én benyújtott panasz az első és második állami kölcsönre, valamint a tőkeemelésre vonatkozott. Ezenkívül a BAS panasszal élt két másik olyan intézkedéssel kapcsolatban, amely potenciálisan állami támogatást jelentett az airBaltic számára: az állam 2010 áprilisában kamatszervény nélküli kötvényeket vásárolt az airBaltictól (**4. intézkedés**), valamint 2011. november 21-én és 22-én a Latvijai Krājbanka 2,8 millió EUR nagyságú összeget fizetett az airBalticnak (**5. intézkedés**).
- (38) Lettország kifejtette, hogy a 4. intézkedés részeként az airBaltic akkori fő részvényesei, azaz a lett állam és a BAS 30 millió LVL (42,47 millió EUR) értékben kamatszervény nélküli kötvényeket vásároltak az airBaltictól. Lettország kötvényeit nem közvetlenül a Közlekedési Minisztérium (az airBaltic-részvények tényleges tulajdonosa) jegyezte, hanem a Lett Állami Rádió- és Televízióközpont (Latvian State Radio and Television Centre, LVRTC), egy

⁽¹⁹⁾ Az eljárás megindításáról szóló határozat (80) preambulumbekendésében foglaltakkal ellentétben a hivatalos vizsgálati eljárás során a Bizottság megállapította, hogy a megállapodás nem kötelezte a BAS-t arra, hogy a második állami kölcsön mellett átváltható kölcsönt nyújtson ugyanolyan feltételek mellett.

100 %-ban állami tulajdonban lévő vállalat. Lettország és a BAS a részesedése arányában, darabonként 1 LVL névértéken, kamat nélkül vásárolta meg a kötvényeket. Ennek eredményeképpen a lett állam körülbelül 15,78 millió LVL (22,34 millió EUR), a BAS pedig körülbelül 14,22 millió LVL (20,13 millió EUR) értékű kamatszelvény nélküli kötvényt vásárolt az airBaltictól. A kötvényeket 2015. július 1-jén, kötvényenként egy részvény alapon kívánják tőkésíteni.

- (39) Az 5. intézkedéssel kapcsolatban a lett hatóságok kifejtették, hogy 2011. november 21-én és 22-én a panaszos állításaival ellentétben nem került sor kifizetésre az airBaltic részére. Ugyanakkor az airBaltic három fizetési meghagyást nyújtott be a Latvijas Krājbankának azt megelőzően, hogy az FCMC 2011. november 17-én határozatot hozott a Latvijas Krājbanka 100 000 EUR-t meghaladó összegű banki műveleteinek korlátozásáról, valamint a Latvijas Krājbanka valamennyi tevékenységének 2011. november 21-vel történő beszüntetéséről (lásd fent a (20) preambulumbekzdést). Ezeket a meghagyásokat a Latvijas Krājbanka napokkal később teljesítette. Az érintett banki műveletek a 2011. november 25-én történt, [...] millió USD összegű kifizetés az IATA Clearing House-nak és [...] millió EUR összegű kifizetés a rigai nemzetközi repülőtérnek, valamint a 2011. november 30-án történt, [...] millió EUR összegű átutalás az airBaltic Swedbankban vezetett bankszámlájára.

4.4.1. A 2012. márciusi reShape terv

- (40) 2012 márciusában az airBaltic elfogadta a reShape című tervet. A terv számos intézkedést tartalmaz, többek között hatékonyabb repülőgépek vásárlását⁽²⁰⁾ és egyes útvonalak megszüntetését, ami lehetővé tenné, hogy a realista és az optimista forgatókönyv szerint a társaság 2014-ben elérje a megtérülési szintet. Ugyanakkor a pesszimista forgatókönyv szerint az airBaltic kamatfizetés és adózás előtti eredménye (EBIT) legalább 2016-ig negatív lesz.
- (41) A reShape terv szerint a társaságnak eddig nyújtott 83 millió LVL (117,51 millió EUR) nagyságú összeg (21) túl további [45–55] millió LVL ([64–78] millió EUR) nagyságú összegre lesz szükség [...] a reális forgatókönyv szerint. Ez az összeg az optimista forgatókönyv szerint [5–15] millió LVL ([7–21] millió EUR) nagyságú összegre csökken, a pesszimista forgatókönyv szerint viszont [135–145] millió LVL ([192–206] millió EUR) összegre nő.

4.5. A 2012. JÚLIUS 18-I PANASZ

- (42) Lettország és a BAS mellett számos további befektető is szerepelt a megállapodást kötő felek között. Ezek a befektetők megállapodtak abban, hogy kettő, egyenként 35 millió EUR nagyságú szindikált hitelt nyújtanak az airBalticnak [5–7] % nagyságú kezdeti kamatláb mellett. Az 1. számú szindikált hitelt a Latvijas Krājbanka és a Snoras litván bank fogja nyújtani. A 2. számú szindikált hitelt több társaság, köztük a Taurus fogja biztosítani. A szindikált hitelek az érintett magánbefektetők airBalticnak szembeni követeléseinek megújítását célozták meg. Arra az esetre, ha a BAS nem teljesíti a megállapodásban vállalt kötelezettségeit, az airBalticnak a 2. számú szindikált hitelt nyújtó befektetők (köztük a Taurus, a BAS részvényese) a megállapodás 7.4. cikkével összhangban megállapodtak, hogy „1 LVL összegért az államra vagy az általa megnevezett társaságra ruházzák a [...] fennálló 2. számú [szindikált] hitelből származó valamennyi követelésüket”.
- (43) 2012. július 18-án újabb panasz érkezett a Bizottsághoz (lásd fent a (7) preambulumbekzdést) a befektetőknek a megállapodás 7.4. cikke értelmében fennálló kötelezettsége vonatkozásában, miszerint mindössze 1 LVL összegért az államra vagy az általa megnevezett társaságra ruházzák a 2. számú szindikált hitelből származó valamennyi követelésüket (lásd fent a (28) preambulumbekzdést). A panaszos azt állítja, hogy a lett állam a 2012. február 9-én és 2012. június 12-én kelt levelében úgy határozott, hogy az airBalticnak nyújtandó 2. számú szindikált hitel részét képező 5 millió EUR összegű (azaz a Taurusnak a 35 millió EUR nagyságú teljes hitelhez történő hozzájárulását jelentő) követelést 1 LVL összegért az airBalticra engedményezi (**6. intézkedés**).

5. AZ ELJÁRÁS MEGINDÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ HATÁROZAT

- (44) 2012. november 20-án a Bizottság úgy határozott, hogy megindítja a hivatalos vizsgálati eljárást. Az eljárás megindításáról szóló határozatában a Bizottság arra az előzetes álláspontra jutott, hogy az airBaltic az említett intézkedések meghozatalakor nehéz helyzetben lévő cégnek számított. Emellett kifejezte kétségeit a vizsgált hat intézkedéssel kapcsolatban, és azt az előzetes következtetést vont le, hogy mindegyik állami támogatásnak minősül.

⁽²⁰⁾ 2012. július 10-én az airBaltic szándéknyilatkozatot írt alá a Bombardierrel tíz CS300 repülőgép megvásárlásáról és további tíz CS300 repülőgép vásárlási jogáról. A CS300 repülőgépek listaára alapján a biztos megrendeléssel járó szerződés értéke hozzávetőleg 764 millió USD (621,74 millió EUR), amely a vásárlási jog biztos megrendeléssé alakulása esetén elérheti az 1,57 milliárd USD (1,28 milliárd EUR) összeget. Lásd <http://www.airbaltic.com/public/49780.html>. Átváltási árfolyam: 1 EUR = 1,2288 USD; az Európai Központi Bank által kihirdetett, 2012. júliusi átlagos átváltási árfolyam, amely elérhető a <http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000233> weboldalon.

⁽²¹⁾ A 16 millió LVL összegű első állami kölcsön és a 67 millió LVL összegű második állami kölcsön (beleértve a 25,4 millió LVL nagyságú második részletet, amelyet a reShape terv értelmében 2012 második felében bocsátottak a társaság rendelkezésére).

- (45) A Bizottság először megállapította, hogy az állam az első állami kölcsönt (**1. intézkedés**) a BAS-kölcsönnel egyidejűleg – a részesedésük arányában – és azonos feltételek mellett biztosította, ami első látásra azt sugallná, hogy a két kölcsönt egyenlő feltételek mellett nyújtották. A Bizottság ugyanakkor megállapította, hogy az első állami kölcsönt és a BAS-kölcsönt önállóan nem, csak a megállapodás rendelkezéseinek összefüggésében vizsgálhatja meg. Ennek megfelelően a Bizottság megállapította, hogy a megállapodásból nem következett az, hogy a BAS-nak a BAS-kölcsönön felül átváltható kölcsönt is kellett volna nyújtania az airBalticnak a második állami kölcsön mellett, valamint azt, hogy az állam olyan kötelezettségeket vállalt, amelyek eltértek a BAS által vállalt kötelezettségektől, és gazdaságilag jelentősebbek voltak. A Bizottság azt is megállapította, hogy a BAS-nak az airBalticba történő befektetésről szóló határozatát úgy hozták meg, hogy a közigazgatási szervek már jelezték hajlandóságukat a társaság pénzügyi támogatására.
- (46) Az első állami kölcsön kamatlábának, valamint a kamatláb 2011 decemberében történt [5–15] százalékpontos csökkentésének (lásd fent a (30) preambulumbekendést) vonatkozásában a Bizottság kételyeit fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy az airBaltic akkori jelentős nehézségeit tekintve a kamatlábak megfelelենek a piaci viszonyoknak.
- (47) A második állami kölcsön (**2. intézkedés**) vonatkozásában a Bizottság először megállapította, hogy már a megállapodásban is szó volt róla, jóllehet az összeget nem határozták meg, és számos tényezőtől tették függővé. A Bizottság szerint a második állami kölcsön nem tekinthető egyenlő alapon nyújtott kölcsönnek, mert – Lettország érvelésével ellentétben – nem következett a megállapodásból, hogy a BAS-nak is átváltható kölcsönt kell nyújtania az airBalticnak a BAS-kölcsönön felül. Ezenkívül a Bizottság kiemelte, hogy amikor Lettország az airBalticnak nyújtandó második állami kölcsönről határozott, a BAS részéről valószínűtlen volt az egyidejűség, mert nem állt fenn semmilyen kötelezettség arra nézve, hogy további kölcsönt nyújtson az airBalticnak.
- (48) A második állami kölcsön kamatlábát (9–11 %) illetően a Bizottság kifejezte kételyeit azzal kapcsolatban, hogy egy magánbefektető adott-e volna kölcsönt a társaságnak ilyen kamatláb mellett, tekintve az airBaltic nehézségeit és azt a tény, hogy ugyanazt a biztosítékot használták, mint az első állami kölcsön esetében.
- (49) A 2011. december 22-én elfogadott tőkeemelést (**3. intézkedés**) illetően a Bizottság megállapította, hogy a feltőkésítésről szóló határozat elfogadása idején a BAS már csak egyetlen airBaltic-részcseppel rendelkezett (mert az állam megvásárolta őket a Latvias Krājbankától). Ennek eredményeképpen az állam részesedése a társaságban 99,8 %-ra nőtt (lásd fent a (21) preambulumbekendést). Az átváltás ezért csekély gazdasági jelentőséggel bírt a BAS számára, amelyet – a korábbi részesedésének visszaszerzése érdekében – nemcsak arra kértek, hogy alakítsa tőkévé a BAS-kölcsönt, hanem arra is, hogy 37,7 millió LVL (53,38 millió EUR) készpénzt fektessen be, mindezt úgy, hogy a társaság nehézségeit tekintve korlátozott volt annak a lehetősége, hogy rövid vagy középtávon megtérüljön a saját tőke. Emellett a Bizottság kételyeit fejezte ki a 3. intézkedés tényleges dátumával kapcsolatban.
- (50) A Bizottság azt is megállapította, hogy a BAS-nak és az államnak adott időszakon belül – feltehetően 2012. január 30-ig, azaz a tőkeemelés jegyzési időszaka első szakaszának lezárultáig – kellett végrehajtania az airBalticba történő tőkeinjekciót. Az állam ezt 2011. december 29-én vagy 30-án megtette, a BAS ugyanakkor végül soha nem alakította tőkévé a kölcsönt, és nem került sor a készpénzinjekcióra. A Bizottság szerint a kölcsönök tőkévé alakítását megelőzően Lettországnak várnia kellett volna, és ésszerű mértékben meg kellett volna győződnie arról, hogy a BAS is hasonlóképpen fog eljárni. A Bizottság ennek alapján úgy ítélte meg, hogy a 3. intézkedés nem felelt meg a piacgazdasági befektető elvének.
- (51) A 30 millió LVL (42,47 millió EUR) értékű kamatszelvény nélküli kötvénynek az airBaltictól 2010 áprilisában történt megvásárlását (**4. intézkedés**) illetően a Bizottság kiemelte, hogy a jellegük szempontjából ezek a kötvények tőkeinjekciónak felelnek meg. Mivel kezdettől fogva kizárták a nyereségességet, hiszen a kötvények kamatmentesek voltak, és mivel a társaság nehézségeit, a légi közlekedési ágazat helyzetét és a társaságot újra nyereséggé tévő terv akkori hiányát tekintve valószínűtlennek tűnt, hogy a tőkésítés hozzájárulna a jövőbeli nyereségességhez, a Bizottság kifejezte a kételyeit azzal kapcsolatban, hogy a 4. intézkedés megfelelt-e a piaci viszonyoknak. Emellett a Bizottság nem tudta kizárni azt a lehetőséget, hogy a BAS azért vásárolta meg a kötvényeket, mert a kötvények kibocsátását megelőzően Lettország nagy érdeklődést tanúsított az airBaltic iránt.
- (52) A Latvias Krājbanka általi kifizetett 2,8 millió EUR nagyságú összeget (**5. intézkedés**) illetően a Bizottság nem tudta teljes bizonyossággal megállapítani, hogy – a kifizetések időpontjában – a Latvias Krājbanka mint 100 %-ban állami tulajdonú bank lépései függetlenek voltak-e az állam lépéseitől. E tekintetben a Bizottság megállapította, hogy Lettország nem szolgált bizonyítékkal arra nézve, hogy az airBaltic még azelőtt benyújtotta a fizetési és átutalási meghagyásokat, hogy az FCMC 2011. november 17-én úgy határozott, korlátozza az ügyfelenként 100 000 EUR-t meghaladó összegű banki műveleteket.

- (53) Végezetül az airBalticra engedményezett 5 millió EUR nagyságú követelést (**6. intézkedés**) illetően a Bizottság az eljárás megindításáról szóló határozatában kifejtette, hogy a megállapodás 7.4. cikke alapján Lettország úgy határozott, hogy az airBalticnak nyújtandó, 5 millió EUR összegű, a 2. számú szindikált hitel részét jelentő követelést (amelyet a Taurus biztosított a 35 millió EUR teljes összegből) 1 LVL fejből az airBalticra kívánják engedményezni. A Bizottság kiemelte, hogy gazdasági szempontból ez a művelet nagyon hasonló a követelésekről való lemondáshoz, és ezzel Lettország felmentette az airBalticot az alól a kötelezettsége alól, hogy kamatot fizessen és visszafizesse a 2. számú szindikált hitel egy részét a követelés tulajdonosának. Emellett a Bizottság azt a következtetést vonta le, hogy a 6. intézkedés nem felelt meg a piactudományi befektető elvének, mivel az airBaltic a megállapodás értelmében nem jogosult a hitelre 1 LVL összegért.
- (54) A 2. számú szindikált hitel részét képező, összesen 30 millió LVL (42,47 millió EUR) összegű további követelést (lásd fent a (42) preambulumbekendést) illetően a Bizottság megállapította, hogy a fenti érvelés értelemszerűen ezekre a követelésekre is vonatkozik.
- (55) A Bizottság ezért arra az előzetes következtetésre jutott, hogy a vizsgált hat intézkedés jogellenes állami támogatásnak minősül, mivel az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdésében meghatározott bejelentési kötelezettség és felfüggesztési kötelezettség megsértésével hozták őket.
- (56) A Bizottság emellett hangot adott a kételyeinek azzal kapcsolatban, hogy a vizsgált hat intézkedés **összeegyeztethető-e** a belső piaccal, különösen mivel a lett hatóságok nem adták meg az összeegyeztethetőség lehetséges indokait. Az összeegyeztethetőség lehetséges indokainak vonatkozásában a Bizottság – az airBaltic nehéz helyzetére való tekintettel – előzetesen úgy vélte, hogy csak az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének c) pontja értelmében a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatások alapján ⁽²²⁾ nyújtott állami támogatásra vonatkozó kritériumok alkalmazandók. E tekintetben az akkor rendelkezésre álló információk alapján a Bizottság úgy vélte, hogy a megmentési támogatás feltételei nem teljesültek, és a reShape terv nem tartalmazta az ahhoz szükséges elemeket, hogy a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatások 3.2. szakasza értelmében szerkezetátalakítási tervnek tekintsék.

6. AZ ELJÁRÁS MEGINDÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ HATÁROZATTAL KAPCSOLATOS ÉSZREVÉTELEK

6.1. LETTORSZÁG ÉSZREVÉTELEI

- (57) Az eljárás megindításáról szóló bizottsági határozattal kapcsolatos észrevételeiben Lettország megállapítja, hogy az **1., 2., 3. és 6. intézkedés** összefügg egymással és a megállapodásból fakad, ezért alapvetően egyazon pénzügyi tranzakció részét képezik, amelyet a megállapodás hatálybalépésének időpontja (2011. október 3.) vonatkozásában kell vizsgálni. Ennek alapján Lettország azt a következtetést vonja le, hogy ezen intézkedések vonatkozásában egyidejűség áll fenn, és megfelelnek a piactudományi befektető elvének, ezért nem minősülnek állami támogatásnak.
- (58) Lettország azt állítja, hogy a BAS kezdeményezte a megállapodás megkötését és valójában felkérte az államot, hogy vegyen részt a tőkeemelésben. Az állam végül beleegyezett a befektetésbe a megállapodásban meghatározott szigorú feltételek mellett. A megállapodás egyik kulcsfontosságú eleme az állam és a BAS körülbelül 100 millió LVL (141,58 millió EUR) összegű, két szakaszban megvalósuló befektetése: i. 30 millió LVL (42,47 millió EUR) az első állami kölcsön és a BAS-kölcsön formájában; valamint ii. körülbelül 70 millió LVL (99,1 millió EUR), amelyet az állam és a BAS a részesedése arányában biztosít. Lettország szerint ezért a BAS-nak szerződéses kötelezettsége volt, hogy a részesedése arányában további tőkét injektáljon az airBalticba. Lettország a megállapodás 7.2. cikkéből vonja le ezt a következtetést, amely cikk kimondja, hogy az állam egy második kölcsönt nyújt az airBalticnak „*a szavazati joga arányában*”, ami Lettország álláspontja szerint azt jelenti, hogy a BAS is kiegészítő kötelezett a részesedése arányában.
- (59) Lettország azt is megállapítja, hogy a megállapodás számos rendkívüli intézkedést tartalmaz, amelyek célja az állam pénzügyi érdekeinek védelme abban az esetben, ha a BAS nem teljesíti a kötelezettségeit: i. az államnak joga van arra, hogy 1 LVL összegért megvásárolja a részvényeket a BAS-tól; ii. az airBalticnak a 2. számú szindikált hitelt nyújtó magánbefektetők kötelesek az airBaltickal szembeni követeléseiket bizonyos körülmények között az államra engedményezni; és iii. a befektetők kötelesek kárpótolni az airBalticot bizonyos mérlegen kívüli, hozzávetőleg [...] millió EUR nagyságú kötelezettségeikért ⁽²³⁾. Lettország szerint az, hogy a BAS és a befektetők elfogadták ezeket a rendkívüli intézkedéseket azt bizonyítja, hogy a befektetők meg voltak győződve arról, hogy a BAS teljesíti a kötelezettségeit. Ennek alapján Lettország úgy ítéli meg, hogy az 1., 2. és 3. intézkedés együtt jár, és megfelel a piactudományi befektető elvének. Emellett mivel a 6. intézkedés a rendkívüli intézkedések folyamánya, Lettország szerint ez sem minősül állami támogatásnak.

⁽²²⁾ HL C 244., 2004.10.1., 2. o.

⁽²³⁾ Lettország igényt tart a [...] millió EUR nagyságú összegre, amely azonban nem a megállapodásból származik.

- (60) Emellett az **1. intézkedés** vonatkozásában Lettország hozzáteszi, hogy a kamatláb összhangban volt a piacgazdasági befektető elvével és a referencia-kamatlábról szóló közleménnyel ⁽²⁴⁾, és azzal érvel, hogy a kamatláb [11–13] %-ról [2–4] %-ra való csökkentése gazdaságilag ésszerű döntés volt az állam részéről annak érdekében, hogy csökkentsék az (ekkor már 99,8 %-ban birtokolt) airBaltic finanszírozási költségeit. A **2. intézkedés** vonatkozásában Lettország úgy véli, hogy a kamatláb összhangban volt a piacgazdasági befektető elvével.
- (61) A **3. intézkedés** vonatkozásában a lett hatóságok azzal érvelnek, hogy az első állami kölcsön, valamint a második állami kölcsön első részletének tőkésítésére a BAS egyidejű határozata alapján került sor, amelyet a BAS az airBaltic 2011. december 22-i részvényesi közgyűlésén a BAS-kölcsön tőkésítéséről és a 37,7 millió LVL (53,38 millió EUR) összegű készpénzinjekcióról hozott. A lett hatóságok ismét hangsúlyozzák, hogy az 1., a 2. és a 3. intézkedést nem önmagában kell vizsgálni, hanem kizárólag a tágabb tranzakcióval összefüggésben, amelynek elválaszthatatlan részét képezik. Mivel a BAS és az állam egyidejűleg egyezett meg ebben a tranzakcióban, Lettország kizárja az állami támogatás jelenlétét. Lettország továbbá azt állítja, nem számít, hogy a BAS nem teljesítette a kötelezettségvállalását a határidőn belül (azaz 2012. január 30-ig), és az államnak nem volt más választása, mint tőkésíteni az első állami kölcsönt és a második állami kölcsön első részletét, amit 2011. december 29-én meg is tett. Lettország emellett kifejti, hogy az állam minden lehetséges lépést megtett annak érdekében, hogy a kötelezettségvállalása teljesítésére kényszerítse a BAS-t.
- (62) A **6. intézkedés** vonatkozásában Lettország hozzáteszi, hogy a követeléseknek az airBalticra történő engedélyezése a megállapodás 7.4. cikkében előrevetített intézkedések következménye. Lettország szerint ez biztosítja, hogy a teljes megállapodás egyenlő alapon született, mert a követelésnek az airBalticra történő engedélyezése garantálja, hogy a magánbefektetők arányosan hozzájárulnak az airBalticba történő pénzügyi injekcióhoz.
- (63) A **4. intézkedés** vonatkozásában Lettország úgy véli, hogy a kamatszervény nélküli kötvényeket az állam és a BAS egyidejűleg és azonos feltételek mellett bocsátotta ki, ezért kizárja, hogy állami támogatásra került volna sor. Lettország azt is kifejti, hogy a kötvények kibocsátására vonatkozó határozatot a BAS kezdeményezésére hozták meg. Azzal kapcsolatban, hogy ezek a kötvények nem jártak nyereséggel, Lettország azt állítja, hogy a Bizottságnak figyelembe kellene vennie az úgynevezett „tulajdonosi hatás”-t, valamint azt, hogy az államot az airBaltic részvényeseként más indokok vezérelték, mint egy külső befektetőt.
- (64) Végezetül az **5. intézkedés** vonatkozásában Lettország úgy véli, hogy az nem érintett állami forrásokat és az FCMC intézkedései semmi esetre sem tulajdoníthatók az államnak.
- (65) Mivel Lettország úgy vélte, hogy nem került sor állami támogatásra, először nem hozott fel érveket amellett, hogy ezek az intézkedések összeegyeztethetők a belső piaccal. Ugyanakkor a hivatalos vizsgálati eljárás során Lettország ismertette az ezzel kapcsolatos érvelését, és megállapította, hogy ha sor is került állami támogatásra, az a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás értelmében összeegyeztethető szerkezetátalakítási támogatás.
- (66) Ezek alapján Lettország 2013 decemberében benyújtott egy szerkezetátalakítási tervet, amely szerint az airBaltic szerkezetátalakítása 2011 áprilisában vette kezdetét, amikor a terv első változatát benyújtották a társaság vezetőségének. Ez a dokumentum megnevezte az airBaltic néhány gyengeségét, és megállapította, hogy [175–185] millió EUR összegű tőkére van szükség. 2012 márciusában a terv első változatából született a reShape terv, amely Lettország szerint a 2013 decemberében benyújtott szerkezetátalakítási terv előzetes lépését jelentette.
- (67) A szerkezetátalakítási terv ötéves szerkezetátalakítást irányoz elő 2011 áprilisától 2016 áprilisáig, amelynek teljes költsége [150–170] millió LVL ([214–242] millió EUR). A szerkezetátalakítási terv háromféle szerkezetátalakítási intézkedést irányoz elő: i. a meglévő járatokkal kapcsolatos bevételek és kiadások optimalizálása; ii. a hálózat átalakítása, amelynek eredményeként változások történnek a célállomások, a járatok gyakorisága és a menetrend tekintetében; valamint iii. a hálózat és a flotta optimalizálása. A szerkezetátalakítási terv összesen 26 kezdeményezést tartalmaz a bevételeket és a kiadásokat illetően, amelyekhez további kezdeményezések társulnak a hálózat átalakítása és a flotta megújítása terén. Az airBaltic életképességének helyreállítását tekintve a terv azzal számol, hogy a társaság ezekkel a kezdeményezésekkel 2014-ben eléri a megtérülési küszöböt, és azt követően nyereséges marad, miközben az EBIT 2014-ben eléri az [1–3] millió LVL ([1,4–4,2] millió EUR), 2016-ban pedig a [9–12] millió LVL ([12,8–17] millió EUR) összeget. A szerkezetátalakítási terv emellett realista, pesszimista és optimista forgatókönyv alapján készült felülvizsgált pénzügyi előrejelzéseket is tartalmaz, amely forgatókönyvekről érzékenységi elemzések is készültek a kockázatok és a lehetséges hatásuk felmérése érdekében..

⁽²⁴⁾ A Bizottság közleménye a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítási módjának módosításáról (HL C 14., 2008.1.19., 6. o.)

- (68) A terv ezen túl számos kompenzációs intézkedést javasol: i. a flotta 27 %-os csökkentése; ii. 14 nyereséges útvonal feladása; és iii. [...] résidópár feladása koordinált repülőtereken. 2011 és 2016 között az airBaltic [17–20] %-kal fogja csökkenteni a kapacitását az ASK tekintetében ⁽²⁵⁾ (csak a nyereséges útvonalakat tekintve ez [7–10] %). Lettország szerint az ilyen mértékű kapacitáscsökkentés megfelelné a múltbeli eseteknek. A szerkezetátalakítási terv emellett tartalmazza [...] résidópár feladását, mivel több útvonalat megszüntetnek.
- (69) A szerkezetátalakítási terv 150–170 millió LVL-re ([214–242] millió EUR) becsüli a szerkezetátalakítás költségeit, amelyet harmadik felek által biztosított kölcsönök visszafizetésére, az egyes légi járművek forgalomból való kivonásából és ártalmatlanításából fakadó veszteségek kompenzálására, végkielégítésekre, új légi járművek vásárlására stb. fordítani.
- (70) A szerkezetátalakítás teljes költségeit tekintve a szerkezetátalakítási terv szerint az airBaltic tervezett saját hozzájárulása [100–110] millió LVL ([141–155] millió EUR), azaz a szerkezetátalakítás teljes költségének [60–70] %-a. A szerkezetátalakítási terv szerint a saját hozzájárulás forrásai a magánbefektetők pénzügyi injekciói (többek között likviditási keret és előlegfizetés), magánkölcsönök, egy új légi járművekre vonatkozó lízingszerződés és az adósságok részleges leírása két bank részéről.

6.2. AZ ÉRDEKELT FELEK ÉSZREVÉTELEI

- (71) A hivatalos vizsgálati eljárás során a Bizottság észrevételeket kapott a Ryanairtól és az airBaltictól, valamint három személytől az airBaltic hitelezői részéről.
- (72) A Ryanair egyetért a Bizottság előzetes megállapításával, miszerint a vizsgált intézkedések nincsenek összhangban a piactudományi befektető elvével, és összeegyeztethetetlenek a belső piaccal. A Ryanair azonban azt állítja, hogy a Bizottságnak a piactudományi befektető elvéről szóló vizsgálata nem volt teljes körű az eljárás megindításáról szóló határozatában, mert a Bizottságnak figyelembe kellett volna vennie, hogy egy magánbefektető az airBaltic felszámolása mellett döntött volna-e a további tőkebefektetés helyett ⁽²⁶⁾. A Ryanair emellett azt állítja, hogy a Bizottságnak az eljárás megindításáról szóló határozatában meg kellett volna vizsgálnia, vajon az airBaltic felszámolása nyereségesebb volt-e az állam számára, mint további pénzügyi támogatások biztosítása. A Ryanair úgy ítéli meg, hogy nem rendelkezik elegendő információval ahhoz, hogy észrevételeket fűzzön a reShape tervhez, mégis kifejezésre juttatja a kételeyeit azzal kapcsolatban, vajon újra nyereséges lesz-e az airBaltic, és úgy ítéli meg, hogy a társaságot likvidálni kellett volna.
- (73) A Ryanair azt is állítja, hogy az airBalticnak nyújtott bármilyen támogatás károsan befolyásolná a piaci helyzetét, mert a Ryanair 13 Rigából induló útvonalat üzemeltet, amelyeknek több mint fele esetében közvetlen versenyben áll az airBaltickal.
- (74) Az airBaltic kihangsúlyozza az észrevételeiben, hogy a társaság nehéz helyzete az előző vezetőség munkájára és arra vezethető vissza, hogy Flick úr, aki – az airBaltic szerint – kizárólag egy terjeszkedésen és nem a nyereségesen alapuló kereskedelmi stratégiára összpontosított, 2011 októberét megelőzően sajnálatos döntéseket hozott. Az airBaltic emellett kifejti, hogy a társaság korábbi vezetősége számos előnytelen szerződést kötött és üzleti szempontból ésszerűtlen tranzakciókat hajtott végre, miközben átláthatatlan vállalati és szervezeti felépítést hozott létre.
- (75) Ugyancsak az airBaltic szerint, amikor Lettország úgy határozott, hogy részt vesz a megállapodásban és végrehajtja azt, ésszerű magánbefektetőként viselkedett. Az airBaltic megállapítja, hogy Lettország és a BAS befektetésére egyidejűleg került sor, és komoly áldozatokat követelt a BAS-tól és más magánbefektetőktől. Ezen túlmenően a megállapodás elégséges biztosítékot tartalmazott arra nézve, hogy Lettország érdekei teljes körű védelmet élveznek a BAS-szal szemben; ezeknek a biztosítékoknak az alkalmazása – az airBaltic szerint – ésszerűbb volt Lettország számára, mint a befektetési kötelezettségvállalásainak megszegése, annak következtében pedig a társaság csődjének előidézése, a meglévő részvényesek tulajdonosi tőkeértékének megsemmisítése és a magánbefektetők kárigényeinek elszemvedése. Ezek alapján az airBaltic azt a következtetést vonja le, hogy Lettországnak a megállapodás megkötésére vonatkozó határozata nem tartalmaz állami támogatási elemeket.
- (76) Annak vonatkozásában, hogy az állam 2010 áprilisában kamatszervény nélküli kötvényeket vásárolt az airBaltictól (4. intézkedés), az airBaltic azon a véleményen van, hogy ez gazdaságilag ésszerű lépés volt, illetve az állam és a BAS teljes mértékben egyidejű befektetéséről van szó, ezért kizárja az állami támogatás meglétét. A

⁽²⁵⁾ Az ASK az elérhető férőhely-kilométert jelenti (a használt férőhelyek száma szorozva a megtett kilométerek számával). Az ASK a légitársaságok kapacitásának legfontosabb jelzőszáma, amelyet a légi közlekedési ágazat és a Bizottság is használt a légi közlekedési ágazat korábbi szerkezetátalakításai során.

⁽²⁶⁾ A Ryanair a még nem közzétett C-405/11 P. sz. *Buczek Automotive* ügy 55–57. pontjára hivatkozott.

Latvijas Krājbanka által a 2011. november 21-én és 22-én az airBalticnak fizetett 2,8 millió EUR (5. intézkedés) vonatkozásában az airBaltic úgy véli, hogy ezek a határozatok az airBaltic működése során születettek és magánforrásokat érintenek, ezért kizárható az állami források jelenléte.

- (77) Az airBaltic végezetül kiemeli a szerepét abban, hogy összekötést biztosított Lettország és az EU többi része között, és információkkal szolgál a reShape tervnek a társaság új vezetősége általi végrehajtásával kapcsolatban.
- (78) A három személy által az airBaltic hitelezői nevében tett észrevételek hasonló felépítést követnek. A hitelezők általánosságban panaszt emelnek az eljárás megindításáról szóló határozat tárgyát képző intézkedésekkel, különösen a 6. intézkedéssel kapcsolatban. Emellett hivatkoznak az airBaltic bizonyos kifizetetlen adósságaira, amelyek nyilvánvalóan a megállapodásból fakadnak, és amelyek állítólag néhány hitelező fizetési képességéhez vezettek.

6.3. LETTORSZÁG MEGJEGYZÉSEI AZ ÉRDEKELT HARMADIK FELEK ÉSZREVÉTELEIVEL KAPCSOLATBAN

- (79) A harmadik felek észrevételeivel kapcsolatos megjegyzéseiben Lettország egyért az airBalticnak abban, hogy a vizsgált intézkedések nem jelentettek állami támogatást.
- (80) A Ryanair észrevételeit illetően Lettország megjegyzi, hogy a Ryanair által hivatkozott esetjog – amely azt sugallja, hogy az államnak a pénzügyi támogatás helyett likvidálnia kellett volna az airBalticot – nem alkalmazandó, mert abban az időpontban az állam csupán a részvényese, nem pedig a fő hitelezője volt az airBalticnak. Lettország szerint a magánhitelezői teszt ebben az esetben nem alkalmas arra, hogy megítélje az állam befektetési döntéseinek ésszerűségét. Lettország emellett azt állítja, hogy amikor a megállapodás mellett döntött, a rövid távú veszteségeket választotta a hosszú távú nyereségeség érdekében, és ezeket a befektetési döntéseket a BAS kezdeményezésére hozták. Lettország azt is megállapítja, hogy az airBaltic veszteségeit csökkentették, és a Ryanair érvelését alaptalannak tartja és elutasítja.
- (81) Lettország végezetül a három személynek az airBaltic hitelezői nevében tett észrevételeit illetően úgy véli, hogy azok nem kapcsolódnak az eljárás megindításáról szóló határozatban szereplő intézkedésekhez, és úgy tűnik, az volt a céljuk, hogy javítsák a hitelezők pozícióját az airBalticnak folytatott kereskedelmi perekben.

7. AZ INTÉZKEDÉSEK ÉRTÉKELÉSE

- (82) Ez a határozat kiindulásképpen foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás (lásd alább a 7.1. szakaszt) értelmében az airBaltic nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak minősül-e. Ezt követően elemzi, hogy a vizsgált intézkedések vajon az airBalticnak nyújtott állami támogatásnak minősülnek-e az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében (lásd alább a 7.2. szakaszt), és vajon az ilyen támogatás jogszerű-e (lásd alább a 7.3. szakaszt), illetve összeegyeztethető-e a belső piaccal (lásd alább a 7.4. szakaszt).

7.1. AZ AIRBALTIC NEHÉZ HELYZETE

- (83) Ahogy az az eljárás megindításáról szóló határozatban már szerepel, a lett hatóságok kifejtik, hogy az airBaltic 2008-ban került nehéz helyzetbe a globális gazdasági recesszió és az olajárak drasztikus emelkedése következtében. Ennek eredményeképpen az airBaltic 2008-ban 28 millió LVL (39,64 millió EUR) veszteséget könyvelt el. A társaság 2009-ben 6 millió LVL (8,49 millió EUR) nyereséggel zárt. Az airBaltic 2010-ben azonban ismét veszteséges volt, és ez a 34,2 millió LVL (48,42 millió EUR) veszteség 2011-ben 84,7 millió LVL (119,2 millió EUR) összegre nőtt. A Bizottság emlékeztet rá, hogy a lett gazdasági miniszter 2011 júniusában azt állította, hogy az airBaltic a csőd szélén áll⁽²⁷⁾, a sajtó pedig arról tudósított, hogy a társaság 2011. szeptember 21-én a hitelezőkkel szembeni jogvédelemért folyamodott⁽²⁸⁾.
- (84) Az airBaltic auditált éves pénzügyi beszámolóit szerint a társaság 2009 és 2012 között negatív saját tőkével rendelkezett, amelynek összege ráadásul minden évben emelkedett. Az airBaltic 2009-ben valójában 19,2 millió LVL (27,18 millió EUR) nagyságú negatív saját tőkével rendelkezett, amely 2010-ben 23,3 millió LVL (32,99 millió EUR), 2011-ben 105,6 millió LVL (149,51 millió EUR), majd 2012-ben 125,1 millió LVL (177,12 millió EUR) negatív összegre emelkedett.

⁽²⁷⁾ Lásd <http://www.eurofound.europa.eu/emcc/erm/factsheets/18371/Air%20Baltic%20Corporation?Template=searchfactsheets&kSel=1> és <http://www.baltic-course.com/eng/transport?doc=42089>.

⁽²⁸⁾ Lásd <http://atwonline.com/airline-finance-data/news/airbaltic-files-bankruptcy-0921>.

Táblázat

Az airBaltic legfontosabb pénzügyi adatai 2007 és 2011. június között (ezer LVL)

	2009	2010	2011	2012
Nettó eredmény	6 004	(34 207)	(84 761)	(19 117)
Működési költségek	(207 312)	(266 930)	(306 183)	(248 168)
Pénzügyi kiadások	(2 592)	(3 877)	(17 446)	(4 582)
Saját tőke	(19 282)	(23 359)	(105 620)	(125 145)

- (85) A megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás 10. pontjának c) bekezdése kimondja, hogy egy vállalkozás akkor van nehéz helyzetben, ha „*a hazai jog szerint [...] megfelel a kollektív fizetésképtelenségi eljárás kritériumainak*”. Úgy tűnik, ez jellemző az airBalticra legalább 2011. szeptember 21-e óta – ha nem korábban kezdődően –, amikor is jogvédelemért folyamodott a hitelezőivel szemben. A Bizottság azonban megállapítja, hogy a bíróság néhány nappal később állítólag elutasította a jogvédelmet, nyilvánvalóan a Lettország és a BAS közötti tárgyalások miatt, amelyek a megállapodással zárultak. Ettől függetlenül a Bizottság úgy véli, hogy a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás 11. pontja értelmében az airBaltic mindenesetre nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak minősül.
- (86) Ezen rendelkezés értelmében egy vállalkozás akkor minősül nehéz helyzetben lévőnek, „*ha egy vállalkozás nehéz helyzetére utaló szokásos jelek mutatkoznak, mint pl. a növekvő veszteségek, a csökkenő forgalom, a felhalmozódó leltári készletek, a fölös kapacitás, a lanyhuló pénzforgalom, a növekvő adósságok, az emelkedő kamatköltségek és a zuhanó vagy nullára leírt nettó eszközérték*”. A fenti táblázatból egyértelműen kiderül, hogy az airBaltic (2009 kivételével) 2008 óta veszteséges. Úgy tűnik azonban, hogy az airBaltic 2009-ben csak az üzemanyagárak rendkívüli zuhanása miatt volt képes nyereséget termelni. Ezért, ahogy az eljárás megindításáról szóló határozatban is szerepel, úgy tűnik, hogy a 2009. évi nyereségeség a rendkívüli körülményeknek köszönhető egyszeri eset volt, és nem strukturális tendencia. A társaság adósságai és pénzügyi kiadásai jelentősen nőttek 2008 és 2009, illetve különösen 2009 és 2010 között, amikor a pénzügyi kiadások 3,8 millió LVL (5,38 millió EUR) nagyságú összegről 17,4 millió LVL (24,64 millió EUR) nagyságú összegre emelkedtek ⁽²⁹⁾. Ennek eredményeként továbbá az airBaltic kiadásokkal kapcsolatos változói évi [5–10] %-kal nőttek, azaz gyorsabban, mint a bevételekkel kapcsolatos változók, amelyek évi [2–7] %-os ütemben emelkedtek. Végezetül a Bizottság ismét hangsúlyozza az eljárás megindításáról szóló határozat megállapítását, miszerint az airBaltic veszteségei olyan mértéket öltöttek, hogy a negatív saját tőke 2010-ben elérte a hozzávetőleg 23,3 millió LVL (32,99 millió EUR) nagyságú összeget, amely a 2011-ben bekövetkezett további veszteségek hatására 105,6 millió LVL (149,51 millió EUR) nagyságú összegre nőtt. Valamennyi fent említett tényező figyelembevételével úgy tűnik, hogy teljesülnek a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás 11. pontjának kritériumai.
- (87) A Bizottság ezért arra a következtetésre jut, hogy a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás értelmében az airBaltic legalább 2011-től nehéz helyzetben lévő vállalkozás volt.

7.2. ÁLLAMI TÁMOGATÁS JELENLÉTE

- (88) Az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében a belső piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.
- (89) Az állami támogatás esetleges jelenlétének megállapítása érdekében a Bizottságnak meg kell vizsgálnia, hogy mind a hat vizsgált intézkedés esetében teljesülnek-e az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdésében foglalt halmazott feltételek (azaz az állami forrásokból történő kifizetés, a szelektív előny, a verseny potenciális torzulása és annak az EU-n belüli kereskedelemre gyakorolt hatása).

⁽²⁹⁾ Forrás: az airBaltic 2011. évi éves jelentése.

7.2.1. Az 1., 2., 3. és 6. intézkedés mint egyetlen tranzakció

- (90) Lettország azzal érvel, hogy az 1. intézkedést a 2., 3. és 6. intézkedéssel együtt kell értékelni, mert egy időben, 2011. október 3-án állapodtak meg róluk, amikor Lettország és a BAS is az airBaltic fő részvényese volt.
- (91) A Bizottság egyetért a lett hatóságokkal abban, hogy az első állami kölcsön (1. intézkedés) és a BAS-kölcsön nem értékelhető egymástól függetlenül, ezért a mindkét kölcsön alapját képező megállapodás összefüggésében kell megvizsgálni őket. Ugyanakkor a Bizottság nem ért egyet Lettország azon érvelésével, hogy a többi intézkedést egyetlen tranzakcióként kell vizsgálni.
- (92) A Bizottság úgy véli, hogy 2011. október 3-án, a megállapodás megkötésekor a BAS és az állam teljes bizonyossággal kötelezettséget vállalt arra, hogy az első állami kölcsönt (1. intézkedés) és a BAS-kölcsönt rendelkezésre bocsátja. Ezért elmondható, hogy ezekről az intézkedésekről azon a napon egyeztek meg. Ugyanakkor a második állami kölcsön (2. intézkedés) és a tőkeemelés (3. intézkedés) pontos összege nem állapítható meg teljes bizonyossággal a megállapodásban szereplő információkból. A 2. intézkedés vonatkozásában a megállapodás csak azt mondja ki, hogy Lettország a részesedése arányában nyújt kölcsönt, de ezt nem számszerűsíti. E tekintetben a Bizottság megállapítja, hogy a megállapodás 7.1. cikke kimondja, hogy a saját tőke várható növekedése (az első és második állami kölcsön, valamint a BAS-kölcsön tőkésítése, illetve a BAS további készpénz-hozzájárulása eredményeként) nem haladja meg a 100 millió LVL (141,58 millió EUR) összeget. Ugyanakkor a következőket kell megállapítani. Először is a megállapodásban csak az első állami kölcsön (16 millió LVL) és a BAS-kölcsön (14 millió LVL) szerepelt számszerűsített formában. A 100 millió LVL nagyságú összeg mindössze előrejelzés volt, becslés arra nézve, hogy a saját tőke milyen emelése lehet szükséges vagy várható az év végére; a sajáttőke-emelés összege nem került egyértelműen meghatározásra a megállapodásban. A sajáttőke-emelés tényleges összege, amelyről 2011 decemberében megállapodtak, 110 millió LVL volt (lásd fent a (33) preambulumbekendést), azaz több, mint amit a megállapodás előrevetített. A Bizottság úgy véli, hogy a 2. és 3. intézkedés összegét 2011. október 3-án nem határozták meg, illetve az nem volt megállapítható.
- (93) A Bizottság a 6. intézkedés vonatkozásában hasonlóképpen megállapítja, hogy amikor 2011. október 3-án megkötötték a megállapodást, az állam nem tudta, vajon szükség lesz-e arra, hogy a megállapodás 7.4. cikkéhez folyamodjon, és engedményeztetnie kell-e majd a magánbefektetők követeléseit a saját részére. Emellett az állam nem volt köteles az airBaltic részére engedményezni a 2. számú szindikált hitelből származó követeléseket. A magánbefektetők követeléseinek az állam részére történő engedményezése pusztán eshetőség volt annak függvényében, hogy a BAS nem teljesíti a megállapodásban foglalt kötelezettségeit, ami olyasmiről, amit 2011. október 3-án nem tudhattak, és amit nem volt okuk gyanítani. Ezért a 6. intézkedés nem tekinthető a megállapodás aláírásakor biztosított intézkedésnek, és nem tekinthető az első állami kölcsönrel és a BAS-kölcsönrel egyidejű intézkedésnek.
- (94) Emellett Lettország azt állítja, hogy a magánbefektetők követelések többségének, amelyeket meg kívántak újítani a két szindikált hitelben, nem volt biztosítéka, és ha az állam hagyta volna, hogy a társaság csődbe menjen, a magánbefektetők kártérítésért perelték volna az államot, ami nagyobb költséggel járt volna az állam számára, mint ha biztosítja az intézkedések fennmaradó részét az airBaltic számára.
- (95) A Bizottság álláspontja szerint az az állítás, miszerint a magánbefektetők kártérítésért perelték volna az államot, pusztán feltételezés, és semmilyen bizonyíték nem támasztja alá. Emellett semmi sem utal arra, hogy Lettország valóban figyelembe vette ezeket a megfontolásokat az airBalticnak nyújtott támogatás biztosításakor.
- (96) A fentiek alapján a Bizottság azt a következtetést vonja le, hogy a lett hatóságok érvelése az egyidejűségről nem állja meg a helyét. Ezért a Bizottság azt a következtetést vonja le, hogy az 1., 2., 3. és 6. intézkedés nem tekinthető egyetlen, 2011. október 3-án eldöntött tranzakciónak, ezért külön vizsgálja meg őket.

7.2.2. Az első állami kölcsön (1. intézkedés)

- (97) A Bizottság megállapítja, hogy az első állami kölcsönt közvetlenül Lettország biztosította az Államkincstáron keresztül a Közlekedési Minisztérium kérésére. Ez kifejezetten szerepel a megállapodásban. Ezért egyértelmű, hogy az 1. intézkedés állami forrásokat érint, és az államnak tulajdonítható. Lettország nem vitatja ezt a megállapítást.

- (98) Annak vizsgálata érdekében, hogy az 1. intézkedés jogszerűtlen szelektív előnyhöz juttatta-e az airBalticot, a Bizottság először megállapítja, hogy az első állami kölcsönről és a BAS-kölcsönről 2011. október 3-án, azaz a megállapodás aláírásának napján állapodtak meg. Ekkor Lettország és a BAS volt a társaság fő részvényese, és a részesedésük (külön-külön 52,6 % és 47,2 %) arányában biztosították a kölcsönt, azonos, egymással összefüggő feltételek mellett.
- (99) Ahogy az a fenti (45) preambulumbekkezdésben szerepel, a Bizottság az eljárás megindításáról szóló határozatában megállapította, hogy a BAS azért döntött az airBalticba történő befektetés mellett, mert befolyásolhatta az a tény, hogy a hatóságok hajlandóak pénzügyi támogatást nyújtani a társaságnak. Ugyanakkor bár a lett kormány kinyilvánította érdeklődését az iránt, hogy az airBaltic maradjon a nemzeti légi társaság ⁽³⁰⁾, a Bizottság megállapítja, hogy a lett állam által nyújtott támogatás egyeztetések tárgyát képezte, továbbra is határozatlan volt, és feltételekhez kötötték. Ennek alapján a Bizottság nem tudja kizárni, hogy az első állami kölcsönt és a BAS-kölcsönt egyidejűleg nyújtották, kizárva ezzel az állami támogatás jelenlétét. Ahogyan a Törvényszék egyértelművé tette, „*önmagában az egyidejűség még jelentős mértékű magánbefektetések esetében sem lehet elegendő az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében vett támogatás hiányának anélkül történő megállapításához, hogy figyelembe vennék az egyéb releváns ténybeli vagy jogi körülményeket*” ⁽³¹⁾.
- (100) A Bizottság ezért azt is megvizsgálta, hogy az első állami kölcsön (és a BAS-kölcsön) [11–13] %-os kamatlába megfelel-e a piaci viszonyoknak.
- (101) A hivatalos vizsgálati eljárás során Lettország bizonyítékokat nyújtott be a fedezet (védjegyek és követelések) értékével kapcsolatban, amelyet a társaság 2011 nyarán kezdődött könyvvizsgálatának részeként a [...] független könyvvizsgáló állapított meg. Mivel a követelések (2011. szeptember 30-tól) a vonatkozó pénzügyi információk részét képezték, ezért ezek szintén a(z) [...] által végzett vizsgálat tárgyát képezték. A védjegyeket illetően a védjegyek értéke azon az áron alapult, amelyért az airBaltic visszavásárolta őket a BAS-tól. A fedezet felszámolási értékének meghatározása céljából Lettország [...] % leszámítolási kamatlábat alkalmazott a Lett Államkincstár első biztosítékértékelési módszereinek megfelelően, ami a Bizottság véleménye szerint megfelelő a fedezet jellegét tekintve. Ennek alapján a fedezet felszámolási értéke [15–25] millió LVL ([21,3–35,5] millió EUR), ami [15–25] %-kal több, mint az első állami kölcsön összege.
- (102) Emellett a Bizottság megjegyzi, hogy az első állami kölcsön jelentős biztosítékának tekintetében a [11–13] %-os kamatláb alkalmazása összhangban áll a referencia-kamatlábról szóló közleménnyel ⁽³²⁾. Azt az állítást, miszerint a [11–13] %-os kamatláb megfelelt a piaci viszonyoknak, megerősíti továbbá az a tény, hogy a BAS (egy magánbefektető) lemondott arról a jogáról, hogy biztosítékkal fedezett kölcsönt adjon (lásd fent a (26) preambulumbekkezdést): a BAS-kölcsön ezért kockázatosabb volt, mint az állami kölcsön, mégis ugyanolyan kamatláb mellett biztosították.
- (103) A biztosítékkal történő fedezés és a kamatláb mértékét figyelembe véve a Bizottság azt a következtetést vonja le, hogy az 1. intézkedés nem jelentett szelektív előnyt az airBaltic számára, és kizárható az állami támogatás jelenléte, és nem szükséges tovább vizsgálni, hogy teljesül-e az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdésében szereplő többi halmozott feltétel ⁽³³⁾.

Az első állami kölcsön kamatlábának [11–13] %-ról [2–4] %-ra történő csökkentése

- (104) 2011. december 13-án, azaz amint Lettországnak az airBalticban való részesedése 99,8 %-ra emelkedett (lásd fent a (21) preambulumbekkezdést), a lett kormány úgy határozott, hogy jóváhagyja az első állami kölcsön – és így a BAS-kölcsön – kamatlábának a kockázati primumnak megfelelő, [9–11] százalékpontos, [11–13] %-ról [2–4] %-ra történő csökkentését.

⁽³⁰⁾ Lásd például a lett minisztertanács 2011. szeptember 7-i sajtóközleményét (<http://www.mk.gov.lv/en/aktuali/zinas/2011/09/070911-cm-01/>), amelyben az akkori miniszterelnök azt mondta, hogy „fontos fenntartani az airBalticot nemzeti légi társaságként, amely jelentős előnyhöz juttatja Lettországot a logisztika és az idegenforgalom terén, valamint jelentős munkaadóként, ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a közérdek számára legkedvezőbb megoldásokra van szükség”.

⁽³¹⁾ A T-565/08. sz., *Corsica Ferries kontra Bizottság* ügyben 2012. szeptember 11-én hozott, még nem közzétett ítélet 122. pontja.

⁽³²⁾ Lásd a 24. lábjegyzetet. 2011. október 3-án Lettországnak 2,2 % volt az alapkamatláb. Tekintettel az airBaltic akkori nehéz helyzetére és a kölcsön jelentős összegű fedezetére, ehhez hozzá kell adni 400 bázispontnak megfelelő kamatfelárat, ami 6,2 %-os kamatlábat eredményez.

⁽³³⁾ A Bizottság ugyanakkor megjegyzi, hogy az első állami kölcsönt 2011. december 29-én a 3. intézkedés részeként tőkésítették. A 3. intézkedés értékelését az alábbi 7.2.4. szakasz tartalmazza.

- (105) Lettország a kamatláb csökkentése indokoltan történt, mert a kölcsön kockázatmentes volt, tekintve, hogy a fedezet felszámolási értéke a becslések szerint [15–25] millió LVL ([21,3–35,5] millió EUR) volt, ami [15–25] %-kal több, mint az első állami kölcsön összege (lásd fent a (101) preambulumbekendést).
- (106) A Bizottságot nem győzte meg Lettország érvelése, miszerint az állam a kamatláb csökkentésével csökkentette az airBaltic, az akkor szinte teljes egészében az állam tulajdonában (99,8 %) lévő társaság finanszírozási költségeit (mivel a BAS-kölcsön kamatlába is csökkentésre került). Ez – Lettország szerint – ésszerű döntés volt az állam részéről, mert a kamat formájában elmaradt állami bevételeket kompenzálta az az előny, amelyhez az állam az airBaltic fő részvényeseként jutott azáltal, hogy a társaságnak alacsonyabb kamatot kellett fizetnie.
- (107) Másrészt a Bizottság emlékeztet arra, hogy az első állami kölcsön és a BAS-kölcsön biztosításának idején a megállapodás kimondta, hogy mindkét kölcsön feltételei azonosak és összefüggnek egymással, ezért az egyik kölcsön változása ugyanolyan változáshoz vezetne a másik kölcsönben is. A kamatláb csökkentése ezért mindkét kölcsönt érinti, és változatlanul fennáll a kölcsön nagy értékű biztosítékkal történő fedezete, valamint az a tény, hogy a BAS-kölcsön fedezetlen volt. Mivel a BAS előre beleegyezett, hogy a BAS-kölcsön feltételeit az első állami kölcsön feltételeihez köti, a Bizottságnak nincs oka azt hinni, hogy ez a döntés nem felel meg a piaci viszonyoknak.
- (108) Ezek alapján a Bizottság azt a következtetést vonja le, hogy az 1. intézkedés a kamatláb csökkentésének figyelembevételével sem juttatta szelektív előnyhöz az airBalticot, és kizárható az állami támogatás jelenléte.

7.2.3. A második állami kölcsön (2. intézkedés)

- (109) A második állami kölcsönt közvetlenül Lettország nyújtotta az Államkincstáron keresztül a lett kormány 2011. december 13-i határozata alapján, amely felhatalmazta a Pénzügyminisztériumot, hogy 67 millió LVL (94,86 millió EUR) átváltható kölcsönt biztosítson az airBalticnak az állami költségvetésből. A 2. intézkedéshez ezért állami forrásokat vettek igénybe, és az intézkedés az államnak tulajdonítható.
- (110) A Bizottság megjegyzi, hogy a második állami kölcsön biztosításának időpontjára, azaz 2011. december 13-ára a BAS egyetlen részvény kivételével a teljes részesedését elvesztette az airBalticban, amely így 99,8 %-ban az állam tulajdonában volt. Az állam és a BAS ezért a továbbiakban nem töltött be ugyanolyan pozíciót részvényesként.
- (111) Lettország azt állítja, hogy a megállapodás 7.2. cikke értelmében, amely kimondja, hogy Lettország „a részesedése arányában” nyújt kölcsönt az airBaltic számára, a BAS köteles volt pénzügyi támogatást nyújtani az airBalticnak a részvényei számának megfelelő összegben. A BAS-nak ezt a 2011. decemberi tőkeinjekció időpontjában, készpénz formájában kellett megtennie. A Bizottság azonban megállapítja, hogy 2011. december 13-án a BAS mindössze egyetlen airBaltic-részvénnyel rendelkezett. Ebből következik, hogy az államnak körültekintő piaccgazdasági befektetőként kellett volna eljárnia, és meg kellett volna vizsgálnia, hogy tekintettel a részesedésbeli változásokra, ösztönözte-e valami a BAS-t arra, hogy készpénzt injektáljon a társaságba a tőkeemelés időpontjában. Az állam valójában előre látta ezt a lehetőséget, és számos rendkívüli intézkedést belevett a megállapodásba – különösen a 7.4. cikkbe – arra az esetre, ha a BAS elmulasztaná teljesíteni a kötelezettségvállalásait. Továbbá ahogy Lettország elismeri, a második állami kölcsön második részletét el kívánták engedni, amennyiben a BAS nem nyújtana további pénzügyi támogatást.
- (112) A megállapodás 7.4. cikke felruházta az államot azzal a joggal, hogy 1 LVL összegért megvásárolja a BAS valamennyi airBaltic-részvényét. A megállapodás aláírásakor ez garanciát jelentett az állam számára arra nézve, hogy a BAS teljesíti a kötelezettségvállalásait, különben elveszítené valamennyi airBaltic-részvényét. A helyzet ugyanakkor radikálisan megváltozott 2011. november 30-án, amikor a Latvijai Krājbanka egy részvény kivételével eladta a BAS airBaltic-részvényeit a lett államnak (lásd fent a (21) preambulumbekendést). Ebben az összefüggésben a 7.4. cikk értelmét veszítette. Egyetlen részvény birtokában a BAS-nak valóban kevés ösztönzése volt a kötelezettségei teljesítésére: a teljesítés elmulasztása mindössze annyit jelentene, hogy elveszítené az egyetlen megmaradt airBaltic-részvényét. Egy körültekintő piaci szereplő gondosan mérlegelte volna, hogy az új

körülmények között további pénzügyi támogatást nyújtson-e az airBalticnak, és legalább biztosítékot kért volna a másik féltől (azaz a BAS-tól) arra, hogy az valóban nyújtana pénzügyi támogatást a társaságnak. A Bizottság továbbá megállapítja, hogy valószínűtlen, hogy a BAS ilyen biztosítékot adott volna, hiszen igen tekintélyes összeget kellett volna befektetnie – az esetleges eredeti becslésekhez képest sokkal nagyobb –, hogy visszaszerezze a korábbi 47,2 %-os részesedését vagy egyéb jelentősebb részesedést szerezzen az airBalticban.

- (113) Lettország arra is rámutat, hogy a második állami kölcsönt piaci feltételek mellett biztosították, kizárva ezzel az airBalticnak juttatott esetleges jogtalan előnyöket.
- (114) A fedezetet illetően Lettország megállapította, hogy a második állami kölcsönt ugyanolyan fedezet, azaz az airBaltic követelése és védjegyei mellett nyújtották, mint az első állami kölcsönt. Ahogy az a (101) preambulumbekzdésben kifejtésre került, a fedezet felszámolási értékét [15–25] millió LVL ([21,3–35,5] millió EUR) összegre becsülték. Ezért úgy tűnik, hogy a második állami kölcsön esetén rendelkezésre álló fedezet mértéke alacsony. Továbbá nincs ok azt feltételezni, hogy egy piaci magánszereplő elfogadná, hogy az első állami kölcsön esetében már meglévő biztosíték összegét legalább 100 % alá csökkentésék.
- (115) Annak érdekében, hogy meggyőződjön a második állami kölcsön első részlete esetében alkalmazott kamatláb piaci megfelelőségéről, a Bizottság a lehető legjobb rendelkezésre álló mutatóként a referencia-kamatlábról szóló közleményből származó kamatlábat fogja figyelembe venni. 2011. december 13-án Lettországnak 2,2 % volt az alapkamatláb. Ehhez a kedvezményezett minősítése és a kölcsön fedezettsége függvényében kamatfelár adódik hozzá. Ahogy az előző bekezdésben szerepel, a fedezet mértéke alacsony volt. Tekintettel az airBaltic akkori nehéz helyzetére, a referencia-kamatlábról szóló közleményből következik, hogy 1 000 bázispontnak megfelelő kamatfelárat kell hozzáadni az alapkamatlábhhoz, amely így 12,2 %-ra nő. Ezért úgy tűnik, hogy a második állami kölcsön első részletének [9–11] % mértékű kamatlába nem felel meg a piaci viszonyoknak.
- (116) A második állami kölcsön második részletét 2012. december 14-én, [6–8] %-os kamatláb mellett bocsátották a társaság rendelkezésére. Lettország azt állítja, hogy ez a kamatláb magasabb, mint a referencia-kamatlábról szóló közlemény szerinti kamatláb, ezért megfelel a piacgazdasági befektető elvének.
- (117) A referencia-kamatlábról szóló közlemény szerint 2012. december 14-én 1,91 % volt a lett alapkamatláb. Az ehhez az alapkamatlábhhoz adandó kamatfelár a kedvezményezett minősítésétől és a fedezet mértékétől függ. Ahogy az a 7.1. szakaszban kifejtésre került, a Bizottság úgy véli, hogy az airBaltic legalább 2011 óta nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak minősült. Emellett az airBaltic követelése és védjegyei a második részlet fedezetétül szolgáltak. A fedezet elégtelenségével kapcsolatos érvelés értelemszerűen alkalmazandó, ezért 1 000 bázispontnak megfelelő kamatfelárat kell hozzáadni az alapkamatlábhhoz. Az így kapott referencia-kamatláb 11,91 %, ami jóval magasabb az alkalmazott [6–8] %-nál.
- (118) A fentiek figyelembevételével a Bizottság úgy véli, hogy egy körültekintő piacgazdasági szereplő nem biztosította volna a második állami kölcsönt az airBaltic részére.
- (119) Ennek alapján a Bizottság azt a következtetést vonja le, hogy a 2. intézkedés jogosulatlan előnyhöz juttatta az airBalticot. Ez az előny a jellegét tekintve szelektív, mert az airBaltic volt az egyetlen kedvezményezettje.
- (120) A Bizottságnak azt is meg kell vizsgálnia, vajon valószínű volt-e, hogy a 2. intézkedés torzítja a versenyt és befolyásolja a tagállamok közötti kereskedelmet azáltal, hogy előnyhöz juttatja az airBalticot az állami támogatásban nem részesülő versenytársaival szemben. Egyértelműnek tűnik, hogy a 2. intézkedés képes volt befolyásolni az EU-n belüli kereskedelmet és versenyt, mert az airBaltic más uniós légitársaságok vetélytársa, különösen a légi közlekedés liberalizációja harmadik szakaszának („harmadik csomag”) 1993. január 1-jén történt hatálybalépése óta. Emellett az EU-n belüli viszonylag rövidebb távolságokra történő utazás szempontjából a légi közlekedés a közúti és vasúti közlekedés vetélytársa, ezért a közúti és vasúti szolgáltatók is érintettek lehetnek.
- (121) A 2. intézkedés így lehetővé tette, hogy az airBaltic folytassa a működését, és ne kelljen szembenéznie a nehéz pénzügyi helyzetből általában fakadó következményekkel. A fenti megfontolások alapján a Bizottság azt a következtetést vonja le, hogy az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében a 2. intézkedés állami támogatást jelentett az airBaltic javára.

7.2.4. A tőkeemelés, amelyről 2011. december 22-én állapotok meg (3. intézkedés)

- (122) Ahogy az fent kifejtésre került, az első állami kölcsön és a második állami kölcsön első részlete állami forrásokat érintett, és az államnak tulajdonítható. A tőkésítésükről a lett Közlekedési Minisztérium határozott, amely 2011. november 30. óta az airBaltic részvényeinek 99,8 %-val rendelkezett. Ezért a 3. intézkedéshez is állami forrásokat vettek igénybe, és az intézkedés az államnak tulajdonítható.
- (123) A Bizottság nem osztja a lett hatóságok véleményét, miszerint a 3. intézkedés nem jelentett állami támogatást. Először is a Bizottság újra kihangsúlyozza, hogy a 7.2.1. szakaszban foglalt következtetések érvényesek a 3. intézkedésre. A Bizottság továbbá úgy ítéli meg, hogy a 3. intézkedést nem 2011. december 22-én (azaz az airBaltic részvényesi közgyűlésének napján), hanem 2011. december 29-én, a kölcsönök állam általi tőkésítésének napján hajtották végre. A lett hatóságok által a hivatalos vizsgálati eljárás során nyújtott információk szerint a vonatkozó szabályok értelmében a BAS-nak és az államnak 2012. január 30-ig formalizálnia kellett az airBaltic részvényesi közgyűlésén hozott tőkésítési határozatot.
- (124) A Bizottság azt is megállapítja, hogy 2011. december 29-én Lettország ésszerűen kételkedhetett abban, hogy a BAS hajlandó lesz teljesíteni a kötelezettségvállalásait. A BAS már korábban jelezte, hogy nem tőkésíti az általa nyújtott kölcsönt: Lettország is elismeri, hogy a második állami kölcsön második részlete, amelyről 2011. december 13-án határoztak, pontosan azt az eshetőséget célozta meg, hogy a BAS nem teljesíti majd a kötelezettségvállalásait. Ezenkívül 2011. november 30. óta az állam és a BAS már nem ugyanolyan pozíciókat töltött be részvényesként, mert a BAS egyetlen részvény kivételével a teljes részesedését elvesztette az airBalticban, és a társaság 99,8 %-ban az állam tulajdonában volt.
- (125) Ezeket a fejleményeket tekintve az államnak az állami kölcsönök tőkésítését megelőzően arra kellett volna következtetnie a BAS fellépéséből – vagy legalább gyanakodnia kellett volna rá –, hogy a BAS-nak nem áll szándékában teljesítenie a kötelezettségeit (lásd fent a (35) preambulumbekendést). Emellett mivel a BAS egyetlen részvény kivételével valamennyi airBaltic-részvényét elveszítette, a megállapodás 7.4. cikke értelmében biztosított megoldás – miszerint az államnak joga van megvásárolni a BAS valamennyi airBaltic-részvényét 1 LVL összegért – értelmét veszítette: az állam elveszítette azt az eszközt, amellyel a kötelezettségvállalása betartására kényszeríthette volna a BAS-t.
- (126) A fentiek figyelembevételével a Bizottság azt a következtetést vonja le, hogy egy körültekintő piaczgazdasági szereplő nem tőkésítette volna a kölcsönöket azt megelőzően, hogy meggyőződött volna arról, hogy a másik fél tőkésíti az általa nyújtott kölcsönt és készpénzt injektál be, és ebben az összefüggésben gondosan megvizsgálta volna, mi ösztönzi a másik felet arra, hogy teljesítse a kötelezettségvállalásait.
- (127) Ezenkívül a Bizottság megjegyzi, hogy a BAS akkor sem szerezte volna vissza a korábbi részesedését az airBalticban, ha betartja a részvényesek közgyűlésén született megállapodást. A 47,2 %-os részesedés eléréséhez a BAS-nak sokkal nagyobb összeget kellett volna befektetnie, mint amekkorában a közgyűlésen megállapodtak. A Bizottság ezért úgy véli, hogy az államnak, ha a piaczgazdasági befektető elvének megfelelően jár el, gondosan mérlegelnie kellett volna, hogy a BAS fog-e jelentős összeget – 37,7 millió LVL (53,38 millió EUR) nagyságú BAS-kölcsönt és készpénzt – befektetni annak érdekében, hogy az airBalticban kisebbségi részesedést szerezzen.
- (128) További érveként Lettország kifejti, hogy a BAS-nak a készpénzinjekcióra és a BAS-kölcsön tőkésítésére vonatkozó kötelezettségét megerősítette az a garancia, amelyet Vlagyimir Antonov orosz vállalkozó adott, aki beleegyezett a szükséges kifizetésekbe a BAS nevében ⁽³⁴⁾. Ugyanakkor a Bizottság rendelkezésére álló információk alapján úgy tűnik, hogy a valóságban soha nem került sor erre a garanciavállalásra.
- (129) Lettország arra is rámutat, hogy 2011. december 13-án az állami kölcsönök tőkésítésére vonatkozó, a megállapodás 7.2. cikke által előírt előfeltételek teljesítésre kerültek, amikor bemutatásra került az az üzleti terv, amelynek alapján az airBaltic 2015-ben ismét nyereséges lesz, és azt állítja, hogy az állami kölcsönök tőkésítésére vonatkozó határozat ezért megfelelt a piaczgazdasági befektető elvének. A Bizottságot azonban nem győzték meg Lettország érvei, mivel a terv hiányos volt, és egy ésszerűen eljáró magánbefektető nem injektált volna ez alapján jelentős összegű tőkét egy nehéz helyzetben lévő vállalkozásba.

⁽³⁴⁾ A 2011. október 3-án kelt garancialevél kimondja, hogy a garancia semmisnek minősül, ha az állam „a [megállapodás] 7.4. cikk[e] [...] alapján élt a jogaival, és az állam megszerezte a szavazati jogot biztosító [airBaltic-]részvények 99,78 %-át”. Lettország 2011. november 30-án az airBaltic-részvények 99,8 %-ának tulajdonosává vált.

- (130) A fentiek alapján a Bizottság azt a következtetést vonja le, hogy Lettország nem egyenlő feltételek mellett járt el, amikor tőkésítette az általa nyújtott kölcsönöket és ezáltal növelte az airBaltic tőkéjét. Az állam eljárása továbbá nem felelt meg a piacgazdasági szereplő tesztnek. Az airBaltic ezért jogosulatlan előnyhöz jutott a 3. intézkedés révén, amely szelektív, mivel a társaság volt az egyedüli kedvezményezettje.
- (131) A Bizottságnak azt is meg kell vizsgálnia, vajon valószínű volt-e, hogy a 3. intézkedés torzítja a versenyt és befolyásolja a tagállamok közötti kereskedelmet azáltal, hogy előnyhöz juttatja az airBalticot az állami támogatásban nem részesülő versenytársaival szemben. Értelemszerűen a fenti (120) preambulumbekzdésben levont következtetések alkalmazandók.
- (132) A Bizottság ezért azt a következtetést vonja le, hogy az első állami kölcsön, valamint a második állami kölcsön első részletének tőkésítése az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében állami támogatást jelentett az airBaltic részére.

7.2.5. Kamatszelvény nélküli kötvények (4. intézkedés)

- (133) Ahogy az eljárás megindításáról szóló határozatban szerepel, a kamatszelvény nélküli kötvények adásvételét formalizáló 2010. április 30-i megállapodásból következik, hogy a vevő, az LVRTC (lásd fent a (38) preambulumbekzdést), a lett állam nevében járt el. Emellett Lettország azt állította, hogy az LVRTC költségvetési okokból vásárolta meg a kötvényeket. Ezért egyértelmű, hogy a 4. intézkedéshez állami forrásokat használtak fel, és az intézkedés az államnak tulajdonítható, amit Lettország sem vitat.
- (134) A hivatalos vizsgálati eljárás során Lettország bizonyítékokat nyújtott be arra nézve, hogy az állam és a BAS is az airBalticban való részesedése arányában vásárolt kötvényeket, azonos feltételek mellett. Emellett úgy tűnik, hogy az állam 2010 áprilisa előtt nem nyújtott támogatást az airBalticnak, míg a BAS jelentős összegeket fektetett be a társaságba a fent említett dátumot megelőzően. Végezetül a vizsgálat során megállapításra került, hogy a kötvények kibocsátására vonatkozó megállapodást a BAS és az airBaltic vezetősége kezdeményezésére hozták, amely már 2009 áprilisában és júniusában javasolta az államnak a társaság tőkéjének a részesedésük arányában történő emelését.
- (135) Ahogy az eljárás megindításáról szóló határozatában hangsúlyozásra került, a Bizottság úgy véli, hogy a kamatszelvény nélküli kötvények vásárlása nem tipikus befektetés egy körültekintő piaci szereplő részéről. Ugyanakkor a Bizottság megállapítja, hogy ebben az időben Lettország és a BAS volt az airBaltic fő részvényese, és a befektetési döntésüket ennek alapján, nem pedig egy teljesen külső befektető szempontjából kell megvizsgálni. Ésszerűnek tűnik az a következtetés, hogy az airBaltic tulajdonosai ebben az időben nem rövid távú nyereségre törekedtek, hanem a társaság felszínén tartása állt érdekükben.
- (136) A fentiek alapján a Bizottság azt a következtetést vonja le, hogy Lettország körültekintő piaci szereplőként járt el, amikor a magánbefektető BAS-szal együtt kamatszelvény nélküli kötvényeket vásárolt. A Bizottság ezért a 4. intézkedés vonatkozásában kizárja a jogosulatlan előny meglétét, és az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdésében megállapított további halmozott feltételek vizsgálata az állami támogatást illetően felesleges.

7.2.6. A Latvijas Krājbanka által kifizetett 2,8 millió EUR (5. intézkedés)

- (137) Az 5. intézkedés a 2,8 millió EUR nagyságú összegnek a Latvijas Krājbanka által az airBaltic részére 2011. november 21-én és 22-én történt kifizetése. Ahogy az a fenti (39) preambulumbekzdésben kifejtésre került, az airBaltic három fizetési meghagyást nyújtott be a Latvijas Krājbankának azt megelőzően, hogy az FCMC 2011. november 17-én határozatot hozott a 100 000 EUR-t meghaladó összegű banki műveletek korlátozásáról, illetve 2011. november 21-én a Latvijas Krājbanka tevékenységének teljes beszüntetéséről. Lettország úgy véli, hogy nem került sor állami források felhasználására, mivel a műveletek három olyan fizetési meghagyáshoz kapcsolódtak, amelyet az airBaltic az IATA Clearing House-nak és a rigai nemzetközi repülőtérnek, valamint egy másik bankban vezetett alternatív airBaltic-bankszámlával kapcsolatban nyújtott be (lásd fent a (39) preambulumbekzdést). Lettország szerint ezek csupán az airBaltic magánforrásait érintő általános banki műveletek voltak. Lettország azt is állítja, hogy az FCMC határozatai nem tulajdoníthatók az államnak.
- (138) Lettország kifejtette, hogy az átutalás az airBaltic által azelőtt benyújtott fizetési meghagyásokra vezethető vissza, hogy az FCMC 2011. november 21-én elrendelte a Latvijas Krājbanka tevékenységének felfüggesztését. A Latvijas Krājbanka 2011. november 25-én és 30-án hajtotta végre a tranzakciókat.

- (139) Ezen túlmenően az FCMC-ről szóló, 2000. június 1-jei törvény értelmében az FCMC anélkül hozza meg a döntéseit, hogy figyelembe kellene vennie bármely más közigazgatási szerv előírásait vagy utasításait. Emellett az FCMC finanszírozása független az államtól, mivel az FCMC tevékenységeit a lett pénzügyi és tőkepiacokon aktív felek által fizetett összegekből finanszírozzák. A vonatkozó törvényekből az is kitűnik, hogy az állam nem vesz részt az FCMC-nek a hitelintézetek felügyeletére vonatkozó hatáskörének és jogainak gyakorlásában.
- (140) A beterjesztett bizonyítékok alapján a Bizottság úgy véli, hogy az FCMC által kijelölt vagyongazdálkodók az államtól függetlenül jártak el, így a tevékenységük nem tulajdonítható a lett államnak.
- (141) A fentiek alapján a Bizottság azt a következtetést vonja le, hogy az 5. intézkedés az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében nem jelentett állami támogatást.

7.2.7. Az 5 millió EUR nagyságú, az airBaltica engedményezett Taurus-követelés (6. intézkedés)

- (142) Az ezzel kapcsolatban 2012. július 18-án érkezett panasz hivatkozik a befektetőknek a megállapodás 7.4. cikke értelmében fennálló kötelezettségére, amely szerint a 2. számú szindikált hitelből származó fennálló követeléseket – bizonyos feltételek mellett –1 LVL összegért átadják az államnak vagy egy általa kijelölt vállalkozásnak (lásd fent a (42) preambulumbekendést).
- (143) A megállapodás 7.4. cikkének megfelelően a Taurus 1 LVL összegért Lettországra engedményezte az airBalticnak szembeni, 5 millió EUR nagyságú követelését. Lettország ezt követően az airBaltica engedményezte a követelést.
- (144) A fennmaradó, 30 millió LVL (42,47 millió EUR) összegű követeléseket illetően, amelyeket a 2. számú szindikált hitel keretében kívántak megújítani, a lett hatóságok a 2012. február 9-én kelt levelükben arra kérték a befektetőket, hogy 1 LVL összegért engedményezzék számukra a követeléseiket. Lettország továbbá keresetet nyújtott be három befektetővel szemben a rigai regionális bíróságon, hogy érvényesítse a megállapodás 7.4. cikkét. Lettország kinyilvánította azt a szándékát, hogy ezeket a követeléseket szintén az airBaltica engedményezze.
- (145) Lettország azt állítja, hogy az 5 millió EUR nagyságú követelésnek az airBaltica történő engedményezése rendkívüli intézkedés volt, amellyel az állam pénzügyi érdekeit kívánták megvédeni, valamint a megállapodás értelmében egyenlő feltételek mellett nyújtott intézkedésnek tekintendő, így kizárja az állami támogatás meglétét.
- (146) A Bizottság megállapítja, hogy a megállapodás 7.4. cikkéből egyértelműen következik, hogy az érintett követeléseket át kívánták engedményezni vagy adni „az államnak vagy egy általa kijelölt vállalkozásnak 1 LVL összegért”. Ezért mivel az állam hozta az 5 millió EUR nagyságú követelésnek az airBaltica történő engedményezésére irányuló határozatot, a határozat az államnak tulajdonítható és állami forrásokat érint.
- (147) A hivatalos vizsgálati eljárás során kiderült, hogy a szindikált hitelekre vonatkozó megállapodásokat soha nem írták alá. Ugyanakkor a Lettország által benyújtott bizonyítékok alapján úgy tűnik, hogy a bíróságok elismerték a megállapodás érvényességét annak tekintetében, hogy a magánbefektetők kötelesek az államra vagy az állam által kijelölt vállalkozásra engedményezni a 2. számú szindikált hitelből származó követeléseket.
- (148) E tekintetben Lettország rámutat, hogy a lett bíróságok számos határozata szerint az 5 millió EUR nagyságú követelés tulajdonosa nem jogosult arra, hogy ennek az összegnek a visszafizetését kérje, csak arra jogosult, hogy a társaság részvénytőkéjéhez való 5 millió EUR összegű előzetes hozzájárulást megtestesítő airBaltic-részvényekre tartson igényt. Mivel az állam már az airBaltic részvényeinek 99,8 %-ával rendelkezett, Lettország azt állítja, hogy a további részvényekre való jogosultság nem jelent valós gazdasági értéket az állam számára.
- (149) A Bizottság megállapítja, hogy noha a bíróságok elismerték az állam jogát a 2. számú szindikált hitelből származó követelések átvételére a megállapodás 7.4. cikke értelmében, ez Lettország állításai ellenére nem azt jelenti, hogy Lettország köteles volt ezt a követelést az airBaltica engedményezni. A Bizottság megállapítja, hogy egy körültekintő piacgazdasági szereplő nem engedményezte volna a követelést az airBaltica 1 LVL összegért. Lettország nem nyújtott be bizonyítékokat arra nézve, miért volt hasznosabb az állam számára a követelésnek az airBaltica történő engedményezése ahelyett, hogy megtartotta volna vagy más célokra használta volna azt. Az engedményezéssel Lettország kedvezőbb helyzetbe hozta a társaságot, mint amilyenben a vetélytársai voltak.

- (150) A Bizottság továbbá nem ért egyet a lett hatóságok érvelésével, és hangsúlyozza, hogy az airBalticban fennálló további részvények többletértéket jelentené az állam számára, még ha csak csekély mértékben is, ezért nem zárható ki az állami támogatás jelenléte⁽³⁵⁾. Ezen túlmenően a követelésnek az airBalticra történő engedményezésével az állam nemcsak a követelésről mondott le, hanem annak [5–7] % mértékű kamatozásáról is.
- (151) Végezetül Lettország azt állítja, hogy az állami támogatásra vonatkozó jogszabályok alkalmazásában a 6. intézkedés dátumának 2011. október 3., azaz a megállapodás aláírásának napja tekintendő, csakúgy, mint az 1., 2. és 3. intézkedés esetében.
- (152) A Bizottság ismét hangsúlyozza a 7.2.1. szakaszban levont következtetéseit, melyek szerint a megállapodás 2011. október 3-án történt megkötésekor az állam nem tudta, vajon a megállapodás 7.4. cikkéhez kell-e majd folyamodnia. Emellett az állam nem volt köteles az airBalticra engedményezni a rendelkezés alkalmazása által érintett követeléseket.
- (153) Végezetül a Bizottság megjegyzi, hogy Lettország nem támasztotta alá azt az állítását, hogy a megállapodás 7.4. cikke arra szolgált, hogy megvédje az állam befektetését az airBalticban azáltal, hogy a BAS mulasztása esetén megakadályozza az állam megkárosítását.
- (154) A Bizottság ezért azt a következtetést vonja le, hogy a 6. intézkedés meghozatalakor az állam nem piacgazdasági befektetőként járt el, és az intézkedés nem az 1., 2. és 3. intézkedéssel megegyező feltételek mellett történt. A Bizottság ezért úgy véli, hogy a 6. intézkedés jogosulatlan előnyhöz juttatta az airBalticot. Ez az előny a jellegét tekintve szelektív, mert az airBaltic volt az egyetlen kedvezményezettje.
- (155) A (120) preambulumbekzdésben említett okokból valószínűsíthető volt, hogy a 6. intézkedés torzítja a versenyt és befolyásolja a tagállamok közötti kereskedelmet.
- (156) A fenti érvek alapján a Bizottság azt a következtetést vonja le, hogy az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében a 6. intézkedés állami támogatást jelentett az airBaltic javára.

7.2.8. A támogatás meglétére vonatkozó következtetés

- (157) A Bizottság azt a következtetést vonja le, hogy az 1., a 4. és az 5. intézkedés a fent megállapított okokból nem minősül állami támogatásnak.
- (158) A Bizottság ugyanakkor úgy ítéli meg, hogy a 2., a 3. és a 6. intézkedés az airBalticnak nyújtott állami támogatásnak minősül. Az airBaltic részére már kifizetett támogatás összegének meghatározása érdekében a Bizottság megjegyzi, hogy a 3. intézkedés a 16 millió LVL (22,65 millió EUR) nagyságú első állami kölcsön és a második állami kölcsön 41,6 millió LVL (58,89 millió EUR) összegű első részletének tőkésítését jelentette. A második állami kölcsön 25,4 millió LVL (35,96 millió EUR) összegű második részletét, amelyet 2012. december 14-én bocsátottak az airBaltic rendelkezésére – azaz a második intézkedés fennmaradó részét, amelyet nem tőkésítettek –, hozzá kell adni ehhez az összeghez a 6. intézkedésként az airBalticra engedményezett 5 millió EUR összeggel együtt. Az airBalticnak nyújtott állami támogatás teljes összege így hozzávetőleg 86,53 millió LVL (122,51 millió EUR).

7.3. A TÁMOGATÁS JOGSZERŰSÉGE

- (159) Az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdése kimondja, hogy a tagállamok mindaddig nem adhatnak állami támogatást, amíg a Bizottság nem határoz az intézkedés jóváhagyásáról.
- (160) A Bizottság megjegyzi, hogy Lettország úgy biztosította a 2., 3. és 6. intézkedést az airBaltic számára, hogy nem értesítette ezekről a Bizottságot a jóváhagyásuk érdekében. A Bizottság sajnálja, hogy Lettország nem tett eleget a felfüggesztési kötelezettségének, amivel megsértette az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdése értelmében fennálló kötelezettségét.
- (161) Annak vonatkozásában, hogy a lett hatóságok a 2. számú szindikált hitel keretében 30 millió EUR nagyságú összeget kívántak biztosítani az airBaltic részére a 6. intézkedéssel összefüggésben, a Bizottság emlékeztet arra, hogy az EUMSZ 108. cikkének (3) bekezdése értelmében a lett hatóságok kötelesek a Bizottságot az észrevételei megtételéhez szükséges időben tájékoztatni minden támogatás nyújtására irányuló szándékukról.

⁽³⁵⁾ A C-280/00. sz., *Altmark Trans GmbH és Regierungspräsidium Magdeburg kontra Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH (Altmark)* ügy, EBHT 2003., I-7747. o., 81. pont.

7.4. A TÁMOGATÁS ÖSSZEEGYEZTETHETŐSÉGE

- (162) Amennyiben a 2., a 3. és a 6. intézkedés az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében állami támogatásnak minősül, az összeegyeztethetőségüket az említett cikk (2) és (3) bekezdésében meghatározott kivételek figyelembevételével kell értékelni. Ahogy az eljárás megindításáról szóló határozatban olvasható, az intézkedések jellegére és az airBaltic nehéz helyzetére való tekintettel kizárólag azok az összeegyeztethetőségi kritériumok alkalmazandók, amelyek az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének c) pontja értelmében, illetve a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás és különösen a szerkezetátalakítási támogatásra vonatkozó rendelkezések alapján a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentési és szerkezetátalakítási támogatására vonatkoznak.
- (163) A lett hatóságok kezdetben azt az álláspontot képviselték, hogy egyik intézkedés sem minősül állami támogatásnak. Ugyanakkor a Bizottság által az eljárás megindításáról szóló határozatban említett kétségek alapján Lettország érvelt az összeegyeztethetőség mellett, és azt állította, hogy az intézkedések összeegyeztethető szerkezetátalakítási támogatást jelentenek.
- (164) Lettország 2013 decemberében bemutatott egy aktualizált szerkezetátalakítási tervet, amelyet 2014. január 28-án, február 28-án és március 24-én további beadványokkal egészített ki. Lettország megállapítja, hogy az airBaltic szerkezetátalakítása 2011. április 18-án kezdődött, amikor az első tervet benyújtásra került a társaság vezetőségének. Az első terv, amely benyújtásra került a Bizottságnak, megnevezte az airBaltic néhány gyengeségét, és megállapította, hogy hozzávetőleg [175–185] millió EUR nagyságú részvénytőkére van szükség ahhoz, hogy a társaság megújíthassa a flottáját és hatékonyan versenyezzen a fapados légitársaságokkal. Lettország azt állítja, hogy 2011 áprilisától számos intézkedésre sor került, többek között bezárták az airBaltic vilniusi gyűjtő-elosztó repülőterét és megszüntettek egyes útvonalakat, amivel megkezdték az airBaltic szerkezetátalakítását. Az airBaltic újbóli nyereségességének biztosítása érdekében egy későbbi szakaszban átfogó kezdeményezések születtek a bevételek, az üzemeltetés, a hálózat, a flotta és az általános szervezet vonatkozásában (a reShape terv).
- (165) Ezt az első tervet 2011-ben dolgozták ki, és tartalmazta a szerkezetátalakítás alapvető pénzügyi szempontjait. Lettország szerint ez vezetett a megállapodáshoz, majd végül 2012 márciusában a reShape tervhez.
- (166) Lettország érvei a következő szakaszokban kerülnek vizsgálatra.

7.4.1. Támogathatóság

- (167) A megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás 33. pontja értelmében csak a 9–13. pont értelmében nehéz helyzetben lévő vállalkozások jogosultak szerkezetátalakítási támogatásra. A Bizottság korábban már levonta azt a következtetést, hogy az airBaltic legalább 2011-től nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak minősült (lásd fent a (87) preambulumbekendést).
- (168) A megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás 12. pontja kimondja, hogy az újonnan alapított vállalkozások még akkor sem jogosultak megmentési célú vagy szerkezetátalakítási támogatásra, ha induló pénzügyi helyzetük bizonytalan. Egy vállalkozást elvileg a vonatkozó tevékenységi területen elkezdett műveleteitől számított első három éven keresztül tekintenek újonnan alapítotttnak. Az airBalticot 1995-ben alapították, így nem tekinthető újonnan létrehozott vállalkozásnak. Emellett az airBaltic nem tartozik valamely vállalatcsoporthoz a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás 13. pontja alkalmazásában.
- (169) A Bizottság ezért a következtetést vonja le, hogy az airBaltic jogosult szerkezetátalakítási támogatásra.

7.4.2. A szerkezetátalakítási terv érvényessége

- (170) A Bizottság megállapítja, hogy az airBaltic szerkezetátalakítása 2011 áprilisában kezdődött, amikor a társaság vezetősége elkészítette az első szerkezetátalakítási tervet. Ez a terv főként a flotta optimalizálására és arra összpontosított, hogy a társaság légi járműveit hatékonyabb repülőgépekre kell lecserélni, ami egyben a későbbi reShape terv alapköve. Ezzel egyidejűleg bezárták a vilniusi gyűjtő-elosztó repülőteret. Hetekkel később, a(z) [...] általi felülvizsgálatot követően az airBaltic vezetősége belevette a tervbe a munkavállalók számának [8–12] %-os csökkentését.
- (171) A 2011. évi terv a fent említett, hivatalosan 2012 első negyedében elfogadott reShape terv formájában aktualizálásra került. Ahogy a fenti (164) preambulumbekendésben megállapítást nyert, a lett hatóságok 2013 decemberében a reShape tervet aktualizálva szerkezetátalakítási tervet nyújtottak be a Bizottsághoz.

- (172) A Bizottság megállapítja, hogy a 2011. áprilisi szerkezetátalakítási terv meghatározta az airBaltic alapvető szükségleteit. Noha nem dolgozták ki teljes egészében, ez a terv jelentette az első lépést az airBaltic szerkezetátalakítási igényeinek meghatározása, valamint az újbóli életképesség biztosítása felé. Ezen kívül ez a terv szolgált a reShape terv alapjául, amely a megállapodás aláírásának időpontjában (azaz 2011. október 3-án) már kidolgozás alatt állt és 2012 márciusában készült el.
- (173) A Bizottság a korábbi gyakorlata során elfogadta, hogy a szerkezetátalakítási tervek idővel változnak, és a kezdeti terveket a szerkezetátalakítási időszak kiindulópontjának tekintette. Például a Varvaressos-határozat⁽³⁶⁾ esetében a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a 2006 és 2009 között a cég javára hozott intézkedések a 2009. évi (a 2006–2011 közötti időszakra vonatkozó) szerkezetátalakítási terv alapján a szerkezetátalakítási folyamat részeként vizsgálándók. Az airBaltic esetéhez hasonlóan a Varvaressos 2009. évi szerkezetátalakítási terve is egy 2006. évi „stratégiai és üzleti terv” folytatása volt.

7.4.3. A hosszú távú életképesség helyreállítása

- (174) A megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás 34. pontja értelmében a támogatás nyújtásának feltétele a szerkezetátalakítási terv végrehajtása, amelyet valamennyi egyedi támogatás esetén jóvá kell hagyatni a Bizottsággal. A 35. pont kifejti, hogy a szerkezetátalakítási tervnek – amely időtartamának a lehető legrövidebbnek kell lennie – a jövőbeni működési körülményekre vonatkozó reális feltételezések alapján, ésszerű időn belül helyre kell állítania a vállalkozás hosszú távú életképességét.
- (175) A 36. pont értelmében a tervnek ismertetnie kell azokat a körülményeket, amelyek nehéz helyzetbe hozták a vállalkozást, és figyelembe kell vennie az uralkodó és a jövőben várható piaci viszonyokat, forgatókönyveket készítve a helyzet legkedvezőbb, illetve legkedvezőtlenebb alakulására, valamint egy alapesetre.
- (176) A tervnek olyan fordulatot kell eredményeznie, amely lehetővé teszi a vállalkozás számára, hogy a szerkezetátalakítást követően fedezni tudja valamennyi költségét, beleértve az amortizációt és a pénzügyi terheket is. A várható tökemegtérülésnek elégségesnek kell lennie ahhoz, hogy az átalakított vállalkozás saját erejéből is versenyképes legyen a piacon (a 37. pont).
- (177) A Bizottság megjegyzi, hogy a szerkezetátalakítási terv ismerteti az airBaltic nehéz helyzetéhez vezető, elsősorban a 2008–2009. évi globális gazdasági válságra visszavezethető körülményeket, amely válság jelentős mértékben befolyásolta a balti térséget, többek között a légi közlekedési ágazatot.
- (178) A szerkezetátalakítási terv továbbá kifejti, hogy a korábban folytatott kereskedelmi stratégia és az airBaltic korábbi vezetőségének több határozata is hozzájárult a társaság nehézségeihez. Az airBaltic kereskedelmi stratégiáját illetően a szerkezetátalakítási terv hangsúlyozza, hogy az korábban csak a terjeszkedésre összpontosított, a nyereségtől nem, ami fenntarthatatlanul magas kiadásokhoz vezetett. A kiadásokat továbbá jelentős mértékben növelte a négy különböző típusú légi járműből álló flotta, valamint a légi járművek lízingjének magas költsége. Az útvonalak megnyitása anélkül történt, hogy a nyereségességük megfelelő vizsgálatára sor került volna, és sok útvonal veszteséges volt.
- (179) A szerkezetátalakítási terv egy 2011 áprilisában kezdődő, ötéves szerkezetátalakítási időszakra vonatkozik, és feltételezi, hogy az airBaltic legkésőbb 2016 áprilisára visszanyeri a hosszú távú életképességét, habár az alapesetet feltételező forgatókönyv szerint az airBaltic várhatóan már 2014-ben ismét nyereséges lesz. A szerkezetátalakítás időtartama így a légi utasszállító ágazat korábbi gyakorlatának megfelelően legfeljebb 5 év⁽³⁷⁾. A Bizottság következetesen azt az álláspontot képviseli, hogy a jelenlegi gazdasági körülmények között fontos elkerülni a kizárólag rövid távú fordulatot, és helyette szilárd alapokra kell helyezni a jövőbeli növekedést. Ebben az összefüggésben az üzemeltetés és a szolgáltatások szükségese stabilizálása éveket vesz igénybe.

⁽³⁶⁾ A Bizottság 2010. december 14-i 2011/414/EU határozata a Görögország által a Varvaressos S.A. javára nyújtott C 8/10 (korábbi N 21/09 és NN 15/10) sz. állami támogatásról (HL L 184., 2011.7.14., 9. o.).

⁽³⁷⁾ Lásd az SA.30908. sz. ügyben (CSA – Cseh légitársaság – Szerkezetátalakítási terv) hozott bizottsági határozat (107) bekezdését, valamint az SA.33015. sz., az Air Malta plc ügyében hozott bizottsági határozat (93) bekezdését. Lásd még a C 6/09 (ex N 663/08) számú állami támogatás – Ausztria Austrian Airlines – szerkezetátalakítási tervről szóló, 2009. augusztus 28-i 2010/137/EK bizottsági határozat (HL L 59., 2010.3.9., 1. o.) (296) bekezdését, valamint az Egyesült Királyság által a Royal Mail Group javára végrehajtani tervezett SA.31479. (2011/C) (ex 2011/N) számú intézkedésről szóló, 2012. március 21-i 2012/542/EU bizottsági határozat (HL L 279., 2012.10.12., 40. o.) (217) bekezdését.

- (180) A szerkezetátalakítási terv hangsúlyozza a változást az airBaltic kereskedelmi stratégiájában, amelynek célja egy hibrid légitársaság kialakítása a nagyobb bevételt hozó ügyfelek megcélzásával a teljes szolgáltatást nyújtó légitársaságok által hagyományosan kínált legtöbb szolgáltatás révén, illetve a tipikusan a fapados légitársaságok által kifejlesztett költséghatékonyság megvalósításával. A társaság új vezetősége 2011 októbere óta már jelentős mértékben végrehajtotta ezt a stratégiát. A szerkezetátalakítási terv továbbá a szerkezetátalakítási intézkedések három fő fajtáját irányozza elő: (i. a meglévő járatokkal kapcsolatos bevételek és kiadások optimalizálása; ii. a hálózat átalakítása, amelynek eredményeként változások történnek a célállomások, a járatok gyakorisága és a menetrend tekintetében a RASK és a CASK⁽³⁸⁾ optimalizálása érdekében; és iii. a hálózat és a flotta optimalizálása az optimális hálózat és flotta nagyságának felülvizsgálatával és meghatározásával. Összesen 13 kezdeményezést dolgoztak ki a bevételek és 13 kezdeményezést a kiadások vonatkozásában, valamint két további kezdeményezés született a hálózat átalakítását és a flotta megújítását illetően.
- (181) A flotta optimalizálását illetően a Bizottság megjegyzi, hogy az airBaltic sokszínű és öregedő flottája kevésbé üzemanyag-hatékony, és több karbantartást igényel, mint a versenytársak flottája, ami a kiadások emelkedéséhez vezet. 2012 és 2013 során az airBaltic úgy döntött, hogy a költségek csökkentése érdekében csak a rendelkezésére álló légi járművek egy részét fogja üzemeltetni. 2013-ban a Fokker és a Boeing 757 gépek kivonása miatt bekövetkezett kapacitásvesztés részleges ellensúlyozására az airBaltic két Q400 Bombardier géppel bővítette a flottáját. A flotta lecserélésének céljából továbbá kedvezőbb feltételek mellett újratárgyalták a jelenlegi lízingszerződéseket arra az időszakra, amíg [...]ban/-ben vagy [...]ban/-ben elérhető lesz az új Bombardier CS300. 2014 végére az airBaltic 25 légi járművet fog üzemeltetni, és ekkora flottával működik tovább a szerkezetátalakítási időszak 2016. évi lezárultáig. A szerkezetátalakítási időszak alatt a légi flotta nagysága általánosságban 27 %-kal kerül csökkentésre.
- (182) A hálózat átalakítását illetően a Bizottság megjegyzi, hogy 2013-ban az új hálózat az előző évhez képest [16–21] millió LVL ([22,7–29,8] millió EUR) extra bevételt hozott C1-es szinten⁽³⁹⁾, többek között a veszteséges útvonalak (például [...]) megszüntetésének és a járatritkításnak ([...], [...] és [...]) köszönhetően.
- (183) A bevételekre vonatkozó kezdeményezések között szerepel új viteldíjstruktúrák bevezetése, illetve a poggyászdíj struktúrájának optimalizálása. Emellett támogatják az online utasfelvételt, az utaskabin személyzete és az értékesítési munkatársak pedig rugalmas bérezés mellett fognak dolgozni. A kiadásokra vonatkozó kezdeményezések között szerepel az üzemanyagárak újratárgyalása a jelenlegi szállítókkal, valamint a hajtóművek ellenőrzése és a nagyjavításokra vonatkozó szerződések újratárgyalása, a lízingek optimalizálása, továbbá a hangárok költségének és a repülőgép személyzete szállásköltségének csökkentése. A földi szolgáltatókkal kötött jelenlegi szerződéseket is újra fogják tárgyalni.
- (184) Az előző bekezdésekben ismertetett szerkezetátalakítási intézkedések többsége már végrehajtásra került. A bevételek optimalizálására és a kiadások csökkentésére irányuló kezdeményezések, valamint a flotta megújításának és a hálózat átalakításának eredményeképpen az airBaltic 2012-ben 30 millió LVL (42,47 millió EUR) negatív EBIT-tel zárt, szemben a költségvetésben előirányzott 38 millió LVL (53,8 millió EUR) negatív EBIT-tel. 2013-ban a negatív EBIT-et 7,7 millió LVL (10,9 millió EUR) nagyságú összegre csökkentették, amely szinten meghaladta a célkitűzéseket. A társaság 2014-ben várhatóan eléri a megtérülési szintet, és azt követően nyereséges marad, miközben az EBIT 2014-ben eléri az [1–3] millió LVL ([1,4–4,2] millió EUR), illetve 2016-ban a [9–12] millió LVL ([12,8–17] millió EUR) nagyságú összeget. A tőkearányos jövedelmezőség 2014-re várhatóan eléri a [3–6] %-ot, 2016-ra pedig a [18–21] %-ot.
- (185) A szerkezetátalakítási terv tartalmaz megbízható feltételezésekre épülő, realista, pesszimista és optimista forgatókönyveken alapuló, átdolgozott pénzügyi előrejelzéseket. Például a realista forgatókönyv feltételezi a piac [6–8] %-os növekedését, miközben az airBaltic növekedését 2014-ben [1–3] %-ra, 2015-ben és 2016-ban pedig [2–4] %-ra korlátozza, évi [1–3] %-os infláció és az üzemanyagáraknak a [950–1000] USD/t-ről (2014) [1 000–1 050] USD/t-ra (2016) való emelkedése mellett. Az utasférőhely-kihasználtság [69–71] %-ról (2014) [71–75] %-ra (2016) nő. Ebben a forgatókönyvben a kezdeményezések végrehajtása lehetővé teszi az airBaltic számára, hogy 2014-ben elérje a megtérülési szintet ([1–3] millió LVL ([1,4–4,2] millió EUR) EBIT mellett), és a társaság ezt követően is nyereséges marad, 2015-ben [6–9] millió LVL ([8,5–12,8] millió EUR) EBIT, 2016-ban pedig [9–12] millió LVL ([12,8–17] millió EUR) EBIT mellett.

⁽³⁸⁾ Férőhely-kilométerenkénti bevétel (RASK) és férőhely-kilométerenkénti kiadás (CASK).

⁽³⁹⁾ Lásd alább a (194) preambulumbekendést.

- (186) Az airBaltic kamatfizetés és adózás előtti eredménye 2016-ra minden forgatókönyv szerint pozitív lesz: az optimista forgatókönyv szerint [10–15] millió LVL ([14,2–21,3] millió EUR), a pesszimista szerint [5–10] millió LVL ([7,1–14,2] millió EUR). A forgatókönyveket emellett érzékenységi elemzésnek vetik alá, hogy felbecsüljék a kockázatokat és azok lehetséges hatását 2016-ig, különös tekintettel a devizakockázatra (az amerikai dollár felértékelődésére/leértékelődésére a lett lattal és az euróval szemben), valamint az utasférőhely-kihasználtságban, az üzemanyag piaci árában, az egy utaskilométerre eső bevételben, illetve az utasszámban bekövetkező változásokra.
- (187) A Bizottság megvizsgálta a szerkezetátalakítási tervet, és úgy véli, annak lehetővé kell tennie az airBaltic számára, hogy a várakozásoknak megfelelően legkésőbb 2016 áprilisáig visszanyerje a hosszú távú életképességét. A szerkezetátalakítási terv részét képezi az airBaltic nehéz helyzetéhez vezető körülmények részletes vizsgálata, amelyekkel megfelelően foglalkoznak a szerkezetátalakítási intézkedések eredményeként a bevételekkel és a kiadásokkal kapcsolatos kezdeményezések, valamint a hálózat átalakítására és a flotta megújítására irányuló kezdeményezések formájában.
- (188) Emellett a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a Lettország által benyújtott szerkezetátalakítási terv megfelelően számszerűsíti a különböző szerkezetátalakítási intézkedések hatását, a feltételezések elégségesek és megfelelőek a légi utasszállítási ágazat szempontjából, és minden forgatókönyv szerint megfelelően előrevetítik az életképességet a teljes szerkezetátalakítási időszakban. Az érzékenységi elemzés megfelelő, és azt mutatja, hogy a figyelembe vett tényezők korlátozott hatással lesznek a kamatfizetés és adózás előtti eredményre.
- (189) Ezért a meghozott jelentős szerkezetátalakítási intézkedéseket és az eddig elért fejlődést tekintve a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a szerkezetátalakítási terv lehetővé fogja tenni az airBaltic számára, hogy ésszerű időn belül visszanyerje a hosszú távú életképességét.
- (190) Emellett a Lettország által benyújtott bizonyítékok arról tanúskodnak, hogy az airBaltic jó úton halad a szerkezetátalakítási tervben megfogalmazott célkitűzések többségének teljesítése felé, ami a terv megbízhatóságának újabb jele.

7.4.4. A verseny jogtalan torzulásának elkerülése (kompenzációs intézkedések)

- (191) A megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás 38. pontja értelmében kompenzációs intézkedésekre van szükség annak érdekében, hogy a kereskedelmi feltételekre gyakorolt kedvezőtlen hatásokat elfogadható szintre csökkentsék. Ezen intézkedések magukban foglalhatják az eszközöktől való megfosztást, a kapacitás vagy a piaci jelenlét csökkentését vagy az érintett piacokra való belépés akadályainak csökkentését (a 39. pont).
- (192) Ebben a vonatkozásban a veszteséges tevékenységek megszüntetése, melyek mindenképpen szükségesek az életképesség visszaállításához, nem tekintendő a kapacitás vagy a piaci jelenlét csökkentésének a kompenzációs intézkedések elbírása céljából (a 40. pont).
- (193) Lettország kompenzációs intézkedésként javasolja az airBaltic számára nyereséges útvonalak megszüntetését, ami kapacitáscsökkenéshez és a koordinált repülőtereken résidőpárok elvesztéséhez vezet.
- (194) A veszteséges útvonalaknak az életképesség visszanyerése érdekében történő feladása mellett a szerkezetátalakítási terv előírja 14. a C1 kategóriájú hozzájárulás alapján nyereséges útvonal⁽⁴⁰⁾ feladását. A Bizottság gyakorlata szerint akkor nyereséges egy útvonal, ha a feladását megelőző évben C1 kategóriájú pozitív hozzájárulást eredményezett⁽⁴¹⁾. A C1 kategóriájú hozzájárulás figyelembe veszi a járatot, az utasokat és az egyes útvonalakra jutó forgalmazási költségeket (változó költségeket). A C1 kategóriájú hozzájárulás megfelelő mércének tekinthető, mivel az adott útvonallal közvetlenül összefüggő minden költséget figyelembe veszi. A C1 kategóriájú pozitív hozzájárulást eredményező útvonalak bevétele nemcsak az útvonal változó költségeit fedezi, hanem hozzájárul a vállalat állandó költségeinek fedezéséhez is.
- (195) A kapacitás vonatkozásában a szerkezetátalakítási terv ezért előírja, hogy míg 2011 áprilisában a társaság teljes kapacitása [5–5,5] milliárd ASK volt, addig a 2016 áprilisában lezáruló szerkezetátalakítási időszak végén az airBaltic kapacitása várhatóan eléri a [4–4,5] milliárd ASK-t, ami [17–20] %-os csökkenést jelent. A Bizottság e tekintetben megállapítja, hogy főként a hosszú távú életképesség visszanyerése érdekében 2014 végére 34 légi járműről (2011. április) 25 légi járműre csökkentik a flottát, és ekkora flottával üzemelnek a szerkezetátalakítási időszak 2016 áprilisában bekövetkező végéig (lásd fent a (181) preambulumbekendést). A nyereséges útvonalak kizárólagos figyelembevételével a kapacitáscsökkenés mértéke [7–10] %.

⁽⁴⁰⁾ Ezek a [...] közötti útvonalak. A Bizottság tisztában van vele, hogy ezeknek az útvonalaknak a megszüntetése tisztán kompenzációs intézkedés, mert semmi sem utal arra, hogy a flotta csökkentésének szükségszerű következményeként történt.

⁽⁴¹⁾ Lásd az SA.30908. sz. ügyben (CSA – Cseh légitársaság – Szerkezetátalakítási terv) hozott bizottsági határozat (130) és (131) bekezdését.

- (196) Emellett a Bizottság megjegyzi, hogy az airBaltic megszüntetett számos útvonalat a teljesen koordinált ⁽⁴²⁾ [...] -i és [...] -i repülőteréről. Ennek eredményeképpen 2011-ben és 2012-ben [...] résidópár szűnt meg teljesen koordinált repülőtereken, ami új üzleti lehetőségeket teremt a vetélytársak számára, hogy járatokat üzemeltessenek ezekről a repülőterekről/ezekre a repülőterekre, illetve hogy fokozzák az ottani jelenlétüket.
- (197) A kompenzációs intézkedések megfelelőségének elbírálásakor a Bizottság figyelembe veszi a piac szerkezetét és a versenyfeltételeket annak biztosítása érdekében, hogy ezen intézkedések egyike se rontsa a piac szerkezetét (a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás 39. pontja). Az intézkedéseknek arányosnak kell lenniük a támogatás torzító hatásaival és különösen az adott vállalkozás méretével és relatív piaci jelentőségével. A csökkentés mértékét esetről esetre külön-külön kell megállapítani (a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás 40. pontja).
- (198) A Bizottság megjegyzi, hogy az airBaltic az európai légi közlekedési piac jelentéktelen szereplője a teljes európai légi közlekedési ágazat 0,5 %-ának megfelelő teljesítménnyel.
- (199) A Bizottság továbbá arra az álláspontra jutott, hogy figyelembe véve az air Balticnek az európai légitársaságok ágazatának utasszámban mért teljes hasznosított kapacitásához és eredményéhez viszonyított kis méretét, az airBaltic [7–10] %-os kapacitáscsökkentése nem jelentéktelen. Egy ilyen viszonylag kicsi légitársaság számára, mint az airBaltic, a flotta és a kapacitás további csökkenése veszélyeztetheti a hosszú távú életképesség visszatérését a vetélytársaknak nyújtott jelentős piaci lehetőségek nélkül. Továbbá noha az airBaltic Lettország legnagyobb légituvarozója, a 2011. évi [65–70] %-ról 2016-ban [55–60] %-ra fog csökkenni a piaci részesedése Rigában.
- (200) A Bizottság azt is megjegyzi, hogy az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének a) pontja értelmében a regionális beruházási támogatások szempontjából Lettország támogatott terület ⁽⁴³⁾. A megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás 56. pontja szerint „a támogatás engedélyezésekor a támogatott térségekben kevésbé szigorú feltételek alkalmazhatók a kompenzációs intézkedések végrehajtását és a kedvezményezett hozzájárulásának mértékét illetően. Ha a vidékfejlesztési szükségletek igazolják, azokban az esetekben, ha a túlzott versenytorzulás elkerülése érdekében a kapacitás vagy a piaci jelenlét csökkentése tűnik a legmegfelelőbb intézkedésnek, a támogatott térségekben kisebb a kért csökkentés, mint a nem támogatott térségekben.”
- (201) A Bizottság a javasolt kompenzációs intézkedések megfelelőségének vizsgálatakor figyelembe vette a jelenlegi eset sajátosságait is, szem előtt tartva Lettország periférikus földrajzi helyzetét és megközelíthetőségét az Európai Unió többi országa szempontjából. E tekintetben a Bizottság megállapítja, hogy Lettország vasúti hálózatának nagy többsége orosz nyomtávolságot használ, amely szélesebb, mint az EU nagy részében használt szokásos nyomtávolság, ezért interoperabilitási problémák jelentkeznek a szomszédos uniós országokkal. Úgy tűnik, a tengeri szállítás is csak korlátozott mértékben helyettesítheti a légi közlekedést, különösen a személyszállítás terén. Végezetül a Bizottság megjegyzi, hogy a szárazföldön elérhető legközelebbi nemzetközi repülőtér Vilniusban és Tallinnban található, mintegy 300 km távolságban Rigától, ezért ezek nem kényelmes alternatív gyűjtő-elosztó repülőterek, különösen az üzleti célból utazók szempontjából.
- (202) A Bizottság ezért úgy véli, hogy az airBaltic által hozott kompenzációs intézkedések – azaz a [7–10] %-os kapacitáscsökkentés és a résidők feladása a koordinált repülőtereken – a jelen eset körülményeit tekintve elfogadhatóak. A Lettország által tervezett kompenzációs intézkedések ezért a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás értelmében elégségesek annak biztosítására, hogy az airBalticnak nyújtott szerkezetátalakítási támogatásból származó, a kereskedelmi feltételekre gyakorolt káros hatások elfogadható szintre csökkenjenek.

7.4.5. Minimumra korlátozott támogatás (saját hozzájárulás)

- (203) A megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás 43. pontja szerint a támogatás összegének a szükséges minimumra való korlátozása érdekében a kedvezményezetteknek jelentős mértékben hozzá kell járulniuk saját forrásaikból a szerkezetátalakítási tervhez. Ide tartozhat olyan eszközök eladása, amelyek nem nélkülözhetetlenek a vállalkozás fennmaradásához, valamint a piaci feltételek mellett történő külső finanszírozás.

⁽⁴²⁾ A teljesen koordinált repülőterek fogalom meghatározását a Közösség repülőterein alkalmazandó résidőkiosztás egységes szabályairól szóló, 1993. január 18-i 95/93/EGK tanácsi rendelet 2. cikkének g) pontja tartalmazza (HL L 14., 1993.1.22., 1. o.). A 95/93/EGK rendelet 3. cikkének (4) bekezdése szerint ezeknek a repülőtereknek, legalább bizonyos időszakokban, korlátozott a kapacitása.

⁽⁴³⁾ Lásd a Bizottságnak az N 447/2006 sz. állami támogatásról (Lettország – Regionális támogatási térkép 2007–2013) szóló, 2006. szeptember 13-i határozatát.

- (204) A saját hozzájárulásnak, kizárva minden jövőbeli nyereséget, mint például a pénzforgalmat, ténylegesnek, vagyis valósnak kell lennie (a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás 43. pontja). A saját hozzájárulás természeténél fogva nem tartalmazhat további állami támogatást. A nagyobb vállalkozások esetében a Bizottság általában a szerkezetátalakítási költségekhez történő legalább 50 %-os hozzájárulást tekinti megfelelőnek. Ugyanakkor kivételes körülmények között és nehéz helyzetekben a Bizottság alacsonyabb hozzájárulást is elfogadhat (a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás 44. pontja).
- (205) A szerkezetátalakítási terv [150–170] millió LVL ([214–242] millió EUR) nagyságú összegre becsüli a szerkezetátalakítási költséget, amelynek alapját az alábbiak képezik: a harmadik felek által nyújtott kölcsönök visszafizetéséhez szükséges források ([5–15] millió LVL, azaz [7,1–21,3] millió EUR), az egyes repülőgépek kivonásából és ártalmatlanításából eredő veszteségek kompenzálása ([15–25] millió LVL, azaz [21,3–35,5] millió EUR), a behajthatatlan követelésekre képzett céltartalék ([5–10] millió LVL, azaz [7,1–15,3] millió EUR), végkielégítések ([1–4] millió LVL, azaz [1,4–5,6] millió EUR), új légi járművek, különösen [...] Bombardier Q400NG és [...] Boeing 737-500 beszerzése (összesen [50–60] millió LVL, azaz [71,1–85,3] millió EUR), a védjegyek visszavásárlása a BAS-tól ([5–15] millió LVL, azaz [7,1–21,3] millió EUR), előre nem látott, a [...] követeléséből származó mérlegen kívüli kötelezettségek ([5–15] millió LVL, azaz [7,1–21,3] millió EUR), valamint [45–55] millió LVL ([64–78,2] millió EUR) nagyságú összeg a várt veszteségek ellensúlyozására, amíg az airBaltic újra nyereséges nem lesz.
- (206) A szerkezetátalakítás teljes költségét ([150–170] millió LVL, azaz [214–242] millió EUR) tekintve a szerkezetátalakítási terv szerint az airBaltic tervezett saját hozzájárulása [100–110] millió LVL ([141–155] millió EUR), azaz a szerkezetátalakítás teljes költségének [60–70] %-a. A saját hozzájárulás az alábbi összetevőkből áll:
- A BAS, valamint a két magánbefektető, a THC és a(z) [...] által 2011 áprilisa és szeptembere között nyújtott, [20–30] millió LVL ([28,4–42,6] millió EUR) összegű magán pénzügyi injekció. Ebbe az összegbe beletartozik a(z) [...] által 2011 márciusában és májusában az airBaltic tulajdonában lévő alkatrészek adásvételéhez nyújtott, [...] millió LVL ([...] millió EUR) nagyságú likviditási keret, a(z) [...] és [...] által az airBaltic saját tőkéjébe történő, [...] millió LVL ([...] millió EUR) és [...] millió LVL ([...] millió EUR) összegű előzetes befizetés, illetve a Transatlantic Holdings által egy részvényvásárlási megállapodás értelmében fizetett [6–8] millió LVL ([8,5–12,3] millió EUR) nagyságú összeg.
  - A BAS által a megállapodást követően nyújtott, [20–30] millió LVL ([28,4–42,6] millió EUR) nagyságú magánkölcsön, azaz a 14 millió LVL (19,82 millió EUR) nagyságú BAS-kölcsön és az [5–15] millió LVL ([7,1–21,3] millió EUR) nagyságú, a védjegyek visszavásárlására szolgáló eladói hitel.
  - Az új légi járművek lízingszerződésai [45–55] millió LVL ([64–78] millió EUR) értékben.
  - [...] millió LVL ([...] millió EUR) nagyságú, az adósságok részleges leírásából származó összeg, miután a Latvijas Krājbanka és a Snoras 2014 márciusában megállapodott az airBaltic adósságának átutemezéséről.
- (207) Az i. pontban említett magán pénzügyi injekciókat illetően Lettország bizonyította, hogy a BAS 2011 júniusa és júliusa között előzetesen befizetett [7–9] millió LVL ([10–13] millió EUR) nagyságú összeget a társaság saját tőkéjébe. A Bizottság úgy véli, hogy ezek a befizetések a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás 43. pontja értelmében saját hozzájárulásnak minősülnek, mivel a BAS magánbefektető volt, és a Bizottságnak nincs oka azt hinni, hogy nem a piaci logikának megfelelően járt el. Ugyanezt a következtetést vonták le a Transatlantic Holdings által 2011 szeptemberében az airBaltic [...] kifizetetlen részvényeiért fizetett [6–8] millió LVL ([8,5–12,3] millió EUR) nagyságú összeg esetében.
- (208) A fenti ii. pont vonatkozásában a Bizottság úgy véli, hogy a BAS által nyújtott 14 millió LVL (19,82 millió EUR) nagyságú kölcsön, azaz a BAS-kölcsön, piaci feltételek mellett történő külső finanszírozásnak számít, amely elfogadható saját hozzájárulásként egy olyan magánbefektető részéről, aki abban az időben a társaság részvényese volt.
- (209) Az új légi járművek [45–55] millió LVL ([64–78] millió EUR) értékű lízingszerződéseit illetően (a fenti (iii) pont) a szerkezetátalakítási terv kifejti, hogy az airBaltic 2013 márciusában a flottacsökkentési és -optimalizálási programja részeként légi járművekre vonatkozó új lízingszerződéseket kötött magánpartnerekkel. A szerződések tárgya [...] Bombardier Dash 8 Q400NG légi jármű 10 évre szóló nettó lízingje körülbelül [...] millió USD ([...] millió EUR) összértékben, azaz hozzávetőleg [...] USD ([...] EUR) havi bérleti díjért.

- (210) A szerkezetátalakítási terv szerint a lízinget [...] biztosította piaci feltételek mellett. A havi díj fedezi a maradványértékkel csökkentett vételár amortizációját a 10. év végén az adott légi jármű esetében (amihez hozzájön még egy bizonyos árrés [...] a finanszírozási és üzemeltetési költségek fedezésére, valamint a haszonkulcs), ezzel hatékonyan kiegyenlítve az új légi járművek vételárát.
- (211) A Bizottság megállapítja, hogy a lízingszerződések a finanszírozás bevett formáinak számítanak a légi közlekedési ágazatban, és egy szerkezetátalakítás alatt álló vállalkozásnak nyújtott kölcsönnek feleltethetők meg. A kölcsön jelentős részén fedezet van, de ez nem zárja ki, hogy a kölcsönt „saját hozzájárulásnak” tekintsék. Lettország továbbá megerősítette, hogy a lízingszerződések esetében szokásos fedezetet biztosítottak (azaz nem teljesítés esetén a repülőgépek lefoglalhatók, illetve készpénzletét). A lízingbe adó ezért bizonyos mértékű hitelezői kockázatot vállal, mert az airBaltic nem teljesítése esetén jelentős veszteségeket szenvedne, azaz azonnal elvesztené a bérleti díjból származó bevételét, és ez a helyzet mindaddig fennállna, amíg nem tudja újra bérbé adni a légi járművet egy másik ügyfélnek, valamint kiadásokkal járna a légi járműnek az új üzemeltető részére történő átalakítása ⁽⁴⁴⁾.
- (212) A fentiek alapján a Bizottság megállapítja, hogy a lízingszerződések tanúsága szerint az airBaltic képes volt a piaci feltételek mellett történő külső finanszírozás megszerzésére. A lízingszerződések ezért annak bizonyítékának tekintendők, hogy a piacok hisznek az airBaltic hosszú távú életképességében, mivel a megállapodásokat csak a szokásos fedezettel biztosították, és a finanszírozó továbbra is bizonyos mértékű kockázatot vállal. Ez megfelel a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás 43. pontjának, amely kimondja, hogy a saját hozzájárulásnak piaci feltételek mellett történő külső finanszírozásból kell származnia, és a hozzájárulás jelzi, hogy a piacok hisznek az életképesség tervezett visszaállításának lehetőségében. A Bizottság ezért a [45–55] millió LVL ([64–78] millió EUR) nagyságú lízinget a saját hozzájárulás részének tekinti. Emellett ez megfelel a Bizottság korábbi gyakorlatának, például a *cseh légitársaság* esetében ⁽⁴⁵⁾.
- (213) Ugyanakkor a Bizottság kételyeit fejezte ki a szerkezetátalakítási tervben szereplő saját hozzájárulás néhány fajtájával kapcsolatban, amint az az alábbiakban kifejtésre kerül.
- (214) A(z) [...] által az airBaltic saját tőkéjébe 2011 júliusában történt, [...] millió LVL ([...] millió EUR) összegű előzetes befizetés vonatkozásában a Lettország által benyújtott információk alapján úgy tűnik, hogy ez közvetlenül kapcsolódik a 6. intézkedéshez, amely esetében a Bizottság azt a következtetést vonta le, hogy az állami támogatást jelentett. Ezért a(z) [...] által az airBaltic saját tőkéjébe előzetesen befizetett összeg nem tekinthető saját hozzájárulásnak, amely szükségszerűen mentes az állami támogatástól.
- (215) A(z) [...] által 2011 áprilisa és júniusa között az alkatrészek adásvételéhez nyújtott, [...] millió LVL ([...] millió EUR) összegű likviditási keret tekintetében a lett hatóságok nem nyújtottak be olyan bizonyítékot, amely alapján a Bizottság egyértelműen megérthetné ezt az intézkedést és a jelentőségét a kedvezményezett életképességének visszanyerésébe vetett hit vonatkozásában. A Bizottság ezért nem tudja teljes bizonyossággal levonni azt a következtetést, hogy ez a keret elfogadható saját hozzájárulásként.
- (216) Az [5–15] millió LVL ([7,1–21,3] millió EUR) értékű, a BAS által az airBalticnak a védjegyek visszavásárlásához nyújtott eladói hitel vonatkozásában Lettország nem nyújtott be olyan bizonyítékot, amely alátámasztaná, hogy ténylegesen sor került a kölcsönre.
- (217) A fentiek alapján a Bizottság nem fogadja el saját hozzájárulásnak a(z) [...] által az airBaltic saját tőkéjébe 2011 júliusában előzetesen befizetett, [...] millió LVL ([...] millió EUR) nagyságú összeget, a(z) [...] által 2011 áprilisa és júniusa között az alkatrészek adásvételéhez nyújtott, [...] millió LVL ([...] millió EUR) összegű likviditási keretet, az [5–15] millió LVL ([7,1–21,3] millió EUR) értékű, a BAS által az airBalticnak a védjegyek visszavásárlásához nyújtott eladói hitelt és az adósságok részleges, [...] millió LVL ([...] millió EUR) összeggel történő leírását. A Bizottság azzal kapcsolatban is kételyeit fejezi ki, különösen az ebben a tekintetben nyújtott nem meggyőző információk alapján (az adósságok nem egyértelmű jellege, többek között az airBaltic számos követelése és a védjegyei), hogy az adósságok két bank általi, [...] millió LVL ([...] millió EUR) összegű részleges leírása saját hozzájárulásnak számít-e.
- (218) A Bizottság mindazonáltal megállapítja, hogy a saját hozzájárulásként tervezett további intézkedések ugyanakkor megfelelnek a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás 43. pontjának, és ezért elfogadható a saját hozzájárulás mértéke. Ennek értéke [75–85] millió LVL ([107–120] millió EUR), ami a szerkezetátalakítási költségek körülbelül [48–50] %-ának felel meg. Egy az airBaltic-hoz hasonló nagy vállalkozás

⁽⁴⁴⁾ A nem teljesítő üzemeltető által használt légi járművek új ügyfél részére történő átadásának összköltsége az átadási követelmények teljesítése érdekében könnyen elérheti a légi jármű könyv szerinti értékének [...] %-át.

⁽⁴⁵⁾ Lásd a *cseh légitársaságról* szóló határozat (119) és (145) bekezdését.

esetében a saját hozzájárulás mértéke általában 50 %. Ugyanakkor a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás 56. pontja értelmében elképzelhető, hogy a Bizottság kevésbé szigorú a saját hozzájárulás mértékét illetően a támogatott területeken, ahogy Lettország esetében az intézkedések meghozatalakor (lásd fent a (200) preambulumbekendést).

- (219) A Bizottság ezért úgy ítéli meg, hogy a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás 43. pontjának követelményei teljesültek.

7.4.6. Az „először és utoljára” elv

- (220) Végezetül tiszteletben kell tartani a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás 72. pontját, amely kimondja, hogy az a vállalkozás, amely az elmúlt tíz évben megmentési vagy szerkezetátalakítási támogatásban részesült, nem jogosult megmentési vagy szerkezetátalakítási támogatásra (az „először és utoljára” elv).
- (221) Mivel az 1., a 4. és az 5. intézkedés nem minősül állami támogatásnak, az „először és utoljára” elv szempontjából figyelmen kívül kell hagyni őket. Ezenkívül a lett hatóságok megerősítették, hogy az airBaltic az elmúlt tíz évben nem részesült megmentési vagy szerkezetátalakítási támogatásból. A Bizottság ezért úgy véli, hogy tiszteletben tartották az „először és utoljára” elvet.

7.5. A 2., A 3. ÉS A 6. INTÉZKEDÉSSSEL KAPCSOLATOS KÖVETKEZTETÉS

- (222) A fentiek alapján a Bizottság úgy találja, hogy Lettország jogszerűtlenül hajtotta végre a 2., a 3. és a 6. intézkedést az airBaltic érdekében, megszegve ezzel az Európai Unió működéséről szóló szerződés 108. cikkének (3) bekezdését. Ugyanakkor a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az intézkedések és a szerkezetátalakítási terv megfelelnek a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásról szóló iránymutatás feltételeinek. A Bizottság ezért úgy ítéli meg, hogy a támogatás összeegyeztethető a belső piaccal.
- (223) Végezetül a Bizottság megállapítja, hogy Lettország beleegyezett abba, hogy elfogadtatja ezt a határozatot, majd angol nyelven értesítést küld róla,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

A Lett Köztársaság által 2011-ben az airBalticnak nyújtott, 16 millió LVL összegű első állami kölcsön, továbbá a kamatszelvény nélküli kötvényeknek az állam által 2010 áprilisában az airBaltictól történő megvásárlása, valamint a Latvijas Krājbanka által 2011 novemberében az airBalticnak kifizetett 2,8 millió EUR nagyságú összeg az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében nem minősül állami támogatásnak.

2. cikk

A 67 millió LVL összegű második állami kölcsön és az airBaltic tőkeemelése, amelyet a Lett Köztársaság 2011-ben hajtott végre, valamint az 5 millió EUR értékű követelés airBalticra történő engedményezése, amelyet a Lett Köztársaság 2012-ben hajtott végre, az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében állami támogatásnak minősül.

Ez a támogatás az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikke (3) bekezdésének c) pontja értelmében összeegyeztethető a belső piaccal.

3. cikk

E határozat címzettje a Lett Köztársaság.

Kelt Brüsszelben, 2014. július 9-én.

a Bizottság részéről
Joaquín ALMUNIA
alelnök

A BIZOTTSÁG (EU) 2015/1092 HATÁROZATA**(2014. július 23.)****a Görögország által a National Bank of Greece Csoport javára**

- a National Bank of Greece S.A. feltőkésítésével és szerkezetátalakításával;
- a First Business Bank S.A.-nak a National Bank of Greece S.A. részére történő átruházási megbízással való szanalásával;
- a Probank S.A.-nak a National Bank of Greece S.A. részére történő átruházási megbízással való szanalásával; továbbá
- a Cooperative Bank of Lesvos-Limnos, a Cooperative Bank of Achaia és a Cooperative Bank of Lamia szanalásával kapcsolatban végrehajtott

SA.34824 (2012/C), SA.36007 (2013/NN), SA.36658 (2014/NN), SA.37156 (2014/NN) és SA.34534 (2012/NN) számú állami támogatásról*(az értesítés a C(2014)5201. számú dokumentummal történt)***(Csak az angol nyelvű szöveg hiteles)****(EGT-vonatkozású szöveg)**

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 108. cikke (2) bekezdésének első albekezdésére,

tekintettel az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásra és különösen annak 62. cikke (1) bekezdésének a) pontjára,

miután a fenti rendelkezések értelmében felkérte a tagállamokat és más érdekelt feleket észrevételeik megtételére,

mivel:

1. AZ ELJÁRÁS**1.1. A NATIONAL BANK OF GREECE CSOPORTTAL ⁽¹⁾ („A BANK”) KAPCSOLATOS ELJÁRÁS.**

- (1) 2008. november 19-i határozatával a Bizottság jóváhagyott egy „Görögországi hitelintézeteket támogató intézkedések” elnevezésű rendszert (a „görög banktámogatási program”) a görög pénzügyi rendszer stabilitásának biztosítása céljából. A görög banktámogatási program az alkotóelemeit képező három intézkedés szerint tesz lehetővé támogatásnyújtást: feltőkésítési intézkedés, garanciaintézkedés és államkötvény-kölcsönzési intézkedés ⁽²⁾.
- (2) A 2008. november 19-i határozat (14) preambulumbekzdése rögzítette, hogy egy szerkezetátalakítási tervről értesítik a Bizottságot a feltőkésítési intézkedés kedvezményezettjeire vonatkozólag.
- (3) 2009 májusában a Bankot a görög banktámogatási program feltőkésítési intézkedése alapján feltőkésítették.
- (4) 2010. augusztus 2-án a görög hatóságok benyújtottak a Bizottságnak egy szerkezetátalakítási tervet a Bankra vonatkozóan. A Bizottság ezt a tervet, későbbi frissítéseit, valamint a görög hatóságok által benyújtott további információkat SA.30342 (PN 26/2010) sz. ügyként, majd SA.32788 (2011/PN) sz. ügyként vette nyilvántartásba.
- (5) 2011 decemberében Görögország a feltőkésítési intézkedés szerint ismét feltőkésítette a Bankot. 2011. december 22-én a Bizottság jóváhagyta a Bank második feltőkésítését ⁽³⁾.

⁽¹⁾ A National Bank of Greece S.A. és összes leányvállalata.

⁽²⁾ A Bizottság 2008. november 19-i határozata az N 560/08. sz. állami támogatásról, „Görögországi hitelintézeteket támogató intézkedések” (HL C 125., 2009.6.5., 6. o.). Az intézkedés az SA.26678 (N 560/08) számot kapta. Ezt a programot később meghosszabbították és a 4. lábjegyzetben leírtak szerint módosították.

⁽³⁾ Lásd a Bizottság 2011. december 22-i határozatát az SA.34064 (11/N) sz. állami támogatásról, „Az NBG második megmentési célú feltőkésítése a görög feltőkésítési program alapján” (HL C 99., 2012.4.3., 4. o.).

- (6) A Bank több ízben is kedvezményezettje volt az adósságinstrumentumokra és államkötvénykölcsönökre a görög banktámogatási program alapján nyújtott állami garanciáknak ⁽⁴⁾. Ugyancsak a kedvezményezettje volt az állam által garantált rendkívüli likviditási segítségnyújtásnak („államilag garantált ELA”).
- (7) 2012. március 18-án a Görög Nemzeti Bank visszavonta három hitelszövetkezet („a három hitelszövetkezet”), nevezetesen a Cooperative Bank of Lesvos-Limnos („Lesvos-Limnos Bank”), a Cooperative Bank of Achaia („Achaia Bank”) és a Cooperative Bank of Lamia („Lamia Bank”) engedélyét, és felszámolás alá helyezte őket.
- (8) A Bizottság a Görögországtól a hitelszövetkezetek szanalásáról nem hivatalosan kapott információt SA.34534 (2012/NN) sz. ügyként vette nyilvántartásba.
- (9) 2012. március 23-án a Görög Nemzeti Bank megkezdte a három hitelszövetkezet egyes kötelezettségeinek átruházását a Bankra, és meghatározta a finanszírozási rések ⁽⁵⁾ összegét, amelyet a Görög Pénzügyi Stabilitási Alap („HFSF”) fedez a 4051/2012. sz. törvény ⁽⁶⁾ értelmében. A finanszírozási rések az átruházott kötelezettségek értékével voltak egyenlők, mivel a három hitelszövetkezetől eszközök átadására nem került sor.
- (10) 2012. április 20-án a HFSF a Banknak megküldött levélben kötelezettséget vállalt arra, hogy részt vesz a Bank tervezett tőkeemelésében. 2012. május 28-án a HFSF 7 430 millió EUR áthidaló feltőkésítést folyósított a Banknak („az első áthidaló feltőkésítés”).
- (11) 2012 májusában a görög hatóságok értesítették a Bizottságot a HFSF által a Banknak adott kötelezettségvállalási nyilatkozatról. A Bizottság ezt be nem jelentett támogatásként vette nyilvántartásba (SA.34824 (2012/NN) ügyszám alatt), mivel az intézkedést addigra már végrehajtották.
- (12) 2012. július 27-én a Bizottság az első áthidaló feltőkésítéssel kapcsolatban hivatalos vizsgálati eljárást indított („az NBG eljárás megindításáról szóló határozat”) ⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ 2009. szeptember 2-án Görögország a támogatási intézkedések számos módosítását és 2009. december 31-ig történő hosszabbítást jelentett be, amelyek jóváhagyására 2009. szeptember 18-án került sor (lásd a Bizottság 2009. szeptember 18-i határozatát az N 504/09. sz. állami támogatásról, „A görögországi hitelintézeteket támogató intézkedések meghosszabbítása és módosítása” [HL C 264., 2009.11.6., 5. o.]). 2010. január 25-én a Bizottság jóváhagyta a támogatási intézkedések második meghosszabbítását 2010. június 30-ig (lásd a Bizottság 2010. január 25-i határozatát az N 690/09. sz. állami támogatásról, „A görögországi hitelintézeteket támogató intézkedések meghosszabbítása” [HL C 57., 2010.3.9., 6. o.]). 2010. június 30-án a Bizottság jóváhagyta a támogatási intézkedések számos módosítását, valamint 2010. december 31-ig történő meghosszabbítását (lásd a Bizottság 2010. június 30-i határozatát az N 260/10. sz. állami támogatásról, „A görögországi hitelintézeteket támogató intézkedések meghosszabbítása” [HL C 238., 2010.9.3., 3. o.]). 2010. december 21-én a Bizottság jóváhagyta a támogatási intézkedések meghosszabbítását 2011. június 30-ig (lásd a Bizottság 2010. december 21-i határozatát az SA 31998 (10/N) sz. állami támogatásról, „A görögországi hitelintézeteket támogató intézkedések negyedik meghosszabbítása” [HL C 53., 2011.2.19., 2. o.]). 2011. április 4-én a Bizottság jóváhagyott egy módosítást (lásd a Bizottság 2011. április 4-i határozatát az SA.32767 (2011/N) sz. állami támogatásról, „A görögországi hitelintézeteket támogató intézkedések módosítása” [HL C 164., 2011.6.2., 8. o.]). 2011. június 27-én a Bizottság jóváhagyta a támogatási intézkedések meghosszabbítását 2011. december 31-ig (lásd a Bizottság 2011. június 27-i határozatát az SA.33153 (11/N) sz. állami támogatásról, „A görögországi hitelintézeteket támogató intézkedések ötödik meghosszabbítása” [HL C 274., 2011.9.17., 6. o.]). 2012. február 6-án a Bizottság jóváhagyta a támogatási intézkedések meghosszabbítását 2012. június 30-ig (lásd a Bizottság 2012. február 6-i határozatát az SA.34149 (2011/N) sz. állami támogatásról, „A görögországi hitelintézeteket támogató intézkedések hatodik meghosszabbítása” [HL C 101., 2012.4.4., 2. o.]). 2012. július 6-án a Bizottság jóváhagyta a támogatási intézkedések meghosszabbítását 2012. december 31-ig (lásd a Bizottság 2012. július 6-i határozatát az SA.35002 (12/N) sz. állami támogatásról [Görögország], „A görögországi hitelintézeteket támogató intézkedések meghosszabbítása” [HL C 77., 2013.3.15., 14. o.]). 2013. január 22-én a Bizottság jóváhagyta a garancia-rendszer és a kötvénykölcsönzési rendszer meghosszabbítását 2013. június 30-ig (lásd a Bizottság 2013. január 22-i határozatát az SA.35999 (12/N) sz. állami támogatásról [Görögország], „A görögországi hitelintézeteket támogató garancia-rendszer és kötvénykölcsönzési rendszer meghosszabbítása” [HL C 162., 2013.6.7., 6. o.]). 2013. július 25-én a Bizottság jóváhagyta a garancia-rendszer és a kötvénykölcsönzési rendszer meghosszabbítását 2013. december 31-ig (lásd a Bizottság 2013. július 25-i határozatát az SA.36956 (2013/N) sz. állami támogatásról [Görögország], „A görögországi hitelintézeteket támogató garancia-rendszer és kötvénykölcsönzési rendszer meghosszabbítása” [HL C 141., 2014.5.9., 3. o.]). 2014. január 14-én a Bizottság jóváhagyta a garancia-rendszer és a kötvénykölcsönzési rendszer meghosszabbítását 2014. június 30-ig (lásd a Bizottság 2014. január 14-i határozatát az SA. 37958 (2013/N) sz. állami támogatásról [Görögország], „A görögországi hitelintézeteket támogató garancia-rendszer és kötvénykölcsönzési rendszer meghosszabbítása”; még nem tették közzé.

⁽⁵⁾ A „finanszírozási rés” kifejezés a banknak átadott eszközök értéke és az átadott kötelezettségek értéke közötti különbség.

⁽⁶⁾ 4051/2012. sz. törvény a nyugdíjakra vonatkozó szabályokról és egyéb, a 4046/2012. sz. törvény egyetértési megállapodása alkalmazásával kapcsolatos sürgős szabályokról.

⁽⁷⁾ Lásd a Bizottság 2012. július 27-i határozatát az SA. 34824 (2012/C) sz. állami támogatásról, „A National Bank of Greece feltőkésítése a Görög Pénzügyi Stabilitási Alap által” (HL C 359., 2012.11.21., 4. o.).

- (13) 2012 decemberében a HFSF egy 2 326 millió EUR összegű második áthidaló feltőkésítést folyósított a Banknak („a második áthidaló feltőkésítés”) ⁽⁸⁾. A görög hatóságok ezt az intézkedést 2012. december 27-én jelentették be a Bizottságnak. A Bizottság ezeket az intézkedéseket SA.36007 (2013/NN) sz. ügyként vette nyilvántartásba.
- (14) 2013 júniusában a Bank bejelentette 1 079 millió EUR összegű jogosultsági kibocsátásának ⁽⁹⁾ sikeres befejezését, miközben a HFSF részben részvénytőkére váltotta az első és a második áthidaló feltőkésítést („a 2013. tavaszi feltőkésítés”, amely tartalmazza mind az 1 079 millió EUR-s jogosultsági kibocsátást, mind az első és második feltőkésítés átváltását). A 2013 tavaszi feltőkésítés teljes összege 9 756 millió EUR volt, amelyből 8 677 millió EUR-t a HFSF injekciózott be (a „HFSF részvétele a 2013 tavaszi feltőkésítésben”).
- (15) 2013. december 19-én a görög hatóságok tájékoztatták a Bizottságot a 2013. tavaszi feltőkésítés feltételeiről.
- (16) 2014. június 25-én a görög hatóságok benyújtottak a Bizottságnak egy végleges szerkezetátalakítási tervet a Bankra vonatkozóan („a szerkezetátalakítási terv”). Ugyanezen a napon tájékoztatást nyújtottak az államilag garantált ELA-ról. Jelezték, hogy folytatni kívánják a Bank ilyen módon történő likviditási támogatását, valamint adósságinstrumentumokra és államkötvénykölcsönökre nyújtott állami garanciák biztosítását a görög banktámogatási program szerint. A Bizottság a bejelentést SA.34824 (2012/C) számon vette nyilvántartásba.
- (17) A Bizottság számos találkozót és telekonferenciát tartott, továbbá elektronikus levélváltást bonyolított a görög hatóságok és a Bank képviselőivel.
- (18) Görögország elfogadja, hogy e határozat elfogadására kivételesen csak angolul kerül sor.

1.2. A MEGSZERZETT VÁLLALKOZÁSOKKAL KAPCSOLATOS ELJÁRÁS

1.2.1. A First Business Bank S.A.-val kapcsolatos eljárás

- (19) 2009 júliusában Görögország a görög banktámogatási program ⁽¹⁰⁾ feltőkésítési intézkedése alapján 50 millió EUR összegben feltőkésítette a First Business Bank S.A.-t („FB Bank”).
- (20) 2013 tavaszán a Görög Nemzeti Bank úgy határozott, hogy egy vételi és beolvastási eljárással ⁽¹¹⁾ megkezdi az FB Bank szanálását.
- (21) 2013. május 1-jén a Görög Nemzeti Bank felkérte a négy legnagyobb görögországi bankot, hogy nyújtsanak be kötelezettség nélküli ajánlatot az FB Bank eszközeinek és forrásainak portfóliójára. Az ajánlatadóknak szóló levelében a Görög Nemzeti Bank kijelentette, hogy a HFSF a finanszírozási résen felül fedezi a felvásárlónak az FB Banktól átruházott eszközökkel kapcsolatos tőkeszükségletét.
- (22) 2013. május 8-án a Bank és egy másik bank előzetes ajánlatot nyújtott be.
- (23) 2013. május 10-én a Bank felülvizsgálta az ajánlatát.
- (24) Ugyanezen a napon a Görög Nemzeti Bank megkezdte az FB Bank szanálását, valamint egyes eszközök és források átruházását a Bankra.
- (25) 2013. május 11-én a görög hatóságok tájékoztatták a Bizottságot az FB Bank szanálásáról. A Bizottság ezt a tájékoztatást és a görög hatóságok későbbi beadványait SA.36658 (2014/NN) sz. ügyként vette nyilvántartásba.
- (26) 2013. június 28-án a HFSF folyósította a finanszírozási rés előzetesen becsült összegének kétharmadát.

⁽⁸⁾ A HFSF 2012. december 24-i, online elérhető sajtóközleménye: http://www.hfsf.gr/files/press_release_20121224_en.pdf.

⁽⁹⁾ A Bank 2013. június 30-i évközi pénzügyi beszámolója, 2013. augusztus, 9. o., online elérhető: https://www.nbg.gr/english/the-group/investor-relations/financial-information/annual-interim-financial-statements/Documents/Annual%20and%20interim%20financial%20statements/Financial%20Report%20NBG%20GROUP-BANK%2030%2006%202013_EN%20FINAL.pdf.

⁽¹⁰⁾ Lásd a 2. lábjegyzetet.

⁽¹¹⁾ A vételi és beolvastási eljárás olyan szanálási eljárás, amely a felszámolás alatt álló jogi személy esetében azonosítja a kiemelt minőségű eszközöket és kötelezettségeket, amelyeket később árverésre bocsát, hogy át lehessen ezeket menteni egy életképes vállalkozásba.

- (27) 2013. július 29-én a görög hatóságok értesítették a Bizottságot a finanszírozási résnek a szanálás idején 2013. március 31-i adatok alapján becsült összesen mintegy 524 millió EUR-t kitevő finanszírozásáról.
- (28) 2013. november 7-én a Görög Nemzeti Bank véglegesítette a teljes finanszírozási rés számítását, amely szerint a teljes finanszírozási rés 457 millió EUR-t tett ki ⁽¹²⁾.
- (29) 2013. november 13-án a HFSF kifizette a finanszírozási rés maradék egyenlegét a Banknak.
- (30) 2014. június 25-én a görög hatóságok bejelentették a Bizottságnak, hogy a Banknak nem áll szándékában a HFSF-et arra kérni, hogy az FB Bank eszközeinek megszerzésével keletkezett tőkeszükséglet összegét a Bankba injekciózza.

1.2.2. A Probank S.A.-val kapcsolatos eljárás

- (31) 2013. május 10-én a Görög Nemzeti Bank egy biztost nevezett ki a Probank S.A.-hoz („Probank”).
- (32) 2013 júliusában a Görög Nemzeti Bank úgy határozott, hogy egy vételi és beolvasztási eljárással megkezdi a Probank szanálását.
- (33) 2013. július 22-én a Görög Nemzeti Bank felkérte a négy legnagyobb görögországi bankot, hogy nyújtsanak be ajánlatot a Probank eszközeinek és forrásainak portfóliójára. A lehetséges ajánlatadóknak szóló levelében a Görög Nemzeti Bank kijelentette, hogy a HFSF a finanszírozási résen felül fedezi a felvásárlónak a Probanktól átruházott eszközökkel kapcsolatos tőkeszükségletét.
- (34) 2013. július 24-én egy bank beadott egy ajánlattervezetet, és 2013. július 25-én a Bank benyújtotta kötelező ajánlatát.
- (35) 2013. július 26-án a Görög Nemzeti Bank megkezdte a Probank szanálását, valamint egyes eszközök és források átruházását a Bankra.
- (36) 2013. július 29-én a görög hatóságok értesítették a Bizottságot a finanszírozási résnek a Görög Nemzeti Bank által 2013. március 31-i adatok alapján becsült összesen 238 millió EUR-t kitevő finanszírozásáról. A Bizottság ezt a bejelentést és a görög hatóságok által benyújtott későbbi tájékoztatást SA.37156 (2014/NN) sz. ügyként vette nyilvántartásba.
- (37) 2013. augusztus 9-én a HFSF folyósította a kezdetben becsült finanszírozási rés kétharmadát.
- (38) 2013. december 30-án a Görög Nemzeti Bank véglegesítette a teljes finanszírozási rés számítását, amely szerint a teljes finanszírozási rés 563 millió EUR-t tett ki.
- (39) 2013. december 31-én a HFSF kifizette a finanszírozási rés maradék egyenlegét a Banknak.
- (40) Ugyanezen a napon a Görög Nemzeti Bank további tájékoztatást nyújtott a Bizottságnak a finanszírozási rés véglegesítéséről.
- (41) 2014. június 25-én a görög hatóságok bejelentették a Bizottságnak, hogy a Banknak nem áll szándékában a HFSF-et arra kérni, hogy a Probank eszközeinek megszerzésével keletkezett tőkeszükséglet összegét a Bankba injekciózza.

⁽¹²⁾ HFSF, Éves pénzügyi jelentés a 2013. december 31-vel végződött évre vonatkozóan, 2014. június, 8. o.

2. LEÍRÁS

2.1. A BANK ÉS NEHÉZSÉGEI

2.1.1. A görög bankszektor általános környezete

- (42) Amint azt az 1. táblázat mutatja, Görögország reál bruttó hazai terméke (GDP) 2008 és 2012 között 20 %-kal esett. Ennek eredményeképpen a görög bankok a görög háztartásoknak és vállalatoknak nyújtott hitelek gyorsan emelkedő nemfizetési rátáival szembesültek ⁽¹³⁾. Ezek a folyamatok káros hatással voltak a görög bankok eszközeinek teljesítményére, és jelentős hitelvesztéseket eredményeztek.

1. táblázat

Reál-GDP-növekedés Görögországban, 2008–2013

Görögország	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Reál-GDP-növekedés, %	- 0,2	- 3,1	- 4,9	- 7,1	- 6,4	- 3,9

Forrás: Eurostat, online elérhető: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00115>

- (43) Ráadásul 2012 februárjában Görögország végrehajtott a magánszektorttal egy, a magánszektor bevonásaként (Private Sector Involvement) ismert kötvénycserét („a PSI program”). Görög bankok vettek részt a PSI programban, amelynek során a görög kormány a meglévő magán kötvénytulajdonosoknak új értékpapírokat (köztük új görög államkötvényeket [„GGB-k”], a GDP-hez kötött értékpapírokat és az Európai Pénzügyi Stabilitási Alap [„EFSF”) által kibocsátott PSI fizetési kötelezvényeket) kínált meglévő GGB-kért cserébe, 53,5 %-os névérték szerinti árfolyamon és hosszabb lejáratokkal ⁽¹⁴⁾. A görög hatóságok 2012. március 9-én tették közzé a kötvénycsere eredményeit ⁽¹⁵⁾. A csere a kötvénytulajdonosok számára jelentős veszteségeket eredményezett (a Görög Nemzeti Bank becslése szerint a veszteség a görög bankok számára átlagosan a régi GGB-k névértékének 78 %-át tette ki), továbbá tőkekövetelményt támasztott, amelyeket visszamenőleg könyveltek el a görög bankok 2011-es pénzügyi kimutatásaiban.

2. táblázat

A legfontosabb görög bankok PSI veszteségei összesen (millió EUR)

Bankok	GGB-k névértéke (1)	Államhoz köthető hitelek névértéke (2)	Névérték összesen (3) = (1) + (2)	GGB-k PSI vesztesége (4)	Államhoz köthető hitelek PSI vesztesége (5)	Összes bruttó PSI veszteség (6) = (4) + (5)	Összes bruttó PSI veszteség/Core Tier 1 (2011. dec.) % ⁽¹⁾	Összes bruttó PSI veszteség/Eszközök összesen (2011. dec.) %
NBG	13 748	1 001	14 749	10 985	751	11 735	161,0	11,0
Eurobank	7 001	335	7 336	5 517	264	5 781	164,5	7,5
Alpha	3 898	2 145	6 043	3 087	1 699	4 786	105,7	8,1

⁽¹³⁾ Európai Bizottság – Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóság. A második gazdasági kiigazítási program Görögország számára – 2012. március, 17. o., online elérhető: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2012/pdf/ocp94_en.pdf.

⁽¹⁴⁾ Lásd a Jelentés a görög bankszektor feltőkésítéséről és szerkezetátalakításáról II. szakaszát: „A görög szuverén adósság szerkezetátalakítása”, Görög Nemzeti Bank, 2012. december, online elérhető: http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/Report_on_the_recapitalisation_and_restructuring.pdf.

⁽¹⁵⁾ A Pénzügyminisztérium 2012. március 9-i sajtóközleménye, online elérhető: <http://www.pdma.gr/attachments/article/80/9%20MARCH%202012%20-%20RESULTS.pdf>.

Bankok	GGB-k névértéke (1)	Államhoz köthető hitelek névértéke (2)	Névérték összesen (3) = (1) + (2)	GGB-k PSI vesztesége (4)	Államhoz köthető hitelek PSI vesztesége (5)	Összes bruttó PSI veszteség (6) = (4) + (5)	Összes bruttó PSI veszteség/Core Tier 1 (2011. dec.) % ⁽¹⁾	Összes bruttó PSI veszteség/Eszközök összesen (2011. dec.) %
Piraeus	7 063	280	7 343	5 686	225	5 911	226,0	12,0
Probank	415	0	415	295	0	295	105,1	8,7
FB Bank	70	0	70	49	0	49	33,8	3,1

Forrás: Görög Nemzeti Bank, *Jelentés a görög bankszektor feltőkésítéséről és szerkezetátalakításáról*, 2012. december, 14. o.

⁽¹⁾ Egy bank elsődleges alapvető (Core Tier 1) tőkemutatója egyike a tőkekövetelményekről szóló irányelv keretében a bankfelügyelet által figyelt szavatolótőke-arányoknak.

- (44) Mivel a görög bankok a PSI program és a folytatódó recesszió következtében jelentős tőkehiányban szenvedtek, a második görög kiigazítási programnak a görög kormány, az Európai Unió, a Nemzetközi Valutaalap (IMF) és az Európai Központi Bank (EKB) közötti 2012. március 11-i gazdaság- és pénzügypolitikai memoranduma („MEFP”) pénzeszközöket tett elérhetővé e bankok feltőkésítése céljából. A görög hatóságok a program által finanszírozandó teljes bankfeltőkésítési szükségleteket és szanalási költségeket 50 milliárd EUR-ra becsülték ⁽¹⁶⁾. Az összeget a Görög Nemzeti Bank által a 2011 decemberével kezdődött és 2014 decemberével végződött időszakokra vonatkozóan elvégzett stresszteszt („a 2012-es stresszteszt”) alapján számították ki, amely a Blackrock által készített hitelvesztési előrejelzésre támaszkodott ⁽¹⁷⁾. A görög bankok feltőkésítésére a pénzeszközök a HFSF-en keresztül állnak rendelkezésre. A 3. táblázat a legfontosabb görög bankok 2012-es stresszteszt eredményei szerinti tőkekövetelményeinek számítását foglalja össze.

3. táblázat

A 2012-es stresszteszt: A legfontosabb görög bankok tőkekövetelményei (millió EUR)

Bankok	Referencia elsődleges alapvető (Core Tier 1) tőke (2011. dec.) (1)	Összes bruttó PSI veszteség (2011. dec.) (2)	A PSI-vel kapcsolatos cél tartalékok (2011. jún.) (3)	Hitelkockázatra vonatkozó bruttó halmozott veszteség-előrejelzések (4)	Tartalékok hitelvesztések fedezésére (2011. dec.) (5)	Belső tőketermelés (6)	Elsődleges alapvető tőke cél (Core Tier 1) (2014. dec.) (7)	Tőkekövetelmények (8) = (7) - (1) - (2) - (3) - (4) - (5) - (6)
NBG	7 287	- 11 735	1 646	- 8 366	5 390	4 681	8 657	9 756
Eurobank	3 515	- 5 781	830	- 8 226	3 514	2 904	2 595	5 839

⁽¹⁶⁾ Lásd a 13. lábjegyzetet, 106. o.

⁽¹⁷⁾ Lásd a 14. lábjegyzetet.

Bankok	Referencia elsődleges alapvető (Core Tier 1) tőke (2011. dec.) (1)	Összes bruttó PSJ veszteség (2011. dec.) (2)	A PSI-vel kapcsolatos céltartalékok (2011. jún.) (3)	Hitelkockázatra vonatkozó bruttó halmozott veszteség- előrejelzések (4)	Tartalékok hitelveszteségek fedezésére (2011. dec.) (5)	Belső tőketermelés (6)	Elsődleges alapvető tőke cél (Core Tier 1) (2014. dec.) (7)	Tőkekövetelmények (8) = (7) - (1) - (2) - (3) - (4) - (5) - (6)
Alpha	4 526	- 4 786	673	- 8 493	3 115	2 428	2 033	4 571
Piraeus	2 615	- 5 911	1 005	- 6 281	2 565	1 080	2 408	7 335
Probank	281	- 295	59	- 462	168	147	180	282
FB Bank	145	- 49	0	- 285	167	- 29	116	168

Forrás: Görög Nemzeti Bank, *Jelentés a görög bankszektor feltőkésítéséről és szerkezetátalakításáról*, 2012. december, 8. o.

- (45) Az MEFP szerint „a megvalósítható tőkebevonási terveket benyújtó bankoknak lehetőségük lesz állami támogatást kérni és kapni olyan módon, amely megőrzi a magánszektor ösztönzését, hogy tőkét injektáljon be, és így minimalizálja az adófizetők terheit”⁽¹⁸⁾. A Görög Nemzeti Bank csak a négy legnagyobb bankot (Eurobank, National Bank of Greece, Piraeus Bank és Alpha Bank) találta életképesnek⁽¹⁹⁾. Ezek 2012 májusában kapták az első feltőkésítést a HFSF-től.
- (46) 2009 vége és 2012 júniusa között a recesszió és a politikai bizonytalanság miatt a belföldi betétek a görögországi bankokban összesen 37 %-kal csökkentek. Ezeknek a bankoknak magasabb kamatokat kellett fizetniük, hogy megpróbálják megtartani a betéteket. A betétek költségei emelkedtek, így a bankok nettó kamatkülönbözete csökkent. Mivel a görög bankokat kizárták a bankközi finanszírozási piacokról, teljes mértékben az eurorendszerből származó finanszírozástól váltak függővé⁽²⁰⁾, amelynek emelkedő hányada öltötte a Görög Nemzeti Bank által biztosított államilag garantált ELA formáját.
- (47) 2012. december 3-án Görögország egy visszavásárlási programot indított a PSI program keretében a befektetők által kapott új GGB-kre vonatkozóan, azok névértékének 30,2 %-a és 40,1 %-a közötti áron⁽²¹⁾. A görög bankok részt vettek ebben a visszavásárlási programban, amely további veszteségekre világított rá a mérlegeikben, mivel a PSI program idején az említett új GBB-ken elkönyvelt számviteli veszteség (vagyis a piaci érték és a névérték közötti különbség) nagyobbik hányada véglegessé és visszafordíthatatlanná vált⁽²²⁾.
- (48) 2012 decemberében a négy legnagyobb görög bank egy második áthidaló feltőkésítést kapott a HFSF-től.
- (49) 2013 tavaszán a négy bank áthidaló feltőkésítését rendes részvények formájában állandó feltőkésítéssé alakították úgy, hogy a HFSF-é lett mind a négy bank részvényállományának 80 %-a. Azon bankok esetében, amelyeknek sikerült előre meghatározott összegű magántőkét vonzaniuk, a HFSF szavazatra nem jogosító részvényeket kapott, míg azok a magánbefektetők, akik új pénzt injekciót kaptak a HFSF mellett, részvényutalványokat kaptak a HFSF részvényeire.

⁽¹⁸⁾ Lásd a 13. lábjegyzetet, 104. o.

⁽¹⁹⁾ Lásd a 14. lábjegyzetet.

⁽²⁰⁾ Az Európai Központi Bank és a nemzeti központi bankok együttesen alkotják az eurorendszert, az euroövezeti központi bankok rendszerét.

⁽²¹⁾ A Pénzügyminisztérium 2012. december 3-i sajtóközleménye, online elérhető: <http://www.pdma.gr/attachments/article/248/Press%20Release%20-%20December%2003.pdf>. Saját adósságának ez a mélyen névérték alatti áron történő visszavásárlása jelentős adósságcsökkentést eredményezett Görögország számára.

⁽²²⁾ E visszavásárlás hiányában a szóban forgó új GGB-k piaci értéke emelkedhetett volna, függően az olyan piaci paraméterek alakulásától, mint a kamatlábak és Görögország nemteljesítésének valószínűsége.

- (50) 2013 júliusában a Görög Nemzeti Bank megbízott egy tanácsadót, hogy készítsen diagnosztikai tanulmányt az összes görög bank kölcsönállományáról. A tanácsadó hitelvesztés-előrejelzéseket („CLP-k”) készített a görög bankok összes belföldi kölcsönportfóliójáról, valamint külföldi fiókoknál és leányvállalatoknál görög kockázatot hordozó hitelekről egy három és fél éves és egy hitelejárat szerinti horizonton. Az elemzés két makrogazdasági forgatókönyv – egy alapforgatókönyv és egy kedvezőtlen forgatókönyv – szerinti CLP-kkel szolgált. A külföldi hitelportfóliókra vonatkozó CLP-eket a Görög Nemzeti Bank a tanácsadótól kapott bizonyos információk felhasználásával becsülte.
- (51) A CLP-k tanácsadó általi értékelése alapján 2013 őszén a Görög Nemzeti Bank új stresszteszt gyakorlatot („a 2013-as stresszteszt”) indított a görög bankok tőkehelyzete szilárdságának felmérésére egy alap- és egy kedvezőtlen forgatókönyv szerint. A Görög Nemzeti Bank egy második tanácsadó technikai támogatásával végezte el a tőkekövetelmények értékelését.
- (52) A 2013-as stresszteszt szerinti tőkekövetelmény-értékelés alapvető fontosságú összetevői voltak: i. a bankok kölcsönportfólióira vonatkozó CLP-k ⁽²³⁾ konszolidált alapon a görög kockázatra és a külföldi kockázatra vonatkozóan, a meglévő hitelvesztési tartalékok nélkül; ii. a bankok becsült működési jövedelmezősége a 2013 június és 2016 decembere közötti időszakban, a 2013 negyedik negyedéve során a Görög Nemzeti Banknak benyújtott szerkezetátalakítási tervek konzervatív kiigazítása alapján. A 4. táblázat a legfontosabb görög bankok tőkekövetelményeinek számítását foglalja össze konszolidált alapon a 2013-as stresszteszt alapforgatókönyve szerint.

4. táblázat

A 2013-as stresszteszt: Görög bankok tőkekövetelményei konszolidált alapon az alapforgatókönyvben (millió EUR)

Bankok	Referencia elsődleges alapvető tőke (2013. jún.) (1)	Tartalékok hitelvesztések fedezésére (2013. jún.) (2)	CLP-k görög kockázatra (3)	CLP-k külföldi kockázatra ⁽¹⁾ (4)	Belső tőketermelés (5)	Stresszteszt Core Tier 1 mutató (2016. dec.) (6)	Tőkekövetelmények (7) = (6) - (1) - (2) - (3) - (4) - (5)
NBG ⁽²⁾	4 821	8 134	- 8 745	- 3 100	1 451	4 743	2 183
Eurobank ⁽³⁾	2 228	7 000	- 9 519	- 1 628	2 106	3 133	2 945
Alpha	7 380	10 416	- 14 720	- 2 936	4 047	4 450	262
Piraeus	8 294	12 362	- 16 132	- 2 342	2 658	5 265	425

Forrás: Görög Nemzeti Bank, *A görög bankszektor 2013-as stressztesztje*, 2014. március, 42. o.

⁽¹⁾ A külföldi kockázati CLP-k által gyakorolt hatást a külföldi adózás után számították ki, figyelembe véve a Bizottság Versenypolitikai Főigazgatóságával abban az időben megtárgyalt rendelkezésre állási kötelezettségvállalásokat.

⁽²⁾ Az NBG hitelvesztések fedezését szolgáló tartalékai 2013. június 30-i állapot szerint formálisan a First Business Bank és a Probank céltartalékai.

⁽³⁾ Az Eurobank hitelvesztések fedezését szolgáló tartalékai 2013. június 30-i állapot szerint formálisan a New Hellenic Postbank és a New Proton Bank céltartalékai; ezeket a bankokat 2013 augusztusában vásárolták fel.

- (53) 2014. március 6-án a Görög Nemzeti Bank közölte a 2013-as stresszteszt eredményeit, és kérte a bankokat, hogy 2014 áprilisának közepéig nyújtsák be tőkebevonási terveiket az alapforgatókönyv szerinti tőkekövetelmények teljesítése érdekében.
- (54) 2013 márciusának vége és 2014 májusának eleje között a négy bank folytatta a tőkeemeléseket.

⁽²³⁾ A CLP-k tartalmazzák a 2013 június és 2016 decembere közötti időszakban Görögországban új hitelek nyújtásából várhatóan keletkező veszteségeket.

2.1.2. A kedvezményezett

- (55) A Bank teljes körű banki szolgáltatásokat nyújt elsősorban Görögországban és Törökországban, valamint Közép-, Kelet- és Délkelet-Európa más országaiban (Ciprus, Románia, Bulgária, Szerbia, Albánia és Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság [„FYROM”]). Banki és pénzügyi termékek és szolgáltatások teljes körét kínálja a háztartásoknak és üzleti vállalkozásoknak. Aktív a lakossági, vállalati és egyedi ügyfélszolgálat, vagyonkezelés, biztosítás, treasury, tőkepiacok és más szolgáltatások területén. A Bank Görögországban van bejegyezve, és részvényeit jegyzik az Athéni Értéktőzsdén. 2012. szeptember 30-án a Bank összesen 37 831 főt⁽²⁴⁾ foglalkoztatott, akiknek körülbelül egyharmada Görögországban, egyharmada Törökországban, a maradék egyharmad pedig más országokban, főként Délkelet-Európában állt alkalmazásban.
- (56) A Bank részt vett a PSI programban, és 14 749 millió EUR névértékben cserélt GGB-eket és államhoz kötődő hiteleket. A PSI-vel kapcsolatos teljes kiadása adózás előtt mintegy 11 735 millió EUR-t tett ki, és teljes mértékben a 2011-es számláiban került könyvelésre⁽²⁵⁾. A 2012. decemberi visszavásárlási program során a Bank jóval a névérték alatt adta el a PSI keretében korábban kapott új GGB-eket. Az eladás egyértelművé tette az új GGB-ken elszenvedett veszteségeit.
- (57) A Bank 2010. decemberi, 2011. decemberi, 2012. decemberi és 2013. decemberi legfontosabb adatait (éves pénzügyi kimutatások szerinti összevont adatok) az 5. táblázat mutatja.

5. táblázat

A National Bank of Greece legfontosabb adatai, 2010, 2011, 2012 és 2013⁽¹⁾

Eredmény (millió EUR)	2010	2011	2012	2013
Nettó kamatjövedelem	4 148	3 843	3 365	3 157
Üzemi eredmény összesen	4 639	4 372	3 527	3 771
Működési költségek összesen	- 2 512	- 2 541	- 2 322	- 2 547
Tartalékolás előtti jövedelem	2 127	1 833	1 205	1 224
Értékvesztés miatti veszteségek hitelkockázat fedezésére	- 1 450	- 3 439	- 2 966	- 1 373
Értékvesztés miatti veszteségek a GGB-ken és PSI-re alkalmas hiteleken	0	- 11 783	- 187	0
Nettó eredmény	440	- 12 325	- 2 131	807
Szelektív volumenadatok (millió EUR)	2010. december 31.	2011. december 31.	2012. december 31.	2013. december 31.
Nettó kinnlevőségek ügyfeleknél összesen	77 262	71 496	69 135	67 250
Betétek	68 039	59 544	58 722	62 876

⁽²⁴⁾ http://www.nbg.gr/wps/wcm/connect/91c0c238-1219-4f87-b0d6-0a3e9c62f4c3/Summary+financial+data+30+09+2013_EN.pdf?MOD=AJPERES&CONVERT_TO=url&CACHEID=91c0c238-1219-4f87-b0d6-0a3e9c62f4c3.

⁽²⁵⁾ Lásd a 2. táblázatot.

Eredmény (millió EUR)	2010	2011	2012	2013
Eszközök összesen	120 745	106 870	104 798	110 930
Saját tőke összesen ⁽²⁾	10 905	- 253	- 2 042	7 874

(1) *Források:*

2012 és 2013: Pénzügyi eredmények 2013 – Konszolidált pénzügyi kimutatások, 42–43. o.

2011: Pénzügyi eredmények 2012 – Konszolidált pénzügyi kimutatások, 44–45. o.

2010: Pénzügyi eredmények 2010 – Konszolidált pénzügyi kimutatások, 42–43. o.

(2) A saját tőke összegeinek tartalma:

— 2010-re: a Görögország által 2009-ben adományozott elsőbbségi részvények 350 millió EUR összegben;

— 2011-re, 2012-re és 2013-ra a 2009-ben és 2011-ben adományozott elsőbbségi részvények 1 350 millió EUR értékben. Ezek az összegek nem tartalmazzák a Bank által 2012-ben 9 756 millió EUR összegben kapott áthidaló feltőkésítést.

- (58) Az 5. táblázat azt szemlélteti, hogy – a PSI program miatt 2011-ben elkönyvelt óriási (11 735 millió EUR ⁽²⁶⁾) veszteségen kívül – a Bank csökkenő jövedelemtől (amelynek okát – többek között – a betétek magasabb költségei jelentették), valamint görögországi és külföldi hitelportfólióinak magas és emelkedő értékvesztés miatti veszteségeitől is szenvedett. A Bank likviditási pozícióját sújtották a betétkiáramlások, de nettó hitel/betét mutatója viszonylag alacsony maradt más görög bankokéhoz képest (118 % 2012. december 31-én ⁽²⁷⁾).
- (59) A 2013-as stressztesztet követően, amely szerint a Bank által teljesítendő tőkekövetelményt 2 183 millió EUR-ra becsülték az alapforgatókönyv esetén, a Bank 2,5 milliárd EUR tőkét szándékozott szerezni a piacon.
- (60) 2014. május 6-án a Bank bejelentette a könyvpítés ⁽²⁸⁾ megkezdését 2,5 milliárd EUR összegben ⁽²⁹⁾.
- (61) 2014. május 9-én a Bank bejelentette 1 136,4 millió új rendes részvény kibocsátását és elhelyezését részvényenként 2,20 EUR áron, összesen 2,5 milliárd EUR bruttó ellenértékért ⁽³⁰⁾. A tőkeemelést a meglévő részvényesek elővásárlási jogainak érvénytelenítésével hajtották végre a részvényesek 2014. május 10-én Athénban tartott közgyűlésének határozata értelmében ⁽³¹⁾. A HFSF a 3864. sz. törvény szerint független szakértők által elkészített két értékelési jelentés alapján jóváhagyta a tőkeemelést ⁽³²⁾.

2.2. A BANK TULAJDONSZERZÉSE GÖRÖG BANKTEVÉKENYSÉGEKBE

2.2.1. A három hitelszövetkezet egyes pénzbeli kötelezettségeinek megvásárlása

- (62) 2012. március 18-án a Görög Nemzeti Bank megállapította, hogy a három hitelszövetkezet nem teljesítette a tőkeemfelelési követelményeket, és arra a következtetésre jutott, hogy nem lennének képesek emelni a tőkájüket. Ezért a Görög Nemzeti Bank úgy döntött, hogy visszavonja engedélyeiket, és felszámolás alá helyezi őket.
- (63) A Görög Nemzeti Bank úgy ítélte meg, hogy szanalási intézkedések megtétele és különösen a betétek elárverezése a szanalási keretrendszerrel (3601/2007. sz. törvény 63(D) cikke) összefüggésben, valamint a vonatkozó finanszírozási rés finanszírozása döntő a befektetői bizalomnak a PSI és a második kiigazítási program sikeres lezárását követően bekövetkezett növekedése fenntartása érdekében, továbbá, hogy – a piaci vélekedés közelmúltbeli páfordulása ellenére – e vélekedés törekeny. A Görög Nemzeti Bank becslése szerint 2012. március 19-én az ügyfelek betéteinek teljes összege (hites könyvvizsgáló által nem ellenőrzött 2013. szeptember 30-i adatok alapján) a három hitelszövetkezetnél körülbelül 325 millió EUR-t tett ki.

⁽²⁶⁾ Lásd a 2. táblázatot.

⁽²⁷⁾ A 2012-es évre vonatkozó konszolidált pénzügyi kimutatások szerint.

⁽²⁸⁾ A könyvpítés (book-building exercise) azt jelenti, hogy felveszik a kapcsolatot lehetséges befektetőkkel, és regisztrálják azok vételi megbízásait a rendelés-nyilvántartásban, tekintettel a tőkeemelés végrehajtására.

⁽²⁹⁾ https://www.nbg.gr/english/the-group/press-office/press-releases/Documents/Launch_press_release.06.05.2014.pdf.

⁽³⁰⁾ https://www.nbg.gr/english/the-group/press-office/press-releases/Documents/20140509%20Pricing%20Press%20Release_%ce%95%ce%9d.pdf.

⁽³¹⁾ <https://www.nbg.gr/en/the-group/press-office/press-releases/update-regarding-the-egm-10-5-14>.

⁽³²⁾ http://www.hfsf.gr/files/press_release_20140509_en.pdf.

- (64) A Görög Nemzeti Bank vételi és beolvasztási eljárást kezdett, amikor is minden betétet (beleértve a bankközi betéteket), valamint a Görög Betéti és Befektetési Garancia Alappal („HDIGF”) szembeni követelést és kötelezettséget átruháznak a vevőre, de a hiteleket nem. 2012. március 20-án a Görög Nemzeti Bank felkérte az akkor legnagyobb öt görög hitelintézetet, hogy nyújtson be ajánlatot. A Bank és három másik bank kötelező ajánlatot nyújtott be. A Bank ajánlatát részesítették előnyben az ellenszolgáltatás és az átadás végrehajtásához szükséges idő szempontjából. A Bank az átruházott betétek értékének [...] (*) %-ával egyenlő összegű ellenérték megfizetésére tett ajánlatot, és úgy becsülte, hogy az átadás egy munkanapon belül befejezhető.

2.2.1.1. Cooperative Bank of Lesvos-Limnos („Lesvos-Limnos Bank”)

- (65) 2012. március 23-án a Görög Nemzeti Bank a Lesvos-Limnos Bank betéteinek, valamint a HDIGF-fel szembeni követeléseinek és kötelezettségeinek a Bankra történő átruházásáról döntött⁽³³⁾. A Görög Nemzeti Bank szerint⁽³⁴⁾ az átadott kötelezettségek valós értéke [...] millió EUR-t tett ki, miközben eszközáttruházásra nem került sor. A kiszámított ellenérték⁽³⁵⁾ [...] millió EUR volt, vagyis az átadott betétek [...] %-a. A finanszírozási részt a 3601/2007. sz. törvény 63D(13) cikke értelmében a HFSF fedezte. 2012. április 10-én a HFSF folyósította a teljes finanszírozási rés kétharmadát EFSF kötvényekben, és kötelezettséget vállalt, hogy a maradék összeg a finanszírozási rés végleges meghatározásakor kerül kifizetésre. 2012. június 22-én a Görög Nemzeti Bank megállapította, hogy a Lesvos-Limnos Bank végleges finanszírozási rése 56,6 millió EUR-t tett ki. A HFSF fedezte a finanszírozási rés ki nem fizetett részét 2012. július 20-án.
- (66) Szanálásának idején a Lesvos-Limnos Bank 37 főt alkalmazott, és 3 fiókja volt. A Bank nem vett át fiókokat a Lesvos-Limnos Banktól, amelynek alkalmazottait elbocsátották.

2.2.1.2. Cooperative Bank of Achaia („Achaia Bank”)

- (67) 2012. március 23-án a Görög Nemzeti Bank az Achaia Bank betéteinek, valamint a HDIGF-fel szembeni követeléseinek és kötelezettségeinek a Bankra történő átruházásáról döntött⁽³⁶⁾. A Görög Nemzeti Bank szerint⁽³⁷⁾ az átadott kötelezettségek valós értéke [...] millió EUR-t tett ki, miközben eszközáttruházásra nem került sor. A kiszámított ellenérték⁽³⁸⁾ [...] millió EUR volt, vagyis az átadott betétek tőkéjének [...] %-a. A finanszírozási részt a 3601/2007. sz. törvény 63(D)(13) cikke értelmében a HFSF fedezte. 2012. április 10-én a HFSF folyósította a teljes finanszírozási rés kétharmadát EFSF kötvényekben, és kötelezettséget vállalt, hogy a maradék összeg a finanszírozási rés végleges meghatározásakor kerül kifizetésre. 2012. június 22-én a Görög Nemzeti Bank megállapította, hogy az Achaia Bank végleges finanszírozási rése 212,9 millió EUR-t tett ki. A HFSF fedezte a finanszírozási rés ki nem fizetett részét 2012. július 20-án.
- (68) Szanálásának idején az Achaia Bank 103 főt alkalmazott, és 13 fiókja volt. A Bank nem vett át fiókokat az Achaia Banktól, amelynek alkalmazottait elbocsátották.

2.2.1.3. Cooperative Bank of Lamia („Lamia Bank”)

- (69) 2012. március 23-án a Görög Nemzeti Bank a Lamia Bank betéteinek, valamint a HDIGF-fel szembeni követeléseinek és kötelezettségeinek a Bankra történő átruházásáról döntött⁽³⁹⁾. A Görög Nemzeti Bank szerint az átadott kötelezettségek valós értéke [...] millió EUR-t tett ki, miközben eszközáttruházásra nem került sor. A kiszámított ellenérték⁽⁴⁰⁾ [...] millió EUR volt, vagyis az átadott betéti tőke [...] %-a. A finanszírozási részt a 3601/2007. sz. törvény 63D(13) cikke értelmében a HFSF fedezte. 2012. április 10-én a HFSF folyósította a teljes finanszírozási rés kétharmadát EFSF kötvényekben, és kötelezettséget vállalt, hogy a maradék összeg a finanszírozási rés végleges meghatározásakor kerül kifizetésre. 2012. június 22-én a Görög Nemzeti Bank megállapította, hogy a Lamia Bank végleges finanszírozási rése 56,3 millió EUR-t tett ki. A HFSF fedezte a finanszírozási rés ki nem fizetett részét 2012. július 20-án.
- (70) Szanálásának idején a Lamia Bank 47 főt alkalmazott, és 5 fiókja volt. A Bank nem vett át fiókokat a Lamia Banktól, amelynek alkalmazottait elbocsátották.

(*) Bizalmas információ.

⁽³³⁾ A Görög Nemzeti Bank Szanálási Intézkedések Bizottságának 1/4/2012.3.23. sz. határozata.

⁽³⁴⁾ A Görög Nemzeti Bank Szanálási Intézkedések Bizottságának 1/6/2012.3.23. sz. határozata.

⁽³⁵⁾ A Görög Nemzeti Bank Szanálási Intézkedések Bizottságának 1/5/2012.3.23. sz. határozata.

⁽³⁶⁾ A Görög Nemzeti Bank Szanálási Intézkedések Bizottságának 1/1/2012.3.23. sz. határozata.

⁽³⁷⁾ A Görög Nemzeti Bank Szanálási Intézkedések Bizottságának 1/3/2012.3.23. sz. határozata.

⁽³⁸⁾ A Görög Nemzeti Bank Szanálási Intézkedések Bizottságának 1/2/2012.3.23. sz. határozata.

⁽³⁹⁾ A Görög Nemzeti Bank Szanálási Intézkedések Bizottságának 1/7/2012.3.23. sz. határozata.

⁽⁴⁰⁾ A Görög Nemzeti Bank Szanálási Intézkedések Bizottságának 1/8/2012.3.23. sz. határozata.

- (71) A három hitelszövetkezet finanszírozási réseinek összegeit a 6. táblázat mutatja.

6. táblázat

A három hitelszövetkezet végleges finanszírozási rései

	Végleges finanszírozási rés (millió EUR)
Lesvos-Limnos Bank	56,6
Achaia Bank	212,9
Lamia Bank	56,3
Összesen	325,8

Források: A Görög Nemzeti Bank Szanálási Intézkedések Bizottságának 2012. június 22-i 3/1, 3/2 és 3/3 sz. határozatai.

2.2.2. A First Business Bank egyes eszközeinek és forrásainak átvétele

- (72) Az FB Bank kis bank volt, amelynek mérlegfőösszege 1,4 milliárd EUR-t tett ki a szanálása idején, miközben piaci részesedése a hitelek és betétek 1 %-a alatt maradt. 2012. december 31-én az FB Banknak 19 fiókja volt Görögországban, és 260 főt alkalmazott.
- (73) A görög banktámogatási program alapján az FB Bank az alábbiakat kapta: i. 50 millió EUR tőkeinjekció a görög államtól 2009 júliusában, ii. görög állampapírok 60 millió EUR összegben 2012 májusában ⁽⁴¹⁾ és iii. állami garancia 50 millió EUR névértékben kibocsátott kötvényekre 2011 márciusában.
- (74) Az FB Bank részt vett a PSI programban, és 70 millió EUR névértékben cserélt GGB-ket. Amint azt a 2. táblázat szemlélteti, a PSI-vel kapcsolatos teljes kiadása adózás előtt mintegy 49 millió EUR-t tett ki. A 3. táblázat szerint az FB Bank tőkeszükségletét a 2012-es stressztesztben 168 millió EUR-ra becsülték.

A First Business Bank átvétele

- (75) 2012. november 8-án a Görög Nemzeti Bank kérte az FB Bankot, hogy Core Tier 1 mutatója helyreállítása érdekében 2013. április 30-ra fejezze be a tőkeemelést.
- (76) Mivel az FB Bank a szükséges tőkeemelést 2013. április 30-ig nem hajtotta végre, a Görög Nemzeti Bank úgy döntött, hogy visszavonja az FB Bank engedélyét, és felszámolás alá helyezi az FB Bankot.
- (77) A Görög Nemzeti Bank úgy ítélte meg, hogy szanálási intézkedések megtétele egy vételi és beolvasztási eljárás révén, valamint különösen a vonatkozó finanszírozási rés finanszírozása és az átruházott eszközökkel kapcsolatos tőkeszükséglet ehhez kötődő fedezése döntő a betétesek görög bankrendszerbe vetett bizalmának fenntartása és így a pénzügyi stabilitás megőrzése érdekében. A Görög Nemzeti Bank becslése szerint 2012. december 31-én az ügyfelek betéteinek teljes összege az FB Bankban körülbelül 1 278 millió EUR-t tett ki, amelyből a HDIGF csak 830 millió EUR-t garantált. Így amennyiben az FB Bank szanálási intézkedések alkalmazása nélkül került volna felszámolásra, a betétekből mintegy 448 millió EUR-ra nem lett volna fedezet.
- (78) E pénzügyi stabilitási megfontolások miatt a Görög Nemzeti Bank megkezdte az FB Bank egyes eszközeinek és forrásainak (ideértve a betéteket) az árverését. Ugyanakkor az FB Bank eszközeinek megszerzése további tőkeszükségletet eredményezhetett volna a vevő számára, és így egyetlen bank se lett volna hajlandó megvásárolni a kiválasztott eszközöket és forrásokat. A HFSF-hez intézett 2013. május 8-i levelében a Görög Nemzeti Bank jelezte, hogy helyesnek tartaná, ha a HFSF fedezné a kérdéses tőkeszükségletet a szanálási költségek részeként. 2013. május 10-i végleges kötelező ajánlatában a Bank kérte az FB Banktól átruházott eszközök megszerzéséből eredő tőkeszükséglet HFSF általi fedezését. E tőkeszükséglet összegét a szanáláskor a Görög Nemzeti Bank 100 millió EUR-ra becsülte ⁽⁴²⁾.

⁽⁴¹⁾ 2009 januárjában az FB Bank görög állampapírokat kapott, amelyek 2011 decemberében jártak le.

⁽⁴²⁾ A Görög Nemzeti Bank Bizottságnak küldött 2013. május 11-i elektronikus levele.

- (79) 2013. május 8-án csak a Bank és egy másik bank nyújtott be kötelezettség nélküli ajánlatot. Mindkét bank ajánlata azon a feltételen alapult, hogy a HFSF fedezi mind a finanszírozási részt, mind az átruházott eszközökkel kapcsolatos tőkeszükségletet. 2013. május 10-én a Bank benyújtotta végleges ajánlatát. A Görög Nemzeti Bank úgy döntött, hogy az FB Bank eszközeit és forrásait átruházza a Bankra, amelynek ajánlatát előnyösebbnek tartották.
- (80) Az ügyfeleknek nyújtott hitelek (kivéve a tartósan hátralékosakat), a készpénzgyenlegek nagyobbik része, valamint immateriális javak és a jó hírnév, vagyoni jogok, az ingatlanbérlettel vagy -vásárlással kapcsolatos szerződések, bankközi kötelezettségek és az ügyfelek betétei kerültek át a Bankhoz.
- (81) A Görög Nemzeti Bank szanaláskori kezdeti értékelése szerint ⁽⁴³⁾ az FB Banktól a Bankra átruházott kötelezettségek értékét 1 402 millió EUR-ra becsülték, míg az átadott eszközök becsült értéke 878 millió EUR-t tett ki. A különbség az 524 millió EUR-s finanszírozási rés. A 3601/2007. sz. törvény 63D(13) cikke értelmében a finanszírozási részt a HFSF fedezte, amely 2013. június 28-án folyósította a becsült finanszírozási rés kétharmadát, azaz 349,6 millió EUR-t. Miután a Görög Nemzeti Bank 2013. november 7-én 457 millió EUR összegben véglegesítette a finanszírozási rés számítását ⁽⁴⁴⁾, 2013. november 13-án ⁽⁴⁵⁾ a HFSF kifizette a Banknak a 107,4 millió EUR egyenleget.

2.2.3. A Probank egyes eszközeinek és forrásainak átvétele

- (82) 2013. március 31-én a Probanknak 112 fiókból álló hálózata volt Görögországban, és 1 087 főt alkalmazott ⁽⁴⁶⁾.
- (83) A Probank mérlege 2013. június 30-án 3,2 milliárd EUR körül volt ⁽⁴⁷⁾. 2013. március 31-én a Probank piaci részesedése a hitelek terén 1,1 %, a betétekből pedig 1,7 % volt.
- (84) A Probank részt vett a PSI programban, és 415 millió EUR névértékben cserélt GGB-eket. Amint azt a 2. táblázat szemlélteti, a PSI-vel kapcsolatos teljes kiadása adózás előtt mintegy 295 millió EUR-t tett ki. A 3. táblázat szerint a Probank tőkeszükségletét a 2012-es stressztesztben 282 millió EUR-ra becsülték.

A Probank átvétele

- (85) 2012. október 26-án a Görög Nemzeti Bank kérte a Probankot, hogy 282 millió EUR-val emelje meg a tőkét.
- (86) Mivel a Probank elmulasztotta a tőkeemelést, 2013 júliusában a Görög Nemzeti Bank úgy döntött, hogy visszavonja a Probank engedélyét, és felszámolás alá helyezi a Probankot ⁽⁴⁸⁾. Pontosabban a Probank szavatolótőkéje negatív volt, és konszolidált alapon 2013. március 31-i adatok szerint mintegy – 16 millió EUR-ra becsülték. Így a Probank nem teljesítette a minimális tőkekövetelményét, és szavatolótőkéje alacsonyabb volt, mint a minden bankra a 3601/2007. sz. törvény 5(4)(a) cikkében meghatározott minimális részvénytőke.
- (87) A Görög Nemzeti Bank úgy ítélte meg, hogy a szanalási intézkedések döntőek voltak a betétesek görög bankrendszerbe vetett bizalmának fenntartása és így a pénzügyi stabilitás megőrzése érdekében. A Görög Nemzeti Bank becslése szerint 2013. március 31-én az ügyfelek betéteinek teljes összege a Probankban körülbelül 3 123 millió EUR-t tett ki, amelyből a HDIGF csak 1 998 millió EUR-t garantált. Így amennyiben a Probank szanalási intézkedések alkalmazása nélkül került volna felszámolásra, a betétekből mintegy 1 125 millió EUR-ra nem lett volna fedezet.
- (88) E pénzügyi stabilitási megfontolások miatt a Görög Nemzeti Bank megkezdte a Probank egyes eszközeinek és forrásainak (ideértve a betéteket) az árverését. Ugyanakkor a Probank eszközeinek megszerzése további tőkeszükségletet eredményezhetett volna a vevő számára, és így egyetlen bank se lett volna hajlandó megvásárolni a kiválasztott eszközöket és forrásokat. Ezért 2013. július 25-i végleges kötelező ajánlatában a Bank kérte a Probanktól átruházott eszközök megszerzéséből eredő tőkeszükséglet HFSF általi fedezését. Az említett tőkeszükséglet fedezésére vonatkozóan kért kötelezettségvállalást a HFSF a kapott ajánlatok értékelésekor figyelembe vette. E tőkeszükséglet összegét [180–280] millió EUR-ra becsülték ⁽⁴⁹⁾.

⁽⁴³⁾ A Görög Nemzeti Bank Szanalási Intézkedések Bizottságának 10/2/2013.5.10. sz. határozata.

⁽⁴⁴⁾ A Görög Nemzeti Bank Szanalási Intézkedések Bizottságának 13/1/2013.11.7. sz. határozata.

⁽⁴⁵⁾ A Görög Pénzügyi Stabilitási Alap jelentése a 2013. július–decemberi időszak tevékenységeiről, online elérhető: http://www.hfsf.gr/files/HFSF_activities_Jul_2013_Dec_2013_en.pdf.

⁽⁴⁶⁾ A Bank 2013. július 25-i ajánlata, a Görög Nemzeti Bank által szolgáltatott 2013. március 31-i adatok alapján.

⁽⁴⁷⁾ A Görög Nemzeti Bank által 2014. április 2-án szolgáltatott adatok.

⁽⁴⁸⁾ A Görög Nemzeti Bank Hitel- és Biztosítási Bizottságának 85/1/2013.7.26. sz. határozata.

⁽⁴⁹⁾ HFSF, Probank – A benyújtott ajánlatok áttekintése, 2013. július 25.

- (89) 2013. július 24-én egy másik nagy görög bank beadott egy ajánlattervezetet, és 2013. július 25-én a Bank benyújtotta ajánlatát. Mindkét bank ajánlata azon a feltételek alapján alapult, hogy a HFSF fedezi mind a finanszírozási részt, mind az átruházott eszközök által létrehozott tőkeszükségletet. A Görög Nemzeti Bank úgy döntött, hogy a Probank eszközeit és forrásait átruházza a Bankra, amelynek ajánlatát előnyösebbnek tartották.
- (90) Az ügyfeleknek nyújtott hitelek (kivéve a tartósan hátralékos hiteleket), a készpénzgyelegek nagyobbik része, valamint immateriális javak és a jó hírnév, vagyoni jogok, az ingatlanbérlettel vagy -vásárlással kapcsolatos szerződések, bankközi kötelezettségek és az ügyfelek betétei kerültek át a Bankhoz.
- (91) A Görög Nemzeti Bank szanaláskori kezdeti értékelése szerint ⁽⁵⁰⁾ a Probanktól a Bankra átruházott kötelezettségek értékét 3 198,9 millió EUR-ra becsülték, míg az átadott eszközök becsült értéke 2 961,4 millió EUR-t tett ki. A különbség a 237,6 millió EUR-s finanszírozási rés. A 3601/2007. sz. törvény 63D(13) cikke értelmében a finanszírozási részt a HFSF fedezte, amely 2013. augusztus 9-én készpénzben folyósította a becsült finanszírozási rés kétharmadát, azaz 158,4 millió EUR-t. A finanszírozási rés, amelynek számítását a Görög Nemzeti Bank 2013. december 30-án véglegesítette, 562,7 millió EUR-t tett ki ⁽⁵¹⁾. 2013. december 31-én a HFSF készpénzben kifizette a Banknak a 404,4 millió EUR-s egyenleget ⁽⁵²⁾.

2.3. TÁMOGATÁSI INTÉZKEDÉSEK

2.3.1. A görög banktámogatási program alapján a Banknak nyújtott támogatási intézkedések (L1 és A. intézkedés)

- (92) A Bank több formában szerzett támogatást a görög banktámogatási program feltőkésítési intézkedése, garanciain intézkedése és államkötvény-kölcsönzési intézkedése alapján.

2.3.1.1. A garanciain intézkedés és az államkötvény-kölcsönzési intézkedések szerint adott állami likviditási támogatás (L1 intézkedés)

- (93) A Bank javára szolgált és szolgál a garanciain intézkedés és az államkötvény-kölcsönzési intézkedések szerinti támogatás. E határozatban e támogatás megnevezése „L1 intézkedés”. 2013. november 30-án ⁽⁵³⁾ a Banknak nyújtott garanciák összege mintegy 14,8 milliárd EUR volt. Ezen a napon a Banknak államkötvények formájában nyújtott kölcsönök állománya 847 millió EUR-t tett ki. 2011. április 15-től kezdődően a Bank 787 millió EUR összegben kapott kölcsönöket államkötvényekben, valamint állami garanciákat 12,9 milliárd EUR összegben.
- (94) A Bank szerkezetátalakítási tervében, amelyet a görög hatóságok 2014. június 25-én nyújtottak be a Bizottságnak, a görög hatóságok jelezték szándékukat, hogy továbbra is adnak garanciákat és kölcsönöznek államkötvényeket a Banknak a görög banktámogatási program szerint a szerkezetátalakítási időszak folyamán.

2.3.1.2. A feltőkésítési intézkedés szerint nyújtott állami feltőkésítés (A. intézkedés)

- (95) 2009 májusában és 2011 decemberében a Bank a feltőkésítési intézkedés alapján Görögországtól 350 millió EUR, illetve 1 000 millió EUR összegű tőkeinjekciókat, azaz összesen 1 350 millió EUR-t (A. intézkedés) kapott, amely körülbelül a Bank akkori kockázattal súlyozott eszközei („RWA”) 2 %-ával volt egyenlő.
- (96) A feltőkésítés Görögország által jegyzett, 10 %-os szelvénykamatlábú, ötéves lejáratú elsőbbségi részvények formájában történt. 2010-ben az elsőbbségi részvények futamidejét meghosszabbították, ellentételezésüket pedig megnövelték. A kezdeti ötéves időszak végétől, ha az elsőbbségi részvényeket nem vásárolják vissza, és a részvényesek közgyűlése nem hoz döntést e részvények visszaváltásáról, a görög pénzügyminiszter kumulatív alapon évi 2 %-kal növeli a szelvénykamatlábát (vagyis 12 %-os kamatláb a hatodik évre, 14 %-os a hetedik évre stb.).

⁽⁵⁰⁾ A Görög Nemzeti Bank Szanalási Intézkedések Bizottságának 12/2/2013.7.26. sz. határozata.

⁽⁵¹⁾ A különbség elsősorban abból a tényből eredt, hogy az átruházott bruttó hitelek tényleges összege 197 millió EUR-val kevesebb volt a kezdetben becsült összegnél, abból a tényből, hogy a hitelezési veszteségek céltartaléka 141 millió EUR-val nőtt, valamint a részvény- és kötvényállomány értékének csökkenéséből, továbbá a kötelezettségek és főként a betétek értékének csökkenéséből.

⁽⁵²⁾ A Görög Pénzügyi Stabilitási Alap jelentése a 2013. július–decemberi időszak tevékenységeiről, online elérhető: http://www.hfsf.gr/files/HFSF_activities_Jul_2013_Dec_2013_en.pdf.

⁽⁵³⁾ A Görögország által 2013. december 13-án benyújtott, a garanciain intézkedés és a kötvénykölcsönzési intézkedés felhasználásáról szóló jelentés szerint.

2.3.2. Államilag garantált ELA (L2 intézkedés)

- (97) Az ELA egy kivételes intézkedés, amely lehetővé teszi egy ideiglenes likviditási problémákkal küzdő, de hitelképes pénzügyi intézmény számára, hogy finanszírozáshoz jusson az eurorendszerből anélkül, hogy e művelet az egységes monetáris politika része lenne. Az ilyen pénzügyi intézmény által az ELA-ra fizetett kamatláb [...] bázisponttal magasabb annál a kamatláb, amelyet a szokásos EKB refinanszírozásért fizet.
- (98) Az ELA programért a Görög Nemzeti Bank felel, ami azt jelenti, hogy az ELA nyújtásának minden költségét és az ebből eredő kockázatokat a Görög Nemzeti Bank viseli ⁽⁵⁴⁾. Görögország a Görög Nemzeti Banknak egy olyan állami garanciát nyújtott, amely a Görög Nemzeti Bank által adott ELA teljes összegére vonatkozik. A 2362/1995. sz. törvény 65(1) cikkét módosító 3943/2011. sz. törvény 50(7) cikkének elfogadása lehetővé tette, hogy a pénzügyminiszter garanciákat adjon az állam nevében a Görög Nemzeti Banknak a Görög Nemzeti Bank hitelintézetekkel szembeni követeléseinek védelme érdekében. Az ELA-t igénybe vevő bankoknak [...] bázispontnak megfelelő garanciadíjat kell fizetniük az állam részére.
- (99) 2012. január 31-én a Bank 8,6 milliárd EUR államilag garantált ELA kedvezményezettje volt ⁽⁵⁵⁾, míg 2012. december 31-én a Bank 30,9 milliárd EUR államilag garantált ELA-t vett igénybe ⁽⁵⁶⁾.

2.3.3. A Banknak a HFSF-en keresztül nyújtott támogatási intézkedések (B1, B2 és B3 intézkedés)

- (100) 2012 óta a Bank több, a HFSF által biztosított tőketámogatási intézkedés kedvezményezettje volt. A 7. táblázat e támogatási intézkedéseket tekinti át.

7. táblázat

A Banknak a HFSF révén nyújtott támogatási intézkedések

	1. áthidaló feltőkésítés – 2012. május (millió EUR)	2. áthidaló feltőkésítés – 2012. dec. (millió EUR)	2013. tavaszi feltőkésítés – 2013. május (millió EUR)
Intézkedés	B1	B2	B3
Összeg (millió EUR)	7 430	2 326	8 677

2.3.3.1. Az első áthidaló feltőkésítés (B1 intézkedés)

- (101) Az NBG-re irányuló eljárás megindításáról szóló határozat (14)–(33) preambulumbekendései részletesen leírják a 2012. májusi ⁽⁵⁷⁾ első áthidaló feltőkésítést (B1 intézkedés). Ezen intézkedés hátterét és fő jellemzőit e szakasz rendszerezi.
- (102) 2012. április 20-án a HFSF egy levélben közölte a Bankkal, hogy vállalja a Bank tervezett részvénytőke-emelésében való részvételt legfeljebb 6,9 milliárd EUR összegig.
- (103) A B1 intézkedés alapján 2012. május 28-án a HFSF 7,4 milliárd EUR értékben adott át a Banknak EFSF kötvényeket, a HFSF-et létrehozó 3864/2010. sz. törvényben (a „HFSF törvény”) meghatározott áthidaló feltőkésítési rendelkezéseknek megfelelően. Az NBG eljárás megindításáról szóló határozat 50. preambulumbekendésében a Bizottság már megállapította, hogy „A 2012. május 28-án lezárult áthidaló feltőkésítés a kötelezettségvállalási nyilatkozatban vállalt kötelezettségnek a végrehajtása, és így ugyanannak a támogatásnak a folytatása”. Mind a kötelezettségvállalási nyilatkozatban, mind az első áthidaló feltőkésítésben szereplő összegeket a Görög Nemzeti Bank úgy számította ki, hogy biztosítsa a Bank 8 %-os teljestőke-megfelelési mutatójának elérését 2011. december 31-én,

⁽⁵⁴⁾ A Görög Nemzeti Bank 2011. november 7-i levele szerint „a garanciák a rendkívüli likviditási segítségnyújtás (ELA) teljes összegére vonatkoznak”.

⁽⁵⁵⁾ A 2014. június 25-i bejelentésben benyújtott információ.

⁽⁵⁶⁾ A 2014. június 25-én benyújtott szerkezetátalakítási terv, I. melléklet, 24. o.

⁽⁵⁷⁾ A (101) és (102) preambulumbekendésben szereplő magyarázat szerint a kötelezettségvállalásra 2012 áprilisában került sor, és a feltőkésítés ténylegesen 2012 májusában történt.

amely az áthidaló feltőkésítés visszamenőleges könyvelésének dátuma a Bank nyilvántartásában. Amint a 3. táblázatból látható, a B1 intézkedés a 2012-es stresszteszt által azonosított tőkekövetelményt nem fedezte teljes egészében. A Bankkal szembeni elvárás az volt, hogy egy jövőbeli tőkeemeléssel növelje a tőkét, és az áthidaló feltőkésítéssel csak az volt a szándék, hogy megőrizze a Bank EKB finanszírozásra való jogosultságát, amíg az említett tőkeemelés megtörténik.

- (104) Az első áthidaló feltőkésítés dátuma és az első áthidaló feltőkésítés rendes részvényekké és más átváltható pénzügyi eszközökké történő átváltásának dátuma közötti időszakokra a Bank és a HFSF közötti előzetes részvényjegyzési megállapodás előírta, hogy a Bank a HFSF-nek az EFSF kötvények névértéke után évi 1 % díjat köteles fizetni, és arra az időszakra vonatkozóan az EFSF kötvények minden kamatszervény-fizetése és felhalmozott kamata a HFSF által a Banknak juttatott kiegészítő tőke-hozzájárulásnak számít⁽⁵⁸⁾.

2.3.3.2. A második áthidaló feltőkésítés (B2 intézkedés)

- (105) 2012 őszén a Bank további veszteségeket könyvelt el. Ezért a tőkéje ismét azon minimális tőkekövetelmény alá esett, amely ahhoz szükséges, hogy továbbra is jogosult maradjon az EKB általi refinanszírozásra.
- (106) Következésképpen egy második áthidaló feltőkésítés vált szükségessé. 2012. december 21-én a HFSF végrehajtott egy második, 2 326 millió EUR-s áthidaló feltőkésítést (B2 intézkedés), amelyet megint EFSF kötvényeknek a Bank részére történő átadásával fizettek.
- (107) A két áthidaló feltőkésítés (B1 és B2 intézkedés) együttesen azt jelentette, hogy a 2012-es stresszteszt által azonosított tőkeszükséglet (9,76 milliárd EUR⁽⁵⁹⁾) a HFSF 2012. december 21-én már folyósította.

2.3.3.3. A HFSF részvétele a 2013. tavaszi feltőkésítésben (B3 intézkedés)

- (108) 2013. május 22-én a Bank igazgatótanácsa bejelentette 2 274,1 millió, 0,30 EUR névértékű új részvény kibocsátását részvényenként 4,29 EUR áron⁽⁶⁰⁾.
- (109) 2013. június 21-én⁽⁶¹⁾ a Bank bejelentette a teljes részvénytőke növekedés összesen 9 756 millió EUR-s teljes kifizetését, beleértve a részvénykibocsátási felárat. A teljes magánrészvétel a Bank tőkeemelésében 1 079 millió EUR-t tett ki⁽⁶²⁾. Így a HFSF részvétele a Bank tőkeemelésében 8 677 millió EUR-t tett ki (B3 intézkedés).
- (110) Az összeg megegyezik a B1 és a B2 intézkedés összegével a magánrészvétel összegének levonása után. A Bank tőkeemelése révén az első és a második áthidaló feltőkésítést (B1 és B2 intézkedés) részben állandó feltőkésítéssé alakították.
- (111) Az új részvények árát az ajánlati ár meghatározását megelőző 50 tőzsdei nap forgalommal súlyozott átlagos részvényárfolyama 50 %-ában állapították meg. Egy részvényösszevonás és a Bank részvénytőkéje csökkentésének eredményeként, amelyekről a részvényesek 2012. április 29-i rendkívüli közgyűlése⁽⁶³⁾ döntött, az új részvények árát részvényenként 4,29 EUR-ban rögzítették.
- (112) A 2013. tavaszi feltőkésítést követően a HFSF 84,39 %-os részesedéssel azonnal a Bank többségi részvényesévé vált⁽⁶⁴⁾. A HFSF 245 779,6 millió részvényutalványt adott ki, és a magánbefektetőknek minden egyes jegyzett részvényért egy utalványt adott ellenszolgáltatás nélkül⁽⁶⁵⁾. Minden egyes utalvány a HFSF 8,23. részvénye meghatározott időközönként és bázisáron történő megvásárlásának jogát testesíti meg. Az első érvényesítési

⁽⁵⁸⁾ Az előzetes részvényjegyzési megállapodás úgy rendelkezett, hogy: „A Banknak fizetendő tényleges kockázat tartalmazza az EFSF kötvényeket és az EFSF kötvények minden kamatszervény-fizetését és felhalmozott kamatát a kötvények kibocsátásától az előleg részvénytőkévé és más átváltható pénzügyi eszközökké az itt előírt módon történő átváltásáig terjedő időszakokra vonatkozóan”.

⁽⁵⁹⁾ Lásd a 3. táblázatot.

⁽⁶⁰⁾ http://www.nbg.gr/wps/wcm/connect/71b1f08a-2c84-4cfe-a368-f985c93d2da9/20130523_Announcement_Cut+Off+Date+and+Subscription+Period_final+clean+...%283%29_EN.pdf?MOD=AJPERES.

⁽⁶¹⁾ <http://www.nbg.gr/wps/portal/en/the-group/Press-Office/Press-Releases/content/Press-Releases/anakoinosi-21-6-2013>.

⁽⁶²⁾ http://www.hfsf.gr/files/HFSF_activities_Jan_2013_Jun_2013_en.pdf.

⁽⁶³⁾ <http://www.nbg.gr/wps/portal/en/the-group/Press-Office/Press-Releases/content/Press-Releases/reverse-split>.

⁽⁶⁴⁾ http://www.hfsf.gr/files/HFSF_activities_Jan_2013_Jun_2013_en.pdf.

⁽⁶⁵⁾ http://www.nbg.gr/wps/wcm/connect/af79cd67-5fd6-4811-bd70-2b493cf5c205/Announcement+Commencement+of+Trading_EN.pdf?MOD=AJPERES.

időpont 2013. december 26., majd a részvényutalványok hathavonta érvényesíthetőek 2017. december 26-ig. Az elszámolási árfolyam megegyezik egy éves kamattal (4 % az első évre, 5 % a második évre, 6 % a harmadik évre, 7 % a negyedik évre, majd 8 % az utolsó hat hónapra évesítve) növelt 4,29 EUR jegyzési árfolyammal ⁽⁶⁶⁾.

- (113) A 2014-ben módosított HFSF törvény rendelkezése szerint csak az utalványok bázisára igazítható ki jogosultsági kibocsátás esetén. Ráadásul a kiigazításnak ex post kell megtörténnie, és csak a HFSF elővásárlási jogainak eladásából realizált bevétel összegéig. Elővételi jogot nem biztosító tőkeemelés esetén nincs korrekció.

2.3.4. Támogatási intézkedések a megszerzett vállalkozások számára

2.3.4.1. Állami támogatás a három hitelszövetkezet számára

- (114) Amint a 2.2.1. szakaszban már említésre került, a Lesvos-Limnos Bank 56,6 millió EUR-s, az Achaia Bank 212,9 millió EUR-s és a Lamia Bank 56,3 millió EUR-s finanszírozási rését a HFSF fedezte. Így a finanszírozási résék teljes összege 325,8 millió EUR volt.

2.3.4.2. Támogatási intézkedések az FB Bank számára

- (115) 2009 óta az FB Bank több támogatási intézkedés kedvezményezettje volt. A 8. táblázat e támogatási intézkedéseket tekinti át.

8. táblázat

Az FB Banknak nyújtott támogatási intézkedések áttekintése

A támogatás kedvezményezettje	Intézkedés	Megnevezés	A támogatást nyújtó szervezet	Dátum	Állami támogatás összege (millió EUR)
Az FB Bank tevékenységei	FB1	A görög banktámogatási program alapján adott elsőbbségi részvények	Állam	2009. július	50
	FB2	Görög államkötvények kölcsönadása a görög banktámogatási program alapján	Állam	2009 januárjától	60
	FB3	Állami garancia a görög banktámogatási program alapján kibocsátott kötvényekre	Állam	2011. március	50
	FB4	Az FB Banktól a Bankra átruházott eszközök finanszírozási résének finanszírozása	HFSF	2013.5.10. (a szanálás dátuma)	456,97
	FB5	Az FB Banktól a Bankra átruházott eszközökkel kapcsolatos tőkekövetelmény fedezésére vállalt kötelezettség	HFSF	2013.5.10. (a szanálás dátuma)	100
		FB4 és FB5 teljes összege			

2.3.4.2.1 Az FB Bank által kapott állami feltőkésítés (FB1 intézkedés)

- (116) 2009 júliusában Görögország 50 millió EUR-t injekciózott az FB Bankba; ez az összeg a bank akkori kockázattal súlyozott eszközeinek mintegy 3 %-ával volt egyenlő. A tőkeinjekcióra a görög banktámogatási program részét képező feltőkésítési intézkedés alapján került sor. A feltőkésítés elsőbbségi részvények formájában történt.

⁽⁶⁶⁾ Például az elszámolási árfolyam 2013. december 26-án 4,3758 EUR volt, 2014. június 26-án 4,4616 EUR lesz, 2014. december 26-án 4,5689 EUR lesz, 2015. június 26-án 4,6761 EUR lesz, és így tovább.

2.3.4.2.2 Az FB Bank által kapott állami likviditási támogatás (FB2 és FB3 intézkedés)

- (117) Az FB Bank a görög banktámogatási program részét képező garanciaintézkedés és államkötvény-kölcsönzési intézkedések szerinti likviditási támogatás kedvezményezettje is volt. 2009 januárjában az FB Bank 60 millió EUR összegben kapott görög állampapírokat, amelyek 2011 decemberében jártak le (FB2 intézkedés). 2012 májusában 60 millió EUR összegben kapott görög állampapírokat, amelyek 2015 áprilisában jártak volna le, de 2013. május 23-án törölték azokat (FB3 intézkedés) ⁽⁶⁷⁾. 2011 márciusában az FB Bank állami garanciát is kapott 50 millió EUR névértékű kibocsátott kötvényekre.

2.3.4.2.3 Az FB Bank szanálásával kapcsolatos intézkedések (FB4 és FB5 intézkedés)

- i. Az FB Banktól a Bankra átruházott eszközök finanszírozási részének fedezése 456,97 millió EUR összegben (FB4 intézkedés)
- (118) A HFSF fedezte az FB Banktól a Bankra átruházott eszközök finanszírozási részét ⁽⁶⁸⁾. A Görög Nemzeti Bank 2013. május 10-i és november 7-i határozataival összhangban a HFSF kifizette a teljes 456,97 millió EUR összeget két részletben, 2013. július 26-án és november 13-án ⁽⁶⁹⁾.
- ii. A HFSF kötelezettségvállalása az átruházott eszközökkel kapcsolatos tőkekövetelmény fedezésére (FB5 intézkedés)
- (119) A szanalási eljárás értelmében a HFSF kötelezettséget vállalt az FB Banktól átruházott eszközök megszerzéséből eredő tőkeszükséglet fedezésére. Ezért a HFSF-nek az átadott RWA 9 %-ának megfelelő összegben kellene tőkét injektálnia a Bankba. Becslések szerint a szanalás idején az átruházott eszközökkel kapcsolatos tőkeszükséglet 100 millió EUR körül volt.
- (120) A (30) preambulumbekzdésben már említettek szerint a HFSF nem fog további tőkét injektálni a Bankba, mivel szerkezetátalakítási tervében a Bank lemond arról a jogáról, hogy a HFSF-et kérje az átruházott eszközökhöz kötődő esetleges tőkekövetelmény fedezésére.

2.3.4.3. Támogatási intézkedések a Probank javára

- (121) A Probank a görög banktámogatási program alapján semmilyen támogatási intézkedésnek nem volt a kedvezményezettje. A 9. táblázat azon más támogatási intézkedések áttekintésével szolgál, amelyeknek a Probank a kedvezményezettje volt.

9. táblázat

A Probanknak nyújtott támogatási intézkedések áttekintése

A támogatás kedvezményezettje	Intézkedés	Megnevezés	A támogatást nyújtó szervezet	Dátum	Állami támogatás összege (millió EUR)
A Probank tevékenységei	PB1	A Probanktól a Bankra átruházott eszközök finanszírozási részének finanszírozása	HFSF	2013.7.26. (a felszámolás dátuma)	562,73
	PB2	A Probanktól a Bankra átruházott eszközökkel kapcsolatos tőkekövetelmény fedezésére vállalt kötelezettség	HFSF	2013.7.26. (a szanalás dátuma)	[180–280]
		PB1 és PB2 teljes összege			[742,73–842,73]

⁽⁶⁷⁾ A 60 millió EUR összegű görög állampapírokat 2013 szeptemberében osztották ki és adták a Banknak a Görög Nemzeti Bank Hitel- és Biztosítási Bizottságának 73/1/10/05.2013. sz. határozata és a Görög Nemzeti Bank Szanalási Intézkedések Bizottságának 10/1/2003.5.10. sz. határozata nyomán.

⁽⁶⁸⁾ Ezért a „finanszírozási rés” elnevezés félrevezető lehet, mivel tőketámogatási intézkedést ír le, nem pedig likviditási támogatást.

⁽⁶⁹⁾ HFSF, A Görög Pénzügyi Stabilitási Alap jelentése a 2013. július–decemberi időszak tevékenységeiről, 2014. március, 4. o., online elérhető: http://www.hfsf.gr/files/HFSF_activities_Jul_2013_Dec_2013_en.pdf.

2.3.4.3.1. A Probanktól a Bankra átruházott eszközök finanszírozási részének fedezése 562,73 millió EUR összegben (PB1 intézkedés)

(122) A HFSF finanszírozta a Probanktól a Bankra átruházott eszközök finanszírozási részét. A Görög Nemzeti Bank 2013. július 26-i és december 30-i határozataival összhangban a HFSF kifizette a teljes 562,73 millió EUR összeget két részletben, 2013. augusztus 9-én és december 31-én.

2.3.4.3.2. A HFSF kötelezettségvállalása az átruházott eszközökkel kapcsolatos tőkekövetelmény fedezésére (PB2 intézkedés)

(123) A szanalási eljárás értelmében a HFSF kötelezettséget vállalt a vevőnek a Probank eszközei megszerzéséből eredő tőkeszükséglete fedezésére. Ezért a HFSF-nek az átadott RWA 9 %-ának megfelelő összegben kellene tőkét injektálnia a Bankba. Becslések szerint a szanalás idején az átruházott eszközökkel kapcsolatos tőkeszükséglet [180–280] millió EUR körül volt.

(124) A (41) preambulumbekzdésben már említettek szerint a HFSF nem fog további tőkét injektálni a Bankba, mivel szerkezetátalakítási tervében a Bank lemond arról a jogáról, hogy a HFSF-et kérje az átruházott eszközökhöz kötődő esetleges tőkekövetelmény fedezésére.

2.4. A SZERKEZETÁTALAKÍTÁSI TERV

(125) 2014. június 25-én Görögország benyújtotta a Bank szerkezetátalakítási tervét, amely elmagyarázza, hogy a Bank (az FB Bank, a Probank és a három hitelszövetkezet megszerzéséből eredő kombinált gazdálkodó egységként) miként szándékozik helyreállítani hosszú távú életképességét.

2.4.1. Belföldi műveletek

(126) A szerkezetátalakítási terv révén a Bank görögországi és törökországi alapvető banki tevékenységeire fog összpontosítani.

(127) Görögországot illetően a Bank fő prioritása a görögországi banki műveleteinek újbóli erősen nyereséggé és életképessé tétele a szerkezetátalakítási időszak végére, azaz 2018. december 31-re. E célból a szerkezetátalakítási terv számos olyan intézkedést tartalmaz, amelyek célja a Bank működési hatékonyságának és nettó kamatkülönbözetének javítása, valamint olyan intézkedéseket, amelyek javítják tőkehelyzetét és mérleg szerkezetét.

(128) Ami a működési hatékonyságot illeti, a Bank már megkezdett egy kiterjedt racionalizálási programot. 2009. december 31. és 2012. december 30. között a Bank csökkentette fizikai jelenlétét Görögországban. A 2009-es ⁽⁷⁰⁾ 575-ről a 2012-es ⁽⁷¹⁾ 511-re csökkentette fiókjai számát, továbbá csökkentette a görögországi banki tevékenységeit ellátó dolgozók számát (a 2009. decemberi ⁽⁷²⁾ 12 534-ről a 2012. decemberi ⁽⁷³⁾ 11 230-ra).

(129) A Bank azt tervezi, hogy 2012 decemberétől 2017 végéig tovább csökkenti görögországi alkalmazottai létszámát (13 675-ről [...] -ra/-re) ⁽⁷⁴⁾ a 260 főt alkalmazó FB Bank és az 1 087 főt alkalmazó Probank felvásárlásának hatása ellenére ⁽⁷⁵⁾. A görögországi banki tevékenységekben 2012. december 31-én foglalkoztatottak létszáma (11 230) és a 2012. végi teljes görögországi létszám (13 675) közötti különbség az olyan nem banki tevékenységekben dolgozók létszáma miatt van mint a biztosítás (Ethniki Hellenic General Insurance S.A.), a turizmus (Astir Palace Vouliagmenis S.A.) vagy az ingatlanügyek (NBG Pangaea Reic).

(130) 2012 decemberétől 2017 végéig a Bank folytatni fogja belföldi hálózata racionalizálását. A fiókok száma [...] -val/-vel 511-ről [...] -ra/-re fog nőni. Emlékezni kell arra, hogy 2013-ban a Bank megszerezte az FB Bank és a Probank 19, illetve 112 fiókból álló hálózatát.

⁽⁷⁰⁾ Éves jelentés 2010, https://www.nbg.gr/english/the-group/investor-relations/annual-report-offerring-circular/Documents/73301T05_CNB.pdf.

⁽⁷¹⁾ Éves jelentés 2012, <https://www.nbg.gr/english/the-group/investor-relations/annual-report-offerring-circular/Documents/NBG%20Form%2020-F.PDF>.

⁽⁷²⁾ Éves jelentés 2010, https://www.nbg.gr/english/the-group/investor-relations/annual-report-offerring-circular/Documents/73301T05_CNB.pdf.

⁽⁷³⁾ Éves jelentés 2012, <https://www.nbg.gr/english/the-group/investor-relations/annual-report-offerring-circular/Documents/NBG%20Form%2020-F.PDF>.

⁽⁷⁴⁾ A 2014. június 25-én benyújtott szerkezetátalakítási terv, 30. o. (a számadatok a belföldi műveletekre vonatkoznak, ideértve például a biztosítás, az ingatlanügyek és a turizmus területén aktív leányvállalatokat).

⁽⁷⁵⁾ Lásd a (72) és (82) preambulumbekzdést.

- (131) A fiókokkal és a létszámmal kapcsolatban megnőtt hatékonyság segíteni fog, hogy görögországi tevékenységeinek teljes költsége [...] %-kal csökkenjen a 2012-es pro forma 1 301 millió EUR-ról [...] millió EUR-ra 2017-ben ⁽⁷⁶⁾. Ennek eredményeképpen görögországi banki tevékenységeinek várható költség/bevétel aránya a szerkezetátalakítási időszak végére [...] % alá esik.
- (132) A szerkezetátalakítási terv azt is leírja, hogyan fogja a Bank csökkenteni a finanszírozási költségeit, ami kulcsfontosságú az életképesség helyreállítása érdekében. Várakozása szerint a Bank képes lesz alacsonyabb kamatlábakat fizetni a betéteire a stabilabb környezet és különösen a 2014-től várhatóan ismét növekedő görög gazdaság előre látott stabilizációja és fellendülése következtében. A betéti kamatrések (a lekötött betétek, látra szóló betétek és megtakarítási kamatlábak átlaga) várhatóan csökkenni fognak Görögországban. Hasonlóképpen, a Bank államilag garantált ELA-tól és szélesebb körű eurorendszeri finanszírozástól való függősége csökkenni fog a szerkezetátalakítási időszak folyamán.
- (133) A szerkezetátalakítási terv előrejelzése szerint a Bank a mérlegét is meg fogja erősíteni. Nettó hitel/betét mutatója Görögországban tovább fog csökkenni, miközben tőke megfelelése javul (a 2013. december 31-i csoportszintű 8,4 %-os Core Tier 1 mutatóról).
- (134) A Bank egy másik prioritása a nemteljesítő hitelek kezelése. A Bank erősíteni fogja hitelezési folyamatait mind a hitelnyújtást (jobb biztosítéki fedezet, csökkentett limitek), mind a nemteljesítő hitelek kezelését illetően. A nemteljesítő hitelek aránya [...] fog, és a szerkezetátalakítási időszak végén az arány [...] % lesz ⁽⁷⁷⁾. A kockázati költség (a kétes követelések miatti értékvesztés) a 2012. évi 2 milliárd EUR-ról [...] milliárd EUR-ra csökken 2018-ban ⁽⁷⁸⁾.
- (135) A működési hatékonyság javulása, a nettó kamatkülönbözet növekedése és a csökkenő kockázati költség lehetővé teszi, hogy a Bank fokozza jövedelmezőségét. A Bank előrejelzése szerint görögországi nyeresége 2014-ben [...] millió EUR-t, 2018-ban pedig [...] millió EUR-t fog kitenni. A görögországi tevékenységek sajáttőke-arányos nyeresége 2017-ben [...] %-ot fog elérni, ⁽⁷⁹⁾ ami elegendő, tekintettel a Bank akkori kockázati profiljára ⁽⁸⁰⁾.

2.4.2. Nemzetközi banki tevékenységek (Törökország kivételével)

- (136) A Bank már megkezdte nemzetközi hálózata tőkeáttételének csökkentését és szerkezetátalakítását. Délkelet-Európában a fiókok számát 2009 óta 170-nel csökkentették ⁽⁸¹⁾.
- (137) A Bank folytatni fogja nemzetközi hálózata szerkezetátalakítását és tőkeáttételének csökkentését. Nevezetesen a Bank el fogja adni külföldi leányvállalatait [...] -ban/-ben, és elidegeníti fiókjait [...] -ban/-ben. Ezek az elidegenítések a Bank Görögországon és Törökországon kívüli eszközeinek [...] %-át, azaz [...] millió EUR-t képviseltek a 2012. végi 12,101 millió EUR-ból.
- (138) A [...] -ban/-ben és a [...] -ban/-ben levő fiókok, valamint a [...] -i leányvállalat [...] kerül.
- (139) Ezen elidegenítések eredményeképpen a nettó anyavállalati finanszírozás a szerkezetátalakítási időszak végére kiküszöbölődik.

2.4.3. Törökország

- (140) A Bank a Finansbankban meglévő tulajdonjogát 60 %-ra szándékozik csökkenteni [...].
- (141) [...] ellátja a Finansbankot [...] -val/-vel és növeli a Bank kötelezettségvállalását, hogy nyújtson [...] a Finansbanknak a szerkezetátalakítási időszak folyamán.
- (142) A Bank úgy tervezi, hogy a Finansbank jelentősen nőni fog a szerkezetátalakítási időszakban. Ugyancsak végrehajt egy költséggazdálkodási tervet. 2014-ben a Finansbank szándékozik [...] és [...]. A következő években a [...], aminek eredményeképpen a költség/bevétel arány [...] -ról [...] -ra csökken a szerkezetátalakítási időszak végére ⁽⁸²⁾.

⁽⁷⁶⁾ A 2014. június 25-én benyújtott szerkezetátalakítási terv, 30. o.

⁽⁷⁷⁾ A 2014. június 25-én benyújtott szerkezetátalakítási terv, I. melléklet, 11. o.

⁽⁷⁸⁾ A 2014. június 25-én benyújtott szerkezetátalakítási terv, I. melléklet, 9. o.

⁽⁷⁹⁾ A 2014. június 25-én benyújtott szerkezetátalakítási terv, I. melléklet, 11. o.

⁽⁸⁰⁾ A kockázattal súlyozott eszközök hozama, amelyre nincs káros hatással a Bank magas tőke megfelelése, [...] %-ot fog elérni a szerkezetátalakítási időszak végén.

⁽⁸¹⁾ A 2014. június 25-én benyújtott szerkezetátalakítási terv, 13. o.

⁽⁸²⁾ A 2014. június 25-én benyújtott szerkezetátalakítási terv, 34. o.

- (143) A szerkezetátalakítási terv a Finansbank által vállalt kockázatok alapos vizsgálatáról rendelkezik. A várakozások szerint 2014-ről 2018-ra az értékvesztések az ügyfélhitelek kevesebb mint [...] %-át fogják kitenni, míg az eszközarányos jövedelmezőség 2018-ban várhatóan [...] % lesz. A Finansbank tőkearányos jövedelmezősége a teljes időszakban magas marad.
- (144) 2012-ben a Bank [...] millió EUR tőkenyerességgel eladta törökországi (élet- és nem élet-) biztosítási üzletágát ⁽⁸³⁾.

2.4.4. Nem banki tevékenységek: a(z) [...] ingatlankezelési tevékenységek eladása

- (145) A Bank 35 % alá csökkentette tulajdonrészét Pangea nevű, ingatlanügyekben érdekelt leányvállalatában, aminek pozitív hatása volt a Bank Core Tier 1 mutatójára ⁽⁸⁴⁾. A Bank ugyancsak tervezi [...] eladását [...] -ra/-re, valamint magántőke-leányvállalatának eladását [...] -ra/-re.

2.4.5. Magántőke-bevonás, valamint meglévő részvényesek és alárendelt hitelezők általi hozzájárulás

- (146) A Banknak sikerült jelentős összegben tőkét emelnie a piacról, így csökkentette a számára szükséges állami támogatást.
- (147) A Bank először 2009-ben vont be magántőkét egy 1 247 millió EUR-s jogosultsági kibocsátással. 2010-ben a Bank ismét szerzett 1 815 millió EUR ⁽⁸⁵⁾ magántőkét a piacról. A (109) preambulumbekkezdésben említettek szerint a Banknak sikerült még 1 079 millió EUR tőkét bevonnia magánbefektetőktől a 2013. tavaszi feltőkésítés révén. A részvényeseket – köztük azokat, akik részt vettek a 2009-es és 2010-es tőkeemelésekben – erősen felhívította a 2013. tavaszi feltőkésítés: a HFSF kapta a Bank részvényeinek 84,4 %-át, és az új befektetők kapták a részvénytulajdon 10,5 %-át, mindössze 5,1 %-ot hagyva a korábbi részvényeseknek. A törzsrészvényeseknek 2007, az amerikai elsőbbségi részvényeseknek pedig 2009 óta nem fizettek osztalékot ⁽⁸⁶⁾.
- (148) 2014 májusában a Bank 2,5 milliárd EUR tőkét szerzett a piacról. A Bank szándéka, hogy [...].
- (149) Ami a hibrid és az alárendelt kölcsönök hitelezőinek hozzájárulását illeti, 2012. január 3-án a Bank felajánlotta elsőbbségi értékpapírok visszavásárlását névértékük 45 %-a és 70 %-a közötti áron. Ez alkalommal a Bank fedezett kötvényeket is vásárolt vissza. E visszavásárlások mindegyikénél az árat az instrumentumok piaci értéke alapján határozták meg, és tíz százalékpontonál nem több prémiumot tartalmazott, amelyet azért adtak hozzá, hogy a befektetőket ösztönözzék a visszavásárlásban való részvételre. Az elfogadási arány 44 % volt, és a teljes tőkeemelés mintegy 302 millió EUR-t tett ki ⁽⁸⁷⁾.
- (150) Később, 2012-ben és 2013-ban a Bank további forrásmenedzsment-tevékenységeket indított befektetőknek kibocsátott értékpapírok tekintetében, ideértve fedezett kötvényeket, hibrid instrumentumokat, Tier 2 instrumentumokat és az Egyesült Államokban kibocsátott elsőbbségi részvényeket. Ezek a visszavásárlások további [...] millió EUR tőkét eredményeztek. Összességében a Bank azt jelzi, hogy a forrásmenedzsment-tevékenységek által az utóbbi években generált teljes tőkeösszeg körülbelül [...] millió EUR-ra rúg ⁽⁸⁸⁾. Az említett visszavásárlások eredményeképpen az alárendelt és hibrid adósság állománya 2013. december 31-re 293 millió EUR-ra csökkent.

2.5. A GÖRÖG HATÓSÁGOK KÖTELEZETTSÉGVÁLLALÁSAI

- (151) 2014. június 25-én Görögország kötelezettséget vállalt arra, hogy a Bank és leányvállalatai megvalósítják a 2014. június 25-én benyújtott szerkezetátalakítási tervet, és további kötelezettségeket vállalt a szerkezetátalakítási terv végrehajtásával kapcsolatban („a kötelezettségvállalások”). A mellékletben szereplő kötelezettségvállalásokat ez a szakasz foglalja össze.
- (152) Először Görögország vállalta, hogy a Bank átszervezi görögországi üzleti műveleteit, meghatározva a fiókok és alkalmazottak maximális számát, továbbá a maximális összköltséget, amelyet 2017. december 31-ére kell elérni ⁽⁸⁹⁾.

⁽⁸³⁾ A 2014. június 25-én benyújtott szerkezetátalakítási terv, 12. o.

⁽⁸⁴⁾ A Core Tier 1 mutató becslült 2013-as növekedése 35 bázispont a görög hatóságok 2013. november 21-i beadványa szerint.

⁽⁸⁵⁾ Pénzügyi jelentés 2010, 44. o.

⁽⁸⁶⁾ A 2014. június 25-én benyújtott szerkezetátalakítási terv, 12. o.

⁽⁸⁷⁾ <http://www.barchart.com/plmodules/?module=secFilings&filingid=8338505&type=HTML&popup=1&override=1&symbol=NBG>.

⁽⁸⁸⁾ A 2014. június 25-én benyújtott szerkezetátalakítási terv, 11. o.

⁽⁸⁹⁾ Lásd a melléklet II. fejezetében található kötelezettségvállalásokat.

- (153) Görögország azt is vállalta, hogy a Bank csökkenti a Görögországban gyűjtött betétek költségét, és eleget tesz egy maximális nettó hitel/betét aránynak ⁽⁹⁰⁾ 2017. december 31-ére ⁽⁹¹⁾.
- (154) A Bank külföldi leányvállalatait illetően Görögország arra vállalt kötelezettséget, hogy a Bank nem ad [...]t, és elidegenít egy kisebbségi érdekeltséget az adott leányvállalatból. Görögország olyan kötelezettséget is vállalt, hogy a Bank 2018. június 30-ára csökkenti több külföldi leányvállalata tőkeáttételét ⁽⁹²⁾.
- (155) Görögország vállalta, hogy a Bank elidegeníti [...]t és magántőke-leányvállalatát, valamint számos értékpapírját. Ráadásul a Bank – korlátozott kivételekkel – nem fog befektetésre nem ajánlott kategóriájú értékpapírokat vásárolni ⁽⁹³⁾.
- (156) Görögország számos kötelezettséget vállalt a Bank irányítására vonatkozóan. Vállalta a Bank alkalmazottai és vezetői javadalmazásának korlátozását, [...] ⁽⁹⁴⁾.
- (157) Görögország arra is kötelezettséget vállalt, hogy a Bank erősíteni fogja hitelpolitikáját annak biztosítása érdekében, hogy a hitelek nyújtására és átstrukturálására vonatkozó döntések célja a Bank életképességének és jövedelmezőségének maximalizálása legyen. Görögország vállalta, hogy a Bank magas szintű követelményeknek fog eleget tenni a hitelkockázat nyomon követését és a hitelek szerkezetátalakítását illetően ⁽⁹⁵⁾.
- (158) Számos kötelezettségvállalás foglalkozik a Bank kapcsolt hitelfelvevőkkel folytatott műveleteivel. E kötelezettségvállalások célja annak biztosítása, hogy a Bank ne térjen el a körültekintő banki gyakorlatoktól, amikor hiteleket nyújt alkalmazottainak, vezetőinek és részvényeseinek, valamint nyilvánosan működő gazdálkodó egységeknek, politikai pártoknak és médiavállalatoknak, vagy amikor e hitelek szerkezetét átalakítja ⁽⁹⁶⁾.
- (159) Végül Görögország kötelezettséget vállalt, hogy a Bank megfelel bizonyos viselkedési korlátozásoknak, úgymint osztalékszilvánny-beváltási és osztalékfizetési tilalom, felvásárlási tilalom és állami támogatás hirdetésének tilalma ⁽⁹⁷⁾.
- (160) E kötelezettségvállalásokat 2018. december 31-ig egy ellenőrző megbízott fogja nyomon követni.
- (161) Görögország külön jelezte, hogy kérni fogja a Bizottság jóváhagyását, mielőtt a Bank vagy bármely állami intézmény (beleértve a HFSF-et) utalványokat vásárolna vissza ⁽⁹⁸⁾.

3. AZ ELSŐ ÁTHIDALÓ FELTŐKÉSÍTÉSRE VONATKOZÓ HIVATALOS VIZSGÁLATI ELJÁRÁS MEGINDÍTÁSÁNAK OKAI

- (162) 2012. július 27-én a Bizottság hivatalos vizsgálati eljárást indított annak ellenőrzésére, hogy betartották-e a bankokról szóló 2008. évi közlemény ⁽⁹⁹⁾ feltételeit a HFSF által a Bank javára biztosított első áthidaló feltőkésítés megfelelőségét, szükségességét és arányosságát illetően (B1 intézkedés).
- (163) Az intézkedés megfelelőségét illetően, mivel a támogatásra előzetes feltőkésítéseket és likviditási támogatást követően került sor, továbbá tekintettel az elhúzódtott megmentési időszakokra, a Bizottság kétségeit fejezte ki, a Bank megtett-e minden lehetséges intézkedést, hogy a jövőben ne legyen szükség támogatásra ⁽¹⁰⁰⁾. Ezenkívül a Bizottság számára nem volt világos, ki ellenőrizné a Bankot, miután az első áthidaló feltőkésítést felváltotta egy állandó feltőkésítés, ⁽¹⁰¹⁾ mivel a Bank vagy az állam, vagy kisebbségi magántulajdonosok ellenőrzése alá kerülhet.

⁽⁹⁰⁾ A kamatláb-csereügyleteket, amelyekről a Görög Köztársasággal egy ISDA-megállapodás szerint állapodtak meg, ideértve a Titlos Plc által értékpapírosítottakat, a nettó hitel/betét mutató kiszámítása céljára használt nettó hitelek nem tartalmazzák.

⁽⁹¹⁾ Lásd a melléklet II. fejezetében található kötelezettségvállalásokat.

⁽⁹²⁾ Lásd a melléklet II. fejezetében található kötelezettségvállalásokat.

⁽⁹³⁾ Lásd a melléklet II. fejezetében található kötelezettségvállalásokat.

⁽⁹⁴⁾ Lásd a melléklet III. fejezetének A. szakaszában található kötelezettségvállalásokat.

⁽⁹⁵⁾ Lásd a melléklet III. fejezetének A. szakaszában található kötelezettségvállalásokat.

⁽⁹⁶⁾ Lásd a melléklet III. fejezetének A. szakaszában található kötelezettségvállalásokat.

⁽⁹⁷⁾ Lásd a melléklet III. fejezetének C. szakaszában található kötelezettségvállalásokat.

⁽⁹⁸⁾ Görögország 2014. június 25-i levele a Bizottságnak: „Végül, ami a HFSF által kibocsátott utalványokat illeti, tisztázni kell, hogy a Görög Köztársaság kérni fogja az Európai Bizottság jóváhagyását az NBG vagy bármely állami intézmény (beleértve a HFSF-et) általi utalvány-visszavásárlást megelőzően, hogy az Európai Bizottság ellenőrizni tudja, az utalványok tervezett visszavásárlása nem ellentétes az állami támogatás szabályai szerinti állami ellenszolgáltatási követelményekkel.”

⁽⁹⁹⁾ A Bizottság közleménye az állami támogatásokról szóló szabályoknak a pénzügyi intézmények vonatkozásában a jelenlegi pénzügyi világválsággal összefüggésben tett intézkedésekre történő alkalmazásáról (HL C 270., 2008.10.25., 8. o.)

⁽¹⁰⁰⁾ Az NBG eljárás megindításáról szóló határozat (59) preambulumbekzdése.

⁽¹⁰¹⁾ Az NBG eljárás megindításáról szóló határozat (63) preambulumbekzdése.

A Bizottság megjegyezte, szeretné biztosítani, hogy a Bank gazdálkodásának minősége, különösen a hitelezési eljárása egyik esetben se romoljon.

- (164) Az első áthidaló feltőkésítés szükségességét illetően az NBG-re irányuló eljárás megindításáról szóló határozat (67) preambulumbekzdésében a Bizottság megkérdejezte, minden lehetséges intézkedést megtettek-e annak elkerülése érdekében, hogy a Banknak a jövőben ismét támogatásra legyen szüksége. Ráadásul, mivel az áthidaló feltőkésítési időszak hossza bizonytalan volt, a Bizottság nem tudta eldönteni, hogy az ellentételezés elegendő volt-e és megfelelt-e az állami támogatási szabályok szerinti ellentételezési és tehermegosztási elveknek. Továbbá, mivel az első áthidaló feltőkésítés állandó feltőkésítéssé alakításának feltételei nem voltak ismertek az NBG-re irányuló eljárás megindításáról szóló határozat elfogadásának idején, a Bizottság azokat nem tudta értékelni.
- (165) Az intézkedés arányosságát illetően a Bizottság kétségeit fejezte ki, hogy a védőintézkedések (az állami támogatás hirdetésének tilalma, a kamatszelvény- és osztalékfizetési tilalom, a vételi opció tilalma és a visszavásárlási tilalom az NBG-re irányuló eljárás megindításáról szóló határozat (71) preambulumbekzdésében leírtak szerint) elegendőek voltak-e az első áthidaló feltőkésítés esetében. Ezenfelül az NBG-re irányuló eljárás megindításáról szóló határozat (72) preambulumbekzdésében a Bizottság megállapította, hogy a verseny torzulásait okozhatja az olyan szabályok hiánya, amelyek megakadályoznák, hogy a HFSF koordinálja a négy legnagyobb görög bankot (nevezetesen a Bankot, az Alpha Bankot, az Eurobankot és a Piraeus Bankot), valamint az azt garantáló megfelelő biztosítékok hiánya, hogy azok kereskedelmileg érzékeny információt ne oszthassanak meg egymással. Ezért a Bizottság javasolta egy ellenőrző megbízott kinevezését, aki fizikailag jelen lenne a Bankban.

4. ÉRDEKELT FELEK ÉSZREVÉTELEI AZ ELSŐ ÁTHIDALÓ FELTŐKÉSÍTÉSRE VONATKOZÓ HIVATALOS VIZSGÁLATI ELJÁRÁSSAL KAPCSOLATBAN

Egy görög bank észrevételei

- (166) 2013. január 3-án a Bizottság észrevételeket kapott egy görög banktól az NBG-re irányuló eljárás megindításáról szóló határozattal kapcsolatban. Ez a görög bank azt a megjegyzést tette, hogy a görög bankok HFSF általi feltőkésítése elvileg öröndetes lépés egy egészségesebb és életképebb bankrendszer irányába, és nem volt ellenvetése a Bank feltőkésítésével szemben.
- (167) Ugyanakkor, miközben teljes mértékű támogatását fejezte ki a görög bankok HFSF általi feltőkésítésének elvét illetően, a szóban forgó görög bank kifejtette, hogy a verseny torzulásainak minimalizálása és a megkülönböztetés elkerülése érdekében elvárja, hogy a HFSF általi feltőkésítés lehetősége hasonló feltételekkel álljon nyitva minden Görögországban működő bank számára.

5. GÖRÖGORSZÁG ÉSZREVÉTELEI AZ ELSŐ ÁTHIDALÓ FELTŐKÉSÍTÉSRE VONATKOZÓ HIVATALOS VIZSGÁLATI ELJÁRÁSSAL KAPCSOLATBAN

- (168) 2012. szeptember 5-én Görögország észrevételeket nyújtott be, amelyeket a Görög Nemzeti Bank és a HFSF állított össze.

5.1. A GÖRÖG NEMZETI BANK ÉSZREVÉTELEI

- (169) Az első áthidaló feltőkésítés megfelelőségét illetően a Görög Nemzeti Bank megállapította, hogy a 18 milliárd EUR összegű tőke, amellyel a HFSF 2012 májusában a négy legnagyobb görög bankot feltőkésítette, kevesebb volt, mint a végleges összeg, amelyre ezeknek a bankoknak egy 10 %-ban megállapított elsődleges alapvető (Core Tier 1) tőkemutató és egy hároméves kedvezőtlen stresszforatókönyv szerinti 7 %-os Core Tier 1 tőkemutató fokozatos eléréséhez és fenntartásához szüksége volt. Azt is megállapította, hogy az első áthidaló feltőkésítés átmeneti volt, mivel a feltőkésítési folyamatot az adott négy bank általi tőkeemeléssel fejezik be.
- (170) A Görög Nemzeti Bank azt is megállapította, hogy a legnagyobb görög bankok feltőkésítése a görög bankszektor hosszabb távú szerkezetátalakításának része. Megállapította, hogy ahol egy bank magánkézben marad, a vezetőség minden valószínűség szerint ugyanaz marad, amennyiben viszont egy bank állami tulajdonba kerül (vagyis a HFSF tulajdonolja), a HFSF új vezetést nevezhet ki, amelyet mindenképpen a Görög Nemzeti Bank fog értékelni. A Görög Nemzeti Bank megjegyezte, hogy minden bank vállalatirányítási kereteit, vezetésének megfelelőségét és kockázati profilját folyamatosan értékeli annak biztosítása érdekében, hogy túlzott kockázatvállalás ne történjen. Arra is rámutatott, hogy a HFSF már nevezett ki képviselőket a feltőkésített bankok igazgatótanácsaiba.

- (171) Az első áthidaló feltőkésítés szükségességét illetően a Görög Nemzeti Bank megállapította, hogy a Bank feltőkésítése korlátozott volt annak biztosítása érdekében, hogy megfeleljenek az akkor érvényes minimális tőkekövetelménynek (8 %). Azt is megállapította, hogy a feltőkésítéseket megelőzően elhúzódott időszak a görögországi működési környezet hirtelen romlása és a PSI program hatása, az egész projekt összetettsége, valamint a magánbefektetőknek a tőkeemelésekben való részvétele maximalizálásának szükségessége miatt volt.
- (172) Az első áthidaló feltőkésítés arányosságát illetően a Görög Nemzeti Bank rámutatott, hogy a Bizottságnak benyújtandó szerkezetátalakítási terv teljes megvalósítását biztosítja az a tény, hogy megszüntetik a HFSF szavazati jogainak felfüggesztését, ha – többek között – a szerkezetátalakítási tervet lényegesen megsértik. A Görög Nemzeti Bank azt is megállapította, hogy a Bank nehézségei nem abból származtak, hogy a Bank vezetése alulbecsülte a kockázatokat, és nem is kereskedelmileg agresszív intézkedésekből.

5.2. A HFSF ÉSZREVÉTELEI

- (173) Az első áthidaló feltőkésítés megfelelőségét illetően, a lehetséges állami beavatkozás ügyének kezelése érdekében, ha az állam nagy összegű állami támogatásokat nyújt a HFSF-en keresztül és a HFSF teljes értékű szavazati jogokkal bír, a HFSF közölte, hogy a HFSF által finanszírozott bankok nem minősülnek nyilvánosan működő vagy állam által ellenőrzött gazdálkodó egységeknek, és a HFSF általi állandó feltőkésítésüket követően azokat nem ellenőrzi az állam. A HFSF rámutatott, hogy teljesen független, magánjog által szabályozott jogi személy, önálló döntési joggal. A HFSF törvény 16C(2) cikke értelmében nem tartozik állami ellenőrzés alá, és e törvény szerint a hitelintézetek, amelyeknek a HFSF tőketámogatást nyújtott, nem részei a tágabb értelemben vett állami szektornak. Ez vonatkozott a HFSF irányítási struktúrájára is.
- (174) Ami a HFSF-nek a Bank vezetésébe való beavatkozását illeti, a HFSF megjegyezte, hogy tiszteletben tartja a Bank autonómiáját, és nem avatkozik a napi ügyvitelébe, mivel szerepe a HFSF törvényben meghatározottra korlátozódik. Kijelentette, hogy nem lesz semmilyen állami beavatkozás vagy koordináció, és a Bank hitelezési eljárással kapcsolatos döntéseit (többek között a biztosítékra, az árazásra és a hitelfelvevők hitelképességére vonatkozóan) üzleti kritériumok alapján fogják meghozni.
- (175) A HFSF rámutatott, hogy a HFSF törvény és az előzetes részvényjegyzési megállapodás megfelelő biztosítékokról gondoskodott, hogy meggátolja a meglévő magánrészvényesek túlzott kockázatvállalását. Rámutatott például a következő elemekre: i. a HFSF képviselőinek kinevezése a Bank igazgatótanácsa független nem ügyvezető tagjaként és bizottságokban való jelenlétük, ii. a HFSF által végzett átvilágítás a Bankban és iii. a tény, hogy az állandó feltőkésítés után szavazati jogai csak arra az időre korlátozódnak, amíg a Bank megfelel a szerkezetátalakítási terv feltételeinek.
- (176) Az első áthidaló feltőkésítés szükségességét és különösen a támogatás ellentételezésének szintjét illetően a HFSF kifejtette, hogy az ellentételezésről megállapodás született a Bizottság, az EKB és az IMF képviselőivel. Ez a megállapodás szerinti szint figyelembe vette, hogy az első áthidaló feltőkésítést 2012. szeptember 30. előtt állandó feltőkésítéssé alakítják; ez a határidő 2012 márciusában került rögzítésre a Bizottság, az EKB, az IMF és Görögország közötti MEFP-ben.
- (177) Az első áthidaló feltőkésítés arányosságával kapcsolatban a HFSF megállapította, hogy az általa elfogadott intézkedések, például a (175) preambulumbekkezdésben leírtak, elegendő biztosítékot jelentenek, tekintettel a kapott nagy összegű támogatásokra és az elhúzódó megmentési időszakra. Ezenkívül a HFSF kifejtette, megvannak a megfelelő intézkedések annak biztosítására, hogy a bankok, amelyekben a HFSF részesedéssel bír, ne osszanak meg egymással kereskedelmileg érzékeny információt. Ezen intézkedések közé tartozik különböző HFSF képviselők kinevezése a szóban forgó bankokhoz, az ezen képviselőknek adott megbízások, amelyek kifejezetten védnek az információk egyik képviselőtől a másikhoz történő áramlásával szemben, valamint egyértelmű belső utasítások ezen tisztviselőknek, hogy ne adják tovább a bankok kereskedelmileg érzékeny információit. Ráadásul a HFSF kijelentette, hogy nem gyakorolja a bankokkal kapcsolatos jogait olyan módon, amely gátolná, korlátozná, torzítaná, vagy jelentősen csökkentené vagy hátráltatná a tényleges versenyt. Végül a HFSF rámutatott, hogy igazgatótanácsának tagjait és alkalmazottait szigorú titoktartási szabályok és vagyonkezelői kötelezettségek, továbbá az ügyeivel kapcsolatos szakmai titoktartási rendelkezések kötik.

6. A MEGSZERZETT VÁLLALKOZÁSOKKAL KAPCSOLATOS TÁMOGATÁS ÉRTÉKELÉSE

6.1. A HÁROM HITELSZÖVEKKEZET SZANÁLÁSÁVAL KAPCSOLATOS ÁLLAMI TÁMOGATÁS ÉRTÉKELÉSE

6.1.1. Állami támogatás fennállása és a támogatás összege

- (178) A Bizottságnak először meg kell állapítania, hogy a három hitelszövetkezet szanálásával kapcsolatos állami támogatás (vagyis a finanszírozási rések finanszírozása, amely lehetővé tette a betétek átruházását) a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében állami támogatás-e. E rendelkezés szerint állami támogatás a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozások előnyben részesítése által torzítja a versenyt vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.
- (179) A Bizottság először azt fogja vizsgálni, hogy az alábbi potenciális kedvezményezettek előnyben részesültek-e: i. a hitelszövetkezetek és a Bankhoz potenciálisan átvitt „tevékenységek”; és ii. a Bank.

i. Támogatás megléte a három hitelszövetkezet és a Bankhoz potenciálisan átvitt „tevékenységek” számára

- (180) A három hitelszövetkezetet illetően a Bizottság megállapítja, hogy a Lesvos-Limnos Bank, az Achaia Bank és a Lamia Bank felszámolás alá került, és bankengedélyeiket visszavonták. Ezért már nem fognak gazdasági tevékenységeket végezni a bankpiacon.
- (181) Az állami segítség, azaz a finanszírozási rések finanszírozása csak akkor lenne az átruházott követelésekre és kötelezettségekre a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében nyújtott állami támogatás, ha együtt egy vállalkozást alkotnának. A vállalkozás fogalma minden gazdasági tevékenységet végző jogalanyt felölel, jogállástól és finanszírozásának módjától függetlenül. Minden olyan tevékenység, amely áruk vagy szolgáltatások kínálását foglalja magába egy adott piacon, gazdasági tevékenységnek számít. Ezért annak eldöntése érdekében, hogy egy vállalkozás támogatást kap-e, meg kell állapítani, hogy a követelések és kötelezettségek átruházása gazdasági tevékenység átadásával jár-e.
- (182) A 2.2.1. szakaszban már említettek szerint, a három hitelszövetkezet szanálását követően csak a betétek, valamint a HDIGF-fel szembeni követelések és kötelezettségek kerültek a Bankhoz. A három hitelszövetkezetnek összesen 187 alkalmazottja és 21 fiókja volt. Megjegyzendő, hogy fiókok vagy munkaszerződések, vagy hitelek automatikus átadására nem került sor a három hitelszövetkezet és a Bank között. Ezért az a tény, hogy hitelek nem ruháznak át a Bankra, hanem azok a három felszámolás alatt álló hitelszövetkezetnél maradnak, az a tény, hogy fiókok átadására és munkaszerződések automatikus átruházására nem kerül sor, hozzájárulnak⁽¹⁰²⁾ ahhoz a következtetéshez, hogy gazdasági tevékenység átadása nem valósul meg. Az átruházott kötelezettségek (azaz betétek) nem tekinthetők állami támogatás kedvezményezettjének, mert nem alkotnak vállalkozást.
- (183) Összefoglalva: a három meglévő jogi személy felszámolásra került, és már semmilyen banki tevékenységet nem folytat. Ugyanakkor az átruházott kötelezettségek nem képeznek gazdasági tevékenységet.
- (184) Ezért az a következtetés vonható le, hogy az EFSF kötvények HFSF általi Banknak történő juttatása a három hitelszövetkezet megszerzett eszközei és forrásai finanszírozási részének fedezésére nem teszik lehetővé utóbbiak gazdasági tevékenységeinek folytatását. Így a HFSF általi támogatás nem jelent a felszámolt vállalkozásoknak nyújtott támogatást vagy az átruházott eszközöknek és forrásoknak nyújtott támogatást.

ii. A Banknak nyújtott támogatás megléte

- (185) Azzal kapcsolatban, hogy a három hitelszövetkezet eszközeinek és forrásainak eladása a Banknak nyújtott állami támogatást von-e maga után, a Bizottságnak meg kell állapítania, hogy bizonyos követelmények teljesülnek-e és különösen azt, hogy i. az eladási eljárás nyílt, feltétel nélküli és megkülönböztetésmentes volt-e; ii. az eladás piaci feltételek mellett történt-e; és iii. az állam maximalizálta-e az adott eszközök és források eladási árát⁽¹⁰³⁾.

⁽¹⁰²⁾ Lásd a Bizottság 2008. november 12-i, az SA. 510/2008. sz. állami támogatásról – Olaszország „Vendita dei beni della compagnia aerea ALITALIA” szóló határozata (146) preambulumbekendését (HL C 46., 2009.2.25., 6. o.).

⁽¹⁰³⁾ Lásd a bankokról szóló 2008. évi közlemény 49. pontját és a szerkezetátalakításról szóló közlemény 20. pontját.

- (186) A (64) preambulumbekzdésben már említettek szerint a Görög Nemzeti Bank csak az akkoriban Görögországban működött öt legnagyobb görög hitelintézettel lépett kapcsolatba. A megkeresett vevők korlátozott köre nem zárhatja ki, hogy a tender nyílt volt, tekintve, hogy valószínűleg csak ezen hitelintézetek voltak érdekeltek ajánlat beadásában. Valójában az eladásra kínált csomagban csak betétek voltak. Így az érintett földrajzi területen kell működni ahhoz, hogy az ezen betétekhez kötődő szinergiák előnyét élvezzék. Az adott területeken jelen nem levő bank nem tudott szolgáltatásokat kínálni a betéteseknek, így a betétmegtartás minimális lenne, és a vevő mindenféle haszon nélkül támogatná a betétek megszerzésének költségét. Ezért a Görög Nemzeti Bank ésszerűen feltételezhette a három hitelszövetkezet szanalására rendelkezésre álló rövid időn belül, hogy csak azon hitelintézetek érdeklődnek az adott eszközök megszerzése iránt, amelyeknek az üzleti modellje képessé teszi őket a szóban forgó betétesek kiszolgálására. A Bank és három másik bank kötelező ajánlatot nyújtott be. A Bank ajánlatát részesítették előnyben az ellenszolgáltatás és az átadás végrehajtásához szükséges idő szempontjából. A Bank az átruházott betétek értékének [...] %-ával egyenlő összegű ellenérték megfizetésére tett ajánlatot, és úgy becsülte, hogy az átadás egy munkanapon belül befejezhető.
- (187) A fentiek alapján a Bizottság megállapítja, hogy a szerkezetátalakításról szóló közlemény 20. pontjával és a Bizottság döntéshozatali gyakorlatával összhangban a Banknak nyújtott állami támogatás kizárható ⁽¹⁰⁴⁾.
- iii. A támogatás meglétére vonatkozó következtetés
- (188) A három hitelszövetkezet eladásához kötődő állami segítség nem minősül a három hitelszövetkezetnek, az átruházott eszközöknek vagy a Banknak nyújtott állami támogatásnak. Ezért az intézkedés a Szerződés 107. cikke (1) bekezdése értelmében nem minősül támogatásnak.

6.2. A FIRST BUSINESS BANKKAL KAPCSOLATOS TÁMOGATÁS ÉRTÉKELÉSE

6.2.1. Állami támogatás fennállása és a támogatás összege

- (189) A Bizottságnak értékelnie kell, hogy az intézkedések állami támogatást jelentenek-e a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében.

6.2.1.1. Támogatás megléte a görög banktámogatási program alapján hozott intézkedésekben (FB1, FB2 és FB3 intézkedés)

- (190) A Görögország FB Banknak adott 2009. júliusi 50 millió EUR-s tőkeinjekciójának (FB1 intézkedés), a 2012 májusában 60 millió EUR összegű görög állampapíroknak (FB2 intézkedés) és a 2011 márciusában 50 millió EUR névértékben kibocsátott kötvényekre az FB Banknak adott állami garanciának (FB3 intézkedés) az odaítélésére a görög banktámogatási program alapján került sor ⁽¹⁰⁵⁾. A programot jóváhagyó határozatban a Bizottság megállapította, hogy a program alapján nyújtott intézkedések állami támogatást jelentenek.
- (191) Ezért a Bizottság megállapítja, hogy az átruházott tevékenységek már nem léteznének az említett intézkedések nélkül. Ezek az intézkedések hozzájárultak a később a Banknak átadott gazdasági tevékenységek stabilizálásához és fenntartásához, ezért a Bizottság úgy ítéli meg, hogy elősegítették az FB Bank azon gazdasági tevékenységeit, amelyeket később átruháztak a Bankra, és állami támogatásnak minősülnek a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében.

6.2.1.2. Támogatás megléte az FB Bank szanalása miatt nyújtott intézkedésekben (FB4 és FB5 intézkedés)

- (192) A Bizottság megállapítja, hogy a HFSF egy Görögország által bankok támogatására létrehozott és finanszírozott szervezet, ezért az FB4 és FB5 intézkedésbe állami forrásokat vontak be. A Bizottság azt is megállapítja, hogy az FB4 és FB5 intézkedés szelektív jellegű, mivel azok csak az FB Bank tevékenységeit segítik elő.
- (193) Ráadásul a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az FB4 és FB5 intézkedés egyértelmű előnyt biztosít az FB Bank tevékenységeinek azok életben tartásával. Ebben az esetben az átruházási megbízás valóban egy „en bloc” eladás. Miközben a részvénytőkét és a másodrangú tartozást nem ruházzák át, a kulcsfontosságú produktív banki eszközöket átadják (fiókok, betétek és kölcsönök). Ezért az FB4 intézkedés előnyt nyújt az átruházott tevékenységeknek, mivel elegendő eszközt biztosít a betétei fedezéséhez, és az átruházott tevékenységek továbbra is léteznek az FB Bank eszközeinek en bloc eladása miatt.

⁽¹⁰⁴⁾ Lásd: a Bizottság 2010. január 25-i határozata az NN 19/09. sz. állami támogatási ügyben – Szerkezetátalakítási támogatás a Dunfermline Building Society részére, (47) preambulumbekzdés (HL C 101., 2010.4.20., 7. o.). A Bizottság 2010. október 25-i határozata az N 560/09. sz. állami támogatási ügyben – Támogatás a Fionia Bank felszámolásához, (55) preambulumbekzdés (HL C 76., 2011.3.10., 3. o.). A Bizottság 2010. november 8-i határozata az N 392/10. sz. állami támogatási ügyben – CajaSur szerkezetátalakítása, (52) preambulumbekzdés (HL C 357., 2010.12.30., 12. o.).

⁽¹⁰⁵⁾ Lásd a 2. és a 4. lábjegyzetet.

- (194) Ráadásul az FB5 intézkedés nélkül az eladás nem lenne lehetséges, mert az átruházásnak negatív hatása lehetne a vevő tőkeemfelelési mutatójára. Így az átruházott tevékenységek már nem léteznének, tehát az FB4 és az FB5 intézkedés egyértelmű előnyt biztosít számukra.
- (195) A Bizottság úgy ítéli meg, hogy az FB4 és az FB5 intézkedés nem felel meg a piacgazdasági befektető elvének („MEIP”). Valójában a HFSF-nek nincs lehetősége, hogy nyereséget érjen el a hozzájárulásán: hozzájárulásáért cserébe nem kapott a Bankkal szembeni követelést, csak a felszámolás alatt álló szervezettel, azaz az FB Bankkal szembeni követelést ⁽¹⁰⁶⁾. Ezért a HFSF valószínűleg nem fogja teljes egészében visszaszerezni a pénzt, amellyel hozzájárult.
- (196) Az FB4 és az FB5 intézkedés által biztosított szelektív előny torzíja a versenyt azzal, hogy egy banki tevékenységet életben tart, lehetővé teszi, hogy a piacon működjön és versenyezzen más bankokkal, ideértve külföldi bankok leányvállalatait, amelyek aktívak Görögországban vagy potenciálisan érdekeltek a görög piacra lépésben. Így az FB4 és az FB5 intézkedésnek hatása van a tagállamok közötti kereskedelemre, és potenciálisan torzíja a versenyt.
- (197) Ezért a Bizottság megállapítja, hogy az FB Bankról a Bankra átruházott eszközökkel kapcsolatos 456,97 millió EUR összegű finanszírozási rés HFSF általi fedezése, valamint a HFSF kötelezettségvállalása, hogy fedezi az említett eszközökkel kapcsolatos tőkekövetelményt, amely 100 millió EUR-ra rúghat, állami támogatást jelent a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében.

Az FB4 és az FB5 intézkedés kedvezményezettje

- (198) A (193) preambulumbekkezdésben már elmagyarázottak szerint a Bizottság az FB Bank tevékenységeit az FB4 és az FB5 intézkedés kedvezményezettjeként ítéli meg, mivel a támogatás lehetővé tette ezen gazdasági tevékenységek fenntartását a Bankon belül.
- (199) Azzal kapcsolatban, hogy az FB Bank tevékenységeinek eladása a Banknak szóló állami támogatást von-e maga után, a bankokról szóló 2008. évi közlemény 49. pontjával összhangban a Bizottságnak kell értékelnie, hogy bizonyos követelmények teljesültek-e. Különösen azt szükséges megvizsgálnia, hogy i. az eladási eljárás nyílt és megkülönböztetésmentes volt-e; ii. az eladásra piaci feltételek mellett került-e sor; és iii. a pénzügyi intézet vagy a kormány maximálta-e az érintett eszközök és források eladási árát.
- (200) A Bank azért szerezte meg az FB Bank eszközeinek és forrásainak csomagját, mert a preferált ajánlatot más bankok számára is nyitott, megkülönböztetésmentes tendereljárás keretében nyújtotta be. A Görög Nemzeti Bank úgy döntött, hogy csak a Görögországban működő négy legnagyobb bankkal veszi fel a kapcsolatot, amelyek közül csak a Bank és egy másik bank nyújtott be kötelezettség nélküli ajánlatot. A Görög Nemzeti Bank felkérte a két ajánlattevőt feljavított ajánlatok benyújtására. A Görög Nemzeti Bank azért választotta az NBG-t, mert annak ajánlata alacsonyabb szanalási költségekkel járt ⁽¹⁰⁷⁾.
- (201) A Bizottság megállapítja, hogy a Görög Nemzeti Bank csak négy bankkal lépett kapcsolatba ⁽¹⁰⁸⁾. A megkeresett vevők korlátozott köre nem zárhatja ki, hogy a tender nyílt volt, tekintettel a Görögországban működő, a szanalás idején a meghirdetett eszközök átvételére elegendő méretű és megfelelő tőkével rendelkező más bankok hiányára, továbbá tekintettel a korlátozott érdeklődésre, amelyet a szanalás idején külföldi hitel- és pénzügyi intézetek mutattak a görögországi banki tevékenységekben való részvétel iránt. Ráadásul a Görög Nemzeti Bank előre meghatározta az átruházandó eszközök és források portfólióját, valamint a menetrendet, amelynek az ajánlatoknak meg kellett felelniük, hogy érvényesek legyenek. A Bizottság megítélése szerint az eladási eljárás nyílt és megkülönböztetésmentes volt.
- (202) Az FB Bank eszközeinek és forrásainak negatív ára (vagyis a finanszírozási rés és a fent említett tőkekövetelmény fedezésének figyelembevétele) nem zárja ki eleve, hogy az eladási ár tükrözi a vállalkozás piaci értékét ⁽¹⁰⁹⁾. A Bizottságnak nincs oka úgy vélni, hogy az adott ajánlat és a kifizetett ár nem tükrözte a vállalkozás piaci árát. Emlékeztetni kell arra, hogy a görög törvények szerint először a Görög Nemzeti Bank becsli fel az átruházott

⁽¹⁰⁶⁾ Lásd a 4051/2012. sz. törvény 9(15) cikkét és a 3746/2009. sz. törvény 13A(4) cikkét.

⁽¹⁰⁷⁾ A Görög Nemzeti Bank 2013. május 14-i levele az Európai Bizottságnak.

⁽¹⁰⁸⁾ Ellentétben a három hitelszövetkezet szanalása érdekében megtett lépésekkel, az Emporiki Bankkal nem vették fel a kapcsolatot, mert azt időközben felvásárolta az Alpha Bank.

⁽¹⁰⁹⁾ Lásd még: a Bizottság 2012. november 28-i, az SA. 34053 (12/N) sz. állami támogatásról (Spanyolország) szóló határozatát: a Banco de Valencia S.A. feltőkésítése és szerkezetátalakítása, (82) preambulumbekkezdés (HL C 75., 2013.3.14., 3. o.).

eszközök valós értékét, amelyet a következő hat hónap folyamán külső szakértők igazolnak és igazítanak ki. Ezért a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az eladás piaci feltételekkel történt. A fentiek alapján a bankokról szóló 2008. évi közlemény 49. pontjával, a szerkezetátalakításról szóló közlemény 20. pontjával és saját döntési gyakorlatával ⁽¹¹⁰⁾ összhangban a Bizottság megállapítja, hogy a Banknak nyújtott állami támogatás kizárható.

6.2.1.3. A kapott támogatás meglétére és teljes összegére vonatkozó következtetés

- (203) A (190)–(197) preambulumbekendések alapján a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az FB1, FB2, FB3, FB4 és FB5 intézkedés mindegyike kielégíti a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében meghatározott feltételeket, és állami támogatás.
- (204) Ezért a Bizottság megállapítja, hogy az FB Bank tevékenységei tőketámogatás formájában 606,97 millió EUR állami támogatásban részesültek (FB1, FB4 és FB5 intézkedés), 60 millió EUR összegű görög állampapír kölcsönzése (FB2 intézkedés) és 50 millió EUR állami garancia (FB3 intézkedés) mellett, amint azt a 10. táblázat összefoglalja.

10. táblázat

Az FB Bank tevékenységeinek juttatott összes támogatás áttekintése

A támogatás kedvezményezettje	Intézkedés	A támogatás jellege	A támogatás összege (millió EUR)
Az FB Bank tevékenységei	FB1	Feltőkésítés	50
	FB4	A finanszírozási rés finanszírozása az FB Banktól a Bankig	456,97
	FB5	Az FB Banktól a Bankra átruházott eszközökkel kapcsolatos tőkekövetelmény fedezésének kötelezettségvállalási nyilatkozata	100
Meadott összes tőketámogatás			606,97
A végül folyósított összes tőketámogatás			506,97
A támogatás kedvezményezettje	Intézkedés	A támogatás jellege	
Az FB Bank tevékenységei	FB2	Kötvénykölcsönzés	60
	FB3	Garancia	50
Meadott likviditási támogatás összesen			110

6.2.2. Az összeegyeztethetőség értékelésének jogalapja

- (205) A Szerződés 107. cikke (3) bekezdésének b) pontja lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy a támogatást a belső piaccal összeegyeztethetőnek tekintse, ha azzal a szándék „egy tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetése”.
- (206) A Bizottság elismerte, hogy a globális pénzügyi válság komoly zavart okozhat egy tagállam gazdaságában, és a bankokat támogató intézkedések megszüntethetik ezt a zavart. Ezt erősítette meg a bankokról szóló 2008. évi közlemény, a feltőkésítésről szóló közlemény és a szerkezetátalakításról szóló közlemény. A Bizottság továbbra is úgy ítéli meg, hogy a Szerződés 107. cikke (3) bekezdésének b) pontja értelmében jóváhagyandó állami támogatás feltételei teljesülnek a feszültség pénzügyi piacokon való újbóli megjelenése következtében. A Bizottság megerősítette ezt az álláspontot a 2011. évi meghosszabbításról szóló közlemény ⁽¹¹¹⁾ és a 2013. évi bankokról szóló közlemény ⁽¹¹²⁾ elfogadásával.

⁽¹¹⁰⁾ Lásd a 103. lábjegyzetet.

⁽¹¹¹⁾ A Bizottság közleménye a pénzügyi válsággal összefüggésben nyújtott bankmentő intézkedésekre vonatkozó állami támogatási szabályok 2012. január 1-jétől történő alkalmazásáról („2011. évi meghosszabbítási közlemény”) (HL C 356., 2011.12.6., 7. o.).

⁽¹¹²⁾ Az állami támogatási szabályoknak a pénzügyi válsággal összefüggésben hozott bankmentő intézkedésekre való 2013. augusztus 1. utáni alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény (HL C 216., 2013.7.30., 1. o.).

- (207) A görög gazdaságot illetően, a görög banktámogatási programot jóváhagyó és meghosszabbító határozataiban, valamint a Görögország által egyes bankoknak nyújtott állami támogatási intézkedések jóváhagyásaiban a Bizottság elismerte, hogy a görög gazdaságot komoly zavar fenyegeti, és a bankok állami támogatása alkalmas gyógymód e zavar megszüntetésére. Ezért a Szerződés 107. cikke (3) bekezdése b) pontjának kell lennie a támogatási intézkedések értékelése jogalapjának.
- (208) A bankokról szóló 2008. évi közlemény 15. pontjával összhangban, ahhoz, hogy egy támogatás a Szerződés 107. cikke (3) bekezdésének b) pontja szerint összeegyeztethető legyen, meg kell felelnie az összeegyeztethetőség általános kritériumainak:
- a) **Megfelelőség:** A támogatásnak jól célzottnak kell lennie, hogy eredményesen teljesüljön a gazdaság komoly zavara megszüntetésének célkitűzése. Nem ez lenne a helyzet, ha az intézkedés nem lenne alkalmas a zavar orvoslására.
  - b) **Szükségesség:** A támogatási intézkedés összegének és formájának szükségesnek kell lennie a célkitűzés megvalósításához. Ezért a cél eléréséhez szükséges minimális összegűnek kell lennie, és a zavar megszüntetéséhez leginkább megfelelő formát kell öltenie.
  - c) **Arányosság:** Az intézkedés pozitív hatásainak pontosan ki kell egyenlíteniük a verseny torzulásait, hogy a torzulások az intézkedés céljainak eléréséhez szükséges minimumra korlátozódjanak.
- (209) A pénzügyi válság idején a Bizottság összeegyeztethetőségi kritériumokat dolgozott ki a különböző típusú támogatási intézkedésekre. A támogatási intézkedések értékelésének elveit először a 2008. évi bankokról szóló közleményben határozták meg.
- (210) A feltőkésítésről szóló közlemény további iránymutatást határoz meg az állami tőkeinjekciók számára megkövetelt ellentételezési szintről.
- (211) Végül a Bizottság a szerkezetátalakításról szóló közleményben elmagyarázta, hogyan fogja értékelni a szerkezetátalakítási terveket. A Bank szerkezetátalakítási tervének a szerkezetátalakításról szóló közlemény szerinti értékelésében a Bizottság figyelembe fogja venni a 10. táblázatban felsorolt összes intézkedést.

6.2.3. A támogatási intézkedések megfelelése a 2008. évi bankokról szóló közleménynek és a feltőkésítésről szóló közleményeknek

6.2.3.1. Az FB1, FB2 és FB3 intézkedés megfelelése a 2008. évi bankokról szóló közleménynek

- (212) Az FB1, FB2 és FB3 intézkedésre a görög banktámogatási program alapján került sor. A programban szereplő intézkedéseket a Bizottság 2008. november 19-i határozatában már a belső piaccal összeegyeztethetőnek értékelték.

6.2.3.2. Az FB4 és FB5 intézkedés megfelelése a 2008. évi bankokról szóló közleménynek és a feltőkésítésről szóló közleményeknek

6.2.3.2.1. Megfelelőség

- (213) Ami az FB4 és az FB5 intézkedés megfelelését illeti, a Bizottság úgy ítéli meg, hogy ezek az intézkedések megfelelőek, mert megvédték az FB Bank betéteseit és így a pénzügyi stabilitást. Ezek a tevékenységek nem folytathattak volna a HFSF-től kapott támogatás nélkül, mivel a szanálás idején az FB Bank tőkéje negatív volt, és az akkori nehéz piaci feltételek mellett egyetlen bank sem vásárolta volna meg eszközök és források olyan portfólióját, amelynek negatív értéke volt, és amely rontotta volna tőkemegfelelési helyzetét. Így az intézkedések biztosították a pénzügyi stabilitás fenntartását Görögországban. Ezen az alapon a Bizottság úgy találja, hogy az intézkedések megfelelnek megmentési támogatásként.

6.2.3.2.2. Szükségesség

- (214) A 2008. évi bankokról szóló közlemény szerint a támogatási intézkedésnek – összegét és formáját tekintve – szükségesnek kell lennie az intézkedés céljának eléréséhez. Ez azt jelenti, hogy a tőkeinjekció összegének az adott cél eléréséhez szükséges minimumnak kell lennie.

- (215) Amint azt a Görög Nemzeti Bank 2013. május 8-i levelében közölte, az FB Bank kis mérete ellenére engedélyének visszavonása a szanalási intézkedések alkalmazása nélkül megrendíthette volna a betéteseknek a görög bankrendszerbe vetett bizalmát, és így hatással lehetett volna a pénzügyi stabilitásra. Ezenkívül a Görög Nemzeti Bank azt is hozzátette, hogy a különböző szanalási lehetőségek közül az FB Bank vételi és beolvasztási eljárás alkalmazásával történő szanalását támogatta, a 2012. decemberi MEFP-vel összhangban. Úgy ítélte meg, hogy az említett eljárás azonnali és határozott megoldást kínált az FB Bank problémáira. A Bizottság úgy ítéli meg, hogy ezek a pénzügyi stabilitási elemek alátámasztják az FB4 és az FB5 intézkedés szükségességét.
- (216) A beavatkozás összegét illetően 10/1/2013.5.10. sz. határozatában a Görög Nemzeti Bank megállapította, hogy egyes eszközökre és forrásokra vonatkozó átruházási megbízás volt az előnyben részesített megoldás, mivel az minimalizálta a szanalási költséget. Ez a határozat összhangban volt a 2012. márciusi MEFP-vel is. Ezenkívül a Bizottság megállapítja, hogy a görög hatóságok gondosan becsülték fel a finanszírozási rés végleges összegét, figyelembe véve az értékelési jelentést, amelyet egy törvényes könyvvizsgáló készített. A hozzájárulás pontosan fedezte az átruházott eszközök valós értéke és a kötelezettségek értéke közötti különbséget. Ráadásul a Görög Nemzeti Bank becslése szerint a HFSF csak az átruházott eszközök legfeljebb 9 %-áig vállalta a tőkeszükséglet fedezését. Az a tény, hogy a két ajánlattevő közül csak a Bank volt hajlandó felülvizsgálni ajánlatát, alátámasztja a következtetést, mely szerint a hozzájárulás nem volt túlzott.
- (217) Továbbá az FB Bank tőkéje nem került átadásra, és így a felszámolt vállalkozásban, azaz az FB Banknál maradt. Ezért a részvényesek teljes veszteséget fognak szenvedni, és a HFSF hozzájárulását nem növeli a megmentésük költsége.
- (218) Ami a támogatás ellentételezését illeti, ahogy azt korábban a (195) preambulumbekkezdés jelezte, a HFSF nagy valószínűséggel nem fogja teljes egészében visszaszerezni a hozzájárulásként adott pénzügyi összeget⁽¹¹³⁾. Így nyilvánvalóan nem kap semmilyen ellentételezést, és hozzájárulása hasonló egy vissza nem térítendő támogatáshoz. Amint azt a feltőkésítésről szóló közlemény 44. pontja jelezte, egy elégtelenül ellentételezett feltőkésítés csak olyan támogatásra szoruló bankok esetében fogadhatóak el, amelyek semmilyen ellentételezést nem tudnak fizetni. A Bizottság megítélése szerint ez a helyzet az FB Bankkal. Az ellentételezés hiánya a feltőkésítésről szóló közleménnyel összhangban alapos szerkezetátalakítást tesz szükségessé.
- (219) Következésképpen az FB4 és az FB5 intézkedésre mind összegét, mind formáját tekintve szükség van megmentési támogatásként azon célok elérése érdekében, hogy korlátozzák a görög bankrendszer és a gazdaság egészének zavarát.

6.2.3.2.3. Arányosság

- (220) A Bizottság megállapítja, hogy az FB Bank már nem létezik úgy, ahogy korábban létezett. Az a tény, hogy a támogatás megmenti az átruházott tevékenységeket, elméletileg a verseny torzulásait idézheti elő. Ugyanakkor a Bizottság pozitívumként veszi tudomásul az FB Bank kis méretét és az eladási eljárást, amelyben a versenyzőknek lehetőségük volt ajánlatot adni az FB Bank egyes eszközeire és forrásaira. Ráadásul, az FB Bank gazdasági tevékenységei átadásukat követően azonnal teljesen integrálódtak a Bankon belül, és külön gazdasági tevékenységként vagy versenytársként megszűntek létezni. Ezért a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a támogatás nem okozza a verseny indokolatlan torzulásait.

Az FB4 és az FB5 intézkedés megfelelésére vonatkozó következtetés

- (221) Megállapítást nyert, hogy az FB4 és az FB5 intézkedés megfelelő és szükséges, és figyelembe véve az FB Bank kis méretét, valamint önálló versenytársként való megszűnését a Bankba történő teljes integrációja következtében, arányos a szándékolt céllal, összhangban a bankokról szóló 2008. évi közleménnyel és a feltőkésítésről szóló közleménnyel.

6.2.4. A támogatási intézkedések megfelelése a szerkezetátalakításról szóló közleménynek

- (222) Ami az FB4 intézkedés ellentételezését illeti, a (218) preambulumbekkezdésben a Bizottság megállapította, hogy a HFSF valószínűleg nem fogja teljes mértékben visszaszerezni az FB Bank szanalásába injekciózott 456,97 milliárd EUR-t (FB4 intézkedés). Az ellentételezés hiánya alapos szerkezetátalakítást tesz szükségessé, mind életképességi intézkedéseket, mind a verseny torzulásait korlátozó intézkedéseket illetően.

⁽¹¹³⁾ Az FB4 intézkedést illetően a HFSF-nek 457 milliárd EUR-s követelése van a felszámolásban levő vállalkozással szemben. 2013. december 31-én az említett követelésre elkönyvelt értékvesztések 377 milliárd EUR-t tettek ki a HFSF pénzügyi kimutatásaiban.

6.2.4.1. Az FB Bank tevékenységeinek hosszú távú életképessége eladás révén

- (223) A szerkezetátalakításról szóló közlemény 21. pontja úgy rendelkezik, hogy ahol a nehéz helyzetben levő hitelintézet nem tud hitelesen visszatérni a hosszú távú életképességhez, meg kell fontolni rendes felszámolását vagy elárverezését. Ezért a tagállamok ösztönözhetik a nem életképes szereplők kilépését, miközben lehetővé teszik, hogy a távozási folyamatra egy megfelelő időkereten belül kerüljön sor, megőrizve a pénzügyi stabilitást.
- (224) Ugyanakkor az FB Bank önállóan nem volt életképes, és felszámolás alá helyezték. Ebben az összefüggésben a szerkezetátalakításról szóló közlemény 17. pontja tisztázza, hogy „egy bajban levő bank másik pénzügyi intézménynek történő eladása hozzájárulhat a hosszú távú életképesség helyreállításához, ha a vásárló életképes, és képes beolvasztani a nehéz helyzetben levő bankot, továbbá segíthet helyreállítani a piaci bizalmat”.
- (225) A 7.5.2. szakaszban közöltek szerint, szerkezetátalakítási terve alapján a Bank életképes gazdálkodó egységnek tekinthető. Így a tény, hogy az FB Bank tevékenységeit átvitték a Bankhoz, lehetővé teszi hosszú távú életképességük helyreállítását. Ezenkívül az a tény, hogy az FB Bank tevékenységei teljesen integrálódtak ⁽¹¹⁴⁾ a Bankon belül, és az FB Bank megszűnt önálló versenytársként működni, alapos szerkezetátalakítást jelent, amint azt az állami támogatás elégtelen ellentételezése megköveteli.

6.2.4.2. Saját hozzájárulás és tehermegosztás

- (226) A (216) preambulumbekkezdésben kifejtettek szerint az FB Bank szanálására kiválasztott módszer biztosítja a szerkezetátalakítási költségek minimálisra korlátozását. Először is, a görög hatóságok gondosan, független könyvvizsgálók jelentésének figyelembevételével becsülték fel a finanszírozási rést. Ezenkívül a HFSF csak a törvény által megkövetelt minimális összeg erejéig vállalt kötelezettséget a vevőnek az átruházott tevékenységekből eredő tőkeszükségletére. Ráadásul az FB Bank gazdasági tevékenységeinek integrálása egy nagyobb szervezetbe és az ezzel járó szinergiák érvényesítése az FB Bank fiókhálózatának racionalizálása, a számítástechnikai infrastruktúra egyesítése és a finanszírozási költségek csökkentése révén elősegítik a szerkezetátalakítási költségek minimálisra korlátozását ahhoz a forgatókönyvhöz képest, amelyben az államnak kellett volna megpróbálnia az FB Bank önálló életképességének helyreállítását.
- (227) A részvénytőkét és a másodrangú tartozást nem ruházták át a Bankra, hanem azok az FB Banknál, azaz a felszámolás alatt levő vállalkozásnál maradtak. Ezért a Bizottság úgy ítéli meg, hogy megvalósult a részvényesek elegendő tehermegosztása, mivel csak akkor jogosultak bevételre a felszámolásból, ha a bevétel elegendő ahhoz, hogy előbb visszafizessék a tartozást a HFSF-nek, amelynek elsőbbségi követelése van a többi hitelezővel szemben. Így, tekintettel a felszámolt eszközök szűkösségére, a részvényesek valószínűleg nem kapják vissza befektetéseiket.

6.2.4.3. A versenytorzulás korlátozását célzó intézkedések

- (228) A versenytorzulást korlátozó intézkedésekkel kapcsolatban a szerkezetátalakításról szóló közlemény 30. pontja kimondja, hogy „a Bizottság az ilyen intézkedések szükségességének értékeléséhez kiindulópontként azon tevékenységek méretét, léptékét és terjedelmét veszi, amely tevékenységei a szóban forgó banknak lennének egy hiteles szerkezetátalakítási terv megvalósításakor [...]. Az ilyen intézkedések jellegét és formáját két kritérium fogja meghatározni: az első a támogatási összeg, valamint annak nyújtására vonatkozó feltételek és körülmények; a második a kedvezményezett bank működési piacának vagy piacainak jellemzői.”
- (229) A 60 millió EUR-nyi görög állampapírok (FB2 intézkedés) és az 50 millió EUR összegű állami garanciák (FB3 intézkedés) mellett tőke formájában kapott teljes támogatás 606,97 millió EUR-t tesz ki (FB1, FB4 és FB5 intézkedés). Az FB1 intézkedés az FB Bank 2008. december 31-i kockázattal súlyozott eszközei 3,25 %-ának felelt meg. Az FB4 intézkedés, azaz az FB Bank és a Bank közötti finanszírozási rés finanszírozása, az FB Bank 2013. március 31-i kockázattal súlyozott eszközei mintegy 33,44 %-ának felelt meg. Az FB5 intézkedés – jellegéből fakadóan – az FB Banknak a Bank részére átruházott kockázattal súlyozott eszközei 9 %-ának felelt meg. Az ellentételezés hiányával kombinálva az ilyen támogatási összegek a kedvezményezett piaci jelenlétének jelentős csökkenését teszik szükségessé.
- (230) Ami a piacot illeti, ahol az FB Bank működött, a Bizottság megállapítja, hogy az FB Bank nagyon kicsi bank volt (a görög bankok összes eszközeinek 0,5 %-a alatti részesedés és a görögországi hitelek és betétek 1 %-ánál kisebb piaci részesedés). Következésképpen az FB Bank Banknak átadott eszközei és forrásai kicsik voltak a görög bankrendszer méretéhez viszonyítva.

⁽¹¹⁴⁾ A 2014. június 25-én benyújtott szerkezetátalakítási terv, 17. o.

- (231) Ráadásul az FB Bank tevékenységeit nyílt aukción kínálták fel a versenytársaknak. Eladását követően az FB Bank megszűnt önálló versenytársnak lenni, mivel az átruházott tevékenységek teljesen integrálódtak a Bankon belül.
- (232) Megállapítást nyert, hogy tekintettel az átruházott tevékenységek kis méretére, a nyílt értékesítési eljárásra és az FB Bank tevékenységeinek a Bankba történő teljes integrációjára, az igen nagy összegű támogatás és az ellentételezés hiánya ellenére nincsenek indokolatlan versenytorzulások.

6.2.4.4. *A szerkezetátalakításról szóló közleménynek való megfelelésre vonatkozó következtetés*

- (233) Az említett elemzés alapján megállapítást nyert, hogy az FB Bank egyes eszközeinek és forrásainak értékesítése és a Bankba történő integrációja biztosítja, hogy – a szerkezetátalakítási közleménnyel összhangban – az FB Bank tevékenységei visszanyerjék hosszú távú életképességüket, a támogatás a szükséges minimumra korlátozódjon, és ne legyenek indokolatlan versenytorzulások.

6.2.5. Az FB Bankkal kapcsolatos támogatásnak a belső piaccal való összeegyeztethetőségére vonatkozó következtetés

- (234) Így a 10. táblázatban felsorolt minden támogatási intézkedés a belső piaccal összeegyeztethető.

6.3. A PROBANKKAL KAPCSOLATOS TÁMOGATÁS ÉRTÉKELÉSE

6.3.1. **Állami támogatás fennállása és a támogatás összege**

- (235) A Bizottságnak először értékelnie kell, hogy az intézkedések állami támogatást jelentenek-e a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében.

6.3.1.1. *Támogatás megléte a Probank szanálása miatt nyújtott intézkedésekben (PB1 és PB2 intézkedés)*

- (236) A HFSF egy Görögország által bankok támogatására létrehozott és finanszírozott szervezet. Így a PB1 és a PB2 intézkedésbe állami forrásokat vontak be. Ezenkívül a PB1 és a PB2 intézkedés szelektív jellegű, mivel csak a Probank tevékenységeit segítik elő.
- (237) Ráadásul a PB1 és a PB2 intézkedés egyértelmű előnyt biztosít a Probank tevékenységeinek azok életben tartásával. Ebben az esetben az átruházási megbízás egy „en bloc” eladás, miközben a tőkét nem, a kulcsfontosságú banki eszközöket (fiókok, betétek és hitelek) viszont átruházzák.
- (238) A PB1 intézkedés és a PB2 intézkedés nem felel meg a MEIP-nek. Valójában a HFSF-nek nincs lehetősége, hogy nyereséget érjen el a hozzájárulásán: hozzájárulásáért cserébe nem kapott a Bankkal szembeni követelést, csak a felszámolás alatt álló szervezettel, azaz a Probankkal szembeni követelést ⁽¹¹⁵⁾. Ezért a HFSF valószínűleg nem fogja teljes egészében visszaszerezni a pénzt, amellyel hozzájárult.
- (239) A PB1 és a PB2 intézkedés által biztosított szelektív előny torzítja a versenyt azzal, hogy egy banki tevékenységet életben tart, lehetővé teszi, hogy a piacon működjön és versenyezzen más bankokkal, amelyek aktívak Görögországban vagy potenciálisan érdekeltek a görög piacra lépésben. Így a PB1 és a PB2 intézkedésnek hatása van a tagállamok közötti kereskedelemre, és potenciálisan torzítja a versenyt.
- (240) Ezért az a következtetés vonható le, hogy a Probank és a Bank közötti 562,73 millió EUR összegű finanszírozási rés HFSF általi fedezése, valamint a HFSF kötelezettségvállalása, hogy fedezi az átruházott eszközökkel kapcsolatos tőkekövetelményt, amely [180–280] millió EUR-ra rúghat, állami támogatást jelent a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében.

A PB1 és a PB2 intézkedés kedvezményezettje

- (241) A Probank tevékenységei a PB1 és a PB2 intézkedés kedvezményezettjei, mivel ezek az intézkedések lehetővé tették a tevékenységek folytatását a Bankon belül.
- (242) Azzal kapcsolatban, hogy a Probank tevékenységeinek eladása a Banknak szóló állami támogatást jelent-e, a bankokról szóló 2008. évi közlemény 49. pontjával összhangban a Bizottságnak kell értékelnie, hogy bizonyos követelmények teljesültek-e. Különösen azt szükséges megvizsgálnia, hogy i. az eladási eljárás nyílt és megkülönböztetésmentes volt-e; ii. az eladásra piaci feltételek mellett került-e sor; és iii. a pénzügyet vagy a kormány maximálta-e az érintett eszközök és források eladási árát.

⁽¹¹⁵⁾ Lásd a 4051/2012. sz. törvény 9(15) cikkét és a 3746/2009. sz. törvény 13A(4) cikkét.

- (243) A Bank azért szerezte meg a Probank eszközeit és forrásait, mert a preferált ajánlatot más bankok számára is nyitott, megkülönböztetéstől mentes tenderejában nyújtotta be. A Görög Nemzeti Bank úgy döntött, hogy csak a Görögországban működő négy legnagyobb bankkal veszi fel a kapcsolatot, amelyek közül csak a Bank és egy másik bank nyújtott be ajánlatot. Tekintettel az árra és a várható szinergiákra, a Bank lett a preferált ajánlattevő.
- (244) A Görög Nemzeti Bank csak négy bankkal lépett kapcsolatba. A megkeresett vevők korlátozott köre nem zárhatja ki, hogy a tender nyílt volt, tekintettel a Görögországban működő, a szanálás idején a meghirdetett eszközök átvételére elegendő méretű és megfelelő tőkével rendelkező más bankok hiányára. Ráadásul a Probank szanálásáig – a határidő ismételt meghosszabbítása ellenére – egyetlen külföldi hitel- vagy pénzüintezet se adott be érvényes, kötelező ajánlatot a Probank megvásárlására. A szanálás idején korlátozott volt a külföldi hitel- és pénzüintezetek érdeklődése a görögországi banki tevékenységekben való részvétel iránt. Ráadásul a Görög Nemzeti Bank előre meghatározta az átruházandó eszközök és források portfólióját, valamint a menetrendet, amelynek az ajánlatoknak meg kellett felelniük, hogy érvényesek legyenek. Ezért a Bizottság megállapítja, hogy az eladási eljárás nyílt és megkülönböztetésmentes volt.
- (245) A Probank eszközeinek és forrásainak negatív ára (vagyis a finanszírozási rés és a fent említett tőkekövetelmény fedezésének figyelembevétele) nem zárja ki eleve, hogy az eladási ár tükrözi a vállalkozás piaci értékét ⁽¹¹⁶⁾. A Bizottságnak nincs oka úgy vélni, hogy az adott ajánlat és a kifizetett ár nem tükrözte a vállalkozás piaci árát. Csakugyan, az eszközök valós értékét a Görög Nemzeti Bank becsülte meg, és külső könyvvizsgálók igazolták. Ezért a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az eladás piaci feltételekkel történt. A fentiek alapján a bankokról szóló 2008. évi közlemény 49. pontjával, a szerkezetátalakításról szóló közlemény 20. pontjával és a Bizottság döntési gyakorlatával ⁽¹¹⁷⁾ összhangban megállapítást nyert, hogy a Banknak nyújtott állami támogatás kizárható.

6.3.1.2. A kapott támogatás meglétére és teljes összegére vonatkozó következtetés

- (246) A (236)–(240) preambulumbekendések alapján a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a PB1 és a PB2 intézkedés kielégíti a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében meghatározott feltételeket, és állami támogatás.
- (247) Így megállapítást nyert, hogy a Probank tevékenységei [742,7–842,7] millió EUR összegű tőketámogatás formájában (PB1 és PB2 intézkedés) állami támogatást kaptak, a 11. táblázatban összefoglaltak szerint.

11. táblázat

A Probank tevékenységeinek juttatott összes támogatás áttekintése

A támogatás kedvezményezettje	Intézkedés	A támogatás jellege	A támogatás összege (millió EUR)
A Probank tevékenységei	PB1	A finanszírozási rés finanszírozása a Probanktól a Bankig	562,7
	PB2	A Probanktól a Bankra átruházott eszközökkel kapcsolatos tőkekövetelmény fedezésének kötelezettségvállalási nyilatkozata	[180–280]
Megadott összes tőketámogatás			[742,7–842,7]
Folyósított összes tőketámogatás			[742,7–842,7]

6.3.2. Az összeegyeztethetőség értékelésének jogalapja

- (248) A Szerződés 107. cikke (3) bekezdésének b) pontja lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy a támogatást a belső piaccal összeegyeztethetőnek tekintse, ha azzal a szándék „egy tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetése”.

⁽¹¹⁶⁾ Lásd a 109. lábjegyzetet.

⁽¹¹⁷⁾ Lásd a 103. lábjegyzetet.

- (249) A (206) és (207) preambulumbekzdésben kifejtettek szerint jelenleg a görög bankokat célzó támogatási intézkedések értékelése jogalapjának a Szerződés 107. cikke (3) bekezdése b) pontjának kell lennie.
- (250) A (208) preambulumbekzdésben kifejtettek szerint, a bankokról szóló 2008. évi közlemény 15. pontjával összhangban, ahhoz, hogy egy támogatás a Szerződés 107. cikke (3) bekezdésének b) pontja szerint összegegyeztethető legyen, meg kell felelnie az összegegyeztetőség általános kritériumainak: megfelelés, szükségesség, arányosság.
- (251) A feltőkésítésről szóló közlemény további iránymutatást határoz meg az állami tőkeinjekciók számára megkövetelt ellentételezési szintről.
- (252) Végül a Bizottság a szerkezetátalakításról szóló közleményben elmagyarázta, hogyan fogja értékelni a szerkezetátalakítási terveket. A szerkezetátalakítási tervnek a szerkezetátalakításról szóló közlemény szerinti értékelésében a Bizottság figyelembe fogja venni a 11. táblázatban felsorolt összes intézkedést.

6.3.3. A támogatási intézkedések megfelelése a 2008. évi bankokról szóló közlemény és a feltőkésítésről szóló közlemény szerint

6.3.3.1. Megfelelés

- (253) Ami a PB1 és a PB2 intézkedés megfelelését illeti, a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a finanszírozási rés fedezése és a vevőnek az átruházott eszközökkel kapcsolatos tőkeszükséglete fedezésére vállalt kötelezettség megfelelő, mert lehetővé tették az eladást, továbbá védték a Probank betéteseit és ezzel a pénzügyi stabilitást. Ezek a tevékenységek nem folytatódhattak volna a HFSF-től kapott támogatás nélkül, mivel a szanálás idején a Probanknak negatív volt a tőkéje. Az akkori nehéz piaci feltételek mellett egyetlen bank se vásárolt volna negatív értékű eszköz- és forrásportfóliót, amely rontotta volna tőkeemelési helyzetét. 2013. május 10-én a Görög Nemzeti Bank egy biztost nevezett ki a Probankhoz, akinek feladata volt annak biztosítása is, hogy minden szükséges intézkedést megtegyenek a Probank tőkeemelésének végrehajtása érdekében. Az a tény, hogy a szanálás idején egyetlen magánbefektető sem nyújtott be végleges kötelező ajánlatot a Probank megvásárlására a Probankhoz kinevezett biztos erőfeszítései ellenére, valamint a Probank tőkeemelése határidejének ismételt meghosszabbítása alátámasztja azt a megállapítást, hogy az adott tevékenységek nem folytatódhattak volna a HFSF-től kapott támogatás nélkül. Így az intézkedések biztosították a pénzügyi stabilitás fenntartását Görögországban. Ezen az alapon a Bizottság úgy találja, hogy az intézkedések megfelelnek megmentési támogatásként.

6.3.3.2. Szükségesség

- (254) A 2008. évi bankokról szóló közlemény szerint a támogatási intézkedésnek – összegét és formáját tekintve – szükségesnek kell lennie az intézkedés céljának eléréséhez. Ez azt jelenti, hogy a tőkeinjekció összegének az adott cél eléréséhez szükséges minimumnak kell lennie.
- (255) A 2013. májusi MEFP úgy rendelkezett, hogy azon nem alapvető fontosságú bankok esetén ⁽¹¹⁸⁾, amelyek nem teljesítették a tőkekövetelményüket, a Görög Nemzeti Bank – a HFSF-fel összehangolva – felméri a lehetőségeket az adófizetők költségének minimalizálására, ideértve a vételi és beolvastási eljárásokat, miközben a betétesek biztonságát is garantálja.
- (256) Amint azt a Görög Nemzeti Bank 2013. július 26-i határozatában ⁽¹¹⁹⁾ kimondta, a Probank engedélyének visszavonása szanálási intézkedések alkalmazása nélkül kihatással lehetne a pénzügyi stabilitásra.
- (257) A Bizottság úgy ítéli meg, hogy ezek a pénzügyi stabilitási elemek alátámasztják a PB1 és a PB2 intézkedés szükségességét.
- (258) Az intézkedés összegét illetően a görög hatóságok gondosan becsülték fel a finanszírozási rés összegét, figyelembe véve az értékelési jelentést, amelyet egy törvényes könyvvizsgáló készített. A hozzájárulás pontosan fedezte az átruházott eszközök valós értéke és a kötelezettségek értéke közötti különbséget. 12/1/2013.7.26. sz. határozatában a Görög Nemzeti Bank megállapította, hogy az egyes eszközökre és forrásokra vonatkozó átruházási megbízás volt az előnyben részesített megoldás, mivel az minimalizálta a szanálási költséget. Ez a határozat összhangban van a Görögország számára készített 2013. júliusi második gazdasági kiigazítási programmal. Ráadásul a HFSF csak a Görög Nemzeti Bank becslése szerinti átruházott eszközök legfeljebb 9 %-áig vállalta a tőkeszükséglet fedezését.

⁽¹¹⁸⁾ 2012-ben elvégzett életképességi értékelésében a Görög Nemzeti Bank megállapította, hogy a négy legnagyobb görögországi bank alkalmas jelölt a HFSF általi feltőkésítésre, míg a többi bankot („nem alapvető fontosságú” bankok) nem ítélték a HFSF általi feltőkésítéssel támogathatóknak.

⁽¹¹⁹⁾ A Görög Nemzeti Bank Szanálási Intézkedések Bizottságának 12/1/2013.7.26. sz. határozata.

- (259) Továbbá a részvénytőke nem került átruházásra a Bankra, és így a felszámolásra kerülő vállalkozásban marad. Ezért a Probank részvényesei teljes veszteséget fognak szenvedni, és a HFSF hozzájárulását nem növeli a megmentésük költsége.
- (260) Ami a támogatás ellentételezését illeti, ahogy azt korábban a (238) preambulumbekzdés jelezte, a HFSF nagy valószínűséggel nem fogja teljes egészében visszaszerezni a hozzájárulásként adott pénzüsszeget. Így nyilvánvalóan nem kap semmilyen ellentételezést, és hozzájárulása hasonló egy vissza nem térítendő támogatáshoz. Amint azt a feltőkésítésről szóló közlemény 44. pontja jelezte, egy elégtelenül ellentételezett feltőkésítés csak olyan támogatásra szoruló bankok esetében fogadhatóak el, amelyek semmilyen ellentételezést nem tudnak fizetni. A Bizottság megítélése szerint ez a helyzet a Probankkal. Az ellentételezés hiánya a feltőkésítésről szóló közleménnyel összhangban alapos szerkezetátalakítást tesz szükségessé.
- (261) Következésképpen az intézkedésekre mind összegüket, mind formájukat tekintve szükség van megmentési támogatásként azon célok elérése érdekében, hogy korlátozzák a görög bankrendszer és a gazdaság egészének zavarát.

6.3.3.3. Arányosság

- (262) A Probank már nem létezik úgy, ahogy korábban létezett. Az a tény, hogy a támogatás megmenti a Bankra átruházott tevékenységeket, elméletileg a verseny torzulásait idézheti elő. Ugyanakkor a Bizottság tudomásul veszi a Probank kis méretét és az eladási eljárást, amelyben a versenyzőknek lehetőségük volt ajánlatot adni a Probank egyes eszközeire és forrásaira. Ráadásul, a Probank gazdasági tevékenységei átadásukat követően azonnal teljesen integrálódtak a Bankon belül, és külön gazdasági tevékenységként vagy versenytársként megszűntek létezni. Ezért a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a támogatás nem okozza a verseny indokolatlan torzulásait.

6.3.3.4. A PB1 és a PB2 intézkedésnek a bankokról szóló közleménynek és a feltőkésítésről szóló közleménynek való megfelelésére vonatkozó következtetés

- (263) Megállapítást nyert, hogy a PB1 és a PB2 intézkedés megfelelő és szükséges, továbbá figyelembe véve a tervezett mélyre ható szerkezetátalakítást a Bank részére, amelyre a Probank gazdasági tevékenységeit átruházták, arányos a szándékolt céllal, összhangban a bankokról szóló 2008. évi közleménnyel és a feltőkésítésről szóló közleménnyel.

6.3.4. A támogatási intézkedések megfelelése a szerkezetátalakításról szóló közleménynek

- (264) A PB1 intézkedés ellentételezését illetően a (260) preambulumbekzdésben a Bizottság megállapította, hogy a HFSF valószínűleg nem fogja teljes mértékben visszaszerezni a Probank szanálásába injektált 562,73 millió EUR-t (PB1 intézkedés). Az ellentételezés hiánya alapos szerkezetátalakítást tesz szükségessé, mind életképességi intézkedéseket, mind a verseny torzulásait korlátozó intézkedéseket illetően.

6.3.4.1. A Probank tevékenységeinek hosszú távú életképessége eladás révén

- (265) A szerkezetátalakításról szóló közlemény 21. pontja úgy rendelkezik, hogy ahol a nehéz helyzetben levő hitelintézet nem tud hitelesen visszatérni a hosszú távú életképességhez, meg kell fontolni rendes felszámolását vagy elárverezését. Ezért a tagállamok ösztönözhetik a nem életképes szereplők kilépését, miközben lehetővé teszik, hogy a távozási folyamatra egy megfelelő időkereten belül kerüljön sor, megőrizve a pénzügyi stabilitást.
- (266) Ugyanakkor a Probank önállóan nem volt életképes, és felszámolás alá helyezték. Ebben az összefüggésben a szerkezetátalakításról szóló közlemény 17. pontja tisztázza, hogy „egy bajban levő bank másik pénzügyi intézménynek történő eladása hozzájárulhat a hosszú távú életképesség helyreállításához, ha a vásárló életképes, és képes beolvasztani a nehéz helyzetben levő bankot, továbbá segíthet helyreállítani a piaci bizalmat”.
- (267) A 7.5.2. szakaszban közöltek szerint, szerkezetátalakítási terve alapján a Bank életképes gazdálkodó egységnek tekinthető. Így a tény, hogy a Probank tevékenységeit átvitték a Bankhoz, lehetővé teszi hosszú távú életképességük helyreállítását. Ezenkívül az a tény, hogy a Probank tevékenységei teljesen integrálódtak ⁽¹²⁰⁾ a Bankon belül, és a Probank megszűnt független vállalkozásként működni, alapos szerkezetátalakítást jelent, amint azt az állami támogatás elégtelen ellentételezése megköveteli.

⁽¹²⁰⁾ A 2014. június 25-én benyújtott szerkezetátalakítási terv, 15. o.

6.3.4.2. Saját hozzájárulás és tehermegosztás

- (268) A (258) preambulumbekzdésben kifejtettek szerint a Probank szanálására kiválasztott módszer biztosítja a szerkezetátalakítási költségek minimálisra korlátozását. Először is, a görög hatóságok gondosan, független könyvvizsgálók jelentésének figyelembevételével felbecsülték a finanszírozási rést. Ezenkívül a HFSF csak a törvény által megkövetelt minimális összeg erejéig vállalt kötelezettséget a vevőnek az átruházott eszközökből eredő tőkeszükséglete fedezésére. Ráadásul a Probank gazdasági tevékenységeinek integrálása egy nagyobb szervezetbe és az ezzel járó szinergiák érvényesítése különösen a Probank fiókhálózatának racionalizálása, a számítástechnikai infrastruktúra egyesítése és a finanszírozási költségek csökkentése révén hozzájárulnak a szerkezetátalakítási költségek minimálisra korlátozásához ahhoz a forgatókönyvhöz képest, amelyben az államnak kellett volna megpróbálnia a Probank önálló életképességének helyreállítását.
- (269) A részvénytőkét és a másodrangú tartozást nem ruházták át a Bankra, hanem azok a felszámolás alatt levő vállalkozásnál maradtak. Ezért a Bizottság úgy ítéli meg, hogy megvalósult a részvényesek elegendő tehermegosztása, mivel csak akkor jogosultak bevételre a felszámolásból, ha a bevétel elegendő ahhoz, hogy előbb visszafizessék a tartozást a HFSF-nek, amelynek elsőbbségi követelése van a többi hitelezővel szemben. Így, tekintettel a felszámolt eszközök szükségességére, a részvényesek valószínűleg nem kapják vissza befektetéseiket.

6.3.4.3. A versenytorzulás korlátozását célzó intézkedések

- (270) A versenytorzulást korlátozó intézkedésekkel kapcsolatban a szerkezetátalakításról szóló közlemény 30. pontja kimondja, hogy „a Bizottság az ilyen intézkedések szükségességének értékeléséhez kiindulópontként azon tevékenységek méretét, léptékét és terjedelmét veszi, amely tevékenységei a szóban forgó banknak lennének egy hiteles szerkezetátalakítási terv megvalósításakor [...]. Az ilyen intézkedések jellegét és formáját két kritérium fogja meghatározni: az első a támogatási összeg, valamint annak nyújtására vonatkozó feltételek és körülmények; a második a kedvezményezett bank működési piacának vagy piacainak jellemzői.”
- (271) Ami a kapott támogatás összegét illeti, a tőke formájában kapott teljes támogatás [742,7–842,7] millió EUR-t tett ki (PB1 és PB2 intézkedés). A PB1 intézkedés a Probank 2013. június 30-i kockázattal súlyozott eszközei mintegy 21,15 %-ának felelt meg. A PB2 intézkedés – jellegeből fakadóan – a Probanktól átruházott eszközök [...] %-ának felelt meg. Az ellentételezés hiányával kombinálva az ilyen támogatási összegek a kedvezményezett piaci jelenlétének jelentős csökkenését teszik szükségessé.
- (272) Ami a piacot illeti, ahol a Probank működött, a Bizottság megállapítja, hogy a Probank nagyon kicsi bank volt (a görög bankok összes eszközeinek körülbelül 1 %-a és mintegy 1 %-os piaci részesedés a hitelekből, valamint 2 % alatti a betétekből). Következésképpen a Probank Banknak átadott eszközei és forrásai kicsik voltak a görög bankrendszer méretéhez viszonyítva.
- (273) Ráadásul a Probank tevékenységeit nyílt aukción kínálták fel a versenytársaknak. Eladását követően a Probank megszűnt önálló versenytársnak lenni, mivel az átruházott tevékenységek teljesen integrálódtak a Bankon belül.
- (274) Megállapítást nyert, hogy tekintettel az átruházott tevékenységek kis méretére, a nyílt értékesítési eljárásra és a Probank tevékenységeinek a Bankba történő teljes integrációjára, az igen nagy összegű támogatás és az ellentételezés hiánya ellenére nincsenek indokolatlan versenytorzulások.

6.3.4.4. A szerkezetátalakításról szóló közleménynek való megfelelésre vonatkozó következtetés

- (275) Az említett elemzés alapján a Bizottság megállapítja, hogy a Probank egyes eszközeinek és forrásainak értékesítése és a Bankba történő integrációja biztosítja, hogy – a szerkezetátalakítási közleménnyel összhangban – a Probank tevékenységei visszanyerjék hosszú távú életképességüket, a támogatás a szükséges minimumra korlátozódjon, és ne legyenek indokolatlan versenytorzulások.

6.3.5. A Probankkal kapcsolatos támogatásnak a belső piaccal való összeegyeztethetőségére vonatkozó következtetés

- (276) Így a 11. táblázatban felsorolt minden támogatási intézkedés a belső piaccal összeegyeztethető.

7. A BANKNAK NYÚJTOTT TÁMOGATÁS ÉRTÉKELÉSE

7.1. ÁLLAMI TÁMOGATÁS FENNÁLLÁSA ÉS A TÁMOGATÁS ÖSSZEGE

- (277) A Bizottságnak a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében kell megállapítania az állami támogatás meglétét.

7.1.1. Támogatás megléte a görög banktámogatási program alapján hozott intézkedésekben (L1 és A. intézkedés)

7.1.1.1. *A garancia- és az államkötvény-kölcsönzési intézkedések szerint nyújtott állami likviditási támogatás (L1 intézkedés)*

- (278) A Bizottság a görög banktámogatási programot jóváhagyó és meghosszabbító határozatokban ⁽¹²¹⁾ már megállapította, hogy a program alapján nyújtott likviditási támogatás állami támogatásnak minősül. 2011. április 15-én a garanciaállomány 12 873 millió EUR volt, és 2013. november 30-ra elérte a 14 798 millió EUR-t. E napokon a Banknak államkötvények formájában nyújtott kölcsönök állománya 787 millió EUR-t, illetve 847 millió EUR-t tett ki. A szóban forgó program alapján nyújtott jövőbeli likviditási támogatás ugyancsak állami támogatásnak minősülne.

7.1.1.2. *A feltőkésítési program szerint nyújtott állami feltőkésítés (A. intézkedés)*

- (279) A görög banktámogatási programról szóló 2008. november 19-i határozatban a Bizottság már megállapította, hogy a programban szereplő feltőkésítési intézkedés alapján nyújtandó feltőkésítések támogatásnak fognak minősülni. A Bank 1 350 millió EUR-t kapott elsőbbségi részvények formájában; ez a Bank kockázattal súlyozott eszközeinek 2,1 %-át jelenti ⁽¹²²⁾.

- (280) 2010-ben Görögország több változtatást vezetett be az említett elsőbbségi részvények technikai paramétereiben, így amennyiben az elsőbbségi részvényeket öt éven belül nem vásárolják vissza, a szelvénykamatláb minden évben 2 %-kal emelkedik. Tekintve, hogy a változtatások az állam ellentételezését növelik, ha az elsőbbségi részvényeket öt év után nem vásárolják vissza vagy nem váltják át, a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a technikai paraméterek módosításai nem biztosítanak semmilyen előnyt a Banknak, és így nem tartalmaznak további állami támogatást.

7.1.2. Támogatás megléte az államilag garantált ELA-ban (L2 intézkedés)

- (281) A bankokról szóló 2008. évi közlemény 51. pontjában a Bizottság tisztázta, hogy központi banki pénzeszközök pénzügyi intézmények számára történő biztosítása abban az esetben nem minősül támogatásnak, ha négy halmozott feltétel teljesül a pénzügyi intézmény fizetőképességét, a hitel biztosítékát, a pénzügyi intézménynek felszámított kamatlábat és az állami ellengarancia hiányát illetően. Mivel a Banknak megadott államilag garantált ELA nem felel meg e négy halmozott feltételnek, nevezetesen, mert államilag garantált és más támogatási intézkedésekkel együtt nyújtják, nem vonható le az a következtetés, hogy az államilag garantált ELA nem állami támogatás.

- (282) Az államilag garantált ELA megfelel a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdésében megállapított feltételeknek. Először is az intézkedés tartalmaz egy állami garanciát a Görög Nemzeti Bank javára, ezért minden veszteséget az állam visel. Ennélfogva az intézkedésbe állami erőforrások vannak bevonva. Az államilag garantált ELA lehetővé teszi a bankok számára a finanszírozáshoz jutást olyankor, amikor nincs hozzáférésük a bankközi finanszírozási piachoz és a standard eurorendszeri refinanszírozási műveletekhez. Következésképpen az államilag garantált ELA előnyt biztosít a Bank számára. Mivel az államilag garantált ELA a bankszektorra korlátozódik, az intézkedés szelektív. Az államilag garantált ELA torzíja a versenyt, mivel lehetővé teszi a Bank számára, hogy folytassa piaci működését, továbbá elkerülje nemfizetővé válását és a piacról való kényszerű kilépését. Tekintettel arra, hogy a Bank más tagállamokban is aktív, és más tagállamok pénzügyi intézményei is működnek Görögországban vagy potenciálisan érdekeltek lehetnek a görögországi működésben, a Banknak biztosított előny érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.

- (283) A fentiek alapján a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az államilag garantált ELA (L2 intézkedés) állami támogatás. Az államilag garantált ELA idővel változott. 2012. december 31-én mintegy 30,9 milliárd EUR-t tett ki.

⁽¹²¹⁾ Lásd az 1. és a 3. lábjegyzetet.

⁽¹²²⁾ Lásd az NBG-re irányuló eljárás megindításáról szóló határozat (38) preambulumbekendését.

7.1.3. Támogatás megléte a HFSF-en keresztül nyújtott intézkedésekben (B1, B2 és B3 intézkedés)

7.1.3.1. Első áthidaló feltőkésítés (B1 intézkedés)

- (284) Az NBG-re irányuló eljárás megindításáról szóló határozat 5.1. szakaszában a Bizottság már megállapította, hogy az első áthidaló feltőkésítés állami támogatás. A kapott tőke összege 7 430 millió EUR volt.

7.1.3.2. Második áthidaló feltőkésítés (B2 intézkedés)

- (285) A B2 intézkedést a HFSF forrásaival hajtották végre, amelyek – az NBG-re irányuló eljárás megindításáról szóló határozat (49) preambulumbekzdésében található magyarázat szerint – állami forrásokat tartalmaztak.
- (286) Ami az előny létezését illeti, a B2 intézkedés olyan szintre növelte a Bank tőke megfelelési mutatóját, amely lehetővé tette számára piaci működésének folytatását és az eurorendszeri finanszírozáshoz való hozzáférést. Továbbá a B2 intézkedés ellentételezése az EFSF kötvények felhalmozódott kamataiból és egy további 1 %-os díjból áll. Mivel ez az ellentételezés nyilvánvalóan alacsonyabb mint a hasonló tőkeinstrumentumok ellentételezése a piacon, a Bank ilyen feltételekkel a piacon biztosan nem lett volna képes e tőkebevonásra. Ezért a B2 intézkedés állami forrásokból nyújtott előnyt a Bank számára. Mivel az intézkedést csak a Bank számára tették elérhetővé, ezért szelektív jellegű volt.
- (287) A B2 intézkedésnek köszönhetően a Bank helyzete megerősödött, hiszen a Bankot ellátták a tőkekövetelményeknek való folyamatos megfeleléshez szükséges pénzügyi forrásokkal, ami így versenytorzulásokhoz vezetett. Mivel a Bank aktív más tagállamok bankpiacain, és mivel más tagállamok pénzügyi intézményei is működnek Görögországban, nevezetesen a biztosítási piacon, a B2 intézkedés is érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.
- (288) A Bizottság megítélése szerint a B2 intézkedés állami támogatás. Nemzeti hatóságok általi támogatásként jelentették be. A kapott tőke összege 2 326 millió EUR volt.

7.1.3.3. A HFSF részvétele a 2013. tavaszi feltőkésítésben (B3 intézkedés)

- (289) A HFSF részvétele a 2013. tavaszi feltőkésítésben (B3 intézkedés) az első és a második áthidaló feltőkésítés (B1 és B2 intézkedés) részleges átalakítása egy 8 677 millió EUR-s állandó feltőkésítéssé rendes részvények formájában. Mivel a B3 intézkedés már megadott támogatás átváltása, még mindig vannak benne állami források, de nem növeli a támogatás névleges összegét. Ugyanakkor egy adott névleges támogatási összegben növeli a Bank előnyét (és ezért a versenytorzulásokat), mivel ez állandó feltőkésítés, nem pedig átmeneti feltőkésítés, mint a B1 és B2 intézkedés esetén.
- (290) Ilyen támogatást nem nyújtottak minden Görögországban működő banknak. Ami a versenytorzulásokat és a kereskedelemre gyakorolt hatást illeti, a Bizottság megállapítja például, hogy a támogatás lehetővé tette a Bank számára tevékenységei gyakorlását más tagállamokban, úgymint Romániában és Bulgáriában. A Bank felszámolása külföldi tevékenységeinek megszüntetéséhez vezetett volna ezen tevékenységek felszámolása vagy e vállalkozások eladása útján. Emellett a Bank görögországi biztosítási tevékenységei versenyeznek más tagállamok biztosítótársaságai leányvállalatainak tevékenységeivel. Ezért az intézkedés torzítja a versenyt, és érinti a tagállamok közötti kereskedelmet. Ezért a Bizottság megítélése szerint a B3 intézkedés állami támogatás.

7.1.3.4. A B1, B2 és B3 intézkedésekre vonatkozó következtetés

- (291) A B1, B2 és B3 intézkedések állami támogatást jelentenek a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében. A B1, B2 és B3 intézkedések 9 756 millió EUR összegű állami támogatást tartalmaznak. A 7.1.3.3. szakaszban jelzettek szerint az első és a második áthidaló feltőkésítésnek (B1 és B2 intézkedés) csak egy részét alakították át egy 8 677 millió EUR-s állandó feltőkésítéssé (B3 intézkedés), míg az egyenleg hat hónappal a megadása után került visszafizetésre a HFSF-nek ⁽¹²³⁾.
- (292) A szerkezetátalakításról szóló közlemény 31. pontja azt jelzi, hogy a támogatás abszolút összege mellett a Bizottságnak figyelembe kell vennie „a bank kockázattal súlyozott eszközeire vonatkozó” támogatást is. A B1, B2 és B3 intézkedésekre egy egyéves időszak folyamán került sor, 2012 áprilisától ⁽¹²⁴⁾ 2013 májusáig. Ebben az időszakban megváltoztak a Bank kockázattal súlyozott eszközei. Ezért felmerül a kérdés, hogy a kockázattal súlyozott eszközök melyik szintjét kellene használni, különösen, hogy az állami támogatást azon kockázattal súlyozott eszközökre hivatkozva kellene-e értékelni, amelyek az időszak elején vagy amelyek az időszak végén

⁽¹²³⁾ HFSF, Éves pénzügyi jelentés a 2013. december 31-vel végződött évről, 2014. június, 6. o.

⁽¹²⁴⁾ Lásd az 56. lábjegyzetet.

léteztek. A B1, B2 és B3 intézkedések célja a Görög Nemzeti Bank által 2012 márciusában azonosított tőkeszükséglet fedezése (a 2012-es stresszteszt). Más szóval, a tőkeszükségletek, amelyeket a szóban forgó állami támogatási intézkedések kezelni szándékoznak, 2012 márciusában már léteztek. Ezért a Bizottság úgy véli, hogy a B1, B2 és B3 intézkedésekbe foglalt támogatási összeget a Bank 2012. március 31-i kockázattal súlyozott eszközeihez kellene viszonyítani. Emlékezni kell arra is, hogy 2012 márciusa után és a 2013. tavaszi feltőkésítésig a Görög Nemzeti Bank nem vett figyelembe a görög bankok által tőkeszükségeik – felfelé vagy lefelé történő – kiigazítása érdekében végrehajtott kivásárlásokat. Ez a tényező is igazolja, hogy a B1, B2 és B3 intézkedések a Bank kerületével kapcsolatos támogatási intézkedések voltak a 2012. március 31-i állapota szerint.

- (293) Az első és második áthidaló feltőkésítés együtt 9 756 millió EUR-t tett ki. Ez az összeg a Bank 2012. március 31-i kockázattal súlyozott eszközei 15,3 %-ának felel meg.
- (294) Mivel a Banknak sikerült magántőkét vonzania, a HFSF által a Bankba injektált tényleges összeg csak 8 677 millió EUR-ra rúgott, amely a Bank 2012. március 31-i kockázattal súlyozott eszközei 13,6 %-ának felel meg.

7.1.4. A Bank által kapott támogatás meglétére és teljes összegére vonatkozó következtetés

- (295) Az A., B1, B2, B3, L1 és L2 intézkedések állami támogatást jelentenek a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében. Ezen intézkedéseket a 12. táblázat foglalja össze.

12. táblázat

A Bank által kapott összes támogatás áttekintése

Hiv- atk.	Intézkedés	Az intézkedés típusa	A támogatás összege	Támogatás/kockázattal súlyozott eszközök
A.	Elsőbbségi részvények	Tőketámogatás	1 350 millió EUR	2,1 %
B1 B2	Első áthidaló feltőkésítés Második áthidaló feltőkésítés	Tőketámogatás	7 430 millió EUR 2 326 millió EUR	15,3 %
A Banknak nyújtott összes tőketámogatás			11 106 millió EUR	17,3 %
B3	2013. tavaszi feltőkésítés	Tőketámogatás	8 677 millió EUR	
A Banknak nyújtott összes tőketámogatás, kivéve a 6 hónapon belül visszafizetett támogatást			10 027 millió EUR	15,6 %
Hi- vatk.	Intézkedés	Az intézkedés tí- pusa	A támogatás névleges összege	
L1	Likviditási támogatás	Garancia Kötvénykölcsön- zés	Garanciák: 14,8 milliárd euro Kötvénykölcsönök: 0,8 milli- árd euro	2013. november 30- án
L2	Államilag garantált ELA	Finanszírozás és garancia	30,9 milliárd euro	2012. december 31- én
A Banknak nyújtott összes likviditási támogatás			46,5 milliárd euro	

7.2. AZ ÖSSZEEGYEZTETHETŐSÉG ÉRTÉKELÉSÉNEK JOGALAPJA

- (296) A (207) preambulumbekzdésben megállapítottak szerint a Szerződés 107. cikke (3) bekezdése b) pontjának kell lennie a támogatási intézkedések értékelése jogalapjának ⁽¹²⁵⁾.
- (297) A pénzügyi válság idején a Bizottság összeegyeztethetőségi kritériumokat dolgozott ki a különböző típusú támogatási intézkedésekre. A támogatási intézkedések értékelésének elveit először a 2008. évi bankokról szóló közleményben határozták meg.
- (298) Feltőkésítési intézkedésekre vonatkozó iránymutatás a feltőkésítésről szóló közleményben és a 2011-es meghosszabbítási közleményben található.
- (299) A szerkezetátalakításról szóló közlemény meghatározza a Bizottság által elfogadott megközelítést a szerkezetátalakítási tervek értékelésére vonatkozóan, különösen az életképesség helyreállításának, a kedvezményezett megfelelő hozzájárulása biztosításának és a versenytorzulások korlátozásának szükségességét illetően.
- (300) Ezt a keretet egészítette ki a 2013-as bankokról szóló közlemény, amely a 2013. július 31. után bejelentett vagy előzetes jóváhagyás nélkül megadott támogatási intézkedésekre vonatkozik.

7.2.1. A Banknak nyújtott likviditási támogatás összeegyeztethetősége értékelésének jogalapja (L1 intézkedés)

- (301) A Bank által már megkapott likviditási támogatás végleges jóváhagyásra került azon egymást követő határozatok révén, amelyek engedélyezték a görög banktámogatási program, valamint annak módosításai és hosszabbításai szerinti intézkedéseket ⁽¹²⁶⁾. A Banknak nyújtott minden jövőbeli likviditási támogatást a Bizottság által rendben jóváhagyott rendszer szerint kell megadni. Az ilyen támogatás feltételeit engedélyeznie kell a Bizottságnak, mielőtt megadják, ezért további értékelésre e határozatban nincs szükség.

7.2.2. Az elsőbbségi részvények összeegyeztethetősége értékelésének jogalapja (A. intézkedés)

- (302) Az elsőbbségi részvények formájában 2009-ben megítélt feltőkésítés (A. intézkedés) a 2008-ban a bankokról szóló 2008. évi közlemény szerint elfogadott görög banktámogatási program szerinti feltőkésítési intézkedés alapján került megadásra. Ezért nem kell ismételt értékelni a bankokról szóló 2008. évi közlemény szerint, hanem csak a szerkezetátalakításról szóló közlemény alapján kell értékelni.

7.2.3. Az államilag garantált ELA összeegyeztethetősége értékelésének jogalapja (L2 intézkedés)

- (303) Az államilag garantált ELA (L2 intézkedés) összeegyeztethetőségét először a bankokról szóló 2008. évi közlemény és a 2011. évi meghosszabbítási közlemény alapján kell értékelni. Minden 2013. július 31. után nyújtott államilag garantált ELA-ra a bankokról szóló 2013. évi közlemény vonatkozik.

7.2.4. A HFSF feltőkésítések összeegyeztethetősége értékelésének jogalapja (B1, B2 és B3 intézkedés)

- (304) A HFSF feltőkésítések (B1, B2 és B3 intézkedés) összeegyeztethetőségét, különösen az ellentételezést illetően, először a bankokról szóló 2008. évi közlemény, a feltőkésítésről szóló közlemény és a 2011. évi meghosszabbítási közlemény alapján kell értékelni. Az NBG-re irányuló eljárás megindításáról szóló határozatban a Bizottság kétségeit fejezte ki a B1 intézkedés fent említett közleményekkel való összeegyeztethetőségét illetően. Mivel ezeket 2013. augusztus 1. előtt hajtották végre, ezek az intézkedések nem tartoznak a bankokról szóló 2013. évi közlemény hatálya alá. A HFSF feltőkésítések (B1, B2 és B3 intézkedés) összeegyeztethetőségét a szerkezetátalakításról szóló közlemény alapján is értékelni kell.

7.3. AZ L2 INTÉZKEDÉS ÖSSZEEGYEZTETHETŐSÉGE A BANKOKRÓL SZÓLÓ 2008. ÉVI KÖZLEMÉNNYEL, A 2011. ÉVI MEGHOSSZABBÍTÁSI KÖZLEMÉNNYEL ÉS A BANKOKRÓL SZÓLÓ 2013. ÉVI KÖZLEMÉNNYEL

- (305) Ahhoz, hogy egy támogatás a Szerződés 107. cikke (3) bekezdésének b) pontja szerint összeegyeztethető legyen, meg kell felelnie az összeegyeztethetőség általános kritériumainak: megfelelőség, szükségesség és arányosság.

⁽¹²⁵⁾ Az is megjegyzendő, hogy Görögország a támogatást a Banknak a görög banktámogatási program szerint adta, amelyet a Bizottság a Szerződés 107. cikke (3) bekezdésének b) pontja alapján engedélyezett, valamint a HFSF-en keresztül, amelynek létrehozását ugyancsak bizottsági határozat hagyta jóvá.

⁽¹²⁶⁾ Lásd a 2. és a 3. lábjegyzetet.

- (306) Mivel a görög bankokat kizárták a bankközi piacokról, és teljesen a központi banki finanszírozástól váltak függővé, amint azt a (46) preambulumbekzdés is jelzi, és mivel a Bank nem tudott elegendő összegű pénzt kölcsönvenni standard refinanszírozási műveleteken keresztül, a Bank államilag garantált ELA-ra támaszkodott az elegendő likviditás megszerzéséhez, ezzel megelőzve fizetéképtelenné válását. A Bizottság úgy ítéli meg, hogy az L2 intézkedés megfelelő mechanizmus a komoly zavar orvoslására, amelyet a Bank fizetéképtelensége okozott volna.
- (307) Mivel az államilag garantált ELA viszonylag magas finanszírozási költséggel jár a Bank részére, a Bank számára elegendő ösztönzés, hogy elkerülje az ezen finanszírozási forrásra való támaszkodást tevékenységei fejlesztése számára. A Banknak [...] bázisponttal magasabb kamatlábat kellett fizetnie, mint a standard eurorendszeri refinanszírozási műveleteknél. Ráadásul a Banknak [...] bázispontnyi garanciadíjat is kellett fizetnie az államnak. Mindezek eredményeképpen az államilag garantált ELA teljes költsége a Bank számára sokkal magasabb, mint az EKB-s refinanszírozás normál költségei. Nevezetesen, az előbbi és az utóbbi közötti különbség magasabb, mint a 2011. évi meghosszabbítási közlemény által megkövetelt garanciadíj szintje. Következésképpen az állam által felszámított teljes ellentételezés elégségesnek tekinthető. Ami az államilag garantált ELA összegét illeti, azt a Görög Nemzeti Bank és az EKB rendszeresen felülvizsgálja a Bank tényleges szükségletei alapján. Szorosan nyomon követik a felhasználását, és biztosítják a szükséges minimumra korlátozását. Így az L2 intézkedés nem biztosít a Banknak olyan likviditási többletet, amelyet versenyt torzító tevékenységek finanszírozására lehetne felhasználni. A szükséges minimális összeg van korlátozva.
- (308) Az államilag garantált ELA felhasználásának ilyen alapos vizsgálata és rendszeres ellenőrzése, hogy felhasználása a minimálisra korlátozódjon, a likviditás arányosságát és azt is biztosítja, hogy ne vezessen indokolatlan versenytorzuláshoz. A Bizottság azt is megállapítja, Görögország kötelezettséget vállalt, hogy a Bank végrehajt egy szerkezetátalakítási tervet, csökkentve központi banki finanszírozástól való függését, és a Bank a 7.6. szakaszban elemzettek szerinti viselkedési korlátozásoknak fog megfelelni. Ez biztosítja, hogy a likviditási támogatásra való támaszkodás a lehető leghamarabb véget érjen, és az ilyen támogatás arányos legyen.
- (309) Ezért az L2 intézkedés megfelel a bankokról szóló 2008. évi közleménynek és a 2011. évi meghosszabbítási közleménynek. Mivel a bankokról szóló 2013. évi közlemény nem vezetett be további követelményeket a garanciákra vonatkozóan, az L2 intézkedés a bankokról szóló 2013. évi közleménynek is megfelel.

7.4. A B1, B2 ÉS B3 INTÉZKEDÉSEK ÖSSZEEGYEZTETHETŐSÉGE A BANKOKRÓL SZÓLÓ 2008. ÉVI KÖZLEMÉNNYEL, A FELTÖKÉSIÉSRŐL SZÓLÓ KÖZLEMÉNNYEL ÉS A 2011. ÉVI MEGHOSSZABBÍTÁSI KÖZLEMÉNNYEL

- (310) A (305) preambulumbekzdésben jelettek szerint ahhoz, hogy egy támogatás a Szerződés 107. cikke (3) bekezdésének b) pontja szerint összeegyeztethető legyen, meg kell felelnie az összeegyeztethetőség általános kritériumainak ⁽¹²⁷⁾: megfelelés, szükségesség és arányosság.
- (311) A feltőkésítésről szóló közlemény és a 2011. évi meghosszabbítási közlemény további iránymutatást határoz meg az állami tőkeinjekciók számára megkövetelt ellentételezési szintről.

7.4.1. Az intézkedések megfelelése

- (312) A Bizottság úgy ítéli meg, hogy a HFSF feltőkésítések (B1, B2 és B3 intézkedés) megfelelnek, mert megakadályozzák a Bank csődjét. Ezek nélkül nem tudta volna folytatni tevékenységeit, mivel 2012 végén a Banknak negatív volt a tőkéje ⁽¹²⁸⁾.
- (313) Ezzel kapcsolatban az NBG-re irányuló eljárás megindításáról szóló határozatban a Bizottság megállapította, hogy a Bank az egyik legnagyobb bankintézmény Görögországban, mind a hitelezést, mind a betétgyűjtést illetően. Mint olyan, a Bank rendszerkockázati szempontból fontos bank Görögország számára. Következésképpen a Bank fizetéképtelensége súlyos zavart okozott volna a görög gazdaságban. Az akkori körülmények között a pénzügyi intézményeknek Görögországban nehézségeik voltak a finanszírozáshoz jutással. A finanszírozás hiánya korlátozta azon képességüket, hogy hitelt nyújtsanak a görög gazdaságnak. Ebben az összefüggésben a gazdaság zavarát súlyosbította volna a Bank fizetéképtelensége. Ráadásul a B1, B2 és B3 intézkedésekre főként a PSI program miatt – amely egy rendkívül különleges és előre nem látható esemény volt – került sor, nem pedig elsősorban rossz gazdálkodás vagy a Bank túlzott kockázatvállalása miatt. Ily módon az intézkedések elsősorban a PSI program eredményeivel foglalkoznak, és hozzájárulnak a pénzügyi stabilitás fenntartásához Görögországban.

⁽¹²⁷⁾ Lásd a Bizottság NN 51/08. sz. ügyben (Garanciarendszer a Dániában található bankok részére) hozott határozatának (41) preambulumbekzdését (HL C 273., 2008.10.28., 2. o.).

⁽¹²⁸⁾ Lásd: 2013-as pénzügyi kimutatások, 42. o.

- (314) Az NBG-re irányuló eljárás megindításáról szóló határozatban a Bizottság kétségeit fejezte ki, hogy minden lehetséges lépést azonnal megtettek-e annak elkerülése érdekében, hogy a Banknak a jövőben ismét támogatásra legyen szüksége. Amint azt e határozat (156), (157) és (158) preambulumbekendései jelzik, Görögország kötelezettséget vállalt számos, a Bank vállalatirányításával és üzleti műveleteivel kapcsolatos intézkedés végrehajtására. Amint azt a 2.4. szakasz leírja, a Bank megkezdte tevékenységei szerkezetátalakítását is, már megvalósított költségcsökkentésekkel. Mindez eloszlatja a Bizottság kétségeit.
- (315) Az NBG-re irányuló eljárás megindításáról szóló határozatban a Bizottság kétségeit fejezte ki azzal kapcsolatban is, hogy voltak-e elegendő biztosítékok arra az esetre, ha a Bank állami ellenőrzés alá kerül, vagy arra az esetre, ha magánbefektetők megtartják az ellenőrzést, miközben a tulajdon többsége az államnál van. A (156), (157) és (158) preambulumbekendésben leírt kötelezettségvállalások biztosítják, hogy a Bank hitelműveleteit kereskedelmi alapon fogják végezni, és a napi üzletmenet védve lesz az állami beavatkozástól. A HFSF és a Bank megállapodása szerinti kapcsolati keretrendszer azt is biztosítja, hogy a fő részvényes állam érdekei védve legyenek a Bank vezetésének túlzott kockázatvállalásától.
- (316) Így a B1, B2 és B3 intézkedések biztosítják a pénzügyi stabilitás fenntartását Görögországban. Jelentős intézkedések történtek a jövőbeli veszteségek minimalizálása és annak biztosítása érdekében, hogy a Bank tevékenységeit nem megfelelő irányítás ne veszélyeztesse. Ennek alapján a Bizottság úgy találja, hogy a B1, B2 és B3 intézkedések megfelelőek.

7.4.2. Szükségesség – a támogatás minimálisra korlátozása

- (317) A 2008. évi bankokról szóló közlemény szerint a támogatási intézkedésnek – összegét és formáját tekintve – szükségesnek kell lennie a cél eléréséhez. Ez azt jelenti, hogy a tőkeinjekció összegének az adott cél eléréséhez szükséges minimumnak kell lennie.
- (318) A tőketámogatás összegét a Görög Nemzeti Bank a 2012-es stresszteszt keretében számította ki, biztosítandó, hogy a Bank Core Tier 1 mutatója egy bizonyos szint felett maradjon a 2012–2014-es időszakban, amint azt a 3. táblázat tükrözi. Ezért a B1, B2 és B3 intézkedés nem látja el a Bankot fölös tőkével. Amint azt a (314) preambulumbekendés kifejti, intézkedések történtek azon kockázat csökkentése érdekében, hogy a Banknak esetleg további támogatásra lesz szüksége a jövőben.
- (319) Ami az első és a második áthidaló feltőkésítés (B1 és B2 intézkedés) ellentételezését illeti, a Bizottság emlékeztet arra, hogy azokat 2012 májusában és decemberében ítélték oda, és kifizetésük természetben történt, EFSF kötvények formájában. A szóban forgó EFSF kötvények kiadásának napjától a 2013. tavaszi feltőkésítés napjáig a HFSF ellentételezésként az EFSF kötvények felhalmozódott kamatát plusz 1 % díjat kapott⁽¹²⁹⁾. Amint az NBG-re irányuló eljárás megindításáról szóló határozat hangsúlyozza, ez az ellentételezés alacsonyabb, mint a feltőkésítésről szóló közleményben meghatározott 7 % és 9 % közötti tartomány. Ugyanakkor az alacsony ellentételezés időszaka egy évre korlátozódott a B1 intézkedésre vonatkozóan és öt hónapra a B2 intézkedést illetően (vagyis az áthidaló feltőkésítés szabályos feltőkésítéssé alakításáig rendes részvények formájában, nevezetesen a B3 intézkedésig). Míg az első és a második áthidaló feltőkésítés nem idézte elő a meglévő részvényesek felhívását, a 2013. tavaszi feltőkésítés (amely az első és második áthidaló feltőkésítés részleges átalakítása volt) erősen felhívotta a már meglévő részvényeseket, mivel részesedésük a Bank részvénytőkéjében 5,1 %-ra esett. Ekkor megszűnt az az abnormális helyzet, amely az első áthidaló feltőkésítés napjától állt fenn. Így az NBG-re irányuló eljárás megindításáról szóló határozatban felmerült kétségek eloszlottak.
- (320) Továbbá, tekintettel a Bank nehézségeinek nem tipikus forrására, amikor is a veszteségek elsősorban az állam javára szóló adósságelengedésből (a PSI program és az adósság-visszavásárlás, amelyek jelentős előnyt – vagyis adósságcsökkentést – biztosítanak az állam számára), továbbá a Bank belföldi gazdálkodása elhúzódo recessziójának következményeiből erednek, a Bizottság el tud fogadni egy ilyen átmeneti eltérést a feltőkésítésről szóló közleményben meghatározott mérvadó ellentételezési követelményektől⁽¹³⁰⁾.
- (321) Ami a B3 intézkedést illeti, a 2011. évi meghosszabbítási közlemény 8. pontja szerint a tőkeinjekciókat a felhívási hatáshoz igazított részvényárfolyamhoz képest elegendő engedménnyel kellene jegyezni, hogy az állam számára kielégítő ellentételezés ésszerű biztosítékát adják. Miközben a B3 intézkedés nem biztosított jelentős engedményt a felhívási hatáshoz igazított részvényárfolyamhoz képest, valójában lehetetlen volt jelentős engedményt elérni az elméleti előjog nélküli árból⁽¹³¹⁾. A 2013. tavaszi feltőkésítést megelőzően a Bank tőkéje negatív volt, és részvényeinek összértéke csak kis töredéke volt a végrehajtandó tőkeemelés összegének. Ilyen

⁽¹²⁹⁾ Lásd a (104) preambulumbekendést: a felhalmozódott kamatok a HFSF általi további hozzájárulásnak minősülnek, ezért növelték a HFSF által a 2013. tavaszi feltőkésítést követően kapott kifizetést.

⁽¹³⁰⁾ Lásd még a 7.6.1. szakaszt.

⁽¹³¹⁾ A jegyzési jogok nélküli elméleti ár („TERP”) egy általánosan elfogadott piaci módszer a tőkeemelés felhívási hatásának számszerűsítésére.

körülmények között felmerül a kérdés, a meglévő részvényeseket teljesen törölni kellett-e volna. A Bizottság megállapítja, hogy a kibocsátási árfolyam 50 %-os engedménnyel volt megállapítva a kibocsátási árfolyam meghatározását megelőző ötven nap átlagos piaci árához képest. A Bizottság azt is megállapítja, hogy nagy volt a már meglévő részvényesek felhígítása, mivel a feltőkésítés után a Bank részvényállományának csak 5,1 %-át birtokolták. Ezért a piaci árhoz képest további engedmény alkalmazásának csak korlátozott hatása lett volna a HFSF ellentételezésére. Tekintettel a görög bankok (320) preambulumbekzdésben ismertetett sajátos helyzetére, valamint a tényre, hogy a támogatási igény az állam javára történt adósságelengedésből ered, a Bizottság úgy véli, hogy az állam által jegyzett részvények kibocsátási árfolyama kellően alacsony volt.

- (322) A HFSF utalványokat is kibocsátott, és a 2013. tavaszi feltőkésítésben részt vevő magánbefektetők által jegyzett minden egyes új részvényért egy utalványt adott. A HFSF ezeket az utalványokat ellenszolgáltatás nélkül adta. A (112) preambulumbekzdésben kifejtettek szerint minden egyes utalvány a HFSF 8,23. részvényének meghatározott időközönként és bázisáron történő megvásárlásának jogát testesíti meg. Az elszámolási árfolyam megegyezik a HFSF éves és kumulált különbözettel (4 % az első évre, 5 % a második évre, 6 % a harmadik évre, 7 % a negyedik évre, majd 8 % az utolsó hat hónapra évesítve) növelt jegyzési árfolyamával. A HFSF által a tulajdonában levő részvényekre kapott ellentételezés de facto felső korlátja e szinteken van. Ez az ellentételezés alacsonyabb, mint a feltőkésítésről szóló közleményben meghatározott 7 % és 9 % közötti tartomány. Ugyanakkor, mivel az említett utalványok kulcsfontosságú tényezőt jelentettek a Bank által a 2013. tavaszi feltőkésítést megelőzően indított jogosultsági kibocsátás és magánkibocsátás sikerében, a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az utalványok lehetővé tették a Bank számára a támogatás 1 079 millió EUR-val való csökkentését. Valóban, a Bank feltőkésítés előtti alacsony tőke megfelelési mutatója és az akkori jelentős bizonytalanság miatt az akkor rendelkezésre álló szimulációk azt mutatták, hogy az utalványok nélkül a magánbefektetők nem értek volna el elegendő nyereséget és nem vettek volna részt. A (313) és (320) preambulumbekzdésben ismertetett okok miatt, mivel a HFSF minimális pozitív ellentételezést kapna, ha az utalványokat elszámolná, és mert az MEFP célja néhány magánbefektető vonzása volt, hogy bizonyos bankok magánirányítását megtartsák és elkerüljék azt a helyzetet, amikor a teljes bankszektor a HFSF ellenőrizné, a Bizottság el tud fogadni egy ilyen eltérést a feltőkésítésről szóló közleményben meghatározott mérvadó ellentételezési követelményektől. Ez az elfogadás azon a tényen is alapul, hogy a 2014 márciusában módosított HFSF törvény nem rendelkezik az utalványok korrekciójáról elővételi jogot nem biztosító tőkeemelés esetén, valamint, hogy egy jogosultsági kibocsátás esetén csak az utalvány bázisára igazítható ki, és a kiigazításra csak ex post és csak a HFSF elővásárlási jogainak eladásából realizált bevétel összegéig kerülhet sor. Továbbá Görögország vállalása, hogy a Bizottság jóváhagyását fogja kérni a HFSF által kibocsátott utalványok bármely visszavásárlását megelőzően, lehetővé fogja tenni a Bizottság számára annak biztosítását, hogy esetleges jövőbeli visszavásárlások ne csökkentsék tovább a HFSF ellentételezését és növeljék az utalványtulajdonosok ellentételezését.
- (323) Ami azt a tényt illeti, hogy a HFSF részvények szavazati jogot nem biztosítanak, a Bizottság emlékeztet arra, hogy a támogatás szükségessége nem elsősorban túlzott kockázatvállalásból ered. Ezenkívül a görög kormány, az Unió, az IMF és az EKB közötti program egyik célja az volt, hogy néhány bankot magánirányítás alatt tartson. Továbbá a kapcsolati keretrendszer és a szavazati jogok automatikus bevezetése abban az esetben, ha a szerkezetátalakítási tervet nem hajtják végre, biztosítékokat nyújtanak a magán vezetők jövőbeli túlzott kockázatvállalása ellen. Végül, a PSI és a 2012. decemberi visszavásárlás egyfajta ellentételezést jelentenek az állam számára, mivel utóbbi Bankkal szembeni tartozása több milliárd euróval csökkent. Mindezen okok miatt a Bizottság el tudja fogadni, hogy a HFSF szavazatra nem jogosító részvényeket kap. Ezért a Bizottság megállapítja, hogy a B3 intézkedés szükséges volt.
- (324) Következésképpen a B1, B2 és B3 intézkedések mind összegüket, mind formájukat illetően szükségesek mint megmentési támogatás.

7.4.3. Arányosság – a negatív továbbgyűrűző hatásokat korlátozó intézkedések

- (325) A Bank igen nagy összegű állami támogatást kapott. Így ez a helyzet jelentős versenytorzulásokhoz vezethet. Ugyanakkor Görögország elkötelezte magát számos, a negatív továbbgyűrűző hatások csökkentését célzó intézkedés végrehajtása mellett. Nevezetesen, a kötelezettségvállalások biztosítják, hogy a Bank műveletei továbbra is üzleti alapon folytatódjanak, a (157) és (158) preambulumbekzdésekben kifejtettek szerint. Görögország egy felvásárlási tilalom mellett is elkötelezte magát, valamint számos külföldi érdekltség és görögországi nem banki tevékenység elidegenítése mellett, a (159) preambulumbekzdésben meghatározottak szerint. A versenytorzulások korlátainak további értékelését a 7.6. szakasz tartalmazza.
- (326) A Bankban egy ellenőrző megbízottat neveztek ki, hogy nyomon kövesse a vállalatirányítással és üzleti műveletekkel kapcsolatos kötelezettségek pontos teljesítését. Ezzel elkerülnek bármilyen káros változást a Bank kereskedelmi gyakorlatában, és így csökkentik a lehetséges negatív továbbgyűrűző hatásokat.

- (327) Végül 2014. június 25-én egy új, átfogó szerkezetátalakítási tervet nyújtottak be a Bizottságnak. Ezt a szerkezetátalakítási tervet a 7.6. szakasz értékeli.
- (328) Összefoglalva, az NBG-re irányuló eljárás megindításáról szóló határozatban felmerült kétségek eloszlottak. A bankokról szóló 2008. évi közlemény 15. pontjának figyelembevételével a B1, B2 és B3 intézkedések arányosak.

7.4.4. A HFSF feltőkésítéseknek a bankokról szóló 2008. évi közleménynek, a feltőkésítésről szóló közleménynek és a 2011. évi meghosszabbítási közleménynek való megfelelésére vonatkozó következtetés

- (329) Így megállapításra kerül, hogy a HFSF feltőkésítések (a B1, B2 és B3 intézkedés) megfelelőek, szükségesek és arányosak, figyelemmel a bankokról szóló 2008. évi közlemény 15. pontjára, a feltőkésítésről szóló közleményre és a 2011. évi meghosszabbítási közleményre. Ezért a B1, B2 és B3 intézkedések megfelelnek a bankokról szóló 2008. évi közleménynek, a feltőkésítésről szóló közleménynek és a 2011. évi meghosszabbítási közleménynek.

7.5. A HÁROM HITELSZÖVETKEZET, AZ FB BANK ÉS A PROBANK MEGVÁSÁRLÁSÁNAK ÖSSZHANGJA A SZERKEZETÁTALAKÍTÁSRÓL SZÓLÓ KÖZLEMÉNNYEL

- (330) A szerkezetátalakításról szóló közlemény 23. pontja kifejti, hogy vállalkozások támogatott bankok általi felvásárlása állami támogatással nem finanszírozható, hacsak erre nem a vállalkozás életképességének helyreállítása érdekében van szükség. Továbbá a szerkezetátalakításról szóló közlemény 40. és 41. pontja kimondja, hogy bankoknak tilos állami támogatást felhasználni versenyző vállalkozások kivásárlására, hacsak a kivásárlás nem egy ahhoz szükséges konszolidációs folyamat része, hogy helyreállítsák a pénzügyi stabilitást vagy biztosítsák a tényleges versenyt. Ezenkívül a kivásárlások veszélyeztethetik vagy bonyolíthatják az életképesség helyreállítását. Ezért a Bizottságnak értékelnie kell, hogy a Bank által megvalósított tulajdonszerzések összegeyztethetőek-e a szerkezetátalakításról szóló közleménnyel.

7.5.1. A három hitelszövetkezet egyes forrásai megvásárlásának összhangja a szerkezetátalakításról szóló közleménnyel

7.5.1.1. A tulajdonszerzés hatása a Bank hosszú távú életképességére

- (331) A három hitelszövetkezet egyes eszközeinek és forrásainak megvásárlása erősíti a Bank hosszú távú életképességét.
- (332) Pontosabban a megvásárlás idején a görög bankok már jelentős betétkiáramlásokat figyeltek meg 2010 és 2012 közepe között, és kizárták őket a nemzetközi finanszírozási piacokról. Ez az oka annak, amiért az öt legnagyobb görög bankból négy ajánlatot tett a három hitelszövetkezet betéteinek megszerzésére. A három hitelszövetkezet betéteinek integrálása a Bank mérlegébe előnyös volt likviditási profilja számára. Ha a Bank nem szerezte volna meg a három hitelszövetkezet betéteit, a Bank nettó hitel/betét mutatója magasabb lett volna.
- (333) Továbbá a Bank gyorsan integrálta a megszerzett betéteket – bármilyen költséges infrastruktúra vagy költséges fiókhálózat átvétele nélkül. Ráadásul a Bank nem vett át hiteleket; így a vásárlás nem növelte kockázatait vagy tőkekövetelményét.

7.5.1.2. A felvásárlás hatása a Bank számára szükséges támogatási összegre

- (334) A szerkezetátalakításról szóló közlemény 23. pontjával összhangban a szerkezetátalakítási támogatást nem szabad más vállalatok felvásárlására fordítani, hanem csak olyan szerkezetátalakítási költségek fedezésére, amelyekre a Bank életképességének helyreállítása érdekében van szükség. Ebben az esetben, bár a tulajdonszerzés pozitív következményekkel jár a Bank életképességére nézve, a szerkezetátalakításról szóló közlemény 23. pontja értelmében az életképességhez nem elengedhetetlen.
- (335) Ugyanakkor a vételár igen alacsony volt. A Bank által a mindhárom hitelszövetkezet átruházott kötelezettségei megvásárlásáért fizetett ellenértéket az átadott betétek értékének [...] %-ában határozták meg, és összege [...] millió EUR alatt volt, amely a Bank 2011. decemberi összes eszközeinek mintegy [0–0,02] %-ával egyenlő. Így ezen ellenérték igen alacsonynak tekinthető.
- (336) Megállapítást nyert, hogy a három hitelszövetkezet megvásárlása nem veszélyeztette a szerkezetátalakítási költségek szükséges minimumra korlátozását.

7.5.1.3. A kivásárlás versenyt torzító hatása

- (337) A szerkezetátalakításról szóló közlemény 39. és 40. pontjával összhangban, állami támogatást nem szabad versenyző vállalkozások kivásárlása fordítani nem támogatott vállalatok hátrányára. A szerkezetátalakításról szóló közlemény 41. pontja azt is kimondja, hogy kivásárlások akkor engedélyezhetők, ha pénzügyi stabilitás helyreállításához vagy tényleges verseny biztosításához szükséges konszolidációs folyamat részei, hogy a kivásárlási eljárásnak tisztességesnek kell lennie, és a kivásárlásnak biztosítania kell a tényleges verseny feltételeit a vonatkozó piacon.
- (338) A Görög Nemzeti Bank nem tartotta életképesnek a három hitelszövetkezetet, és úgy vélte, szanalási intézkedések alkalmazására van szükség a pénzügyi stabilitás fenntartása érdekében. Ezért a három hitelszövetkezet megvásárlása minősíthető egy olyan konszolidációs folyamat részének, amelyre a szerkezetátalakításról szóló közlemény 41. pontjában leírt pénzügyi stabilitás helyreállítása érdekében van szükség.
- (339) Ráadásul a vételár igen alacsony volt. Egyetlen nem támogatott ajánlattevő se nyújtott be érvényes ajánlatot a három hitelszövetkezet eszközeinek és forrásainak megvásárlására, az eladási eljárás pedig nyílt és megkülönböztetéstől mentes volt. Az Achaia Bank egyes eszközeinek és forrásainak Bank általi megvásárlását ugyancsak engedélyezte ⁽¹³²⁾ a Görög Versenyhatóság ⁽¹³³⁾. Ezért feltételezhető, hogy az eladási eljárás kimenetele nem veszélyezteti a tényleges versenyt Görögországban.
- (340) Így a tulajdonszerzés a szerkezetátalakításról szóló közlemény 41. pontja szerinti kivétel alá esik.

7.5.1.4. A három hitelszövetkezet egyes eszközei és forrásai megvásárlására vonatkozó következtetés

- (341) Megállapítást nyert, hogy figyelemmel a görög bankok egyedi helyzetére ⁽¹³⁴⁾ és a három hitelszövetkezet kivásárlásának sajátosságaira, a kivásárlás összhangban van a szerkezetátalakításról szóló közleményben meghatározott követelményekkel.

7.5.2. Az FB Bank megvásárlásának összhangja a szerkezetátalakításról szóló közleménnyel

7.5.2.1. Az FB Bank megvásárlásának hatása a Bank hosszú távú életképességére

- (342) Ami a működési jövedelmezőséget illeti, az FB Bank megvásárlása elő fogja segíteni a Bank hosszú távú életképességének visszanyerését, mivel ugyanazon földrajzi piacon levő két bank összeolvasztása lehetőséget ad szinergiák érvényesítésére. Nevezetesen, a tulajdonszerzés idején a Bank a fiókhálózat racionalizálása, a termékínálat és a hitelpolitikák összehangolása, továbbá az IT platform racionalizálása és egyesítése révén számított szinergiák megvalósítására. Végleges ajánlatában a Bank úgy becsülte, hogy kiküszöböli az FB Bank működési költségeinek többségét, miközben arra számított, hogy az átruházott betétek költségét hozzáigazítja a Bank kamatláb-politikájához az FB Bank betéteire fizetett kamatnak a Bank által a betéteire fizetett szintekre csökkentésével, miközben megtartja az FB Bank meglévő ügyfeleit.
- (343) A jövőbeli hitelveszteségeket illetően, a Bank valós értéken szerzi meg az FB Bank hiteleit, nem pedig könyv szerinti értéken. Ez a tényező korlátozza a jövőbeli értékvesztések kockázatát.
- (344) Ami a likviditási pozíciót illeti, a tulajdonszerzésnek pozitív hatása van a Bankra, mivel több betétet szerzett, mint nettó hitelt.
- (345) A tőkekövetelményekkel kapcsolatban emlékezni kell arra, hogy a Bank ajánlatában szereplő feltétel szerint a HFSF-nek kellett fedeznie az FB Bank eszközeinek megszerzéséből fakadó tőkekövetelményt. A Bank végül is nem élt ezzel a lehetőséggel, mert sikerült elegendő tőkét szereznie a piacról 2014 májusában.
- (346) Ezért a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a felvásárlás pozitív a Bank hosszú távú életképességének helyreállítása szempontjából.

⁽¹³²⁾ A Görög Versenyhatóság 542/VII/2012.6.19. sz. határozata, amelyet a Görög Kormányközlönyben (FEK B' 238/2013.2.8.) publikáltak; online elérhető: http://www.epant.gr/img/x2/apofaseis/apofaseis696_1_1362562606.pdf.

⁽¹³³⁾ A Lamia Bank és a Lesvos-Limnos Bank átruházott eszközeinek és forrásainak megvásárlását nem jelentették be a Görög Versenybizottságnak, mert az egyes hitelszövetkezetek átruházott részének forgalma nem haladta meg a 3959/2011 sz. törvény 6. cikkének (1) bekezdése és ugyanezen törvény 10. cikke (3) bekezdésének a) pontja által meghatározott 15 millió EUR-s küszöböt.

⁽¹³⁴⁾ Lásd még a 7.5.1. szakaszt.

7.5.2.2. A felvásárlások hatása a Bank számára szükséges támogatási összegre

- (347) A szerkezetátalakításról szóló közlemény 23. pontjával összhangban a szerkezetátalakítási támogatást nem szabad más vállalatok felvásárlására fordítani, hanem csak olyan szerkezetátalakítási költségek fedezésére, amelyekre a Bank életképességének helyreállítása érdekében van szükség. Ebben az esetben, bár a tulajdonszerzés pozitív következményekkel jár a Bank életképességére nézve, a szerkezetátalakításról szóló közlemény 23. pontja értelmében az életképességhez nem elengedhetetlen.
- (348) A Bank semmilyen ellenértéket nem fizetett az FB Bank egyes eszközeinek és forrásainak megvásárlásáért. Ráadásul a Bank ajánlatában szereplő feltétel szerint a HFSF-nek kellett fedeznie az FB Bank eszközeinek megszerzéséből fakadó tőkekövetelményt. Ezért a tulajdonszerzés eredményeként a vevőnek nem volt szüksége további állami támogatásra. A tulajdonszerzésből eredő további esetleges tőkeszükséglettel kapcsolatban megjegyzendő, hogy az eszközöket valós értéken vásárolták meg, ami korlátozza a további jövőbeli veszteségek kockázatát.
- (349) Végeredményben a Bank nem használt fel támogatást az FB Bank megvásárlásának finanszírozására, és a szóban forgó tulajdonszerzés nem sérti azt az elvet, hogy a támogatást a szükséges minimumra kell korlátozni.

7.5.2.3. A kivásárlások versenyt torzító hatása

- (350) A szerkezetátalakításról szóló közlemény 39. és 40. pontjával összhangban, állami támogatást nem szabad versenyző vállalkozások kivásárlása fordítani nem támogatott vállalatok hátrányára. A szerkezetátalakításról szóló közlemény 41. pontja azt is kimondja, hogy kivásárlások akkor engedélyezhetők, ha pénzügyi stabilitás helyreállításához vagy tényleges verseny biztosításához szükséges konszolidációs folyamat részei, hogy a kivásárlási eljárásnak tisztességesnek kell lennie, és a kivásárlásnak biztosítania kell a tényleges verseny feltételeit a vonatkozó piacon.
- (351) A (76) preambulumbekendésben említettek szerint az FB Bank önmagában nem volt életképes bank. A 2012. decemberi MEFP rendelkezett az alultőkésített bankok vételi és beolvasztási eljárás vagy – második legjobb lehetőségként – egy hídbank létrehozása révén történő szanalásáról. A (77) preambulumbekendésben közöltek szerint és az MEFP-vel összhangban a Görög Nemzeti Bank megállapította, hogy a betétesek görög bankrendszerbe vetett bizalmának fenntartása érdekében a szanalási intézkedések elfogadása döntő volt. Ezért a tranzakció minősíthető egy olyan konszolidációs folyamat részének, amelyre a szerkezetátalakításról szóló közlemény 41. pontjában leírt pénzügyi stabilitás helyreállítása érdekében van szükség.
- (352) Egyetlen nem támogatott ajánlattevő se nyújtott be érvényes ajánlatot az FB Bank megvásárlására, az eladási eljárás pedig nyílt és megkülönböztetéstől mentes volt. Ezért a Bank nem szorított ki nem támogatott ajánlattevőt. Az FB Bank megvásárlását engedélyezte a Görög Versenyhatóság⁽¹³⁵⁾. Ezért feltételezhető, hogy az eladási eljárás kimenetele nem veszélyezteti a tényleges versenyt Görögországban.
- (353) Tekintettel ezen elemekre levonható a következtetés, hogy az FB Bank megszerzése a szerkezetátalakításról szóló közlemény 41. pontjában meghatározott kivétel alá esik.

7.5.2.4. Az FB Bank kivásárlására vonatkozó következtetés

- (354) Megállapítást nyert, hogy figyelemmel az FB Bank kivásárlásának sajátosságaira, a kivásárlás összhangban van a szerkezetátalakításról szóló közleményben meghatározott követelményekkel.

7.5.3. A Probank megvásárlásának összhangja a szerkezetátalakításról szóló közleménnyel

7.5.3.1. A Probank megvásárlásának hatása a Bank hosszú távú életképességére

- (355) Ami a működés jövedelmezőségét illeti, a Probank megvásárlása elő fogja segíteni a Bank hosszú távú életképességének helyreállítását, mivel a Bank értelmes szinergiákat fog elérni. Nevezetesen, a tulajdonszerzés idején a Bank arra számított, hogy éves szinergiái [...] millió EUR-t érnek el 2015 végére⁽¹³⁶⁾. A Bank várakozása az volt, hogy e szinergiákat a fiókhálózat racionalizálásával és a kombinált gazdálkodó egység létszámcsökkentésével, a részvénytársasági funkciók összeolvasztásával, az informatikai rendszerek egyesítésével és centralizált működéssel

⁽¹³⁵⁾ A Görög Versenyhatóság 568/VII/2013.7.15. sz. határozata, amelyet a Görög Kormányközlönyben (FEK B' 2460/2013.10.1.) publikáltak; online elérhető: http://www.epant.gr/img/x2/apofaseis/apofaseis707_1_1381133065.pdf

⁽¹³⁶⁾ Lásd a Bank prezentációját: „NBG-Probank, értékeremtés”, 2013. április 24., 8. o.

ragadja meg. Ezenkívül a Bank arra számított, hogy a szinergiák jelentős részét az átruházott betétek költségének a Bank kamatláb-politikájával való összehangolásával éri el, vagyis a Probank betéteire fizetett kamatoknak a Bank betéteire fizetett szintekre történő csökkentésével.

- (356) A jövőbeli hitelveszteségek kockázatát illetően, a Bank valós értéken szerezte meg a Probank hiteleit, nem pedig könyv szerinti értéken. Ez korlátozza a jövőbeli értékvesztések kockázatát.
- (357) Ami a likviditási pozíciót illeti, a tulajdonszerzésnek pozitív hatása van a Bankra, mivel több betétet szerzett, mint nettó hitelt. Következésképpen a tulajdonszerzés hozzájárul a Bank hitel/betét mutatójának javításához.
- (358) A tőkekövetelményekkel kapcsolatban emlékezni kell arra, hogy a Bank ajánlatában szereplő feltétel szerint a HFSF-nek kellett fedeznie a Probank eszközeinek megszerzéséből fakadó tőkekövetelményt. A Bank végül is nem élt ezzel a lehetőséggel, mert sikerült elegendő tőkét szereznie a piacról 2014 májusában.
- (359) Ezért a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a felvásárlás pozitív a Bank hosszú távú életképességének helyreállítása szempontjából.

7.5.3.2. A felvásárlások hatása a Bank számára szükséges támogatási összegre

- (360) A szerkezetátalakításról szóló közlemény 23. pontjával összhangban a szerkezetátalakítási támogatást nem szabad más vállalatok felvásárlására fordítani, hanem csak olyan szerkezetátalakítási költségek fedezésére, amelyekre a Bank életképességének helyreállítása érdekében van szükség. Ebben az esetben, bár a tulajdonszerzés pozitív következményekkel jár a Bank életképességére nézve, a szerkezetátalakításról szóló közlemény 23. pontja értelmében az életképességéhez nem elengedhetetlen.
- (361) A Bank semmilyen ellenértéket nem fizetett a Probank egyes eszközeinek és forrásainak megvásárlásáért. Ráadásul a Bank ajánlatában szereplő feltétel szerint a HFSF-nek kellett fedeznie a Probank eszközeinek megszerzéséből fakadó tőkekövetelményt. Ezért a tulajdonszerzés eredményeként a vevőnek nem volt szüksége további állami támogatásra. A tulajdonszerzésből eredő további esetleges tőkeszükséglettel kapcsolatban megjegyzendő, hogy az eszközöket valós értéken vásárolták meg, ami korlátozza a további jövőbeli veszteségek kockázatát.
- (362) Végeredményben a Bank nem használt fel támogatást a Probank megvásárlásának finanszírozására, és a szóban forgó tulajdonszerzés nem sérti azt az elvet, hogy a támogatást a szükséges minimumra kell korlátozni.

7.5.3.3. A kivásárlás versenyt torzító hatása

- (363) A szerkezetátalakításról szóló közlemény 39. és 40. pontjával összhangban, állami támogatást nem szabad versenyző vállalkozások kivásárlása fordítani nem támogatott vállalatok hátrányára. A szerkezetátalakításról szóló közlemény 41. pontja azt is kimondja, hogy kivásárlások akkor engedélyezhetők, ha pénzügyi stabilitás helyreállításához vagy tényleges verseny biztosításához szükséges konszolidációs folyamat részei, hogy a kivásárlási eljárásnak tisztességesnek kell lennie, és a kivásárlásnak biztosítania kell a tényleges verseny feltételeit a vonatkozó piacon.
- (364) A (86) preambulumbekzdésben említettek szerint a Probank önmagában nem volt életképes. A 2013. májusi MEFP rendelkezett az alultőkésített bankok vételi és beolvasztási eljárással történő szanálásáról. A (87) preambulumbekzdésben közöltek szerint a Görög Nemzeti Bank megállapította, hogy a betétesek görög bankrendszerbe vetett bizalmának fenntartása érdekében a szanálási intézkedések elfogadása döntő volt. Ezért a kivásárlás minősíthető egy olyan konszolidációs folyamat részének, amelyre a szerkezetátalakításról szóló közlemény 41. pontjában leírt pénzügyi stabilitás helyreállítása érdekében van szükség.
- (365) Egyetlen nem támogatott ajánlattevő se nyújtott be érvényes ajánlatot a Probank megvásárlására, az eladási eljárás pedig nyílt és megkülönböztetéstől mentes volt. Ezért a Bank nem szorított ki nem támogatott ajánlattevőt. A Probank megvásárlását engedélyezte a Görög Versenyhatóság is. Ezért feltételezhető, hogy az eladási eljárás kimenetele nem veszélyezteti a tényleges versenyt Görögországban.
- (366) Tekintettel ezen elemekre levonható a következtetés, hogy a Probank megszerzése a szerkezetátalakításról szóló közlemény 41. pontjában meghatározott kivétel alá esik.

7.5.3.4. A Probank kivásárlására vonatkozó következtetés

- (367) Megállapítást nyert, hogy figyelemmel a Probank kivásárlásának sajátosságaira, a kivásárlás összhangban van a szerkezetátalakításról szóló közleményben meghatározott követelményekkel.

7.6. AZ A., B1, B2 ÉS B3 INTÉZKEDÉS SZERKEZETÁTALAKÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ KÖZLEMÉNYNEK VALÓ MEGFELELÉSE

7.6.1. A nehézségek forrásai és a szerkezetátalakítási közlemény szerinti értékelést érintő következmények

- (368) Amint a 2.1.1 és 2.1.2. szakaszban jeleztük, a Bank nehézségei főként a görög szuverén válságból, valamint Görögország és Dél-Európa mély recessziójából adódtak. Ami az előbbi tényezőt illeti, a görög kormány elveszítette a pénzügyi piacokhoz való hozzáférést, és végül tárgyalások útján egy megállapodást kellett elérnie a belföldi és nemzetközi hitelezőkkel. Ez volt a PSI program, amely az állammal szembeni követelések 53,3 %-os leértékelését eredményezte. Ezenkívül a követelések 31,5 %-át elcserélték alacsonyabb kamatozású és hosszabb futamidejű új GGB-kre. Ezeket az új GGB-eket 2012 decemberében az állam névértékük 30,2 %-a és 40,1 %-a közötti áron visszavásárolta a görög bankoktól, ami további veszteséget okozott a görög bankoknak. A PSI programnak és az adósság-visszavásárlásnak a Bank tőkehelyzetére gyakorolt hatása mellett a Bank jelentős betétkiáramlásokat is észlelt 2010 és 2012 közepe között annak kockázata miatt, hogy Görögország kilép az euroövezetből a fenntarthatatlan államadósság és a gazdasági recesszió következményeként.
- (369) A B1, B2 és B3 intézkedések 9 756 millió EUR-t tesznek ki, amely kevesebb a PSI programot követően elkönyvelt veszteségnél (11 735 millió EUR). Ilyen esetben, és amennyiben a nehézségek elsősorban nem egy túlzottan kockázatvállaló magatartásból erednek, a 2011. évi meghosszabbítási közlemény 14. pontja úgy rendelkezik, hogy a Bizottság könnyíteni fog a követelményein.
- (370) A Bizottság elismeri, hogy a tőkeszükséglet egy része egy adott pénzügyi intézmény saját országa szuverén kockázatának való standard kitétségéből adódik. Erre a tényre az NBG-re irányuló eljárás megindításáról szóló határozat (60) és (71) preambulumbekzdése is rámutatott. Következésképpen a Banknak kevésbé van szüksége erkölcsi kockázati kérdések kezelésére a szerkezetátalakítási tervében azon más támogatott pénzügyi intézményekhez képest, amelyek túlzott kockázatokat halmoztak fel. Mivel a támogatási intézkedések kevésbé torzítóak, a versenytörzítések korlátozása érdekében tett intézkedéseket arányosan enyhíteni kell. Tekintve, hogy a PSI program és az adósság-visszavásárlás adósságelengedést jelentenek az állam javára, az állam ellentételezése a Bank feltőkésítésekor alacsonyabb lehet. Ugyanakkor a Bizottság megállapítja, hogy a Bank kitétsége a görög szuverén kockázatnak nagyobb volt, mint néhány más nagy görög banké. Ezért a GGB-ken elszenvedett veszteségek nem teljes mértékben tulajdoníthatóak egy pénzügyi intézmény saját országa szuverén kockázatának való standard kitétségének.
- (371) A Bank számára a veszteségek második forrását a görög háztartásoknak és vállalatoknak nyújtott hiteleken keletkező veszteségek jelentik. A Bizottság úgy ítéli meg, hogy a veszteségek oka elsősorban a GDP kivételesen erős és elhúzódó, öt év alatt körülbelül 25 %-os zsugorodása, nem pedig a Bank kockázatos hitelezési gyakorlata. Így az e veszteségek fedezésére megadott támogatás nem okoz erkölcsi kockázatot, szemben azzal az esettel, amikor a támogatás egy bankot múltbeli kockázatos magatartása következményeitől óv meg. Ezért a támogatás kevésbé torzító⁽¹³⁷⁾.
- (372) Ugyanakkor a Bank tőkeszükségletének és hitelezési veszteségeinek egy része néhány nemzetközi leányvállalattól származik. 2012-ben például a romániai és bulgáriai tevékenységek veszteségesek voltak. A külföldi eszközök is apasztották a likviditást, mivel a csoporton belüli finanszírozás mintegy [...] milliárd EUR-ra rúgott 2012. december 31-én.
- (373) Következésképpen a veszteségek és a támogatási szükséglet jelentős része a 2011. évi meghosszabbítási közlemény 14. pontja alá tartozik, amely lehetővé teszi a Bizottság számára a követelményei könnyítését. A támogatási szükséglet részben a kivételesen mély és hosszan tartó recesszió miatti görög hitelezési veszteségekből ered, nem pedig kockázatos hitelezésből. Az ilyen támogatás nem hoz létre erkölcsi kockázatot, ezért kevésbé torzító.
- (374) Végül, a támogatási igény korlátozott része a Bank saját kockázatvállalásából fakad.
- (375) Ugyanakkor, mivel a görög gazdaság 2008 óta mintegy 25 %-kal zsugorodott, elégséges jövedelmezősége helyreállítása érdekében a Banknak hozzá kell igazítania a szervezetét, költségstruktúráját és kereskedelmi hálózatát ehhez az új környezethez. Ezért azon tény ellenére, hogy a támogatás nagyobbik része nem a túlzott kockázatvállalásból fakad, hosszú távú életképességének biztosítása érdekében a Banknak át kell alakítania működésének szerkezetét.

⁽¹³⁷⁾ Lásd a szerkezetátalakításról szóló közlemény (28) pontját és a Bizottság 2011. április 5-i, a holland állam által (a Fortis Bank Nederland és az ABN AMRO N egyesülését követően létrejött) ABN AMRO Group NV javára tett C 11/09 (korábbi NN 53b/08, NN 2/10 és N 19/10) sz. intézkedéséről szóló 2011/823/EU határozatának (320) preambulumbekzdését (HL L 333., 2011.12.15., 1. o.).

7.6.2. Életképesség

- (376) Egy szerkezetátalakítási tervnek biztosítania kell, hogy a pénzügyi intézmény képes legyen hosszú távú életképességét helyreállítani a szerkezetátalakítási időszak végére (a szerkezetátalakításról szóló közlemény 2. szakasza). Esetünkben a szerkezetátalakítási időszak az e határozat elfogadásának napja és 2018. december 31. közötti időszakként kerül meghatározásra.
- (377) A szerkezetátalakításról szóló közlemény 9., 10. és 11. pontjaival összhangban Görögország átfogó és részletes szerkezetátalakítási tervet nyújtott be, amely teljes körű tájékoztatást nyújt a Bank üzleti modelljéről. A terv azonosítja a Bank nehézségeinek okait is, valamint az életképességi problémák leküzdése érdekében meghozott minden intézkedést. Nevezetesen a szerkezetátalakítási terv leírja a Bank működési hatékonyságának megőrzése, valamint a nem teljesítő hitelek magas szintjével, sebezhető likviditási és tőkehelyzetével való megbirkózás érdekében választott stratégiát, továbbá külföldi vállalkozásait, amelyek anyavállalatukra támaszkodtak finanszírozásuk és tőkéjük érdekében.

7.6.2.1. Görögországi banki tevékenységek

- (378) Ami a likviditást és a Bank eurorendszeri finanszírozásra való ráutaltságát illeti, a szerkezetátalakítási terv a görögországi mérleg korlátozott növekedését vetíti előre, miközben a betétalapnak ismét növekednie kellene. A rendkívüli likviditási segítségnyújtástól való függés, amely már lényegesen csökkent, tovább fog mérséklődni ⁽¹³⁸⁾, ami szintén segíteni fogja a Bankot finanszírozási költsége csökkentésében.
- (379) A (153) preambulumbekzdésben említett hitel/betét arányra vonatkozó kötelezettség biztosítja, hogy a Bank mérleg szerkezete fenntartható marad a szerkezetátalakítási időszak végén. Az értékpapírok és más, nem alapvető tevékenységek értékesítése is erősíteni fogja a Bank likviditási helyzetét. A görög bankszektor továbbra is törekény környezete miatt a Bizottság el tudja fogadni a görög hatóságok kérését, hogy felhatalmazást kapjanak a Banknak történő likviditásnyújtásra a görög banktámogatási program garancia- és államkötvény-kölcsönzési intézkedései alapján.
- (380) Finanszírozási költségeinek csökkentése érdekében Görögország arra is kötelezettséget vállalt, hogy a Bank tovább csökkenti az általa Görögországban a betétekre fizetett kamatokat, a (153) preambulumbekzdésben leírtak szerint. A betétek költsége ilyen csökkenésének elérése kulcsfontosságú hozzájárulás lesz a Bank tartalékolás előtti jövedelmezőségének javításához.
- (381) A válság kezdete óta a Bank elkezdte racionalizálni görögországi üzleti hálózatát a fiókok és az alkalmazottak számának csökkentése révén. 2017. december 31-ére a Bank összes költsége tovább fog csökkenni. Ebből a célból Görögország kötelezettséget vállalt, hogy a Bank 2017. december 31-ére [...]ra/-re, illetve [...]ra/-re fogja csökkenteni fiókjai és alkalmazottai számát úgy, hogy görögországi összköltsége legfeljebb [...] milliárd EUR lesz. A szerkezetátalakítási időszak végén a várható költség/bevétel arány [...] % alatt lesz. A Bizottság úgy ítéli meg, hogy a szerkezetátalakítási terv biztosítani fogja a Bank hatékonyságát az új piaci környezetben.
- (382) Egy másik kulcsterület a nemteljesítő hitelek kezelése. Veszteségei minimalizálása érdekében a Bank a behajtási tevékenysége fokozását tervezi. Új működési modellje szerint a Bank a nemteljesítő hiteleket egy e célra létrehozott egységen keresztül fogja kezelni. E szervezeti egység elsődleges célja az lesz, hogy maximalizálja a Bank számára az adósságbehajtást és fenntartható szerkezetátalakítással csökkentse a nemteljesítő hiteleket. Görögország arra is kötelezettséget vállalt, hogy a Bank a hitelpolitikáját illetően magas minőségi követelményeknek fog megfelelni az érték maximalizálása érdekében a Bank számára a hitelezési folyamat minden fázisában, a (157) preambulumbekzdésben leírtak szerint.

7.6.2.2. Vállalatirányítás

- (383) Egy másik figyelmet érdemlő pont a Bank irányítása, tekintve, hogy a 2014. évi tőkeemelést követően a Bank részvényeinek többsége a HFSF tulajdonában van – korlátozott szavazati joggal. Ezenkívül a magánrészvényesek némelyikének utalványok is vannak a tulajdonában, és így a teljes értéknövekedésből hasznot húznának, ha a részvényár felszökne a szerkezetátalakítási időszak folyamán. Mivel ez a helyzet erkölcsi kockázatot okozhatna, a Bank és a HFSF 2013-ban egy sajátos kapcsolati keretről állapodott meg. E megállapodás megvédi a Bank napi

⁽¹³⁸⁾ A Bizottság azt is megállapítja, hogy a Bank likviditási igénye részben a HFSF-nek az első és a második áthidaló feltőkésítésben, valamint a 2013. tavaszi feltőkésítésben való részvételének atipikus formájából fakad. Valóban, részvétele ellenértékéért a HFSF készpénz helyett EFSF kötvényeket ruházott át a Bankra. A Bank nagy mennyiségű közép- és hosszú lejáratú EFSF kötvényt tart, amelyek növelik finanszírozási szükségleteit ahhoz a helyzethez képest, amikor a feltőkésítést készpénzben fizették volna. A likviditási igény ezen része nem tükröz helytelen üzleti modellt vagy mérleg szerkezetet. Automatikusan meg fog szűnni, amikor az EFSF kötvények lejárnak.

üzletmenetét a fő részvényesei minden beavatkozásától, miközben biztosítja, hogy a HFSF nyomon követhesse a szerkezetátalakítási terv megvalósulását, és megfelelő konzultációs eljárások révén megakadályozhassa, hogy a Bank vezetése túlzott kockázatokat vállaljon. A Bank arra is kötelezettséget vállalt, hogy szoros figyelemmel kíséri a kapcsolt hitelfelvevőknek való kitétséget. A Bizottság üdvözlöi a tény, hogy a HFSF automatikusan visszanyeri teljes szavazati jogait, ha a Bank leállítja szerkezetátalakítási tervének végrehajtását.

7.6.2.3. Nemzetközi tevékenységek

- (384) Amint azt a (372) preambulumbekkezdés kifejti, a Bank bizonyos nemzetközi tevékenységei a múltban leaszották a Bank tőkéjét, likviditását és jövedelmezőségét.
- (385) A szerkezetátalakítási terv elmozdulást vetít előre, hogy a belső piac és Törökország nagyobb hangsúlyt kapjon. A Bank már megkezdte a külföldi leányvállalatok racionalizálását, a kölcsönjegyzési eljárás megerősítését és a leányvállalatok finanszírozási réseinek csökkentését. Görögország kötelezettséget vállalt, hogy a Bank elidegeníti [...]t és külföldi leányvállalatait [...]ban/-ben.
- (386) Így a Görögországon és Törökországon kívüli eszközök teljes összege 2012. december 31-ről 2017. december 31-re [...] % -kal fog zsugorodni.
- (387) Görögország arra is kötelezettséget vállalt, hogy a Bank csökkenti részvénytulajdonát török leányvállalatában, a Finansbankban [...] révén. [...] örvendetes, mert űk/azok erősíteni fogják a Bank tőkehelyzetét. Azon ténnyel kapcsolatban, hogy a Bank célja többségi tulajdon megtartása a Finansbankban, a Bizottság megállapítja, hogy a Finansbank folyamatosan nyereséges volt az utóbbi években. A Bizottság azt is megállapítja, hogy a Bank a Finansbank költségeinek és az e leányvállalat által vállalt kockázatoknak a szoros nyomon követését tervezi. A kötelezettségvállalás, hogy a Bank nem nyújt/ad/biztosít a Finansbanknak [...], biztosítja, hogy a Finansbank [...]. Tekintettel ezen elemekre a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a többségi tulajdon megtartása a Finansbankban nem veszélyezteti a jövedelmezőség helyreállítását.
- (388) Így megállapítást nyert, hogy a Bank kellőképpen át fogja alakítani külföldi műveleteit, és csökkenti a kevésbé életképeseknek való kitétséget.

7.6.2.4. Az életképességre vonatkozó következtetés

- (389) A szerkezetátalakítási terv azt mutatja, hogy a Bank képes ésszerű mértékű stressznek ellenállni, mivel – a kedvezőtlen forgatókönyvben – a Bank nyereséges marad a szerkezetátalakítási időszak végén, és kellően magas Core Tier 1 mutatót tart ⁽¹³⁹⁾.
- (390) A 2014-ben megszerzett további tőke, nevezetesen 2 500 millió EUR, elegendő a 2013-as stresszteszt alapforgatókönyvével való megbirkózáshoz. Az alapforgatókönyv szerinti tőkeszükséglet-értékelésben a Görög Nemzeti Bank már több módosítást hajtott végre, amelyek a becsült tőkeszükséglet emelkedését eredményezték a Bank által saját alapforgatókönyvében becsült tőkeszükséglethez képest. Ezért a Görög Nemzeti Bank által becsült alapforgatókönyv szerinti tőkeszükséglet bizonyos szintű stresszt feltételez. A Bank életképességének megállapítása érdekében a Bizottság nem követeli meg, hogy a Banknak előre elegendő tőkéje legyen a Görög Nemzeti Bank által becsült stresszforgatókönyv szerinti tőkeszükséglet fedezésére, mivel ez a becsült szint magas stressz-szintet képvisel.
- (391) Ezenkívül pozitív, hogy a Bank többet nem fog befektetésre nem ajánlott papírokba fektetni, ami segíteni fog tőke- és likviditási helyzetének megóvásában.
- (392) Ezért a Bizottság megállapíthatja, hogy a szerkezetátalakítási tervben előirányzott szerkezetátalakítási intézkedések elegendőek a Bank életképességének helyreállításához.

7.6.3. Saját hozzájárulás és tehermegosztás

- (393) Amint azt a szerkezetátalakításról szóló közlemény 3. szakasza kimondja, a bankoknak és tulajdonosaiknak a lehető leginkább hozzá kell járulniuk a szerkezetátalakításhoz annak biztosítása érdekében, hogy a támogatás a szükséges minimumra korlátozódjon. A bankoknak ezáltal saját forrásaikból, például eszközeladás révén kell finanszírozniuk a szerkezetátalakítást, miközben a tőketulajdonosoknak lehetőség szerint magukra kell vállalniuk

⁽¹³⁹⁾ A szerkezetátalakítási tervben jelentett pénzügyi előrejelzések különböznek a Görög Nemzeti Bank által elvégzett 2013-as stresszteszt eredményétől, mivel az utóbbi nem ugyanazonokon a feltevéseken alapult, és a Görög Nemzeti Bank által végrehajtott további módosításokat is figyelembe vett.

a pénzüzetek veszteségeit. A Görögország által vállalt kötelezettségeknek biztosítaniuk kell, hogy saját forrásokat használjanak, és az eredeti részvényesek és magánbefektetők, akiké a Bank hibrid tőkéje, hozzájáruljanak a szerkezetátalakításhoz.

7.6.3.1. A Bank saját hozzájárulása: elidegenítések és költségcsökkentés

- (394) A Bank már elidegenített néhány kisebb vállalkozást, úgymint a törökországi biztosítási tevékenységeket és a többségi tulajdont az ingatlanos leányvállalatában.
- (395) Amint azt a (387) preambulumbekzdés leírja, a szerkezetátalakítási terv előírja egy kisebbségi részesedés eladását a Finansbankból, ami lehetővé fogja tenni a Bank számára, hogy belülről jusson tőkéhez. Ezenkívül a Bank el fogja adni a(z) [...] -t, továbbá magántőke-leányvállalatát és más értékpapírokat. Figyelembe véve a már megvalósított tőkeáttétel-csökkentést és elidegenítéseket, és a külföldi vállalkozások tőkeáttétel-csökkentésére és elidegenítésére vonatkozó kötelezettségvállalások végrehajtását követően a Bank jelentős összegű tőkét fog generálni. A Bank nemzetközi eszközeinek csökkentése annak az esetleges kockázatát is jelentősen mérsékli, hogy a jövőben támogatásra lesz szükség. Ezért ez segít a támogatás összegének minimálisra csökkentésében.
- (396) Tőkeszükséglete korlátozása érdekében a Bank nem fog [...] használni, amint azt a (154) preambulumbekzdés leírja. Továbbá a Görögország általi kötelezettségvállalások úgy rendelkeznek, hogy a Bank költséges kivásárlásokat nem hajt végre.
- (397) A Banknak van egy kiterjedt költségcsökkentési programja is, amint azt a 2.4.2. szakasz jelzi. Költségei tovább csökkennek 2017-ig. Folyamatban van a létszámcsökkentés és a fizetések többségének lefelé történő kiigazítása.

7.6.3.2. Historikus részvényesek általi tehermegosztás és a piacon szerzett új tőke

- (398) A Bank meglévő részvényeseit egymás után felhívították a 2009-ben és 2010-ben végrehajtott jogosultsági kibocsátások⁽¹⁴⁰⁾, majd pedig a HFSF feltőkésítés (B3 intézkedés). A Bank részvényeseinek érdekeltsége a 2013. tavaszi feltőkésítést megelőző 100 %-ról a feltőkésítés után mindössze 5,1 %-ra csökkent. Ráadásul a törzsrészvényeseknek 2007, az amerikai elsőbbségi részvényeseknek pedig 2009 óta nem fizettek osztalékot. A historikus részvényesek általi említett tehermegosztás mellett a Bank a válság 2008. végi kezdete óta jelentős összegű tőkét vont be: 1 247 millió EUR-t 2009-ben, 1 815 millió EUR-t 2010-ben, 1 079 millió EUR-t 2013-ban és 2 500 millió EUR-t 2014-ben. E megszerzett tőke hozzájárult az állami támogatással feltöltendő tőkeszükséglet összegének csökkentéséhez.

7.6.3.3. Alárendelt kölcsönök hitelezői általi tehermegosztás

- (399) A Bank alárendelt kölcsöneinek hitelezői hozzájárultak a Bank szerkezetátalakítási költségeihez. A (149) és (150) preambulumbekzdésben leírtak szerint a Bank több forrásmenedzsment-feladatot hajtott végre a tőkegenerálás érdekében.
- (400) A még mindig meglévő instrumentumokra a (159) preambulumbekzdésben említett kamatszélvény-beváltási tilalom vonatkozik. Ezért a Bizottság úgy ítéli meg, hogy biztosítva van a bank magán hibridbefektetői általi megfelelő tehermegosztás, és ebben a vonatkozásban a szerkezetátalakításról szóló közlemény feltételei teljesülnek.

7.6.3.4. A saját hozzájárulásra és a tehermegosztásra vonatkozó következtetés

- (401) A Bizottság megállapítja, hogy a kapott összes állami feltőkésítéshez képest a saját hozzájárulás és a tehermegosztás eszközök eladása és leépítés formájában sokkal kevesebb, mint amit a Bizottság általában elegendőnek tartana. Például a szerkezetátalakítási tervben nem szerepel a görögországi banki tevékenységek csökkentése és többségi tulajdon megtartása a Finansbankban. Ugyanakkor, tekintettel a 7.6.1. szakaszban kifejtett elemekre, amelyek szerint a Bizottság el tud fogadni alacsonyabb saját hozzájárulást és tehermegosztást, a szerkezetátalakítási terv elegendő saját hozzájárulást és tehermegosztó intézkedést biztosítónak tekinthető.

7.6.4. A versenytorzulás korlátozását célzó intézkedések

- (402) A szerkezetátalakításról szóló közlemény megköveteli, hogy a szerkezetátalakítási terv a versenytorzítást korlátozó és kompetitív bankszektort biztosító intézkedéseket javasoljon. Ráadásul ezeknek az intézkedéseknek erkölcsi kockázati kérdéseket is kezelniük kell, továbbá biztosítaniuk, hogy állami támogatást ne használhassanak versenyellenes magatartás finanszírozására.

⁽¹⁴⁰⁾ Lásd a (147) preambulumbekzdést.

- (403) A szerkezetátalakításról szóló közlemény 31. pontja értelmében a Bizottságnak a támogatás összegének és a támogatás versenytorzító hatásának értékelésénél figyelembe kell vennie a támogatás abszolút és relatív értékét is, valamint a tehermegosztás szintjét és a pénzügyi szerkezetátalakítás utáni piaci helyzetét. Ezzel kapcsolatban a Bizottság emlékeztet arra, hogy a Bank a kockázattal súlyozott eszközei 17,3 %-ával egyenértékű tőkét kapott az államtól ⁽¹⁴¹⁾. Ezenkívül a Bank likviditási garanciákat szerzett, amelyek összege 2011. április 15-én 12 900 millió EUR, 2013. december 31-én pedig 14 798 millió EUR volt. Ugyanezen a napon a Bank 847 millió EUR összegben kapott kölcsönöket államkötvények formájában, valamint 30,9 milliárd EUR összegű államilag garantált ELA-t 2012. december 31-én. Így, tekintettel a támogatás nagy összegére, indokolt a potenciális versenytorzítások korlátozását célzó intézkedések végrehajtásának szükségessége. Ezenkívül Görögországban a Bank nagy piaci részesedéssel bír; 2013. december 31-én a hiteleknel 22 %, a betéteknél pedig 25 % volt a piaci részesedése ⁽¹⁴²⁾.
- (404) A Bizottság emlékeztet arra, hogy a Bank nehézségei főként olyan külső sokkokból származnak, mint a görög szuverén válság és az elhúzódó recesszió, amely 2008 óta okoz zavart a görög gazdaságban. Ez az NBG-re irányuló eljárás megindításáról szóló határozat (68) preambulumbekzdésében is megállapításra került. Következésképpen erkölcsi kockázati kérdésekkel kevésbé szükséges foglalkozni. A 7.6.1. szakaszban tárgyaltak szerint a támogatási intézkedések torzító hatása kisebb, tekintettel az említett tényezőkre, és ugyancsak kevésbé van szükség versenytorzítást korlátozó intézkedésekre. Ezen okoknál fogva a Bizottság kivételesen el tudja fogadni, hogy a támogatás nagy összege ellenére a szerkezetátalakítási terv nem irányozza elő a mérleg és a kölcsönök csökkentését Görögországban.
- (405) Ugyanakkor a Bizottság megállapítja, hogy az állami feltőkésítések lehetővé tették a Bank számára banki tevékenységei folytatását a külföldi piacokon.
- (406) Ebben a tekintetben – a már megvalósított tőkeáttétel-csökkentés és szerkezetátalakítás mellett – a Bizottság tudomásul veszi a [...] külföldi eszközök 2018. június 30-ig történő elidegenítésére vonatkozó kötelezettségvállalást ⁽¹⁴³⁾. Következésképpen a támogatást nem fogják az adott külföldi piacokon folyó verseny torzítására használni.
- (407) Görögország azt is vállalta, hogy a Bank nem fog felvásárlásokat végrehajtani, biztosítva, hogy a kapott állami támogatást a Bank nem fogja új vállalkozások megszerzésére fordítani. Ez a kötelezettségvállalás hozzájárul annak biztosításához, hogy a támogatást szigorúan a görög banktevékenységek életképessége helyreállításának támogatására használják, nem pedig – például – külföldi piacokon való növekedésre.
- (408) A kötelezettségvállalás, hogy a magas nem nyereséges szintekről csökkentik a görög betétekre fizetett kamatot, azt is biztosítja, hogy a támogatást nem fogják olyan betétgyűjtési stratégiák finanszírozására fordítani, amelyek torzítják a versenyt a görög piacon. Hasonlóképpen, az új hitelek megfelelő hitelkockázat-értékelésen alapuló árazására ⁽¹⁴⁴⁾ vonatkozó szigorú iránymutatások végrehajtását célzó kötelezettségvállalás meg fogja akadályozni a Bankot abban, hogy az ügyfeleknek nyújtott hitelek nem helyénvaló árazási stratégiáival torzítsa a versenyt a görög piacon.
- (409) A(z) [...] elidegenítésére vonatkozó kötelezettségvállalás azt is biztosítja, hogy a támogatást nem fogják felhasználni az adott piacon való növekedésre a nem támogatott versenytársak terhére.
- (410) Figyelembe véve a 7.6.1. szakaszban leírt sajátos helyzetet és a szerkezetátalakítási tervben elrendelt intézkedéseket, a Bizottság úgy ítéli meg, hogy elegendő biztosíték van a verseny torzulásainak korlátozására.

7.6.5. Ellenőrzés

- (411) A szerkezetátalakításról szóló közlemény 5. szakaszával összhangban rendszeres jelentéstétellel kell lehetővé tenni a Bizottság számára annak ellenőrzését, hogy a szerkezetátalakítási tervet megfelelően hajtják-e végre. A kötelezettségvállalásokban közöltek szerint ⁽¹⁴⁵⁾ Görögország gondoskodni fog arról, hogy a Bizottság jóváhagyásával a Bank által kinevezett ellenőrző megbízott nyomon kövesse a Görögország által a görögországi és külföldi tevékenységek szerkezetátalakítására, a vállalatirányításra és az üzleti műveletekre vonatkozóan vállalt kötelezettségeket a szerkezetátalakítási időszak végéig, azaz 2018. december 31-ig. A Bizottság véleménye szerint ezáltal biztosított a szerkezetátalakítási terv végrehajtásának ellenőrzése.

⁽¹⁴¹⁾ A hat hónapon belül visszafizetett támogatást nem számítva a támogatás összege a Bank kockázattal súlyozott eszközeinek 15,6 %-a.

⁽¹⁴²⁾ Az NBG éves jelentése a 2013-ban véget ért évről.

⁽¹⁴³⁾ Lásd a mellékletben található kötelezettségvállalási lista II. fejezetében levő hetedik kötelezettségvállalást.

⁽¹⁴⁴⁾ Lásd a mellékletben található kötelezettségvállalási lista II. fejezetében levő negyedik kötelezettségvállalást.

⁽¹⁴⁵⁾ Lásd a mellékletben található kötelezettségvállalási lista III. fejezetében levő tizenegyedik kötelezettségvállalást.

7.6.6. Az A., B1, B2 és B3 intézkedés szerkezetátalakításról szóló közleménynek való megfelelésére vonatkozó következtetés

- (412) A Bizottság úgy találja, hogy a szerkezetátalakítási terv az e határozat mellékletében szereplő kötelezettségvállalásokkal együtt biztosítja a Bank hosszú távú életképességének helyreállítását, elégséges a tehermegosztást és a saját hozzájárulást illetően, továbbá elegendő intézkedést tartalmaz a verseny torzításainak korlátozásához. A szerkezetátalakítási terv és a benyújtott kötelezettségvállalások megfelelnek a szerkezetátalakításról szóló közlemény kritériumainak.

8. KÖVETKEZTETÉS

- (413) A Bizottság sajnálja, hogy Görögország jogellenesen, a Szerződés 108. cikkének (3) bekezdését megszegve hajtotta végre a B1, B2, B3, FB4, FB5, PB1 és PB2 támogatási intézkedést, mivel azok a hivatalos bejelentésüket megelőzően kerültek végrehajtásra. Ugyanakkor ezen intézkedések, valamint az e határozatban elemzett más intézkedések a belső piaccal összeegyeztethetőnek minősíthetők,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

- (1) A Görögország által végrehajtott vagy tervezett alábbi intézkedések állami támogatásnak minősülnek a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében:

- a) a Görög Nemzeti Bank által a National Bank of Greece S.A. („NBG”) számára biztosított és Görögország által garantált rendkívüli likviditási segítségnyújtás (L2 intézkedés);
- b) a Görög Pénzügyi Stabilitási Alap („HFSF”) által 2012 decemberében az NBG-nek nyújtott második, 2 326 millió EUR összegű áthidaló feltőkésítés (B2. intézkedés);
- c) a HFSF által 2013 tavaszán az NBG-nek nyújtott 8 677 millió EUR összegű feltőkésítés (B3 intézkedés);
- d) az összesen 456,97 millió EUR-s finanszírozási rés HFSF általi finanszírozása a First Business Bank S.A.-tól („FB Bank”) az NBG-re 2013 júniusában és októberében átruházott tevékenységekkel kapcsolatban (FB4 intézkedés);
- e) a kötelezettségvállalás az NBG tőkekövetelményének fedezésére az FB Banktól az NBG-re 2013 májusában átruházott eszközök megvásárlásával kapcsolatban, 100 millió EUR összegben (FB5 intézkedés);
- f) az összesen 562,73 millió EUR-s finanszírozási rés HFSF általi finanszírozása a Probank S.A.-tól az NBG-re 2013 augusztusában és decemberében átruházott tevékenységekkel kapcsolatban (PB1 intézkedés) és
- g) a kötelezettségvállalás az NBG tőkekövetelményének fedezésére a Probanktól az NBG-re 2013 júliusában átruházott eszközök megvásárlásával kapcsolatban, [180–280] millió EUR összegben (PB2 intézkedés).

- (2) Az összesen 325,8 millió EUR-t kitevő finanszírozási rés HFSF általi finanszírozása a Cooperative Bank of Lesvos-Limnos, a Cooperative Bank of Achaia és a Cooperative Bank of Lamia egyes eszközeinek és forrásainak az NBG részére 2013 márciusában történt átruházása keretében a Szerződés 107. cikkének (1) bekezdése értelmében nem minősül állami támogatásnak.

- (3) Figyelemmel az NBG Csoportra (amelybe beletartozik a National Bank of Greece és minden leányvállalata – görög és nem görög leányvállalatok és fiókok, banki és nem banki tevékenységek egyaránt) vonatkozóan 2014. június 25-én benyújtott szerkezetátalakítási tervre és a Görögország által ugyanezen a napon vállalt kötelezettségekre, az alábbi állami támogatások összeegyeztethetőek a belső piaccal:

- a) a feltőkésítési program alapján Görögország által az NBG-nek 2009 májusában és 2011 decemberében elsőbbségi résvények formájában nyújtott 1 350 millió EUR-s tőkeinjekció (A. intézkedés);
- b) a 2011 júliusa óta a Görög Nemzeti Bank által az NBG számára biztosított és Görögország által garantált, 2012. december 31-én 30,9 milliárd EUR összegű rendkívüli likviditási segítségnyújtás (L2 intézkedés);

- c) a HFSF által 2012 májusában az NBG-nek nyújtott 7 430 millió EUR összegű első áthidaló feltőkésítés (B1 intézkedés);
- d) a HFSF által 2012 decemberében az NBG-nek nyújtott 2 326 millió EUR összegű második áthidaló feltőkésítés (B2 intézkedés);
- e) a HFSF által 2013 tavaszán az NBG-nek nyújtott 8 677 millió EUR összegű feltőkésítés (B3 intézkedés);
- f) a Görögország által 2009 júliusában az FB Banknak nyújtott 50 millió EUR-s tőkeinjekció (FB1 intézkedés);
- g) az összesen 456,97 millió EUR-s finanszírozási rés HFSF általi finanszírozása az FB Banktól az NBG-re 2013 júniusában és októberében átruházott tevékenységekkel kapcsolatban (FB4 intézkedés);
- h) a kötelezettségvállalás az NBG tőkekövetelményének fedezésére az FB Banktól az NBG-re 2013 májusában átruházott eszközök megvásárlásával kapcsolatban, 100 millió EUR összegben (FB5 intézkedés);
- i) az összesen 562,7 millió EUR-s finanszírozási rés HFSF általi finanszírozása a Probanktól az NBG-re 2013 augusztusában és decemberében átruházott tevékenységekkel kapcsolatban (PB1 intézkedés) és
- j) a kötelezettségvállalás az NBG tőkekövetelményének fedezésére a Probanktól az NBG-re 2013 júliusában átruházott eszközök megvásárlásával kapcsolatban, [180–280] millió EUR összegben (PB2 intézkedés).

2. cikk

Ennek a határozatnak a Görög Köztársaság a címzettje.

Kelt Brüsszelben, 2014. július 23-án.

a Bizottság részéről
Joaquín ALMUNIA
alelnök

MELLÉKLET

GÖRÖG KÖZTÁRSASÁG
PÉNZÜGYMINISZTERIUM
FŐTITKÁRI HIVATAL

Athén, 2014. június

National Bank of Greece – a Görög Köztársaság kötelezettségvállalásai

A Görög Köztársaság kezeskedik afelől, hogy a **Bank** végrehajtja a 2014. június 24-én benyújtott szerkezetátalakítási tervet. A szerkezetátalakítási terv az I. függelékben az Európai Bizottság (a „Bizottság”) által szolgáltatott makrogazdasági feltevéseken, valamint szabályozói feltevéseken alapul.

A Görög Köztársaság ezennel a következő kötelezettségeket vállalja (a „**kötelezettségvállalások**”), amelyek a szerkezetátalakítási terv szerves részét képezik. A kötelezettségvállalások közé tartoznak a szerkezetátalakítási terv végrehajtására vonatkozó kötelezettségvállalások (a „**szerkezetátalakítási kötelezettségvállalások**”), valamint a **vállalatirányításra és az üzleti műveletekre vonatkozó kötelezettségvállalások**.

A kötelezettségvállalások a szerkezetátalakítási tervet jóváhagyó bizottsági határozat (a „határozat”) elfogadásának napján lépnek érvénybe.

A szerkezetátalakítási időszak 2018. december 31-én ér véget. A kötelezettségvállalások a teljes szerkezetátalakítási időszakban érvényesek, hacsak az adott kötelezettségvállalás másként nem rendelkezik.

E szöveget a határozat figyelembevételével az uniós jog általános keretein belül, a 659/99/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾ való hivatkozással kell értelmezni.

I FEJEZET FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK

A kötelezettségvállalások alkalmazásában az egyes fogalmak jelentése a következő:

- (1) **Bank:** a National Bank of Greece S.A. és összes leányvállalata. Így magában foglalja a teljes National Bank of Greece Csoportot annak valamennyi görög és nem görög, banki és nem banki tevékenységet folytató leányvállalatával és fiókjával együtt.
- (2) **Tőkenövelő ajánlat a bankszektorban:** olyan ajánlat, amely a Bank szavatolótőke-arányának emelkedését eredményezi, figyelembe véve minden vonatkozó elemet, különösen a tranzakcióra elkönyvelt eredményt és a kockázattal súlyozott eszközöknek az eladásból származó csökkentését (ha szükséges, a kockázattal súlyozott eszközöknek a megmaradó pénzügyi kapcsolatokból eredő növekedésével korrigálva).
- (3) **Tőkenövelő ajánlat a [...]ban/-ben:** olyan ajánlat, amely a Bank szavatolótőke-arányának emelkedését eredményezi. A Bank könyvelésében szereplő [...] könyv szerinti értéke feletti bármely ajánlatról automatikusan feltételezik, hogy tőkenövelő.
- (4) **Zárás:** az elidegenítendő vállalkozás tulajdonjoga vásárlóra történő átszállásának napja.
- (5) **Elidegenítendő vállalkozás:** minden olyan vállalkozás és eszköz, amelynek eladására a Bank elkötelezi magát.
- (6) **Hatálybalépés napja:** a határozat elfogadásának napja.
- (7) **A szerkezetátalakítási időszak vége:** 2018. december 31.

⁽¹⁾ A Tanács 1999. március 22-i 659/1999/EK rendelete az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról (HL L 83., 1999.3.27., 1. o.).

- (8) **Külföldi eszközök vagy nem görög eszközök:** ügyfelek Görögországon kívüli tevékenységeihez kapcsolódó eszközök, függetlenül attól, hogy az eszközök mely országban vannak nyilvántartva. Például Luxemburgban nyilvántartott, de ügyfelek görögországi tevékenységeivel kapcsolatos eszközök nem tartoznak e definíció terjedelmébe. Viszont a Luxemburgban vagy Görögországban nyilvántartott, de ügyfelek más délkelet-európai országokban folytatott tevékenységeihez kötődő eszközök külföldi eszközöknek minősülnek, és e definíció alá tartoznak.
- (9) **Külföldi vállalkozások:** a Bank külföldi banki és nem banki leányvállalatai és fiókjai.
- (10) **Külföldi leányvállalatok:** a Bank minden Görögországon kívüli banki és nem banki leányvállalata.
- (11) **Görög banki tevékenységek:** a Bank görögországi banki tevékenységei, függetlenül attól, hogy az eszközök hol vannak nyilvántartva.
- (12) **Görög nem banki tevékenységek:** a Bank görögországi nem banki tevékenységei, függetlenül attól, hogy az eszközök hol vannak nyilvántartva.
- (13) **Görög leányvállalatok:** a Bank minden görögországi banki és nem banki leányvállalata.
- (14) **Ellenőrző megbízott:** egy vagy több, a Banktól független, a Bizottság által jóváhagyott és a Bank által kinevezett természetes vagy jogi személy; az ellenőrző megbízott kötelessége nyomon követni, hogy a Bank megfelel-e a kötelezettségvállalásoknak.
- (15) **Vásárló:** egy vagy több természetes vagy jogi személy, aki/amely egészben vagy részben megvásárolja az elidegenítendő vállalkozást.
- (16) **Eladás:** a Bank részvénytulajdona 100 %-ának értékesítése, hacsak az adott kötelezettségvállalás másként nem rendelkezik.

A kötelezettségvállalások alkalmazásában e kifejezések egyes száma magában foglalja a többes számot (és fordítva), hacsak a kötelezettségvállalások másként nem rendelkeznek.

II. FEJEZET SZERKEZETÁTALAKÍTÁSI KÖTELEZETTSÉGVÁLLALÁSOK

- (1) **Fiókok száma Görögországban:** 2017. december 31-én a görögországi fiókok száma legfeljebb [...] lehet.
- (2) **Alkalmazottak száma Görögországban:** 2017. december 31-én a teljes munkaidős egyenérték (FTE) szerint az alkalmazottak száma Görögországban (görög banki és nem banki tevékenységek) legfeljebb [...] lehet.
- (3) **Görögországi összköltség:** A költségek összege Görögországban (görög banki és nem banki tevékenységek) legfeljebb [...] millió EUR lehet 2017. december 31-én ⁽¹⁾.
- (4) **Betétek költsége Görögországban:** Annak érdekében, hogy helyreállítsa tartalékolás előtti jövedelmezőségét a görög piacon, a Banknak csökkentenie kell a finanszírozási költségeket a Görögországban gyűjtött betétek költségeinek csökkentése révén (ideértve a takarékbetéteket, látra szóló és lekötött betéteket, valamint az ügyfeleknek kínált más hasonló termékeket és a Bank által viselt költségeket) [...].
- (5) **Nettó hitel/betét mutató Görögországban:** A görögországi banki tevékenységekre vonatkozóan a nettó hitel/betét mutató legfeljebb 115 % lehet 2017. december 31-én. [...]
- (6) **Törökországi műveletek támogatása:** 2018. június 30-ig a Bank nem nyújt további [...]-t.

A Bank semmilyen hitelátruházással vagy egyéb eszközöknek a Bank más szervezetére való átruházásával nem fogja közvetetten támogatni a Finansbankot.

- (7) **Külföldi vállalkozások [...] [...] és a Finansbank [...] eladása 2018. június 30-ig:** Nemzetközi tevékenységeinek csökkentése érdekében a Bank köteles 2018. június 30-ig eladni (alírás) külföldi leányvállalatait [...] -ban/-ben és [...] -ban/-ben működő fiókját.

(7.1) [...]

⁽¹⁾ Ez az összeg nem tartalmazza a TEKE/Skelos Exygiensis (bankszanálási rendszer) semmilyen költségét.

- (7.2) [...]
- (7.3) [...]
- (8) [...] **eladása:** [...]
- (9) **Értékpapír-eladás:** A következőkben meghatározott, tőzsdén jegyzett értékpapírok portfólióját [...] -ra/-re kell elidegeníteni, míg a tőzsdén nem jegyzett értékpapírok állományát [...] -ra/-re: ezek a portfóliók tartalmazzak minden [...] millió EUR-nál nagyobb részvénybefektetést, valamint az alárendelt kötvényekbe és hibrid kötvényekbe történő minden befektetést, kivéve a(z) [...] -t.
- (10) **A magántőke-leányvállalat értékesítése:** A Bank köteles elidegeníteni az NBS magántőkealapokat [...] -ig. [...]
- (11) E kötelezettségvállalások alapján bármely eladásra vonatkozóan a Görög Köztársaság az alábbi kötelezettségeket vállalja:
- a vásárló független a Banktól és ahhoz nem kötődik;
  - az elidegenítendő vállalkozás megszerzése céljából a vásárlót a Bank sem közvetlenül, sem közvetve nem finanszírozza ⁽¹⁾;
  - az eladás lezárását követő öt éves időszakban a Bank nem szerez közvetlen vagy közvetett befolyást az elidegenítendő vállalkozás egésze vagy része felett a Bizottság előzetes jóváhagyása nélkül.
- (12) **Befektetési politika:** 2017. június 30-ig a Bank nem vásárol befektetésre nem ajánlott kategóriájú értékpapírokat.
- E kötelezettségvállalás nem vonatkozik a következő értékpapírokra (a mentesített értékpapírok):
- [...]
  - [...]
  - [...]
  - [...]
  - [...]
- (13) **Maximált jövedelmek:** [...] -ig a Bank egyetlen alkalmazottnak vagy vezetőnek sem fizet [...] -nál/-nél magasabb teljes éves javadalmazást (bér, nyugdíjjárulék, jutalom). A HFSF-től kapott tőkeinjekció esetén a javadalmazás maximális összegét a bankokról szóló 2013. augusztus 1-jei uniós közlemény szerint átértékelik. [...]

III. FEJEZET VÁLLALATIRÁNYÍTÁSRA ÉS ÜZLETI MŰVELETEKRE VONATKOZÓ KÖTELEZETTSÉGVÁLLALÁSOK – HOSSZABBÍTÁS ÉS MÓDOSÍTÁSOK

- (1) A Bank 2018. június 30-ig folytatja a vállalatirányításra és üzleti műveletekre vonatkozó kötelezettségek teljesítését a Görög Köztársaság által 2012. november 20-án beterjesztett dokumentum és a kötelezettségvállalások III. fejezetében található későbbi módosítások szerint. [...]
- (2) Abban az esetben, ha egy kötelezettségvállalás nem érvényes a Bank szintjén, a Bank nem használhatja fel az adott kötelezettségvállalás által le nem fedett leányvállalatokat vagy tevékenységeket a kötelezettségvállalás kijátszására.

A. szakasz: Hatékony és megfelelő belső szervezet létrehozása

- (3) A Bank (külföldi leányvállalatait ide nem értve) a felelőségek egyértelmű megosztása és az átláthatóság biztosítása érdekében mindenkor betartja a vállalatirányításról szóló 3016/2002. sz. törvény és a részvénytársaságokról szóló 2190/1920. sz. törvény összes rendelkezését és különösen az olyan vállalati testületek funkcióival kapcsolatos rendelkezéseket, mint a részvényesek közgyűlése és az igazgatótanács. A részvényesek közgyűlésének hatásköre a társasági jognak megfelelően a közgyűlés feladataira korlátozódik, különösen a tájékoztatással kapcsolatos jogokat illetően. A vezetés helytelen befolyásolását lehetővé tevő kiterjedtebb hatáskört hatályon kívül kell helyezni. A napi működés irányításának felelőssége egyértelműen a Bank ügyvezető igazgatóié.

⁽¹⁾ Ez nem vonatkozik az ingatlaneladásra, amely esetben a Bank finanszírozást nyújthat a vásárlónak, amennyiben ez az új hitelezés összhangban van a körültekintő hitelezési gyakorlattal. A nem görög eszközök tőkeáttételének csökkentésére vonatkozó kötelezettségvállalásnak való megfelelés ellenőrzése céljából minden, a nem görög eszközök definíciója alá tartozó új hitelezés figyelembevételre kerül.

- (4) A Bank (külföldi leányvállalatait ide nem értve) mindenkor megfelel a Görög Pénzügyi Stabilitási Alap (a „HFSF”) kapcsolati keretrendszerének.
- (5) A Bank betartja a hatályos 2577/2006.3.9. sz. elnöki határozatot, hogy egyedi és csoportalapon hatékony szervezeti struktúrát és megfelelő belső ellenőrzési rendszert tartson fenn, ideértve a három kulcsfontosságú pillért, nevezetesen a belső ellenőrzést, a kockázatkezelési és megfelelőségi feladatkört, valamint a legjobb nemzetközi vállalatirányítási gyakorlatokat.
- (6) A Banknak hatékony szervezeti struktúrával kell bírnia, hogy biztosítsa a belső ellenőrzési és a kockázatkezelési osztály üzleti hálózatoktól való teljes függetlenségét, valamint az igazgatótanácsnak való közvetlen alárendeltségét. Az igazgatótanácson belül létrehozott könyvvizsgálói bizottság és kockázati bizottság értékeli az említett osztályok által felvetett összes ügyet. Megfelelő belső ellenőrzési szabályzat és kockázatkezelési szabályzat határozza meg ezen osztályok szerepeit, felelősségi körét és erőforrásait. Ezek a szabályzatok megfelelnek a nemzetközi normáknak, és biztosítják az említett osztályok teljes függetlenségét. A hitelek odaítélését, árazását és szerkezetátalakítását illetően a hitelpolitika biztosít iránymutatást és ad utasításokat.
- (7) A Bank köteles az illetékes hatóságok rendelkezésére bocsátani a rendes részvények legalább 1 %-os tulajdonával rendelkező részvényesek listáját.

B. szakasz: Üzleti gyakorlatok és kockázatfigyelés

Általános elvek

- (8) A hitelpolitika meghatározza, hogy minden ügyféllel méltányosan kell bánni, megkülönböztetéstől mentes eljárások alkalmazásával, kivéve a hitelkockázatra és a fizetőképességre vonatkozókat. A hitelpolitika határozza meg azokat a küszöbértékeket, amelyek felett a hitelek odaítélését a vezetés magasabb szintjein kell jóváhagyni. Hasonló küszöbértékeket kell meghatározni a hitelek szerkezetének átalakítását, valamint a követelések és jogviták kezelését illetően. A hitelpolitika kiválasztott központokba centralizálja a döntéshozatali folyamatot nemzeti szinten, és egyértelmű biztosítékokról gondoskodik utasításainak következetes végrehajtása érdekében az összes görögországi banki tevékenységen belül.
- (9) Minden görögországi banki tevékenységre vonatkozóan a Bank teljes mértékben beépíti hitelpolitikai szabályait a hitelezési és hitelrefinanszírozási munkamenetbe és folyósítási rendszerekbe.

Különös rendelkezések

- (10) Ezzel kifejezetten ellentétes jelzés hiányában a kötelezettségvállalások III. fejezetének (8)–(18) bekezdéseiben felsorolt különös rendelkezések a görögországi banki tevékenységekre vonatkoznak.
- (11) A hitelpolitika megköveteli, hogy a hitelek és jelzálogok árazása szigorú iránymutatásoknak feleljen meg. Ezen iránymutatásokba tartozik a hitelpolitika hitellejárattól, az ügyfél hitelkockázatának értékelésétől, a lekötött biztosítékok várható behajthatóságától (ideértve egy esetleges felszámolás időkeretét), a Bankkal való általános kapcsolattól (pl. betétek szintje és stabilitása, díjstruktúra és más keresztező eladási tevékenységek) és a Bank finanszírozási költségétől függő standard kamatsávtáblái (tartományai) szigorú betartásának kötelezettsége. Meghatározott hiteleszközosztályok készülnek (pl. kereskedelmi hitel, jelzálog, fedezettel biztosított/fedezetlen stb.), és árazási keretüket egy megfelelő hitelpolitikai táblázatba foglalják, amelyet a hitelbizottság rendszeresen frissít. Bármely kivételt a hitelbizottságnak kell rendben jóváhagynia, vagy alacsonyabb hivatali szinten, ha ezt a hitelpolitika lehetővé teszi. Az egyedi tranzakciókra, például konzorciális hitelekre vagy projektfinanszírozásra ugyanezen elvek érvényesek, kellő figyelemmel a tényre, hogy esetleg nem illelnek a szabványosított hitelpolitikai táblázatokba. Ezen árazási politika megsértéseit jelenteni kell az ellenőrző megbízottnak.
- (12) A kockázatkezelési osztály felel a hitelkockázat felméréséért és a biztosíték értékeléséért. A hitelminőség értékelésekor a kockázatkezelési osztály függetlenül jár el, és írásbeli véleményt ad ki annak biztosítása érdekében, hogy az értékelésben alkalmazott kritériumokat az idők folyamán következetesen alkalmazzák az ügyfelek körében és a Bank hitelpolitikáját illetően.
- (13) Ami az egyéneknek és jogi személyeknek nyújtott hitelekkel illeti, a legjobb nemzetközi banki gyakorlatok alapján minden görögországi banki tevékenységre vonatkozóan a Bank szigorú egyéni és aggregált limiteket alkalmaz, amelyek szabályozzák az egy hitelkockázatnak adható maximális hitelösszeget (ha a görög és az uniós jog egyáltalán lehetővé teszi). E limiteknél figyelembe kell venni a hitel lejáratát és bármely kapott fedezet/biztosíték minőségét, és a limitet alapvető fontosságú viszonyítási értékhez (például a tőkéhez) képest kell meghatározni.

- (14) Tiltani kell az olyan hitelnyújtást ⁽¹⁾, amely lehetővé teszi a hitelfelvevők számára, hogy a Bank és más bankok ⁽²⁾ részvényeiből vagy hibrid instrumentumaiból vásároljanak, függetlenül attól, hogy kik ezek a hitelfelvevők ⁽³⁾. E rendelkezés a Bank szintjén érvényes és e szinten kell nyomon követni.
- (15) Nem kapcsolt hitelfelvevők általi, [a Bank kockázattal súlyozott eszközei [...] %-át] meghaladó minden hitelkérlemet vagy bármely hitelt, amely az egy csoportnak (egyetlen hitelkockázatot képviselő kapcsolt hitelfelvevők csoportja) való kitétséget [a Bank kockázattal súlyozott eszközeinek [...] %-a] felett tart, jelenteni kell az ellenőrző megbízottnak, aki [...] munkanappal elhalaszthatja a hitelkeret vagy a kölcsön engedélyezését, ha úgy tűnik, hogy a feltételek meghatározása nem önállóan történt, vagy az ellenőrző megbízott nem kapott elegendő információt. Szükséghelyzetekben ez az időszak [...] munkanapra csökkenthető, amennyiben az ellenőrző megbízottat elegendő információval látták el. Ez az időszak lehetővé teszi az ellenőrző megbízott számára, hogy jelentse az ügyet a Bizottságnak és a HFSF-nek, mielőtt a Bank bármilyen végleges döntést hoz.
- (16) A hitelpolitika egyértelmű utasításokat ad a hitelek szerkezetének átalakítására vonatkozóan. Egyértelműen meghatározza, milyen hitelek jöhetnek szóba és milyen körülmények között, továbbá jelzi a szóba jöhető ügyfeleknek ajánlható feltételeket és kikötéseket. A Bank valamennyi görögországi banki tevékenység esetében biztosítja, hogy minden szerkezetátalakítás célja a Bank jövőbeli megtérüléseinek elősegítése legyen, védve így a Bank érdekét. A szerkezetátalakítási politika semmi esetre sem veszélyeztetheti a Bank jövőbeli jövedelmezőségét. E célból a Bank kockázatkezelési osztálya felel helyénvaló szerkezetátalakítási eredményességi jelentési mechanizmusok kidolgozásáért és alkalmazásáért, belső és/vagy külső legjobb gyakorlatok mélyreható elemzéseinek elvégzéséért, a megállapításai legalább negyedévenkénti, a hitelbizottságnak és az igazgatósági kockázati bizottságnak történő jelentéséért, a vonatkozó eljárások és politikák gyakorlati javításaira történő javaslattételért, továbbá ezek végrehajtásának felügyeletéért és jelentéséért a hitelbizottságnak és az igazgatósági kockázati bizottságnak.
- (17) A Bank valamennyi görögországi banki tevékenység esetében olyan követelési és jogvita-politikát léptet életbe, amelynek célja a megtérülés maximalizálása és bármilyen megkülönböztetés vagy preferenciális elbánás megelőzése a jogviták kezelésében. A Bank gondoskodik minden szükség intézkedés megtételéről a Bank javára történő minden beszéd maximalizálása és pénzügyi helyzetének hosszú távú védelme érdekében. E politika végrehajtásának bármely megsértését jelenteni kell az ellenőrző megbízottnak.
- (18) A Bank jól kidolgozott figyelmeztető és jelentési rendszer révén nyomon követi a hitelkockázatot, ami lehetővé teszi a kockázatkezelési osztály számára, hogy i. azonosítsa a hitelek értékvesztése és a nemteljesítési események korai jeleit; ii. felmérje a hitelportfólió behajthatóságát (ideértve, de nem kizárólag az olyan alternatív visszafizetési forrásokat, mint az adóstársak és kezések, valamint a lekötött vagy rendelkezésre álló, de le nem kötött biztosítékokat); iii. értékelje a Bank teljes kitétségét az egyedi ügyfelek vagy a portfólió alapján; továbbá iv. szükség szerint korrekciós és javító intézkedéseket javasoljon az igazgatótanácsnak. Az ellenőrző megbízott részére hozzáférést kell biztosítani ezen információkhoz.

A kapcsolt hitelfelvevőkre vonatkozó rendelkezések

- (19) A kapcsolt hitelfelvevőkre vonatkozó minden rendelkezés a Bank szintjén érvényes.
- (20) A hitelpolitikán belül egy meghatározott részt kell szentelni a kapcsolt hitelfelvevőkkel való kapcsolatokra vonatkozó szabályoknak. A kapcsolt hitelfelvevők közé tartoznak az alkalmazottak, részvényesek, igazgatók, menedzserek, valamint azok házastársai, gyermekei és testvérei, továbbá a kulcsfontosságú alkalmazottak (vagyis a hitelpolitikára vonatkozó döntéshozatali folyamatban részt vevő alkalmazottak), részvényesek, igazgatók vagy menedzserek, vagy házastársaik, gyermekeik és testvéreik által közvetlenül vagy közvetve ellenőrzött bármely jogi személy. Tágabb értelemben bármely állami intézmény vagy állam által ellenőrzött szervezet, bármely állami vállalat vagy állami szerv kapcsolt hitelfelvevőnek minősül. A politikai pártokat szintén kapcsolt hitelfelvevőként kell kezelni a hitelpolitikában. Külön figyelmet kell szentelni a jelenlegi vagy korábbi alkalmazottaknak, igazgatóknak, részvényeseknek, menedzsereknek és rokonaiknak nyújtott hitelek átstrukturálására és leírására vonatkozó döntésekre, valamint a zálogjogok megfelelőségével, értékelésével és nyilvántartásával, továbbá a hitelbiztosítékok végrehajtásával kapcsolatban folytatott politikákra. A kapcsolt hitelfelvevők definíciójának további meghatározása egy külön dokumentumban történt.
- (21) A kockázatkezelési osztály felel minden, egyetlen hitelkockázatot képviselő kapcsolt hitelfelvevői csoport feltérképezéséért a hitelkockázati koncentráció megfelelő nyomon követésének céljával.

⁽¹⁾ Az említett kötelezettségvállalás alkalmazásában a „hitelek” fogalma largo sensu értelmezendő, mint bármilyen féle finanszírozás, pl. hiteleszköz, garancia stb.

⁽²⁾ A tisztázás érdekében: „más bankok”: bármely bank, pénzügyi intézmény a világon.

⁽³⁾ A tisztázás érdekében: az említett kötelezettségvállalás minden hitelfelvevőre vonatkozik, beleértve a Bank egyedi ügyfélszolgálatát is.

- (22) Ami az egyéneknek és jogi személyeknek nyújtott hitelekkel ilgili, a legjobb nemzetközi banki gyakorlatok alapján a Bank szigorú egyéni és aggregált limiteket alkalmaz, amelyek szabályozzák a kapcsolt hitelfelvevőkre vonatkozó, egy hitelkockázatnak adható maximális hitelösszeget (ha a görög és az uniós jog egyáltalán lehetővé teszi).
- (23) A Bank külön nyomon követi a kapcsolt hitelfelvevőknek való kitétségét, ideértve az állami szektor szervezeteit és politikai pártokat. A kapcsolt hitelfelvevőknek történő új hitelezés⁽¹⁾ (az Y-1 állomány éves %-a⁽²⁾) nem haladhatja meg a görögországi teljes hitelportfólió új hitelezését (az Y-1 állomány éves %-a). A kötelezettségvállalásnak a kapcsolt hitelfelvevők minden egyes típusára (alkalmazottak, részvényesek, menedzserek, állami szervezetek, politikai pártok) vonatkozóan külön meg kell felelni. Azért, hogy egyenlő feltételeket biztosítsanak a görög gazdaságban, a kapcsolt hitelfelvevők hitelminősítése, valamint a nekik ajánlott árazási feltételek és lehetséges szerkezetátalakítás nem lehet előnyösebb a hasonló, de nem kapcsolt hitelfelvevőknek kínált feltételeknél. Ez a kötelezettség nem vonatkozik a meglévő általános rendszerekre, ahol az alkalmazottak a nekik kínált támogatott hitelek kedvezményezettjei. A Bank havonta jelent e kitétség alakulásáról, az új hitelek összegéről és [a Bank kockázattal súlyozott eszközei [...] %-át] meghaladó, a hitelbizottsághoz intézendő legutóbbi kérelmekről.
- (24) Az alkalmazottakra/vezetők/re/részvényesekre vonatkozó hitelfeltételek nem lehetnek kevésbé szigorúak, mint a más, nem kapcsolt hitelfelvevőkre vonatkozó kritériumok. Ha az egyetlen alkalmazottnak/vezetőnek/részvényesnek való teljes hitelkitétség fedezett hitelek esetében meghaladja a [...] fix fizetésével egyenlő összeget és fedezetlen hitelek esetében a [...] fix fizetésével egyenlő összeget, a kitétséget haladéktalanul jelenteni kell az ellenőrző megbízottnak, aki beavatkozhat, és elhalaszthatja a hitelnyújtást a kötelezettségvállalások III. fejezetének (25) bekezdésében leírt eljárás értelmében.
- (25) Kapcsolt hitelfelvevők általi, [a Bank kockázattal súlyozott eszközei [...] %-át] meghaladó minden hitelkérelmet vagy bármely hitelt, amely az egy csoportnak (egyetlen hitelkockázatot képviselő kapcsolt hitelfelvevők csoportja) való kitétséget [a Bank kockázattal súlyozott eszközeinek [...] %-a] felett tart, jelenteni kell az ellenőrző megbízottnak, aki [...] munkanappal elhalaszthatja a hitelkeret vagy a kölcsön engedélyezését, ha úgy tűnik, hogy a feltételek meghatározása nem önállóan történt, vagy az ellenőrző megbízott nem kapott elegendő információt. Szükséghelyzetekben ez az időszak [...] munkanapra csökkenthető, amennyiben az ellenőrző megbízottat elegendő információval látták el. Ez az időszak lehetővé teszi az ellenőrző megbízott számára, hogy jelentse az ügyet a Bizottságnak és a HFSF-nek, mielőtt a Bank bármilyen végleges döntést hoz.
- (26) A kapcsolt hitelfelvevőkhöz kötődő hitelek szerkezetátalakítására ugyanazok a követelmények érvényesek, mint a nem kapcsoltakéra. Ezenkívül szükség esetén értékelni és javítani kell az értékvesztett eszközökkel foglalkozó meglévő kereteket és politikákat. Ugyanakkor elvárás a kapcsolt hitelfelvevők átstrukturált hiteleinek külön jelentése, legalább hiteleszközosztályonként és kapcsolt hitelfelvevő-típusonként.

C. szakasz: Egyéb korlátozások

- (27) **Osztalékfizetési, osztalékszervény-beváltási, visszavásárlási, vételiopció- és visszavételi tilalom:** Hacsak a Bizottság valamilyen kivételbe másként bele nem egyezik, a Görög Köztársaság kötelezettséget vállal az alábbiakra:
- a) A Bank nem teljesít kamatszervény-fizetést a hibrid tőkeinstrumentumokra (vagy bármely más instrumentumokra, amelyekre a kamatszervény-fizetés diszkrecionális) vagy nem fizet osztalékot a szavatolótőke-instrumentumokra és hitelviszonyt megtestesítő alárendelt értékpapírokra, hacsak nincs ezt előíró jogi kötelelem. [...] A Bank nem szabadít fel tartalékokat annak érdekében, hogy ilyen helyzetbe hozza magát. Kétség esetén, hogy e kötelezettségvállalás alkalmazásában létezik-e jogi kötelelem, a Bank jóváhagyásra betérjeszti a javasolt kamatszervény- vagy osztalékfizetést a Bizottságnak.
- b) A Bank nem vásárolja vissza saját részvényeit, és nem gyakorol vételi opciót az említett szavatolótőke-instrumentumokkal és hitelviszonyt megtestesítő alárendelt értékpapírokkal kapcsolatban.
- c) A Bank nem vásárol vissza hibrid tőkeinstrumentumokat.
- (28) **Felvásárlási tilalom:** A Görög Köztársaság kötelezettséget vállal, hogy a Bank semmilyen vállalkozásban nem szerez részesedést, legyen az eszköz- vagy részvénytranszfer. Ez a felvásárlási tilalom a gazdasági társasági jogi formában működő vállalkozásokra és bármilyen, üzleti vállalkozást alkotó eszközcsomagra egyaránt vonatkozik⁽³⁾.

⁽¹⁾ A tisztázás érdekében: az új hitelezés tartalmazza a hitelek megújítását és meglévő hitelek átstrukturálását is.

⁽²⁾ A tisztázás érdekében: „az Y-1 állomány éves %-a”: az előző év végi állomány százalékában kifejezett új hitelek. A kockázattal súlyozott eszközök összege az év végi összeg.

⁽³⁾ A tisztázás érdekében: az adott kötelezettségvállalás alkalmazásában a Bank magántőke-/kockázattitőke-vállalkozása nem tartozik a kötelezettségvállalás terjedelmébe. Ezzel kapcsolatban a Banknak hivatalos kérelemmel kell fordulnia a Bizottsághoz, és a kérelemnek tartalmaznia kell e gazdálkodó egység üzleti tervét.

- i) **A Bizottság előzetes jóváhagyását igénylő kivétel:** Az említett tiltás ellenére a Bank a Bizottság jóváhagyásának megszerzését követően és – adott esetben – a HFSF javaslatára felvásárolhat vállalatokat és vállalkozásokat, ha kivételes körülmények között erre van szükség a pénzügyi stabilitás helyreállításához vagy a tényleges verseny biztosításához.
- ii) **A Bizottság előzetes jóváhagyását nem igénylő kivétel:** A Bank akkor szerezhethet részesedést vállalkozásokban, ha:
- a) a bármely tulajdonszerzésért kifizetett vételár kevesebb, mint a Bank mérlegfőösszegének ⁽¹⁾ [...] %-a] a kötelezettségvállalások ⁽²⁾ hatálybalépésének napján; és
- b) a Bank által a kötelezettségvállalások hatálybalépésének napjától a szerkezetátalakítási időszak végéig az ilyen tulajdonszerzésekért fizetett halmozott vételár kevesebb, mint a Bank mérlegfőösszegének [...] %-a] a kötelezettségvállalások hatálybalépésének napján.
- iii) **A felvásárlási tilalom alá nem tartozó tevékenységek:** A felvásárlási tilalom nem terjed ki azon tulajdonszerzésekre, amelyek a normál banki üzletmenet során valósulnak meg nehéz helyzetben lévő vállalkozásokkal szemben meglévő követelések kezelésekor.
- (29) **Hirdetési tilalom:** A Görög Köztársaság kötelezettséget vállal, hogy a Bank tartózkodik az állami támogatásra utaló hirdetéstől és olyan agresszív üzleti stratégiák alkalmazásától, amelyekre a Görög Köztársaság támogatása nélkül nem kerülne sor.

IV. FEJEZET ELLENŐRZŐ MEGBÍZOTT

- (1) A Görög Köztársaság kötelezettséget vállal, hogy a Bank módosítja és a szerkezetátalakítási időszak végéig kiterjeszti a Bizottság által jóváhagyott és a Bank által 2013. január 16-én kinevezett ellenőrző megbízott megbízatását. Ezenkívül a Bank kiterjeszti a megbízatás terjedelmét i. a szerkezetátalakítási terv és ii. az e jegyzékben meghatározott minden kötelezettségvállalás nyomon követésére.
- (2) A kötelezettségvállalások hatálybalépése után négy héttel a Görög Köztársaság benyújtja a Bizottságnak a módosított megbízatás összes feltételét, amelyek magukban foglalnak minden ahhoz szükséges rendelkezést, amelyek képessé teszik az ellenőrző megbízottat a szóban forgó kötelezettségek szerinti feladatainak elvégzésére.
- (3) Az ellenőrző megbízottra vonatkozó további rendelkezések egy külön dokumentumban kerültek meghatározásra.

Főtitkár

Christina PAPAKONSTANTINO

⁽¹⁾ A tisztázás érdekében: az adott kötelezettségvállalás alkalmazásában a mérlegfőösszeg egyenlő a Bank összes eszközével.

⁽²⁾ A tisztázás érdekében: abban az esetben, ha a kötelezettségvállalások 0 (28) bekezdésének i). pontja szerint megszerzik a Bizottság jóváhagyását a felvásárlási tilalom megszüntetéséhez, a Bank kötelezettségvállalások hatálybalépésének napja szerinti mérlegét úgy számítják ki, hogy az tartalmazza a megszerzett gazdálkodó egységek eszközeit vagy a megszerzett eszközöket a felvásárlás napján.

I. függelék

MAKROGAZDASÁGI ELŐREJELZÉSEK A GÖRÖGORSZÁGI BELFÖLDI MŰKÖDÉSRE

% éves növekedés (ellenkező jelzés híján)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Kumulált növekedési ütem 2013–2017
Reál-GDP	– 6,4	– 4,2	0,6	2,9	3,7	3,5	6,4
Névleges hitelnövekedés Görögország	– 6,4	– 4,2	0,6	2,9	3,7	3,5	6,4
GDP-deflátor	– 0,8	– 1,1	–0,4	0,4	1,1	1,3	1,3
Ingatlanárak	– 11,7	– 10	– 5	0	2	3,5	
Háztartások rendelkezésre álló névleges jövedelme	– 8,8	– 9,5	– 0,3	– 0,4	2,6	3,6	– 4,5
A magánszektor betétei	– 7	1,3	1	3,4	5	5	16,6
Munkanélküliség (%)	24,2	27	26	24	21	18,6	
EKB refinanszírozási kamatláb (%)	0,75	0,5	0,5	1	1,5	1,75	
Nemteljesítő hitelek kialakulásának csúcsa			2014. II. félév				
3 havi Euribor (átlag, %)		0,24	0,43	0,75	1,25	1,80	
Hozzáférés a tőkepiacokhoz – repók		IGEN – nincs felső korlát					
Hozzáférés a tőkepiachoz – fedezett/elsőhelyi fedezetlen		IGEN – egyenként 500 millió EUR-ig	IGEN – egyenként 1 milliárd EUR-ig	IGEN – nincs felső korlát			

NEMZETKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKKAL LÉTREHOZOTT SZERVEK ÁLTAL ELFOGADOTT JOGI AKTUSOK

A nemzetközi közjog értelmében jogi hatállyal kizárólag az ENSZ-EGB eredeti szövegei rendelkeznek. Ennek az előírásnak a státusza és hatálybalépésének időpontja az ENSZ-EGB TRANS/WP.29/343 sz. státuszdokumentumának legutóbbi változatában ellenőrizhető a következő weboldalon:

<http://www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29gen/wp29fdocstts.html>

Az Egyesült Nemzetek Szervezete Európai Gazdasági Bizottságának (ENSZ-EGB) 95. sz. előírása – Egységes rendelkezések járműveknek az utasok oldalirányú ütközés esetén történő védelme tekintetében történő jóváhagyásáról [2015/1093]

Tartalmaz minden olyan szöveget, amely az alábbi időpontig érvényes volt:

A 03. módosítássorozat 4. kiegészítése – hatálybalépés dátuma: 2014. június 10.

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐÍRÁS

1. Alkalmazási kör
2. Fogalommeghatározások
3. Jóváhagyási kérelem
4. Jóváhagyás
5. Követelmények és vizsgálatok
6. A járműtípus módosítása
7. A gyártás megfelelése
8. Szankciók nem megfelelő gyártás esetén
9. A gyártás végleges leállítása
10. Átmeneti rendelkezések
11. A jóváhagyási vizsgálatok elvégzéséért felelős műszaki szolgálatok és a típusjóváhagyó hatóságok neve és címe

MELLÉKLETEK

1. Értesítés
2. A jóváhagyási jel elrendezése
3. Eljárás a H pont helye és a járműben utazó személy törzsének különböző ülőhelyeken felvett tényleges dőlésszöge meghatározására
4. Ütközésvizsgálatra vonatkozó eljárás
5. A mozgatható deformálódó ütközőbak jellemzői
6. Az oldalirányú ütközés vizsgálatához használt próbabábu műszaki leírása
7. Az oldalirányú ütközés vizsgálatához használt próbabábu elhelyezése
8. Részleges vizsgálat
9. Eljárások az elektromos energiával működtetett járművek utasainak nagyfeszültséggel és kiömlő elektrolitokkal szembeni védelmének vizsgálatára

1. ALKALMAZÁSI KÖR

Ezen előírás az M_1 és az N_1 ⁽¹⁾ kategóriába tartozó járművek utastérszerkezetének oldalirányú ütközés esetén történő viselkedésére vonatkozik, amelyekben a legalacsonyabb ülés R pontja legfeljebb 700 mm-re van a padló szintjétől, amikor a jármű az ezen előírás 2.10. szakaszában meghatározott referenciatömegnek megfelelő állapotban van.

2. FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK

Ezen előírás alkalmazásában:

- 2.1. „jármű jóváhagyása”: járműtípus jóváhagyása, tekintettel az utastér szerkezetének viselkedésére oldalirányú ütközés esetén.
- 2.2. „járműtípus”: olyan motoros hajtású járművek kategóriája, amelyek az alábbi lényeges jellemzők tekintetében nem különböznek egymástól:
  - 2.2.1. a jármű hossza, szélessége és szabad magassága, amennyiben ezek negatív hatással lehetnek az ezen előírásban előírt jellemzőkre;
  - 2.2.2. az utastér oldalfalainak szerkezete, méretei, kialakítása és anyagai, amennyiben ezek negatív hatással lehetnek az ezen előírásban előírt jellemzőkre;
  - 2.2.3. az utastér kialakítása és belső méretei, valamint a védőrendszerek típusa, amennyiben ezek negatív hatással lehetnek az ezen előírásban előírt jellemzőkre;
  - 2.2.4. A motor elhelyezkedése (elől, hátul vagy középen) és tájolása (keresztirányban vagy hosszanti irányban), amennyiben ez negatív hatással van az ezen előírásban előírt ütéspróba eredményeire;
  - 2.2.5. a terheletlen tömeg, amennyiben ez negatív hatással lehet az ezen előírásban előírt jellemzőkre;
  - 2.2.6. a választható berendezések vagy belső szerelvények, amennyiben ezek negatív hatással lehetnek az ezen előírásban előírt jellemzőkre;
  - 2.2.7. az első ülés(ek) típusa és az R pont elhelyezkedése, amennyiben ezek negatív hatással lehetnek az ezen előírásban előírt jellemzőkre;
  - 2.2.8. az újratölthető energiatároló rendszer (REESS) helye, amennyiben ez negatív hatással van az ezen előírásban előírt ütéspróba eredményére;
- 2.3. „utastér”: az utasok elhelyezésére szolgáló tér, amelyet a tető, a padló, az oldalfalak, az ajtók, a külső üvegezés, valamint az elülső válaszfal és az utastér hátsó válaszfalának síkja vagy a hátsó ülés háttámlájának síkja határol;
- 2.3.1. „utastér az utasok védelme tekintetében”: az utasok elhelyezésére szolgáló tér, amelyet a tető, a padló, az oldalfalak, az ajtók, a külső üvegezés, valamint az elülső válaszfal és az utastér hátsó válaszfalának síkja vagy a hátsó ülés háttámlájának síkja határol;
- 2.3.2. „utastér a villamos biztonság értékelése szempontjából”: az utasok elhelyezésére szolgáló tér, amelyet a tető, a padló, az oldalfalak, az ajtók, a külső üvegezés, az elülső válaszfal és a hátsó válaszfal vagy a hátsó ajtó, valamint az utasokat a nagyfeszültség alatt lévő részek közvetlen érintésétől védő villamos érintésvédelmi elválasztók és burkolatok határolnak;
- 2.4. „R pont” vagy „az ülés referenciapontja”: a jármű gyártója által meghatározott vonatkoztatási pont, amely:
  - 2.4.1. a jármű szerkezetéhez viszonyítva meghatározott koordinátákkal rendelkezik;

⁽¹⁾ A Motoros járművekre vonatkozó egységesített állásfoglalás (R.E.3) (dokumentum: ECE/TRANS/WP.29/78/Rev.3) 2. szakaszának meghatározása szerint – www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29gen/wp29resolutions.html

- 2.4.2. megfelel az emberi test törzse és combjai azon elméleti elforgatási pontjának (H pont), amelyet a járműgyártó az általa megadott üléshelyek tekintetében az egyes üléshelyek legalsó és leghátsó vezetési vagy használati helyzetére vonatkozóan meghatározott;
- 2.5. „H pont”: a meghatározása az ezen előírás 3. mellékletében szerepel;
- 2.6. „tüzelőanyag-tartály kapacitása”: a tüzelőanyag tartálynak a jármű gyártója által meghatározott úrtartalma;
- 2.7. „keresztirányú sík”: a jármű függőleges síkjának hosszanti középvonalára merőleges függőleges sík;
- 2.8. „védőrendszer”: az utasok megtartására és/vagy védelmére szolgáló berendezések;
- 2.9. „védőrendszer típusa”: azokra a védőeszközökre érvényes kategória, melyek az alábbi főbb vonatkozásaikban nem különböznek egymástól:
- technológia,
- geometria,
- szerkezeti anyagok;
- 2.10. „referenciatömeg”: a jármű terheletlen tömege 100 kg tömeggel megnövelve (az oldalirányú ütközés vizsgálatához használt próbabábu és rajta lévő műszerek tömege);
- 2.11. „terheletlen tömeg”: a menetkész jármű tömege, vezető, utasok, illetve teher nélkül, a befogadóképessége 90 százalékáig feltöltött tüzelőanyag-tartállyal, valamint (adott esetben) a szokásos szerszámkészlettel és pótkerékkel együtt;
- 2.12. „mozgatható deformálódó ütközőbak”: az az eszköz, amelynek a vizsgált jármű nekiütközik. Egy vizsgálókocsiból és egy ütközőtestből áll;
- 2.13. „ütközőtest”: a mozgatható deformálódó ütközőbak homloklapjára szerelt összetörhető rész;
- 2.14. „vizsgálókocsi”: egy kerekes váz, amely az ütési pontban szabadon mozog a hosszanti tengelye mentén. Az elülső része támasztja alá az ütközőtestet;
- 2.15. „nagyfeszültségű”: valamely elektromos alkatrész vagy áramkör besorolása, amennyiben annak üzemi feszültsége $> 60 \text{ V}$ és $\leq 1\,500 \text{ V}$ egyenáram, vagy $> 30 \text{ V}$ és $\leq 1\,000 \text{ V}$ váltakozó áram (RMS);
- 2.16. „újratölthető energiatároló rendszer (REESS)”: a meghajtás céljára elektromos energiát szolgáltató újratölthető energiatároló rendszer;
- 2.17. „villamos érintésvédelmi elválasztó”: a nagyfeszültség alatt álló részek közvetlen érintésétől védő alkatrész;
- 2.18. „elektromos erőáviteli rendszer”: a hajtómotor(oka)t is magában foglaló elektromos áramkör, amely magában foglalhatja továbbá a REESS-t, az elektromosenergia-átalakító rendszert, az elektronikus áramátalakítókat, a hozzájuk tartozó kábelköteget és csatlakozókat, valamint a REESS töltésére szolgáló csatlakozó-rendszert;
- 2.19. „feszültség alatt álló részek”: olyan vezető alkatrész(ek), amely(ek) rendeltetészerű használat során elektromos feszültség alá kerül(nek);
- 2.20. „szabadon álló vezető alkatrész”: az IPXXB védelmi fokozatra vonatkozó előírások betartásával megérintheszt vezető alkatrész, amely azonban a szigetelés meghibásodása esetén elektromos feszültség alá kerülhet. Az olyan alkatrészek is ide tartoznak, amelyek szerszám nélkül eltávolítható fedél alatt találhatók;
- 2.21. „közvetlen érintés”: személyek nagyfeszültség alatt álló részekkel való érintkezése;

- 2.22. „közvetett érintés”: személyek érintkezése szabadon álló vezető alkatrészszel;
- 2.23. „IPXXB védelmi fokozat”: a villamos érintésvédelmi elválasztó vagy burkolat által a nagyfeszültség alatt álló részek érintése ellen nyújtott, és a 9. melléklet 4. szakaszában leírt, ízelt ujjutánczat (IPXXB fokozat) segítségével vizsgált védelem;
- 2.24. „üzemi feszültség”: az elektromos áramkör négyzetes középvezültségének a gyártó által megadott legnagyobb értéke, amely nyitott áramkör esetében vagy a szokásos üzemmállapotok között bármely vezetők között felléphet. Ha az elektromos áramkört galvanikus szigetelés osztja meg, az üzemi feszültséget minden megosztott áramkörre meg kell adni;
- 2.25. „újratölthető energiatároló rendszer (REESS) töltésére szolgáló csatlakozórendszer”: a REESS külső áramforrásból való feltöltésére használt elektromos áramkör, amelybe a jármű főcsatlakozója is beletartozik;
- 2.26. „testelőváz”: elektromosan összekötött vezető alkatrészekből álló egység, amelynek elektromos potenciálja vonatkoztatási potenciálként szolgál;
- 2.27. „elektromos áramkör”: egymással összekötött, nagyfeszültség alatt álló részek, amelyeket úgy terveztek, hogy azokon a szokásos üzemi feltételek között elektromos áram haladjon át;
- 2.28. „elektromosenergia-átalakító rendszer”: az elektromos meghajtás céljára elektromos energiát termelő és szolgáltató rendszer (pl. tüzelőanyag-cella);
- 2.29. „elektronikus áramátalakító”: elektromos energia szabályozását és/vagy átalakítását az elektromos meghajtás céljára lehetővé tevő berendezés;
- 2.30. „burkolat”: a közvetlen érintéstől védő, a belső egységeket beburkoló alkatrész;
- 2.31. „nagyfeszültségű sín”: az elektromos áramkör, amelybe beletartozik a nagyfeszültségen működő REESS töltésére szolgáló csatlakozórendszer is;
- 2.32. „szilárd szigetelő”: a kábelkötegek szigetelő bevonata, amely a nagyfeszültség alatt álló részeket fedi be, és megakadályozza azok közvetlen érintését. Ide tartoznak továbbá a csatlakozók nagyfeszültség alatt álló részeit szigetelő bevonatok, illetve a szigetelésre szolgáló lakkok és festékek is;
- 2.33. „automata megszakító”: olyan berendezés, amely működésbe lépése esetén galvanikusan leválasztja az elektromos energiaforrásokat az elektromos erőátviteli rendszer nagyfeszültségű áramkörének többi részéről;
- 2.34. „nyitott típusú hajtóakkumulátor”: folyékony elektrolittal töltött akkumulátortípus, amely a légkörbe juttatott hidrogéngázt fejleszt;
- 2.35. „önműködően működésbe lépő ajtóreteszelő rendszer”: olyan rendszer, amely önműködően reteszeli az ajtókat egy előre beállított sebességen vagy a gyártó által meghatározott más feltétel fennállásakor.

3. JÓVÁHAGYÁSI KÉRELEM

- 3.1. A járműtípusra vonatkozó jóváhagyási kérelmet az utasok oldalirányú ütközés esetén történő védelme tekintetében a járműgyártónak vagy jogszerűen meghatalmazott képviselőjének kell benyújtania.
- 3.2. A kérelemhez három példányban csatolni kell az alábbi dokumentumokat, és meg kell adni a következő adatokat:
- 3.2.1. a járműtípus részletes leírása szerkezetére, méreteire, kialakítására és szerkezeti anyagaira vonatkozóan;
- 3.2.2. a jármű típusát elöl-, oldal- és hátulnézetből, valamint a járműszerkezet oldalsó részének szerkezeti részleteit bemutató fényképek és/vagy ábrák és rajzok;

- 3.2.3. az ezen előírás 2.11. szakaszában meghatározott járműtömeg adatai;
- 3.2.4. az utastér kialakítása és belső méretei;
- 3.2.5. a jármű megfelelő oldalába beépített belső szerelvények és védőrendszerek leírása;
- 3.2.6. általános leírás az áramforrás típusáról, helyéről, valamint az elektromos erőátviteli rendszerről (pl. hibrid, elektromos).
- 3.3. A jóváhagyás kérelmezője jogosult az elvégzett vizsgálatok adatainak és eredményeinek bemutatására, melyek lehetővé teszik annak megállapítását, hogy a prototípus-járművekkel megfelelő pontossággal elérhető a követelményeknek való megfelelés.
- 3.4. Egy, a jóváhagyandó típust jól képviselő járművet át kell adni a jóváhagyási vizsgálatok elvégzéséért felelős műszaki szolgálatnak.
- 3.4.1. Olyan jármű is elfogadható a vizsgálatok céljára, amely nem tartalmazza a típusnak megfelelő összes szerkezeti elemet, amennyiben bizonyítható, hogy a hiányzó szerkezeti elemek nincsenek káros hatással az ezen előírás követelményeiben szereplő jellemzőkre.
- 3.4.2. Azt, hogy a 3.4.1. szakasz alkalmazása ezen előírás követelményeinek megfelelően történik, a jóváhagyás kérelmezőjének kell igazolnia.

4. JÓVÁHAGYÁS

- 4.1. Ha az ezen előírás szerint jóváhagyásra benyújtott jármű megfelel az alábbi 5. szakasz követelményeinek, akkor az adott járműtípust jóvá kell hagyni.
- 4.2. Ha a jármű ezen előírásban megállapított követelményeknek való megfelelése vizsgálatokor kétségek merülnek fel, számításba kell venni a gyártó által rendelkezésre bocsátott azon adatokat, illetve vizsgálati eredményeket, amelyek a műszaki szolgálat által végrehajtott jóváhagyási vizsgálat hitelesítésekor figyelembe vehetők.
- 4.3. Mindegyik jóváhagyott típushoz jóváhagyási számot kell rendelni. Ennek első két számjegye a jóváhagyás időpontjában hatályos, az előírást lényeges műszaki tartalommal módosító legutóbbi módosítássorozat száma (jelen esetben ez a 03. módosítássorozatnak megfelelően 03). Ugyanazon szerződő fél nem rendelheti ugyanazt a jóváhagyási számot több járműtípushoz.
- 4.4. Egy járműtípusnak ezen előírás szerinti jóváhagyásáról, illetve a jóváhagyás kiterjesztéséről vagy elutasításáról értesíteni kell a megállapodásban részes és ezen előírást alkalmazó szerződő feleket az ezen előírás 1. mellékletének megfelelő nyomtatványon, amihez mellékelni kell a jóváhagyást kérelmező által rendelkezésre bocsátott fényképeket és/vagy diagramokat és rajzokat megfelelő formában, az A4-es méretet (210 × 297 mm) meg nem haladó formátumban, vagy ilyen méretre összehajtva, és a megfelelő méretarányban.
- 4.5. Minden olyan járművön, amely megfelel az ezen előírás szerint jóváhagyott járműtípusnak, a jóváhagyási értesítésben megadott, könnyen hozzáférhető helyen jól látható módon fel kell tüntetni egy nemzetközi jóváhagyási jelet, amely a következőkből áll:
- 4.5.1. egy kör, benne egy „E” betű és a jóváhagyó ország egyedi azonosító száma ⁽¹⁾;
- 4.5.2. ezen előírás száma, amelyet egy „R” betű, egy kötőjel és a jóváhagyási szám követ a fenti 4.5.1. szakaszban előírt kör jobb oldalán.

⁽¹⁾ Az 1958. évi megállapodásban részes szerződő felek egyedi azonosító számai a Motoros járművekre vonatkozó egységesített állásfoglalás (R.E.3) (dokumentum: ECE/TRANS/WP.29/78/Rev.3) 3. mellékletében található – www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29gen/wp29resolutions.html

- 4.6. Ha a jármű megfelel a megállapodáshoz mellékelte egy vagy több további előírás szerint egy abban az országban jóváhagyott járműtípusnak, amely ezen előírás alapján megadta a jóváhagyást, akkor a 4.5.1. szakaszban előírt jelet nem szükséges megismételni. Ilyen esetben az előírás és a jóváhagyás számát, valamint az összes olyan előírás kiegészítő jelét, amelyek szerint a jóváhagyást megadták ugyanabban az országban, amely ezen előírás alapján is megadta a jóváhagyást, a 4.5.1. szakaszban előírt jel jobb oldalán egymás alatt kell feltüntetni.
- 4.7. A jóváhagyási jelnek jól olvashatónak és eltávolíthatatlannak kell lennie.
- 4.8. A jóváhagyási jelet a gyártó által a járműre szerelt adattáblán vagy annak közelében kell elhelyezni.
- 4.9. Ezen előírás 2. melléklete jóváhagyási jelekre vonatkozó példákat tartalmaz.
5. KÖVETELMÉNYEK ÉS VIZSGÁLATOK
- 5.1. A járművön az ezen előírás 4. melléklete szerinti vizsgálatot kell elvégezni.
- 5.1.1. A vizsgálatot a vezető felőli oldalon kell elvégezni, kivéve, ha az aszimmetrikus oldalszerkezetek (ha vannak) annyira eltérnek, hogy az oldalirányú ütközés esetén befolyásolhatja az előírt jellemzőket. Ilyen esetben az 5.1.1.1. vagy az 5.1.1.2. szakaszban leírt lehetőségek bármelyike alkalmazható a gyártó és a típusjóváhagyó hatóság közötti megállapodás alapján.
- 5.1.1.1. A gyártó megadja a jóváhagyásért felelős hatóság számára a vezető felőli oldallal összehasonlított jellemzők megfelelőségére vonatkozó adatokat, amennyiben a vizsgálatot ezen az oldalon hajtják végre.
- 5.1.1.2. A típusjóváhagyó hatóság dönti el – amennyiben a járműgyártás területén illetékes –, hogy a vizsgálatot a vezető felőli oldallal ellentétes oldalon hajtja-e végre, amely a legkedvezőtlenebb oldalnak tekintendő.
- 5.1.2. A gyártóval történő egyeztetést követően a Műszaki Szolgálat kérheti, hogy a vizsgálatot a 4. melléklet 5.5.1. szakaszában leírtaktól eltérő ülés helyzetben hajtják végre. A vizsgálati jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell az ülés helyzet leírását (*).
- 5.1.3. A vizsgálat eredménye akkor tekinthető kielégítőnek, ha teljesülnek az alábbi 5.2. és 5.3. szakaszban előírt feltételek.
- 5.2. Terhelési kritériumok
- Az elektromos erőátviteli rendszerrel felszerelt járműveknek ezenkívül teljesíteniük kell az alábbi 5.3.7. szakasz követelményeit. Ezt a gyártó kérésére és a műszaki szolgálat jóváhagyásával önálló ütéspróbával is lehet teljesíteni, feltéve, hogy az elektromos alkatrészek nem befolyásolják a járműtípusnak az ezen előírás 5.2.1–5.3.5. szakaszában meghatározott utasvédelmi jellemzőit. E feltétel esetében az 5.3.7. szakasz követelményeit az ezen előírás 4. mellékletében meghatározott módszerekkel kell ellenőrizni, az 1. és 2. függelék 6. és 7. szakaszát kivéve. Azonban az oldalirányú ütközés vizsgálatához használt próbabábut az ütközési oldalon elhelyezkedő első ülésre kell szerelni.
- 5.2.1. Az ezen előírás 4. mellékletének 1. függeléke szerinti ütközésvizsgálatban meghatározott terhelési kritériumoknak a következő feltételeknek kell megfelelniük:
- 5.2.1.1. a fej terhelési kritériumának (HPC) értéke legfeljebb 1 000 lehet; ha nincs fejérintkezés, a HPC értékét nem kell megmérni vagy kiszámítani, hanem „Nincs fejérintkezés” megjegyzéssel kell rögzíteni.

(*) 2000. szeptember 30-ig a vizsgálat követelményeinek teljesítése érdekében a normál hosszanti beállítások tartományát úgy kell meghatározni, hogy a H pont az ajtónyílás hosszúságán belülre essen.

5.2.1.2. A mellkas terhelési kritériumának értékei a következők:

- a) a bordák alakváltozási kritériuma (RDC) legfeljebb 42 mm;
- b) a légyszövet-kritérium (VC) legfeljebb 1,0 m/s.

A jelen előírás 10.2. szakaszában rögzített dátumot követő két éves átmeneti időszakban a légyszövet-kritérium értéke nem tekinthető a jóváhagyási vizsgálat sikeressége vagy sikertelensége feltételének, de az értéket rögzíteni kell a vizsgálati jegyzőkönyvben, és a jóváhagyó hatóságoknak össze kell gyűjteniük ezeket az értékeket. Az átmeneti időszakot követően az 1,0 m/s VC érték sikerességi vagy sikertelenségi feltételként érvényes, kivéve, ha az ezen előírást alkalmazó szerződő felek másként határoznak.

5.2.1.3. A medence terhelési kritériumának értéke a következő:

a szeméremízületre ható erő csúcserő (PSPF) legfeljebb 6 kN.

5.2.1.4. A has terhelési kritériumának értéke a következő:

a hasra ható erő csúcserő (APF) legfeljebb 2,5 kN belső erőnek felel meg (ami egyenlő 4,5 kN külső erővel);

5.3. Különleges követelmények

5.3.1. A vizsgálat közben nem lehet nyitva az ajtó.

5.3.1.1. Opcionálisan beszerelhető és/vagy a vezető által kikapcsolható önműködően működésbe lépő ajtóreteszelő rendszer esetében ennek a követelménynek a teljesülését az alábbi két vizsgálati eljárás közül a gyártó által kiválasztott eljárással kell ellenőrizni:

5.3.1.1.1. A 4. melléklet 5.2.2.1. szakasza szerinti vizsgálat esetén a gyártónak azt is a műszaki szolgálat számára kielégítően bizonyítani kell (pl. a gyártó saját adataival), hogy a rendszer meg nem léte, illetve kikapcsolása esetén egyik ajtó sem nyílik ki ütközés esetén.

5.3.1.1.2. A 4. melléklet 5.2.2.2. szakasza szerinti vizsgálat esetén a gyártónak azt is bizonyítani kell, hogy a 11. sz. előírás 03. módosítássorozata 6.1.4. szakaszának a tehetetlenségi terhelésre vonatkozó követelményei teljesülnek a nem ütközési oldalon lévő reteszletlen oldalajtók esetében.

5.3.2. Az ütközés után a nem ütközési oldalon lévő oldalajtók nem lehetnek reteszelve.

5.3.2.1. Önműködően működésbe lépő ajtóreteszelő rendszer esetén az ajtóknak reteszelődniük kell az ütközés pillanata előtt, és az ütközés után legalább a nem ütközési oldalon lévő ajtók reteszelésének meg kell szűnnie.

5.3.2.2. Opcionálisan beszerelhető és/vagy a vezető által kikapcsolható önműködően működésbe lépő ajtóreteszelő rendszer esetében ennek a követelménynek a teljesülését az alábbi két vizsgálati eljárás közül a gyártó által kiválasztott eljárással kell ellenőrizni:

5.3.2.2.1. A 4. melléklet 5.2.2.1. szakasza szerinti vizsgálat esetén a gyártónak azt is bizonyítani kell a műszaki szolgálat számára kielégítően (pl. a gyártó saját adataival), hogy a rendszer meg nem léte, illetve kikapcsolása esetén az ütközés után a nem ütközési oldalon lévő oldalajtók reteszelve megszűnik.

5.3.2.2.2. A 4. melléklet 5.2.2.2. szakasza szerinti vizsgálat esetén a gyártónak azt is bizonyítani kell, hogy a 11. sz. előírás 03. módosítássorozatának 6.1.4. szakasza szerinti tehetetlenségi terhelés alkalmazásakor a nem ütközési oldalon lévő reteszletlen oldalajtók reteszletlenek maradnak.

- 5.3.3. Az ütközést követően szerszámok használata nélkül végre kell tudni hajtani a következőket:
- 5.3.3.1. az utasok normál be- és kiszállásához biztosított ajtók közül megfelelő számú ajtó kinyitása, és ha szükséges, a háttámlák vagy ülések előredöntése, hogy valamennyi utas kiszállhasson a járműből;
- 5.3.3.2. a próbabábu kiszabadítása a védőrendszerből;
- 5.3.3.3. a próbabábu eltávolítása a járműből;
- 5.3.4. semelyik belső berendezés vagy szerkezeti elem nem válhat le oly módon, hogy ezáltal jelentős mértékben nőjön az éles kiálló részek vagy egyenetlen élek által okozott sérülésveszély;
- 5.3.5. a maradó alakváltozásból származó repedések elfogadhatók, ha nem növelik a sérülés kockázatát;
- 5.3.6. ha az ütközést követően folyamatosan szivárog a folyadék a tüzelőanyag-ellátó rendszerből, a szivárgás mértéke nem haladhatja meg a 30 g/perc értéket; ha a tüzelőanyag-ellátó rendszerből szivárgó folyadék összekeveredik egyéb rendszerekből származó folyadékokkal, és a különböző folyadékokat nem lehet egyszerűen szétválasztani és azonosítani, az összegyűjtött folyadékok össz mennyiségét figyelembe kell venni a folyamatos szivárgás értékelésénél.
- 5.3.7. Az ezen előírás 4. mellékletében meghatározott eljárás szerint elvégzett vizsgálat után a nagyfeszültségű elektromos erőátviteli rendszernek, valamint az elektromos erőátviteli rendszer nagyfeszültségű sínjével galvanikus kapcsolatban lévő nagyfeszültségű alkatrészeknek és rendszereknek meg kell felelniük a következő követelményeknek:

5.3.7.1. Áramütés elleni védelem

Az ütközés után az 5.3.7.1.1–5.3.7.1.4.2. szakaszban meghatározott négy kritérium legalább egyikének teljesülnie kell.

Ha a jármű rendelkezik automata megszakító funkcióval vagy olyan berendezés(ek)kel, amely(ek) menetállapotban galvanikusan leválasztja (leválasztják) az elektromos erőátviteli rendszer áramkörét, a megszakítási funkció aktiválódása után a következő kritériumok közül legalább az egyiknek teljesülnie kell a leválasztott áramkörre vagy az egyes áramkörökre külön-külön.

Az 5.3.7.1.4. szakaszban meghatározott feltételek azonban nem érvényesek, ha a nagyfeszültségű sínnek több olyan része van, amelynek potenciálja nem részesül az IPXXB védelmi fokozat feltételeinek megfelelő védelemben.

Abban az esetben, ha a vizsgálatot azzal a feltétellel végzik, hogy a nagyfeszültségű rendszer valamely része (i) nincs(nek) feszültség alatt, a vonatkozó rész(ek) áramütés elleni védelmét az alábbi 5.3.7.1.3. vagy az 5.3.7.1.4. szakasz szerint kell bizonyítani.

A nagyfeszültségen működő REESS töltésére szolgáló csatlakozórendszer esetében – amely menetállapotban nincs feszültség alatt – az 5.3.7.1.1–5.3.7.1.4. szakaszban meghatározott négy kritérium legalább egyikének teljesülnie kell.

5.3.7.1.1. Nincs nagyfeszültség

A nagyfeszültségű sínek V_b , V_1 és V_2 feszültsége a 9. melléklet 2. szakaszában meghatározottak szerint legfeljebb 30 V (váltakozó áram) vagy 60 V (egyenáram) lehet.

5.3.7.1.2. Alacsony elektromos energia

A nagyfeszültségű síneknek a 9. melléklet 3. szakaszában meghatározott vizsgálati eljárás szerint az a) képlettel számolt összenergiája kevesebb kell, hogy legyen, mint 2,0 joule. Az összenergiát továbbá a nagyfeszültségű sín V_b mért feszültsége és az X kondenzátorok gyártó által megadott (C_x) kapacitása alapján a 9. melléklet 3. szakaszában megadott b) képlettel is ki lehet számolni.

Az Y kondenzátorokban tárolt energiának (TE_{y1} , TE_{y2}) szintén 2,0 joule-nál kevesebbnek kell lennie. Ezt a nagyfeszültségű sín és a testelőváz V_1 és V_2 feszültségét megmérve, valamint az Y kondenzátorok gyártó által megadott kapacitása alapján a 9. melléklet 3. szakaszában megadott c) képlettel is ki lehet számolni.

5.3.7.1.3. Fizikai védelem

A nagyfeszültség alatt álló részek közvetlen érintése elleni védelmére IPXXB fokozatú védelmet kell biztosítani.

Továbbá a közvetett érintés okozta áramütést megelőzendő, a szabadon álló vezető alkatrészek és a testelőváz közötti ellenállás nem érheti el a 0,1 ohmot, amennyiben az áram erőssége legalább 0,2 amper.

Ez a követelmény teljesítettnek tekinthető, ha a galvanikus kapcsolat hegesztéssel jött létre.

5.3.7.1.4. Szigetelési ellenállás

Az alábbi 5.3.7.1.4.1. és 5.3.7.1.4.2. szakaszban meghatározott kritériumoknak teljesülniük kell.

A mérést a 9. melléklet 5. szakasza szerint kell elvégezni.

5.3.7.1.4.1. Különálló egyen- vagy váltakozó áramú sínekből álló elektromos erőátviteli rendszer

Ha a váltakozó áramú, illetve egyenáramú nagyfeszültségű síneket galvanikusan elkülönítik egymástól, a nagyfeszültségű sínek és a testelőváz közötti (a 9. melléklet 5. szakaszának meghatározása szerinti R_i) szigetelési ellenállásnak legalább 100 Ω/V -nak kell lennie az egyenáramú sín üzemi feszültsége alapján számolva, és legalább 500 Ω/V -nak kell lennie a váltakozó áramú sín üzemi feszültsége alapján számolva.

5.3.7.1.4.2. Egyen- és váltakozó áramú sínekből álló, kombinált elektromos erőátviteli rendszer

Ha a váltakozó áramú, illetve egyenáramú nagyfeszültségű síneket galvanikusan összekötik, a nagyfeszültségű sín és a testelőváz közötti (a 9. melléklet 5. szakaszának meghatározása szerinti R_i) szigetelési ellenállásának legalább 500 Ω/V -nak kell lennie az üzemi feszültség alapján számolva.

Ha azonban valamennyi váltakozó áramú, nagyfeszültségű sín IPXXB védelmi fokozattal rendelkezik, vagy a váltakozó áram feszültsége legfeljebb 30 V a jármű ütközése után, a nagyfeszültségű sín és a testelőváz közötti (a 9. melléklet 5. szakaszának meghatározása szerinti R_i) szigetelési ellenállásnak legalább 100 Ω/V -nak kell lennie az üzemi feszültség alapján számolva.

5.3.7.2. Elektrolit kiömlése

Az ütközéstől számított 30 percen belül a REESS-ből nem ömölhet elektrolit az utastérbe, és utána is legfeljebb az elektrolit 7 százaléka ömölhet ki a REESS-ből, hacsak nem az utastéren kívül elhelyezkedő, nyitott típusú hajtóakkumulátorokról van szó. A nyitott típusú hajtóakkumulátorok esetében legfeljebb az elektrolit 7 százaléka, de legfeljebb 5,0 liter ömölhet ki az utastéren kívül.

A gyártónak a 9. melléklet 6. szakasza szerint bizonyítania kell a megfelelést.

5.3.7.3. A REESS rögzítése

Az utastérben található REESS nem mozdulhat el onnan, ahova beépítették, és a REESS alkatrészeinek is a REESS házán belül kell maradniuk.

Az elektromos biztonság értékelése szempontjából az utastéren kívül elhelyezkedő REESS semmilyen része nem hatolhat be az utastérbe az ütéspróba alatt vagy után.

A gyártónak a 9. melléklet 7. szakasza szerint bizonyítania kell a megfelelést.

6. A JÁRMŰTÍPUS MÓDOSÍTÁSA

6.1. A járműszerkezetet befolyásoló módosításokról, az ülések számáról és típusáról, a belső kiállításról vagy szerelvényekről, illetve a jármű kezelőszerveinek vagy mechanikus részeinek helyzetéről, amennyiben azok hatással lehetnek a jármű oldalának energiaelnyelő képességére, értesíteni kell a jóváhagyást megadó típusjóváahagyó hatóságot. A típusjóváahagyó hatóság ezt követően a következőképpen járhat el:

6.1.1. úgy ítéli meg, hogy az elvégzett módosításoknak nagy valószínűséggel nincs számottevő kedvezőtlen hatásuk, és a jármű továbbra is megfelel a követelményeknek; vagy

6.1.2. új vizsgálati jegyzőkönyvet kér a vizsgálatok elvégzéséért felelős műszaki szolgáltatótól.

6.1.2.1. A járművön végrehajtott, a járműszerkezet általános formáját befolyásoló módosítások, illetve a referenciatömeget érintő 8 százaléknál nagyobb eltérések esetén, amelyek a hatóság megítélése szerint jelentős mértékben befolyásolhatják a vizsgálat eredményeit, meg kell ismételni a 4. mellékletben leírt vizsgálatot.

6.1.2.2. Ha a műszaki szolgáltató a jármű gyártójával történő egyeztetés után megállapítja, hogy a járműtípuson végrehajtott módosítások nem indokolják a teljes vizsgálat megismétlését, akkor részleges vizsgálat végzése is elegendő. Ilyen eset állhat elő, ha a referenciatömeg legfeljebb 8 százalékkal tér el az eredeti jármű tömegétől, vagy ha nem változik az első ülések száma. Az üléstípus vagy a belső szerelvények változtatása nem vonja automatikusan maga után a teljes vizsgálat megismétlését. A 8. melléklet példát mutat be a probléma megközelítésére.

6.2. A jóváhagyás megerősítéséről vagy elutasításáról, a módosítás részletes leírásával együtt, a fenti 4.4. szakaszban említett eljárás szerint értesíteni kell a megállapodásban részes és ezen előírást alkalmazó feleket.

6.3. A jóváhagyást kiterjesztő típusjóváahagyó hatóság az ilyen kiterjesztéshez készített minden értesítéshez sorszámot rendel.

7. A GYÁRTÁS MEGFELELŐSÉGE

A gyártásmegfelelőség ellenőrzésére szolgáló eljárásoknak meg kell felelniük a megállapodás (E/ECE/324-E/ECE/TRANS/505/Rev.2) 2. függelékében megállapított eljárásoknak, valamint az alábbi követelményeknek.

7.1. Az ezen előírás szerint jóváhagyott minden járművet úgy kell gyártani, hogy a fenti 5. szakaszban megállapított követelményeket teljesítve megfeleljen a jóváhagyott típusnak.

7.2. A jóváhagyás jogosultjának gondoskodnia kell arról, hogy minden egyes járműtípuson elvégezzék legalább a méretek felvételével kapcsolatos vizsgálatokat.

7.3. A típusjóváahagyást megadó típusjóváahagyó hatóság bármikor ellenőrizheti az egyes gyártóüzemekben alkalmazott megfelelőség-ellenőrzési módszereket. Az ilyen ellenőrzésre általában két évente kerül sor.

8. SZANKCIÓK NEM MEGFELELŐ GYÁRTÁS ESETÉN

8.1. Az ezen előírás szerint egy járműtípusra megadott jóváhagyás visszavonható, ha nem teljesülnek a fenti 7.1. szakaszban előírt követelmények, vagy ha a kiválasztott jármű vagy járművek nem felelnek meg a fenti 7.2. szakaszban előírt ellenőrzéseken.

8.2. Ha a megállapodásban részes és ezen előírást alkalmazó valamely fél visszavon egy előzőleg általa megadott jóváhagyást, erről haladéktalanul tájékoztatnia kell az ezen előírást alkalmazó többi szerződő felet az ezen előírás 1. mellékletének megfelelő nyomtatványon.

9. A GYÁRTÁS VÉGLEGES LEÁLLÍTÁSA

Amennyiben a jóváhagyás jogosultja véglegesen leállítja az ezen előírás szerint jóváhagyott járműtípus gyártását, akkor erről értesítenie kell a jóváhagyást megadó típusjóváhagyó hatóságot. A hatóság az értesítés kézhezvételét követően az ezen előírás 1. mellékletének megfelelő nyomtatványon értesíti erről az 1958. évi megállapodásban részes és ezen előírást alkalmazó többi szerződő felet.

10. ÁTMENETI RENDELKEZÉSEK

10.1. A 02. módosítássorozat 1. kiegészítése hivatalos hatálybalépésének napjától kezdve az ezen előírást alkalmazó egyik szerződő fél sem utasíthatja el a 02. módosítássorozat 1. kiegészítésével módosított ezen előírás alapján történő jóváhagyást.

10.2. 12 hónappal a 02. módosítássorozat hatálybalépését követően az ezen előírást alkalmazó szerződő felek csak azokra a járműtípusokra adhatnak jóváhagyást, amelyek megfelelnek a 02. módosítássorozattal módosított ezen előírás követelményeinek.

10.3. 60 hónappal a 02. módosítássorozat hatálybalépését követően az ezen előírást alkalmazó szerződő felek elutasíthatják azon járművek első nemzeti nyilvántartásba vételét (első forgalomba helyezését), amelyek nem felelnek meg a 02. módosítássorozattal módosított ezen előírás követelményeinek.

10.4. 36 hónappal a 02. módosítássorozat 1. kiegészítésének hatálybalépését követően az ezen előírást alkalmazó szerződő felek csak azokra a járműtípusokra adhatnak jóváhagyást, amelyek megfelelnek a 02. módosítássorozat 1. kiegészítésével módosított ezen előírás követelményeinek.

10.5. 84 hónappal a 02. módosítássorozat 1. kiegészítésének hatálybalépését követően az ezen előírást alkalmazó szerződő felek elutasíthatják azon járművek első nemzeti nyilvántartásba vételét (első forgalomba helyezését), amelyek nem felelnek meg a 02. módosítássorozat 1. kiegészítésével módosított ezen előírás követelményeinek.

10.6. A 03. módosítássorozat hivatalos hatálybalépésének napjától kezdve az ezen előírást alkalmazó egyik szerződő fél sem utasíthatja el a 03. módosítássorozattal módosított ezen előírás alapján történő jóváhagyást.

10.7. A 03. módosítássorozat hivatalos hatálybalépésétől számított 24 hónap elteltével az ezen előírást alkalmazó szerződő felek csak azokra a járműtípusokra adhatnak jóváhagyást, amelyek megfelelnek a 03. módosítássorozattal módosított ezen előírás követelményeinek.

Nagyfeszültségű elektromos erőátviteli rendszerrel rendelkező járművek esetében azonban ez az időszak 12 hónappal meghosszabbodik, amennyiben a gyártó kielégítően bizonyítja a műszaki szolgálat számára, hogy a jármű a 03. módosítássorozattal módosított ezen előírás által megkövetelt mértékű biztonsággal egyenértékű biztonságot nyújt.

10.8. Az ezen előírást alkalmazó szerződő felek nem utasíthatják el az ezen előírás előző módosítássorozatai szerint megadott jóváhagyások kiterjesztését, amennyiben a szóban forgó kiterjesztés nem vonja maga után a jármű meghajtórendszerének módosítását.

A 03. módosítássorozat hivatalos hatálybalépésétől számított 48 hónap elteltével azonban az előző módosítássorozat szerinti jóváhagyások kiterjesztései nagyfeszültségű elektromos erőátviteli rendszerrel rendelkező járművekre nem adhatók meg.

10.9. Amennyiben az ezen előírás 03. módosítássorozatának hatálybalépésekor nemzeti követelmények szabályozzák a nagyfeszültségű elektromos erőátviteli rendszerrel rendelkező járművek biztonsági vonatkozásait, az ezen előírást alkalmazó szerződő felek elutasíthatják a nemzeti követelményeket nem teljesítő járművek nemzeti jóváhagyását, hacsak ezek a járművek jóváhagyást nem kaptak ezen előírás 03. módosítássorozata alapján.

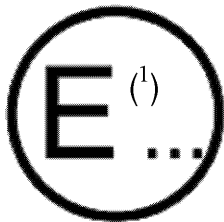
- 10.10. Ezen előírás 03. módosítássorozatának hatálybalépésétől számított 48 hónap elteltével az ezen előírást alkalmazó szerződő felek elutasíthatják az olyan nagyfeszültségű elektromos erőátviteli rendszerrel rendelkező jármű nemzeti vagy regionális típusjóváhagyásának megadását és első nemzeti vagy regionális nyilvántartásba vételét (első forgalomba helyezését), amely nem felel meg a 03. módosítássorozattal módosított ezen előírás követelményeinek.
- 10.11. A 03. módosítássorozat által nem érintett, a 02. módosítássorozattal módosított ezen előírás alapján jóváhagyott járművek jóváhagyásai érvényesek maradnak, és az ezen előírást alkalmazó szerződő feleknek továbbra is el kell fogadniuk ezeket.
- 10.12. Az ezen előírás 03. módosítássorozata 3. kiegészítésének hatálybalépése után 18 hónapig az ezen előírást alkalmazó szerződő felek továbbra is megadhatják a típusjóváhagyásokat az ezen előírás 03. módosítássorozata szerint, a 3. kiegészítés rendelkezéseinek figyelembevétele nélkül.
11. A JÓVÁHAGYÁSI VIZSGÁLATOK ELVÉGZÉSÉÉRT FELELŐS MŰSZAKI SZOLGÁLATOK ÉS A TÍPUSJÓVÁHAGYÓ HATÓSÁGOK NEVE ÉS CÍME
- A megállapodásban részes és ezen előírást alkalmazó felek megadják az Egyesült Nemzetek Szervezete Titkárságának a jóváhagyási vizsgálatok elvégzéséért felelős műszaki szolgálatok nevét és címét, valamint a jóváhagyásokat megadó, illetve a más országok által kiadott jóváhagyásokat, kiterjesztéseket, elutasításokat vagy visszavonásokat igazoló értesítéseket fogadó típusjóváhagyó hatóság nevét és címét.
-

1. MELLÉKLET

ÉRTESÍTÉS

[legnagyobb formátum: A4 (210 × 297 mm)]

Kibocsátó: Hatóság neve:

.....
 .....
 .....

Tárgy: ⁽²⁾ Jóváhagyás megadása
 Jóváhagyás kiterjesztése
 Jóváhagyás elutasítása
 Jóváhagyás visszavonása
 A gyártás végleges leállítása

egy járműtípusra vonatkozóan, az utasok oldalirányú ütközéssel szembeni védelme tekintetében, a 95. számú előírás értelmében.

Jóváhagyás száma: ..... Kiterjesztés száma: .....

1. A gépjármű kereskedelmi neve vagy márkája: .....
2. A jármű típusa: .....
3. A gyártó neve és címe: .....
4. A gyártó képviselőjének (ha van) neve és címe: .....
5. A járműre vonatkozó jóváhagyási kérelem benyújtásának dátuma: .....
6. Az oldalirányú ütközés vizsgálatához használt próbabábu ES-1 /ES-2 ⁽²⁾: .....
7. Az elektromos áramforrás helye: .....
8. A jóváhagyási vizsgálat elvégzéséért felelős műszaki szolgálat: .....
9. A vizsgálati jegyzőkönyv dátuma: .....
10. A vizsgálati jegyzőkönyv száma: .....
11. A jóváhagyást megadták/elutasították/kiterjesztették/visszavonták ⁽²⁾: .....
12. A jóváhagyási jel helye a járművön: .....
13. Hely: .....
14. Dátum: .....
15. Aláírás: .....
16. A típusjóváhagyó hatóságnál őrzött dokumentumok jegyzékét csatoltuk ehhez az értesítéshez; a jegyzéket a hatóság kérésre kiadhatja.

⁽¹⁾ A jóváhagyást megadó/kiterjesztő/elutasító/visszavonó ország egyedi azonosító száma (lásd ezen előírás jóváhagyásra vonatkozó rendelkezéseit).

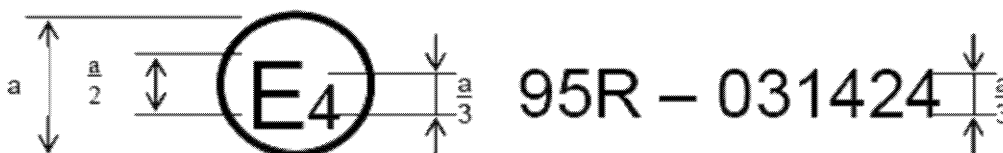
⁽²⁾ A nem kívánt rész törlendő.

2. MELLÉKLET

A JÓVÁHAGYÁSI JEL ELRENDEZÉSE

„A” MINTA

(Lásd ezen előírás 4.5. szakaszát)

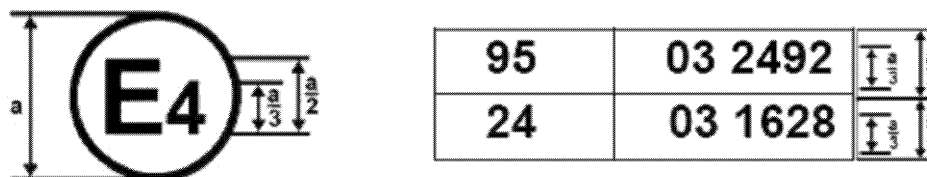

a = legalább 8 mm

A járművön elhelyezett fenti jóváhagyási jel azt mutatja, hogy az adott járműtípust az utasok oldalirányú ütközéssel szembeni védelme tekintetében a 95. számú előírás szerint hagyták jóvá Hollandiában (E 4) a 031424 számon. A jóváhagyási szám azt jelzi, hogy a jóváhagyást a 03. módosítássorozattal módosított 95. sz. előírás követelményei szerint adták meg.

„B” MINTA

(Lásd ezen előírás 4.6. szakaszát)

a = legalább 8 mm

A járművön elhelyezett fenti jóváhagyási jel azt mutatja, hogy az adott járműtípust Hollandiában (E 4), a 95. és a 24. sz. előírás⁽¹⁾ szerint hagyták jóvá. A jóváhagyási szám első két számjegye mutatja, hogy a jóváhagyás megadásának időpontjában a 95. számú előírás magában foglalta a 03. módosítássorozatot, a 24. számú előírás pedig a 03. módosítássorozatot.

⁽¹⁾ Az utóbbi szám csak példaként szolgál.

3. MELLÉKLET

Eljárás a H pont helye és a járműben utazó személy törzsének különböző ülőhelyeken felvett tényleges dőlésszöge meghatározására ⁽¹⁾

1. függelék – A háromdimenziós H-pont-vizsgáló eszköz (háromdimenziós H próbabábu) leírása ⁽¹⁾
2. függelék – Háromdimenziós referencia-rendszer ⁽¹⁾
3. függelék – Az ülőhelyekre vonatkozó referenciaadatok ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Az eljárás leírása a Motoros járművekre vonatkozó egységesített állásfoglalás (R.E.3) (dokumentum: ECE/TRANS/WP.29/78/Rev.3) 1. mellékletében szerepel. www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29gen/wp29resolutions.html

4. MELLÉKLET

ÜTKÖZÉSVIZSGÁLATRA VONATKOZÓ ELJÁRÁS

1. LÉTESÍTMÉNYEK

1.1. A vizsgálat helyszíne

A vizsgálati területnek elég nagynek kell lennie ahhoz, hogy elérjen rajta a mozgatható deformálódó ütközőbak meghajtórendszere, és legyen hely mind az ütköztetett jármű ütközés hatására történő elmozdulásához, mind a vizsgálóberendezés felállításához. Annak a területnek, amelyen a jármű ütköztetése és elmozdulása történik, vízszintesnek, egyenesnek és szennyeződésmentesnek kell lennie, és egy normál, száraz, szennyeződésmentes közúti felületet kell reprezentálnia.

2. VIZSGÁLATI FELTÉTELEK

2.1. A vizsgált járműnek álló helyzetben kell lennie.

2.2. A mozgatható deformálódó ütközőbaknak meg kell felelnie az ezen előírás 5. mellékletében rögzített jellemzőknek. A vizsgálatra vonatkozó követelményeket az 5. melléklet függeléke tartalmazza. A mozgatható deformálódó ütközőbakot olyan berendezéssel kell felszerelni, amely megvédi az ütköztetett járművet egy második ütközéstől.

2.3. A mozgatható deformálódó ütközőbak függőleges síkjának hosszanti felezősíkja merőleges kell, hogy legyen az ütköztetett jármű függőleges síkjának hosszanti felezősíkjára.

2.4. A mozgatható deformálódó ütközőbak hosszanti irányú függőleges középsíkjának ± 25 mm eltéréssel egybe kell esnie a vizsgált jármű ütköztetett oldala melletti első ülés R pontján áthaladó keresztirányú függőleges síkkal. Az ütközés pillanatában az elülső felület külső oldali függőleges síkjai által határolt vízszintes felezősíknak a vizsgálat előtt meghatározott két sík közé kell esnie, 25 mm-rel az előzőleg definiált sík felett és alatt.

2.5. Ezen előírás eltérő rendelkezéseinek hiányában a műszereknek meg kell felelniük az ISO 6487:1987 szabványnak.

2.6. Az ütéspróba időpontjában a vizsgálati próbabábu állandó hőmérsékletének 22 ± 4 °C-nak kell lennie.

3. VIZSGÁLATI SEBESSÉG

A mozgatható deformálódó ütközőbak sebességének az ütközés pillanatában 50 ± 1 km/h-nak kell lennie. Ezt a sebességet legkésőbb 0,5 m-rel az ütközés előtt állandósítani kell. A mérés pontossága: 1 százalék. Ha azonban a vizsgálatot nagyobb ütközési sebességgel hajtották végre, és a jármű megfelelt a követelményeknek, a vizsgálatot megfelelőnek kell tekinteni.

4. A JÁRMŰ ÁLLAPOTA

4.1. Általános követelmények

A vizsgált járműnek a sorozatgyártás szempontjából reprezentatívnak kell lennie, tartalmaznia kell az alapfelszerelésű tartozékokat, és normál menetkész állapotban kell lennie. Némelyik szerkezeti elem elhagyható vagy másik azonos tömegű alkatrészre cserélhető, ha egyértelmű, hogy ez a művelet nem befolyásolja a vizsgálat eredményeit.

A gyártó a műszaki szolgálat jóváhagyásával módosíthatja a tüzelőanyag-rendszert, hogy a jármű megfelelő mennyiségű tüzelőanyagot használjon fel a motor és az elektromosenergia-átalakító rendszer működésére.

4.2. A jármű tartozékaira vonatkozó előírás

A vizsgált járművet fel kell szerelni minden olyan választható berendezéssel vagy belső szerelvényt, melyek befolyásolhatják a vizsgálat eredményeit.

- 4.3. A jármű tömege
- 4.3.1. A vizsgálandó járműnek az ezen előírás 2.10. szakaszában meghatározott referenciatömeggel kell rendelkeznie. A jármű tömege ± 1 százalékkal eltérhet a referenciatömegtől.
- 4.3.2. A tüzelőanyag-tartályt akkora tömegű vízzel kell feltölteni, amely ± 1 % eltéréssel a gyártó által megadott teljes betölthető tüzelőanyag-mennyiség tömege 90 százalékának felel meg.
- Ez a követelmény nem vonatkozik a hidrogéntüzelőanyag-tartályokra.
- 4.3.3. Az összes többi rendszer (fékek, hűtő, stb.) üres lehet; ebben az esetben a folyadékok tömegét be kell számítani.
- 4.3.4. Amennyiben a járműben elhelyezett mérőberendezés tömege meghaladja a megengedett 25 kg-ot, ezt ki lehet egyenlíteni olyan súlycsökkentésekkel, melyeknek nincs jelentős hatása a vizsgálat eredményeire.
- 4.3.5. A mérőberendezés tömege 5 százaléknál nagyobb mértékben nem módosíthatja egyik tengely referenciaterhelését sem, amely egyik változatban sem haladhatja meg a 20 kg-ot.
5. A JÁRMŰ ELŐKÉSZÍTÉSE
- 5.1. Az oldalablakokat legalább az ütközés felőli oldalon be kell zárni.
- 5.2. Az ajtókat be kell csukni, de nem kell reteszelni.
- 5.2.1. Önműködően működésbe lépő ajtóreteszelő rendszer esetében azonban gondoskodni kell arról, hogy a vizsgálat előtt valamennyi oldalajtó reteszelve legyen.
- 5.2.2. Opcionálisan beszerelhető és/vagy a vezető által kikapcsolható önműködően működésbe lépő ajtóreteszelő rendszer esetében az alábbi két vizsgálati eljárás közül a gyártó által kiválasztott eljárást kell alkalmazni:
- 5.2.2.1. A vizsgálat előtt valamennyi oldalajtót manuálisan reteszelni kell.
- 5.2.2.2. Meg kell győződni arról, hogy az ütközés előtt az ütközési oldalon lévő oldalajtók reteszeltlenek, a nem ütközési oldalon pedig az oldalajtók reteszelve vannak; az önműködően működésbe lépő ajtóreteszelő rendszert e vizsgálat idejére hatástalanítani lehet.
- 5.3. A sebességváltót üres helyzetbe kell állítani, a rögzítőféket pedig ki kell engedni.
- 5.4. Az ülések kényelmi fokozatát (ha van) a jármű gyártója által előírt helyzetbe kell állítani.
- 5.5. Azt az ülést (amennyiben állítható), amelyre a próbabábut és annak tartozékait helyezik, a következő módon kell beállítani:
- 5.5.1. A hosszanti beállító berendezést úgy kell elhelyezni, hogy a reteszelőberendezés a legelső és a leghátsó helyzet közötti pozícióban reteszelődjön. Ha ez a pozíció két horony közé esik, a hátsó hornyot kell használni.
- 5.5.2. A fejtámlát úgy kell beállítani, hogy a felső felülete egy szintben legyen a próbabábu fejének tömegközéppontjával. Amennyiben ez nem lehetséges, a fejtámlát a legfelső helyzetbe kell állítani.
- 5.5.3. Amennyiben a gyártó nem rendelkezik másként, a háttámlát úgy kell beállítani, hogy a háromdimenziós H-pont vizsgáló eszköz törzsének referenciavonala $25 \pm 1^\circ$ -os szögben dőljön hátrafelé.

- 5.5.4. Az ülés egyéb szabályozható részeit a mozgáspályájuk középpontjába kell állítani; a magasságot azonban a rögzített ülésnek megfelelően kell beállítani, ha a járműtípus állítható és rögzített ülésekkel is rendelkezik. Amennyiben a mozgáspálya középpontján nincs reteszelési pozíció, az ülés állítható részeit a hátsó, alsó vagy külső középpontok közvetlen közelében lévő helyzetbe kell állítani. Az elforgatási beállításokra (döntésre) vonatkozóan a hátrafelé történő beállítási irány az, melynek hatására a próbabábu feje hátrafelé mozdul el. Amennyiben a próbabábu mérete meghaladja a normál utas méretét, például a feje eléri a tetőkárpitot, 1 cm-es távolságot kell biztosítani a következő módon: másodlagos beállítások, háttámla dőlésszögének módosítása, illetve előre- vagy hátrahatolás, ebben a sorrendben.
- 5.6. Amennyiben a gyártó nem rendelkezik másként, a többi első ülést, ha lehetséges, ugyanolyan helyzetbe kell állítani, mint azt, amelyekre a próbabábut helyezik.
- 5.7. Ha a jármű állítható kormánykerékkel van felszerelve, az összes állítható alkatrészt középső helyzetbe kell állítani.
- 5.8. A gumibroncokat a jármű gyártója által előírt nyomásra kell felfújni.
- 5.9. A vizsgált járművet a forgástengelyéhez képest vízszintesen kell leállítani úgy, hogy a támasztékok megtartsák ebben a helyzetben az oldalirányú ütközés vizsgálatához használt próbabábu elhelyezéséig, illetve amíg az előkészítő munkák be nem fejeződnek.
- 5.10. A járműnek a fenti 4.3. szakaszban rögzített feltételeknek megfelelő normál helyzetben kell lennie. Az olyan felfüggesztéssel rendelkező járműveket, amely lehetővé teszi a talaj feletti szabad magasságuk beállítását, a jármű gyártója által meghatározott normál használati körülmények között és 50 km/h sebességnél kell megvizsgálni. A feltételek teljesítéséhez – ha szükséges – olyan kiegészítő támasztékokat lehet használni, amelyek nem befolyásolják a vizsgált jármű ütközés közbeni viselkedését.
- 5.11. Az elektromos erőátviteli rendszer beállítása
- 5.11.1. A REESS bármilyen töltési állapotban lehet, amely lehetővé teszi az erőátviteli rendszer gyártó által ajánlott rendes működését.
- 5.11.2. Az elektromos erőátviteli rendszer az eredeti villamosenergia-források (pl. motorgenerátor, REESS vagy elektromosenergia-átalakító rendszer) működésétől függetlenül feszültség alá kerül, azonban:
- 5.11.2.1. a műszaki szolgálat és a gyártó közötti megállapodás alapján megengedhető, hogy a vizsgálatot úgy végezzék el, hogy az elektromos erőátviteli rendszer egésze vagy egy része nem kerül feszültség alá, amennyiben ez nem befolyásolja kedvezőtlenül a vizsgálat eredményét. Az elektromos erőátviteli rendszer feszültség alá nem kerülő részei esetében az áramütés elleni védelmet vagy fizikai védelemmel, vagy szigetelési ellenállással és további megfelelő bizonyítékkal kell igazolni.
- 5.11.2.2. Ha van automata megszakító, a gyártó kérésére megengedhető, hogy a vizsgálatot az automata megszakító működtetésével végezzék el. Ebben az esetben bizonyítani kell, hogy az automata megszakító az ütéspróba során is működésbe lépett volna. Ez az automatikus aktiválási jelet, valamint a galvanikus szétválasztást jelenti az ütközés alatti feltételek figyelembevétele alapján.
6. OLDALIRÁNYÚ ÜTKÖZÉS VIZSGÁLATÁHOZ HASZNÁLT PRÓBABÁBU ÉS ANNAK ELHELYEZÉSE
- 6.1. Az oldalirányú ütközés vizsgálatához használt próbabábusnak meg kell felelnie a 6. mellékletben rögzített követelményeknek, és az ezen előírás 7. mellékletében leírt eljárásnak megfelelően kell azt az ütközési oldalon elhelyezkedő első ülésen elhelyezni.
- 6.2. A jármű vonatkozásában előírt biztonsági övek vagy egyéb biztonsági rendszerek használata kötelező. Jóváhagyott típusú, a 16. számú előírásnak vagy egyéb vonatkozó előírásnak megfelelő biztonsági övet kell használni, amelyet a 14. számú előírásnak vagy azzal egyenértékű egyéb követelményeknek megfelelően kell rögzíteni.
- 6.3. A biztonsági övet vagy egyéb biztonsági rendszert a gyártó utasításainak megfelelően kell beállítani a próbabábu méretére. A gyártó idevágó utasításainak hiányában a magasságot középső pozícióba kell állítani. Ha erre nincs lehetőség, a közvetlenül alatta lévő pozíciót kell alkalmazni.

7. AZ OLDALIRÁNYÚ ÜTKÖZÉS VIZSGÁLATÁHOZ HASZNÁLT PRÓBABÁBUN ELVÉGZENDŐ MÉRÉSEK

7.1. A következő mérőműszerek által kiírt adatokat rögzíteni kell.

7.1.1. A próbabábu fején végzett mérések

A fej tömegközéppontjára vonatkozó triaxiális gyorsulás értéke. A fej csatornája műszerezettségének meg kell felelnie az ISO 6487:1987 szabványban előírt következő értékeknek:

CFC: 1 000 Hz és

CAC: 150 g.

7.1.2. A próbabábu mellkasán végzett mérések

A mellkasi bordák alakváltozása három mérőcsatornájának meg kell felelnie az ISO 6487:1987 szabványban előírt következő értékeknek:

CFC: 1 000 Hz,

CAC: 60 mm.

7.1.3. A próbabábu medencéjén végzett mérések

A medenceterhelés mérőcsatornájának meg kell felelnie az ISO 6487:1987 szabványban előírt következő értékeknek:

CFC: 1 000 Hz,

CAC: 15 kN.

7.1.4. A próbabábu hasán végzett mérések

A hasi terhelés mérőcsatornáinak meg kell felelniük az ISO 6487:1987 szabványban előírt következő értékeknek:

CFC: 1 000 Hz.

CAC: 5 kN.

---

1. függelék

TELJESÍTMÉNYADATOK MEGHATÁROZÁSA

A vizsgálatok eredményeire vonatkozó követelményeket ezen előírás 5.2. szakasza tartalmazza.

1. A FEJ TERHELÉSI KRITÉRIUMA (HPC)

A fej érintkezése esetén a terhelési kritériumot az első érintkezés és az utolsó érintkezés utolsó pillanata között eltelt teljes időtartamra kell kiszámítani.

A HPC a képlet legnagyobb értéke:

$$(t_2 - t_1) \left(\frac{1}{t_2 - t_1} \int_{t_1}^{t_2} a \, dt \right)^{2,5}$$

ahol „a” a fej tömegközéppontjában mért gyorsulás m/s-ben kifejezve, osztva 9,81-dal, idő függvényében rögzítve és 1 000 Hz-es csatorna-frekvenciaosztálynál szűrve; a „t1” és a „t2” az első érintkezés és az utolsó érintkezés utolsó pillanata közötti bármelyik két időpont.

2. A MELLKAS TERHELÉSI KRITÉRIUMAI

2.1. Mellkas-alakváltozás: a mellkas-alakváltozás csúcserő értéke bármely borda alakváltozásának legnagyobb értéke, amely a mellkaselmozdulást mérő jeladókkal határozható meg, 180 Hz-es csatorna-frekvenciaosztálynál szűrve.

2.2. Viszkózus kritérium: a viszkózus reakció csúcserő értéke bármelyik bordán mért viszkózus kritérium legnagyobb értéke, amely a fél mellkashoz és az összenyomódás differenciálásából származtatott összenyomódási sebességhez viszonyított relatív mellkas-összenyomódás pillanatnyi eredményéből számítható ki, 180 Hz-es csatorna-frekvenciaosztálynál szűrve. E számításhoz a fél mellkas normál szélességét 140 mm-nek kell venni.

$$VC = \max \left(\frac{D}{0,14} \cdot \frac{dD}{dt} \right)$$

ahol D (méterben) = a bordák alakváltozása.

Az alkalmazandó számítási algoritmust a 4. melléklet 2. függeléké tartalmazza.

3. A HAS VÉDELMI KRITÉRIUMA

A hasra ható erő csúcserő értéke az ütközés oldalon 39 mm-rel a felület alá beszerelt jeladókkal mért három erő összegének legnagyobb értéke; CFC: 600 Hz.

4. A MEDENCE TERHELÉSI KRITÉRIUMA

A szeméremizületre ható erő csúcserő értéke (PSPF) az erőmérő cella által a medence szeméremizületénél mért erő legnagyobb értéke, 600 Hz-es csatorna-frekvenciaosztálynál szűrve.

2. függelék

ELJÁRÁS AZ EUROSID 1 PRÓBABÁBU VISZKÓZUS KRITÉRIUMÁNAK KISZÁMÍTÁSÁRA

A viszkózus kritérium (VC) az összenyomódás pillanatnyi értéke és a borda-alakváltozás mértéke alapján számítható ki. Mindkét érték a bordák alakváltozásának mérése alapján állapítható meg. A borda-alakváltozási reakciót egyszer kell szűrni 180 Hz-es csatorna-frekvenciaosztálynál. A (t) időpontban mért összenyomódást az EUROSID 1 próbabábu mellkasának fél szélessége [amelyet a fémbordáknál mérnek (0,14 m)] arányában kifejezett szűrt jel alapján elhajlásként kell kiszámítani:

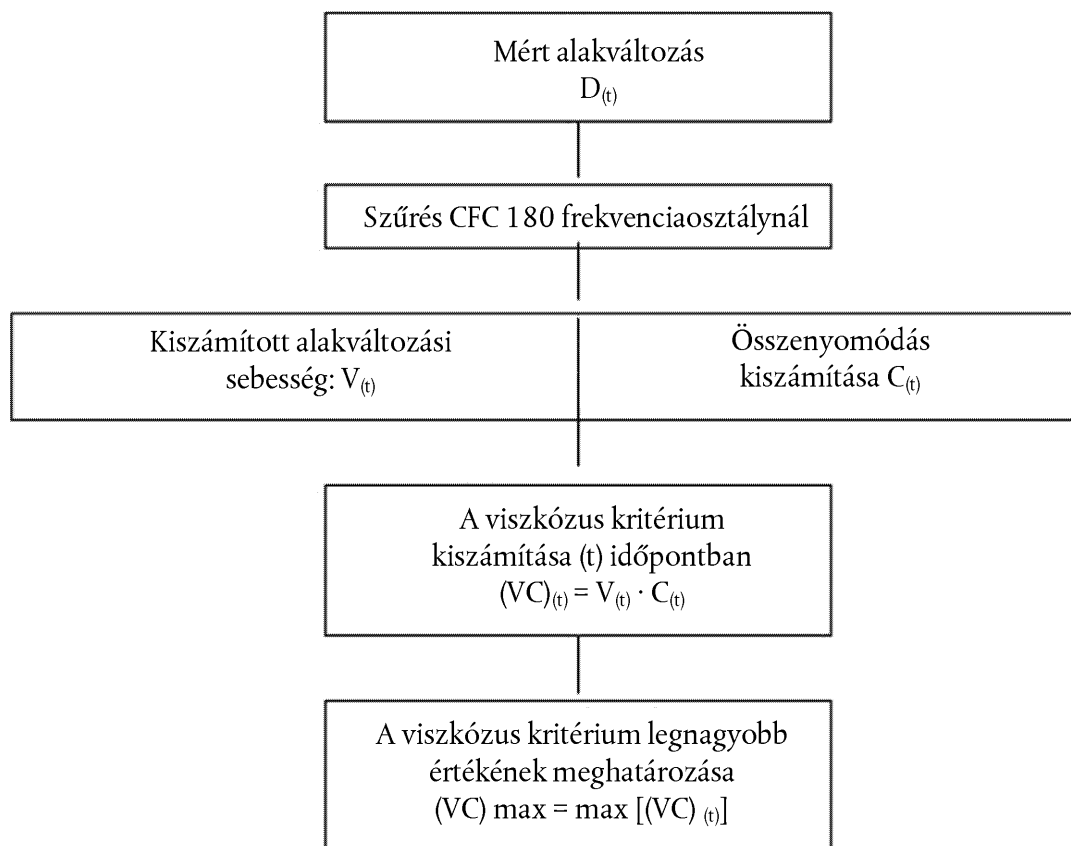
$$C_{(t)} = \frac{D_{(t)}}{0,14}$$

A bordák alakváltozásának sebessége (t) időben az elhajlás szűrt értékéből számítható ki a következőképpen:

$$V_{(t)} = \frac{8 [D_{(t+1)} - D_{(t-1)}] - [D_{(t+2)} - D_{(t-2)}]}{12\delta t}$$

ahol $D(t)$ a (t) időpontban bekövetkező alakváltozás méterben kifejezve, és δt pedig az alakváltozás-mérések között eltelt idő másodpercben megadva. δt legnagyobb értéke $1,25 \times 10^{-4}$ másodperc.

A számítási eljárást az alábbi ábra mutatja:

5. MELLÉKLET

A MOZGATHATÓ DEFORMÁLÓDÓ ÜTKÖZŐBAK JELLEMZŐI

1. A MOZGATHATÓ DEFORMÁLÓDÓ ÜTKÖZŐBAK JELLEMZŐI
  - 1.1. A mozgatható deformálódó ütközőbak (MDB) egy ütközőtestből és egy vizsgálókocsiból áll.
  - 1.2. Teljes tömege 950 ± 20 kg.
  - 1.3. A tömegközéppontnak a függőleges sík hosszanti felezősíkján, egy 10 mm-es szakaszon belül kell elhelyezkednie, $1\ 000 \pm 30$ mm-rel az elülső tengely és 500 ± 30 mm-rel a talaj felett.
  - 1.4. Az ütközőtest elülső felülete és az ütközőbak tömegközéppontja közötti távolság $2\ 000 \pm 30$ mm.
  - 1.5. Az ütközőtest talajtól való távolsága 300 ± 5 mm statikus körülmények között az ütközés előtt az alsó előlap alsó szegélyétől mérve.
  - 1.6. A vizsgálókocsi első és hátsó nyomtáv szélessége $1\ 500 \pm 10$ mm.
  - 1.7. A vizsgálókocsi tengelytávja $3\ 000 \pm 10$ mm.
2. AZ ÜTKÖZŐTEST JELLEMZŐI

Az ütközőtest hat darab méhsejtszerkezetű alumíniumtömbből áll, melyek kezelési eljárásuknak köszönhetően fokozatosan növekvő szintű erőt képesek kifejteni növekvő alakváltozással (lásd az alábbi 2.1. szakaszt). Az alumínium elő- és hátlapok a méhsejtszerkezetű alumíniumtömbökhöz vannak erősítve.

  - 2.1. Méhsejtszerkezetű tömbök
    - 2.1.1. Geometriai jellemzők
      - 2.1.1.1. Az ütközőtest hat darab egymáshoz illeszkedő zónából áll, melyek alakját és helyzetét az 1. és a 2. ábra mutatja. A zónák mérete az 1. és 2. ábra szerint 500 ± 5 mm $\times$ 250 ± 3 mm. Az 500 mm-nek a méhsejtszerkezetű alumíniumtömb hosszanti irányába, a 250 mm-nek pedig a méhsejtszerkezetű alumíniumtömb keresztirányába kell esnie (lásd a 3. ábrát).
      - 2.1.1.2. Az ütközőtest 2 sorra van felosztva. Az alsó sor 250 ± 3 mm magas és 500 ± 2 mm mély lehet az előzetes benyomás után (lásd a 2.1.2. szakaszt), és 60 ± 2 mm-rel mélyebbnek kell lennie, mint a felső sor.
      - 2.1.1.3. A tömböket az 1. ábrán meghatározott zónákban kell elrendezni úgy, hogy minden egyes tömb (beleértve a hiányos sejteket is) teljesen lefedje a zónába tartozó területet).
    - 2.1.2. Előzetes behorpasztás
      - 2.1.2.1. Az előzetes behorpasztást azon a méhsejtszerkezetű felületen kell végrehajtani, amelyre az előlapok fel vannak erősítve.
      - 2.1.2.2. A vizsgálat megkezdése előtt az 1., 2. és 3. tömb felső felületét 10 ± 2 mm-es részen be kell horpasztani 500 ± 2 mm mélységben (2. ábra).
      - 2.1.2.3. A vizsgálat megkezdése előtt a 4., 5. és 6. tömb felső felületét 10 ± 2 mm-es részen be kell horpasztani 440 ± 2 mm mélységben.
    - 2.1.3. Anyagjellemzők
      - 2.1.3.1. A sejt mérete minden egyes blokkban 19 mm $\pm$ 10 százalék (lásd a 4. ábrát).

- 2.1.3.2. A felső sor sejtjeit 3003-as alumíniumból kell készíteni.
- 2.1.3.3. Az alsó sor celláit 5052-es alumíniumból kell készíteni.
- 2.1.3.4. A méhsejtszerkezetű alumíniumtömböket megfelelő kezeléssel kell ellátni, hogy statikus ütközéskor (az alábbi 2.1.4. szakaszban meghatározott eljárás szerint) az erő-alakváltozás görbe az e melléklet 1. függelékében a hat tömbre egyenként előírt sávba essen. Az ütközőbak felépítéséhez használt méhsejtszerkezetű tömbökhöz használt kezelt anyagot meg kell tisztítani a nyers méhsejtszerkezetű anyag kezelése közben keletkezett esetleges maradványoktól.
- 2.1.3.5. Az egyes gyártási tételekben lévő tömbök tömege 5 százaléknál nagyobb mértékben nem térhet el az arra a gyártási tételre vonatkozó átlagos tömegnagyságtól.
- 2.1.4. Statikus vizsgálatok
- 2.1.4.1. A kezelt méhsejtszerkezetű magrétegből álló gyártási tételből kivett mintákat az e melléklet 5. szakaszában leírt statikus vizsgálati eljárásnak megfelelően meg kell vizsgálni.
- 2.1.4.2. A vizsgált tömbök erő-összenyomódás értékeinek az 1. függelékben meghatározott erő-alakváltozás függvény sávjaiba kell esnie. Az ütközőbak minden egyes tömbjének statikus vizsgálatára vonatkozóan meg van határozva egy-egy erő-alakváltozás sáv.
- 2.1.5. Dinamikus vizsgálat
- 2.1.5.1. Dinamikus alakváltozási jellemzők ütközéskor történő vizsgálata az e melléklet 6. szakaszában leírt eljárásnak megfelelően.
- 2.1.5.2. Az ütközőtest merevségét jellemző, az e melléklet 2. függelékében meghatározott erő-alakváltozás sávok határértékeitől való eltérés megengedhető az alábbi feltételekkel:
- 2.1.5.2.1. az eltérés az ütközés megkezdése után és az ütközőtest 150 mm-es alakváltozásának bekövetkezése előtt történik;
- 2.1.5.2.2. az eltérés nem haladja meg a sáv legközelebbi előírt pillanatnyi határértékének 50 százalékát;
- 2.1.5.2.3. az eltéréseknek megfelelő alakváltozások nem haladják meg a 35 mm-es alakváltozási értéket, és az alakváltozások teljes összege nem több mint 70 mm (lásd e melléklet 2. függelékét);
- 2.1.5.2.4. a sávtól való eltérésből származó energia összege nem haladja meg az adott tömb bruttó energiájának 5 százalékát.
- 2.1.5.3. Az 1. és a 3. tömb azonos. Merevségüknek olyannak kell lennie, hogy erő-alakváltozás görbéik a 2a. ábrán szereplő sávokba essenek.
- 2.1.5.4. Az 5. és a 6. tömb azonos. Merevségüknek olyannak kell lennie, hogy erő-alakváltozás görbéik a 2d. ábrán szereplő sávokba essenek.
- 2.1.5.5. A 2. tömb merevségének olyannak kell lennie, hogy erő-alakváltozás görbéi a 2b. ábrán szereplő sávokba essenek.
- 2.1.5.6. A 4. tömb merevségének olyannak kell lennie, hogy erő-alakváltozás görbéi a 2c. ábrán szereplő sávokba essenek.
- 2.1.5.7. A teljes ütközőtest erő-alakváltozás értékeinek a 2e. ábrán szereplő sávokba kell esnie.
- 2.1.5.8. Az erő-alakváltozás görbéket az 5. melléklet 6. szakaszában ismertetett vizsgálat alapján kell hitelesíteni, melynek során az ütközőbakot $35 \pm 0,5$ km/h sebességgel egy erőmérő falnak ütköztetik.

- 2.1.5.9. A vizsgálat során az 1. és a 3. tömbre felhasznált energiának ⁽¹⁾ $9,5 \pm 2$ kJ nagyságúnak kell lennie.
- 2.1.5.10. A vizsgálat során az 5. és a 6. tömbre felhasznált energiának $3,5 \pm 1$ kJ nagyságúnak kell lennie.
- 2.1.5.11. A 4. tömbre felhasznált energiának 4 ± 1 kJ nagyságúnak kell lennie.
- 2.1.5.12. A 2. tömbre felhasznált energiának 15 ± 2 kJ nagyságúnak kell lennie.
- 2.1.5.13. Az ütközés során felhasznált teljes energiamennyiségnek 45 ± 3 kJ nagyságúnak kell lennie.
- 2.1.5.14. Az ütközőtest alakváltozásának legnagyobb értéke az első érintkezési ponttól, amely a gyorsulásmérők integrálásával számítható ki az e melléklet 6.6.3. szakaszának értelmében, 330 ± 20 mm lehet.
- 2.1.5.15. Az ütközőtest végleges maradó statikus alakváltozásának nagysága, amely a dinamikus vizsgálatot követően B. szinten (2. ábra) mérhető, 310 ± 20 mm lehet.
- 2.2. Előlapok
- 2.2.1. Geometriai jellemzők
- 2.2.1.1. Az előlapok $1\,500 \pm 1$ mm szélesek és 250 ± 1 mm magasak. Vastagságuk $0,5 \pm 0,06$ mm.
- 2.2.1.2. Összeszerelés után az ütközőtest teljes mérete (a 2. ábrán meghatározott módon): $1\,500 \pm 2,5$ mm széles és $500 \pm 2,5$ mm magas.
- 2.2.1.3. Az alsó előlap felső szélének és a felső előlap alsó szélének 4 mm-en belül egy vonalba kell esnie.
- 2.2.2. Anyagjellemzők
- 2.2.2.1. Az előlapok AlMg₂-AlMg₃ sorozatú alumíniumból készülnek legalább 12 százalékos nyúlással és UTS ≥ 175 N/mm² értékkel.
- 2.3. Hátlap
- 2.3.1. Geometriai jellemzők
- 2.3.1.1. A geometriai jellemzőknek az 5. és a 6. ábra előírásainak kell megfelelniük.
- 2.3.2. Anyagjellemzők
- 2.3.2.1. A hátlapnak 3 mm-es alumíniumlemezről kell állnia. A hátlapot AlMg₂-AlMg₃ sorozatú alumíniumból kell készíteni 50 és 65 HBS közötti keménységgel. A lemezt szellőzőlyukakkal kell ellátni: ezek helyét, átmérőjét és távolságát az 5. és a 7. ábra mutatja.
- 2.4. A méhsejtszerkezetű tömbök elhelyezése
- 2.4.1. A méhsejtszerkezetű tömböket a hátlemez lyuggatott részén kell elhelyezni (lásd az 5. ábrát).
- 2.5. Ragasztás
- 2.5.1. A ragasztóanyagot legfeljebb $0,5$ kg/m² mennyiségben, egyenletesen elosztva kell felhordani az elő- és a hátlapok felületére. A rétegvastagság legfeljebb 0,5 mm lehet. Ragasztóanyagként kétkomponensű poliuretánt (például Ciba Geigy XB5090/1 műgyanta XB5304 keményítővel) vagy ehhez hasonló anyagot kell alkalmazni.

⁽¹⁾ A jelzett energiamennyiségek a rendszer által felhasznált energiát jelentik, amikor az ütközőtest a legnagyobb felülettel ütközik.

- 2.5.2. A hátlemez tapadószilárdsága legalább 0,6 MPa (87 psi) kell, hogy legyen, amit a 2.5.3. szakasznak megfelelően ellenőrizni kell.
- 2.5.3. Tapadószilárdsági vizsgálatok:
- 2.5.3.1. A ragasztóanyag tapadószilárdságát merőleges szakítóvizsgálat segítségével kell megmérni az ASTM C297-61 szabványnak megfelelően.
- 2.5.3.2. Egy 100 mm × 100 mm nagyságú, 15 mm mélységű mintadarabot fel kell ragasztani a szellőzőlyukakkal ellátott hátlap anyagából vett mintához. A vizsgálathoz használt méhsejtszerkezetű anyagnak meg kell felelnie az ütközőtestben használt anyagnak, vagyis közel ugyanolyan mértékű vegyi maratással kell kezelni, mint az ütközőbakban használt hátlapot, de előzetes behorpasztás nélkül.
- 2.6. Nyomonkövethetőség
- 2.6.1. Az ütközőtestre folytatólagos sorszámot kell rábélyegezni, bemarni vagy egyéb módon tartósan ráerősíteni, amely alapján megállapítható az egyes tömbök gyártási tétele és a gyártás időpontja.
- 2.7. Az ütközőtest felerősítése
- 2.7.1. A vizsgálókocsi szerelvényét a 8. ábrán bemutatott módon kell kialakítani. A szerelvényt hat darab M8-as csavarral kell felszerelni, és annak semelyik része sem lóghat túl az ütközőbak méretein a vizsgálókocsi kerekai előtt. Az alsó hátlap pereme és a vizsgálókocsi homlokfelülete között megfelelő távtartókat kell használni, hogy a rögzítőcsavarok megfeszítésekor a hátlap ne hajolhasson meg.
3. SZELLŐZŐRENDSZER
- 3.1. A vizsgálókocsi és a szellőzőrendszer közötti érintkező felületnek szilárdnak, merevnek és simának kell lennie. A szellőztetőberendezést a gyártó a vizsgálókocsi részeként, nem pedig az ütközőtest részeként szállítja. A szellőztetőberendezés geometriai jellemzőinek meg kell felelnie a 9. ábra előírásainak.
- 3.2. A szellőztetőberendezés szerelési eljárása
- 3.2.1. Szerelje fel a szellőztetőberendezést a vizsgálókocsi előlapjára.
- 3.2.2. Ellenőrizze mérőeszköz segítségével, hogy a szellőztetőberendezés és a vizsgálókocsi homlokfelülete közötti rés sehöl sem éri el a 0,5 mm-t. Ha 0,5 mm-nél nagyobb rés található, a szellőztetőberendezés állványát ki kell cserélni, vagy úgy kell beállítani, hogy 0,5 mm-nél kisebb rés keletkezzen.
- 3.2.3. Szerelje le a szellőztetőberendezést a vizsgálókocsi előlapjáról.
- 3.2.4. Erősítsen egy 1,0 mm vastag parafaréteget a vizsgálókocsi homlokfelületére.
- 3.2.5. Szerelje vissza a szellőztetőberendezést a vizsgálókocsi előlapjára, és szorítsa meg a csavarokat a légrések megszüntetése érdekében.
4. A GYÁRTÁS MEGFELELŐSÉGE
- A gyártás megfelelőség ellenőrzésére szolgáló eljárásoknak meg kell felelniük a megállapodás (E/ECE/324-E/ECE/TRANS/505/Rev.2) 2. függelékében megállapított eljárásoknak, valamint az alábbi követelményeknek:
- 4.1. A gyártási eljárások megfelelőségéért a gyártó felel, akinek ennek érdekében különösen az alábbiakról kell gondoskodnia:
- 4.1.1. gondoskodik a termékek hatásos minőségellenőrzéséhez szükséges eljárások alkalmazásáról;
- 4.1.2. rendelkezik az egyes termékek megfelelőségének ellenőrzéséhez szükséges vizsgálóberendezésekkel;
- 4.1.3. biztosítja a vizsgálati eredmények rögzítését, illetve azt, hogy a dokumentumok a vizsgálatokat követő 10 évig elérhetőek maradjanak;

- 4.1.4. igazolja, hogy a vizsgált minták alapján megbízhatóan mérhetők a gyártási tétel jellemzői (az alábbiakban példák találhatóak a gyártási tétel szerinti mintavételezési módszerekre vonatkozóan);
- 4.1.5. elemzi a vizsgálatok eredményeit, hogy ellenőrizze és biztosítsa az ütközőbak jellemzőinek állandóságát, az ipari termelésben megengedhető tűrések figyelembevételével, például hőmérséklet, nyersanyagok minősége, vegyszerekbe való bemelegítés ideje, vegyi koncentráció, semlegesítés stb., valamint ellenőrzi, hogy a kezelt anyagról eltávolították-e a kezelés közben keletkezett maradványokat;
- 4.1.6. gondoskodik arról, hogy ha egy adott vizsgálati típusnál a mintasorozat vagy a mintadarabok azt mutatják, hogy a gyártás nem megfelelő, akkor újabb mintavételt és vizsgálatot végezzenek. Ilyen esetben minden szükséges lépést meg kell tenni a gyártás megfelelőségének helyreállítása érdekében.
- 4.2. A gyártó tanúsítási szintjének legalább az ISO 9002 szabványnak meg kell felelnie.
- 4.3. A gyártás ellenőrzésének minimális feltételei: a jóváhagyás jogosultja az alábbiakban leírt eljárásokkal biztosítja a megfelelőség ellenőrzését.
- 4.4. Példák a gyártási tétel szerinti mintavételezésre
- 4.4.1. Ha egy tömbtípusból több mintapéldányt készítenek ugyanabból az eredeti méhsejtszerkezetű alumínium-tömbből, és mindegyiket ugyanabban a kezelőfürdőben kezelik (párhuzamos gyártás), ki lehet választani a minták közül egyet, feltéve, hogy meggyőződnek arról, hogy az összes tömbre azonos kezelést alkalmaztak. Ha a kezelés módja nem azonos, több minta kiválasztására lehet szükség.
- 4.4.2. Ha korlátozott számú azonos tömböt (mondjuk 3–20 darabot) kezelnek ugyanabban a kezelőfürdőben (sorozatgyártás), akkor az egy gyártási tételben kezelt első és utolsó tömböt kell reprezentatív mintaként használni, melyek mindegyike ugyanabból az eredeti méhsejtszerkezetű alumíniumtömbből készült. Amennyiben az első minta megfelel a követelményeknek, az utolsó azonban nem, esetleg további mintákat is ki kell választani a gyártási tétel előző darabjai közül, amíg megfelelő mintát nem találnak. Csak az e mintapéldányok közötti tömbök tekinthetők jóváhagyottnak.
- 4.4.3. Ha már tapasztalatokat szereztek a gyártásellenőrzés következtetéséről, lehetőség van a két mintavételezési módszer kombinálására oly módon, hogy a párhuzamos gyártásból kiválasztott több csoportot tekintenek egy gyártási tételnek, feltéve, hogy az első és az utolsó gyártási csoportból származó minták megfelelőek.
5. STATIKUS VIZSGÁLATOK
- 5.1. A kezelt méhsejtszerkezetű magrétegből álló gyártási tételek mindegyikéből meg kell vizsgálni egy vagy több mintát (a gyártási tétel mintavételezési módszere szerint) a következő vizsgálati eljárás alapján:
- 5.2. A statikus vizsgálatokhoz használt méhsejtszerkezetű alumíniumból készült minta mérete az ütközőtest normál tömbje méretének felel meg, vagyis a felső sor 250 mm × 500 mm × 440 mm, az alsó sor pedig 250 mm × 500 mm × 500 mm.
- 5.3. A mintákat két párhuzamos terhelőlap között össze kell nyomni, melyek legalább 20 mm-rel nagyobbak, mint a tömb keresztmetszete.
- 5.4. Az összenyomás sebességének 100 mm/min nagyságúnak kell lennie, 5 százalékos tűréssel.
- 5.5. A statikus összenyomás adatait legalább 5 Hz frekvencián történő mintavételezéssel kell összegyűjteni.
- 5.6. A statikus vizsgálatot addig kell folytatni, amíg a tömb összenyomódása a 4–6. tömb esetében legalább 300 mm, az 1–3. tömb esetében pedig 350 mm.

6. DINAMIKUS VIZSGÁLATOK

A gyártónak minden 100 gyártott ütközőbak-felület után egy rögzített merev korláttal megtámasztott erőmérő falon végzett dinamikus vizsgálatot kell végrehajtania az alábbiakban leírt eljárásnak megfelelően.

6.1. Létesítmény

6.1.1. A vizsgálat helyszíne

6.1.1.1. A vizsgálati területnek elég nagynek kell lennie ahhoz, hogy elérjen rajta a mozgatható deformálódó ütközőbak gyorsítópályája, a merev ütközőbak és a vizsgálatához szükséges műszaki berendezések. A sáv utolsó részének, a merev ütközőbak előtti legalább 5 méteres szakaszon vízszintesnek, egyenesnek és simának kell lennie.

6.1.2. Rögzített merev ütközőbak és dinamometrikus fal

6.1.2.1. A merev falnak egy legalább 3 méter széles és legalább 1,5 méter magas vasbeton tömbből kell állnia. A merev fal vastagságát úgy kell meghatározni, hogy tömege legalább 70 tonna legyen.

6.1.2.2. Az elülső felület függőleges, merőleges a gyorsítópálya tengelyére, és hat darab erőmérő cellás lemezzel van felszerelve, melyek mindegyike képes az ütközés pillanatában mérni a mozgatható deformálódó ütközőbak ütközöttestének megfelelő tömbjére ható teljes terhelést. Az erőmérő cellák ütközőlemezei középpontjának egy vonalban kell lennie a mozgatható deformálódó ütközőbak felületén lévő hat ütközőzóna középpontjaival. Az erőmérő cellák peremei mellett 20 mm-es nem érintkező területeknek kell lennie a mozgatható deformálódó ütközőbak beállítására vonatkozó ütközési túréshatárokon belül. Az ütközési zónák nem érintkeznek a szomszédos ütközőlemezekkel. A cellák felszerelését és a lemezfelületek kialakítását az ISO 6487:1987 szabvány mellékletében rögzített követelményeknek megfelelően kell elvégezni.

6.1.2.3. Minden erőmérő cellás lemezt úgy kell a furnérlemezt magában foglaló (vastagsága: 12 ± 1 mm) felületvédelemmel ellátni, hogy az ne gyengítse a jeladó válaszeleit.

6.1.2.4. A merev falat vagy rögzíteni kell a talajhoz, vagy a talajra kell helyezni, és ha szükséges, kiegészítő rögzítőberendezések segítségével korlátozni kell az alakváltozását. A vizsgálatához más jellemzőkkel rendelkező merev falat is lehet használni (amelyre az erőmérő cellák fel vannak erősítve), amennyiben az legalább azonos mértékben bizonyító erejű eredményeket ad.

6.2. A mozgatható deformálódó ütközőbak meghajtása

Az ütközés pillanatában a mozgatható deformálódó ütközőbak már nem lehet kitéve kiegészítő kormány szerkezet vagy meghajtóberendezés hatásának. Az akadályt a dinamometrikus fal elülső felületére merőleges pályán kell elérnie. Az ütközés beállítását 10 mm-es pontossággal kell elvégezni.

6.3. Kijelző műszerek

6.3.1. Sebesség

Az ütközési sebességnek $35 \pm 0,5$ km/h-nak kell lennie, az ütközéskori sebesség rögzítéséhez használt műszernek 0,1 százalékos pontossággal kell működni.

6.3.2. Terhelés

A kijelző műszereknek meg kell felelniük az ISO 6487:1987 szabványban rögzített előírásoknak.

Az összes tömb CFC értéke: 60 Hz;

az 1. és a 3. tömb CAC értéke: 200 kN;

a 4., az 5. és a 6. tömb CAC értéke: 100 kN;

a 2. tömb CAC értéke: 200 kN;

- 6.3.3. Gyorsulás
- 6.3.3.1. A hosszanti irányú gyorsulást a vizsgálókocsi három különböző pontján kell mérni, a közepén és a két oldalán, olyan helyeken, amelyek nincsenek kitéve hajlításnak.
- 6.3.3.2. A középső gyorsulásmérőt a mozgatható deformálódó ütközőbak tömegközéppontjától 500 mm-en belülre kell elhelyezni, és egy olyan hosszanti irányú függőleges síkban kell lennie, amely a mozgatható deformálódó akadály tömegközéppontjától ± 10 mm-en belül van.
- 6.3.3.3. Az oldalsó gyorsulásmérőket ± 10 mm eltéréssel, egymással azonos magasságban, és a mozgatható deformálódó ütközőbak elülső felületétől ± 20 mm eltéréssel ugyanolyan távolságra kell elhelyezni.
- 6.3.3.4. A műszereknek meg kell felelniük az ISO 6487:1987 szabványban rögzített alábbi előírásoknak:
- CFC: 1 000 Hz (integrálás előtt);
- CAC: 50 g.
- 6.4. Az ütközőbakra vonatkozó általános előírások
- 6.4.1. Az ütközőbakok egyéni jellemzőinek meg kell felelniük az e melléklet 1. szakaszában rögzített előírásoknak, és azokat fel kell jegyezni.
- 6.5. Az ütközőtestre vonatkozó általános előírások
- 6.5.1. Az ütközőtest dinamikus vizsgálatra vonatkozó követelményeknek való megfelelését akkor lehet igazoltnak tekinteni, ha a hat erőmérő cellás lemez mindegyike olyan jeleket ad, amelyek megfelelnek az e mellékletben rögzített követelményeknek.
- 6.5.2. Az ütközőtestre folytatólagos sorszámot kell rábélyegezni, bemarni vagy egyéb módon tartósan ráerősíteni, amely alapján megállapítható az egyes tömbökhöz tartozó gyártási tétel és a gyártás időpontja.
- 6.6. Adatfeldolgozási eljárás
- 6.6.1. Nyers adatok: A $T = T_0$ időpontban az eltéréseket el kell távolítani az adatok közül. Az eltérések eltávolításához használt módszert rögzíteni kell a vizsgálati jegyzőkönyvben.
- 6.6.2. Szűrés
- 6.6.2.1. A nyers adatokat meg kell szűrni a feldolgozás/számítás előtt.
- 6.6.2.2. A gyorsulásmérő integrálásához szükséges adatait CFC 180 frekvenciaosztálynál kell szűrni az ISO 6487:1987 szabvány értelmében.
- 6.6.2.3. A gyorsulásmérő impulzusszámításhoz szükséges adatait CFC 60 frekvenciaosztálynál kell szűrni az ISO 6487:1987 szabvány értelmében.
- 6.6.2.4. Az erőmérő cellák adatait CFC 60 frekvenciaosztálynál kell szűrni az ISO 6487:1987 szabvány értelmében.
- 6.6.3. A mozgatható deformálódó ütközőbak felületi alakváltozásának kiszámítása
- 6.6.3.1. A három gyorsulásmérő által mért adatokat (CFC 180 frekvenciaosztálynál való szűrés után) kétszer kell integrálni az ütközőbak deformálódó eleme alakváltozásának kiszámításához.
- 6.6.3.2. Az alakváltozás kezdeti feltételei:
- 6.6.3.2.1. sebesség = ütközési sebesség (a gyorsulásmérő berendezésből);
- 6.6.3.2.2. alakváltozás = 0.
- 6.6.3.3. A mozgatható deformálódó ütközőbak bal oldali, középvonali és jobb oldali alakváltozását időfüggvényen kell ábrázolni.

- 6.6.3.4. A három gyorsulásmérő eredményeiből kiszámított legnagyobb alakváltozásnak 10 mm-es tartományon belül kell lennie. Egyéb esetben a kiugró értéket mérő gyorsulásmérőt el kell távolítani, és meg kell nézni, hogy a fennmaradó két gyorsulásmérő értékei alapján számított alakváltozások különbsége 10 mm-es tartományon belül van-e.
- 6.6.3.5. Amennyiben a bal oldali, a jobb oldali és a középvonali gyorsulásmérők által mért alakváltozás 10 mm-es tartományon belül van, a három gyorsulásmérő által mért átlagos gyorsulási értéket kell az ütközőbak-felület alakváltozásának kiszámításához használni.
- 6.6.3.6. Amennyiben csak két gyorsulásmérő által mért alakváltozási érték esik az előírt 10 mm-es tartományba, akkor az ezek által mért átlagos gyorsulási értéket kell az ütközőbak-felület alakváltozásának kiszámításához használni.
- 6.6.3.7. Amennyiben a három gyorsulásmérő (bal oldali, jobb oldali és középvonali) által mért alakváltozási értékek az előírt 10 mm-es tartományon kívülre esnek, a nagymértékű eltérés okainak megállapításához felül kell vizsgálni a nyers adatokat. Ebben az esetben a mindenkori vizsgálóállomás határozza meg, hogy melyik gyorsulásmérő adatai használhatók a mozgatható deformálódó ütközőbak alakváltozásának megállapítására, illetve azt, hogy használhatók-e egyáltalán a gyorsulásmérőkről leolvasott értékek; amennyiben nem, akkor a hitelesítési vizsgálatot meg kell ismételni. A vizsgálati jegyzőkönyvnek részletes magyarázatot kell tartalmaznia erről.
- 6.6.3.8. Az átlagos alakváltozás-idő adatokat egyesíteni kell az erőmérő cellákkal felszerelt fal erő-idő adataival, és ez alapján számíthatók ki az egyes tömbök erő-alakváltozás értékei.

6.6.4. Az energia kiszámítása

Az egyes tömbök és a mozgatható deformálódó ütközőbak teljes felülete által elnyelt energiát az ütközőbak alakváltozási csúcspontjáig kell kiszámítani.

$$E_n = \int_{t_0}^{t_1} F_n \cdot ds_{\text{mean}}$$

ahol:

t_0 az első érintkezés pillanata;

t_1 az a pillanat, amikor a vizsgálókocsi nyugalmi állapotba áll, vagyis ahol $u = 0$;

s a vizsgálókocsi deformálódó elemének alakváltozása, melyet a 6.6.3. szakasznak megfelelően kell kiszámítani.

6.6.5. Dinamikus erőadatok hitelesítése

6.6.5.1. Vessük össze az érintkezési idő alatt ható teljes erő integrálásából kiszámított I teljes impulzust az ezen időszak alatt mért mozgásmennyiség-változással (M^*V).

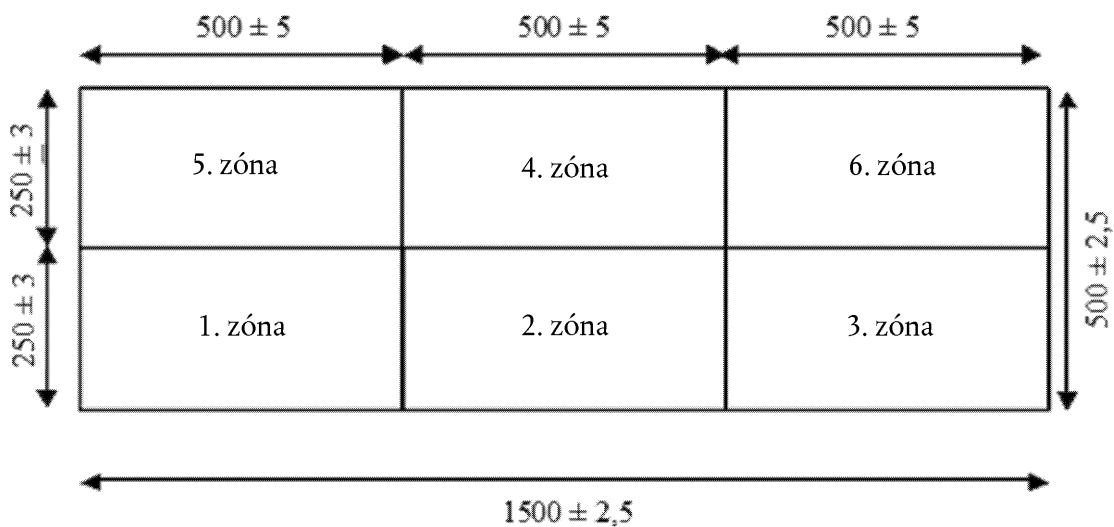
6.6.5.2. Vessük össze a teljes energiaváltozást a mozgatható deformálódó ütközőbak kinetikus energiájának változásával, amely a következő képlettel számítható ki:

$$E_K = \frac{1}{2} MV_i^2$$

ahol V_i az ütközés sebessége, M pedig a mozgatható deformálódó ütközőbak teljes tömege.

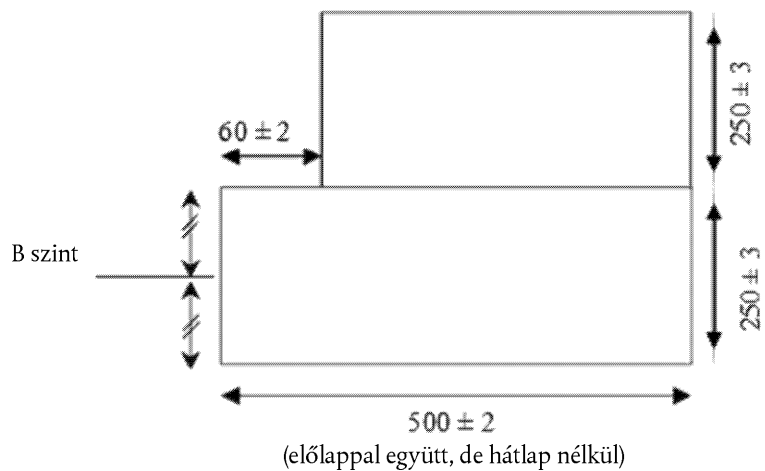
Ha a mozgásmennyiség-változás (M^*V) nem egyenlő a teljes impulzussal (I) ± 5 százalék, vagy ha a teljes elnyelt energia (E_{E_n}) nem egyezik meg a mozgási energiával ($E_K \pm 5$ százalék), akkor a hiba okának megállapításához ellenőrizni kell a vizsgálati adatokat.

1. ábra

Az ütközőtest kialakítása ⁽¹⁾

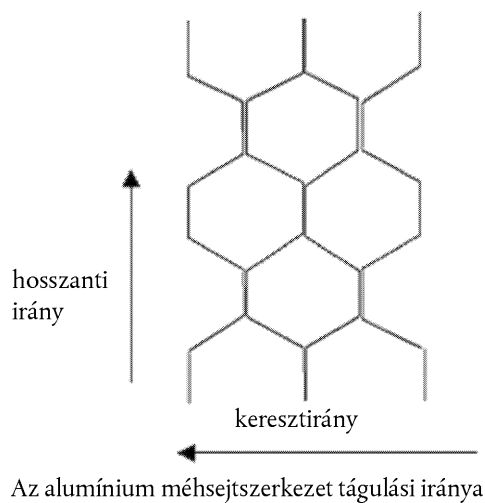
2. ábra

Ütközésmérő teteje

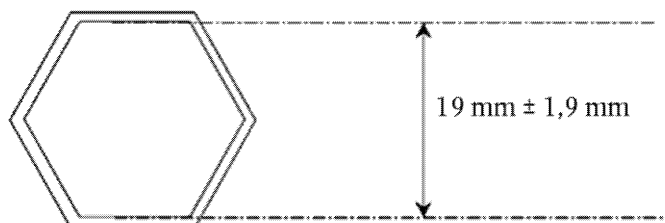

⁽¹⁾ Valamennyi méret mm-ben van megadva. A tömbméretek tűréshatárai a méretre vágott méhsejtszerkezetű alumíniumtömbök mérésekor fellépő nehézségek figyelembevételével lettek megállapítva. Az ütközőtest teljes méretének tűréshatára kisebb, mint az egyes tömböké, mivel a méhsejtszerkezetű tömböket be lehet állítani (átfedéssel, ha szükséges), hogy az ütközési felület méretét még pontosabban be lehessen tartani.

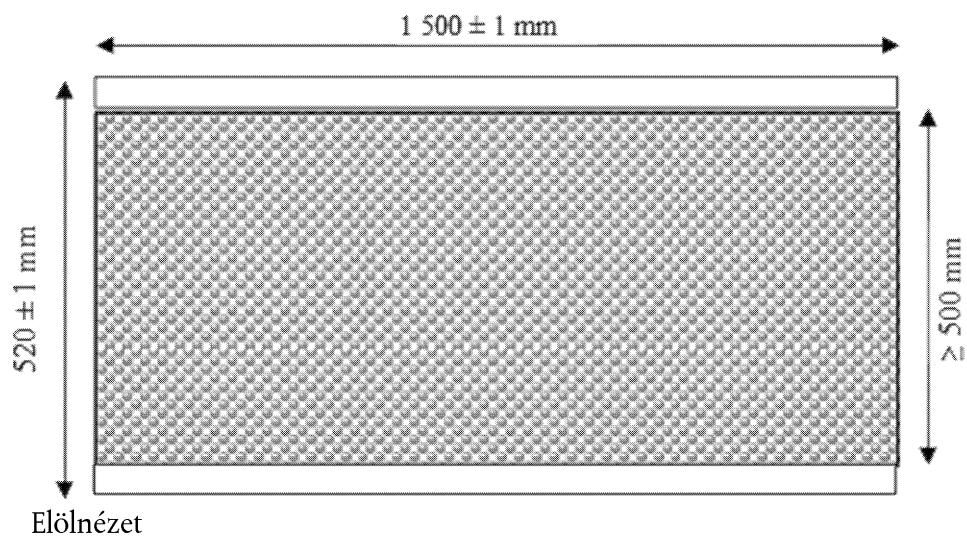
3. ábra

Az alumínium méhsejtszerkezet tájolása

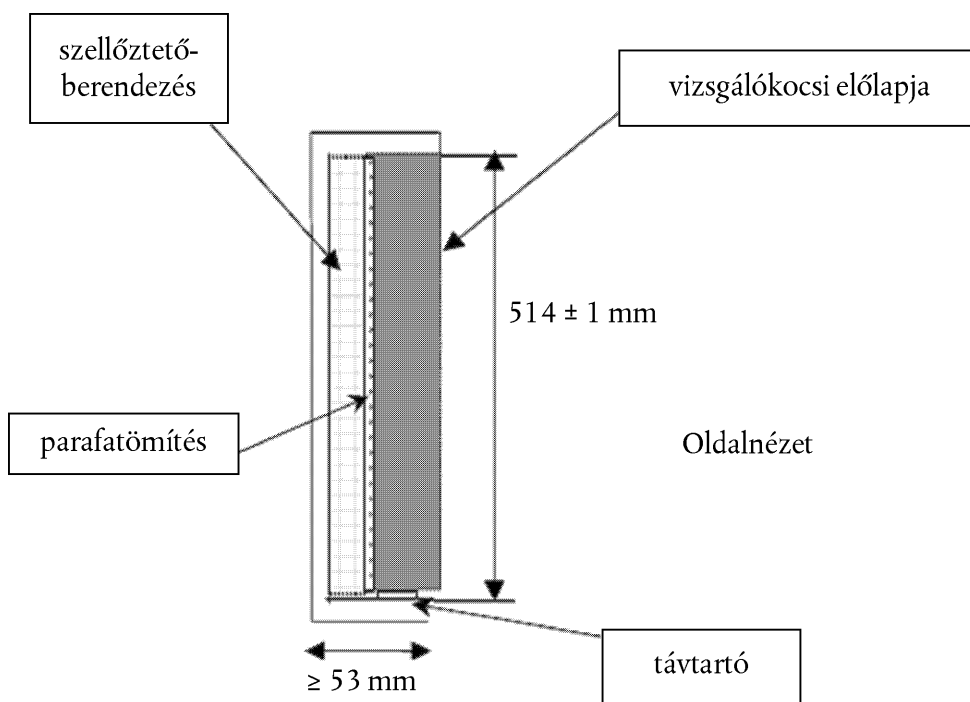
4. ábra

Az alumínium méhsejtszerkezet celláinak mérete

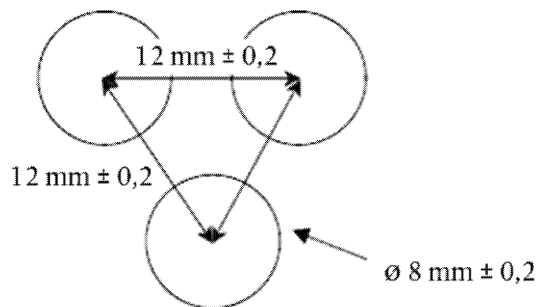
5. ábra

A hátlap kialakítása

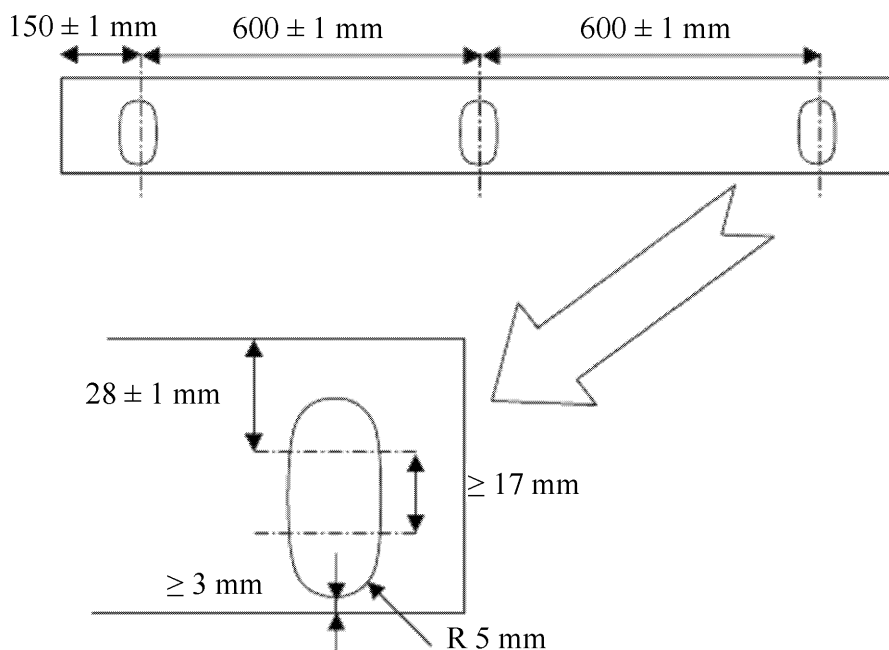
6. ábra

A hátlap felerősítése a szellőztetőberendezésre és a vizsgálókocsi előlapjára

7. ábra

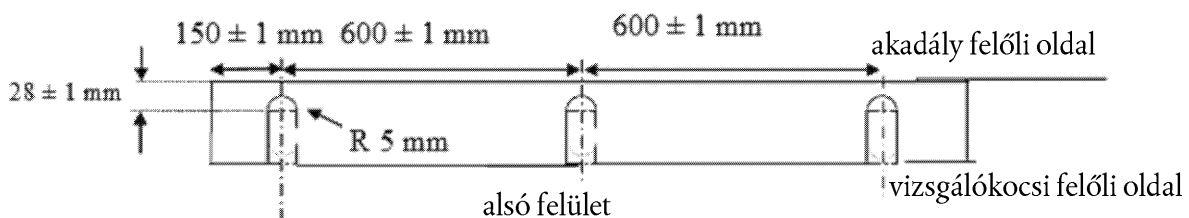
A hátlap szellőzőlyukainak eltolt kiosztása

A hátlap felső és alsó peremei

Megjegyzés: Az alsó peremen található rögzítési furatokat nyújtott lyukká lehet tágítani (az alábbi ábrán jelzett módon) a felerősítés megkönnyítése érdekében, feltéve, hogy megfelelő befogókészüléket szerelnek fel az ütéspróba közben történő leválás megakadályozása érdekében.

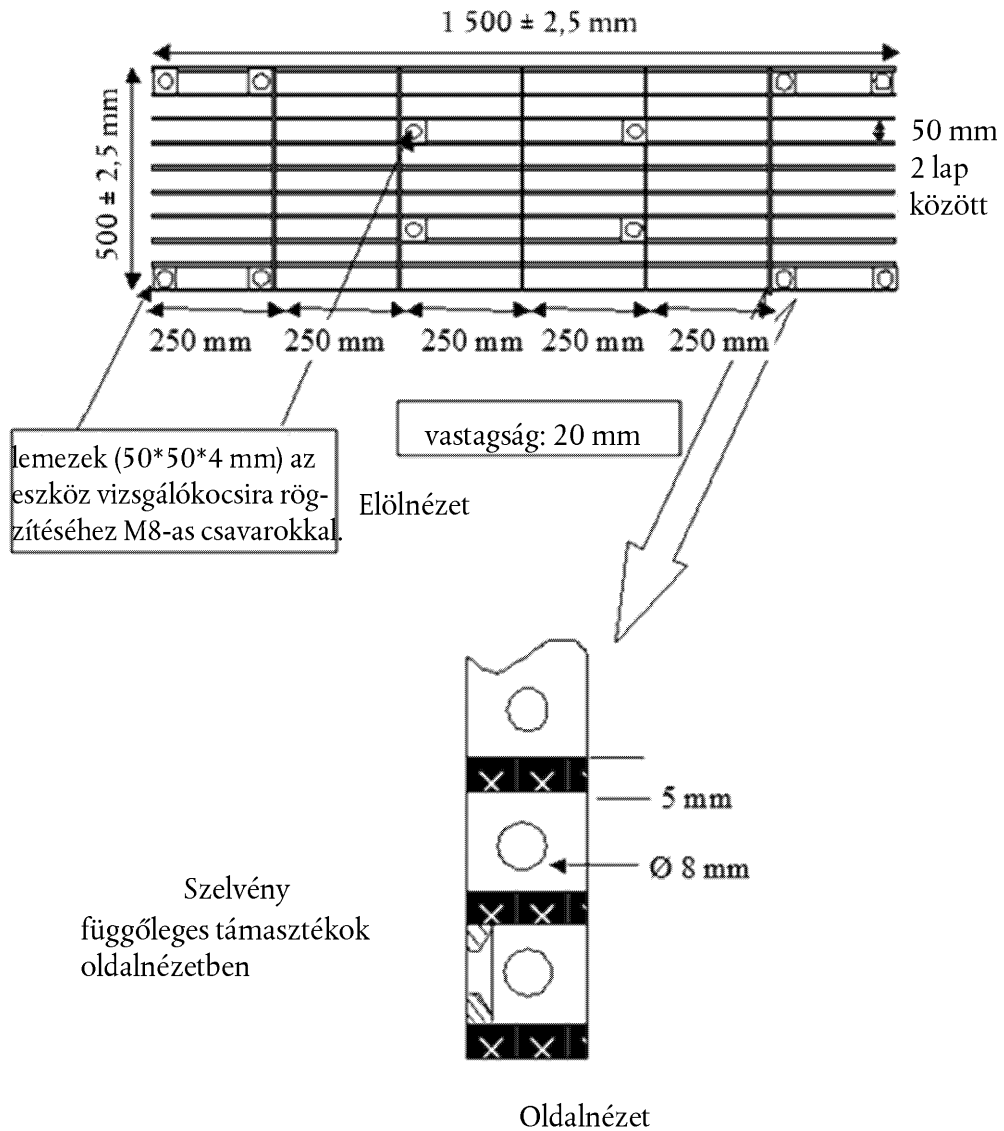
8. ábra

9. ábra

A szellőztetőberendezés állványa

A szellőztetőberendezés egy 5 mm vastag és 20 mm széles lemezből álló szerkezet. A függőleges lemezekon kilenc darab 8 mm-es lyukat fúrtak, hogy a levegő vízszintesen beáramolhasson.

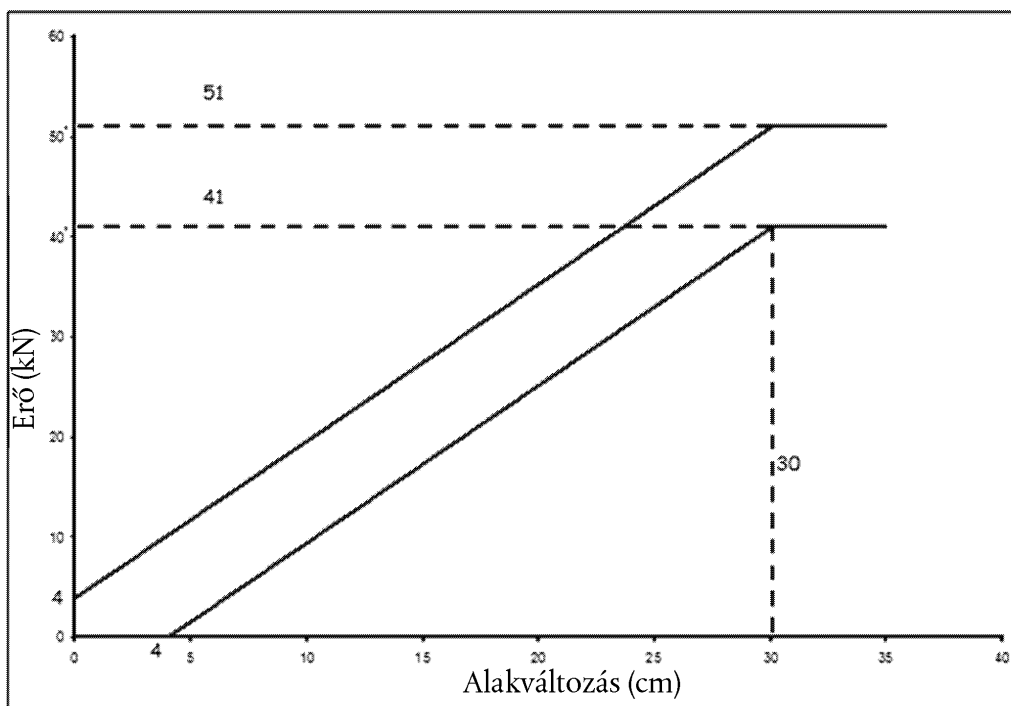

1. függelék

ERŐ-ALAKVÁLTOZÁS GÖRBÉK STATIKUS VIZSGÁLATOKHOZ

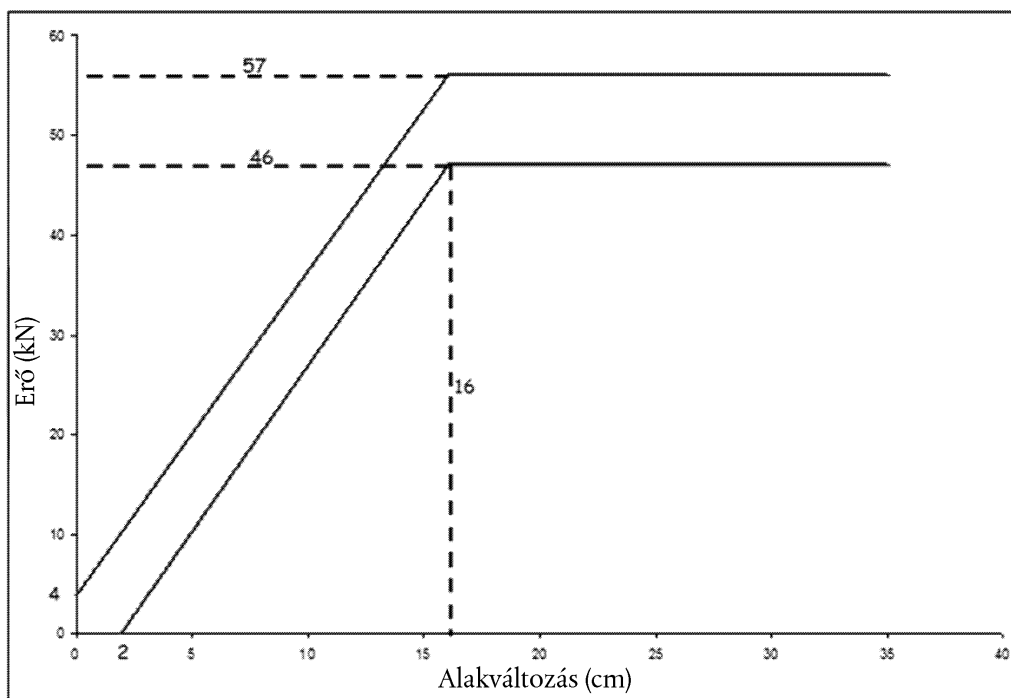
1a. ábra

1. és 3. tömb

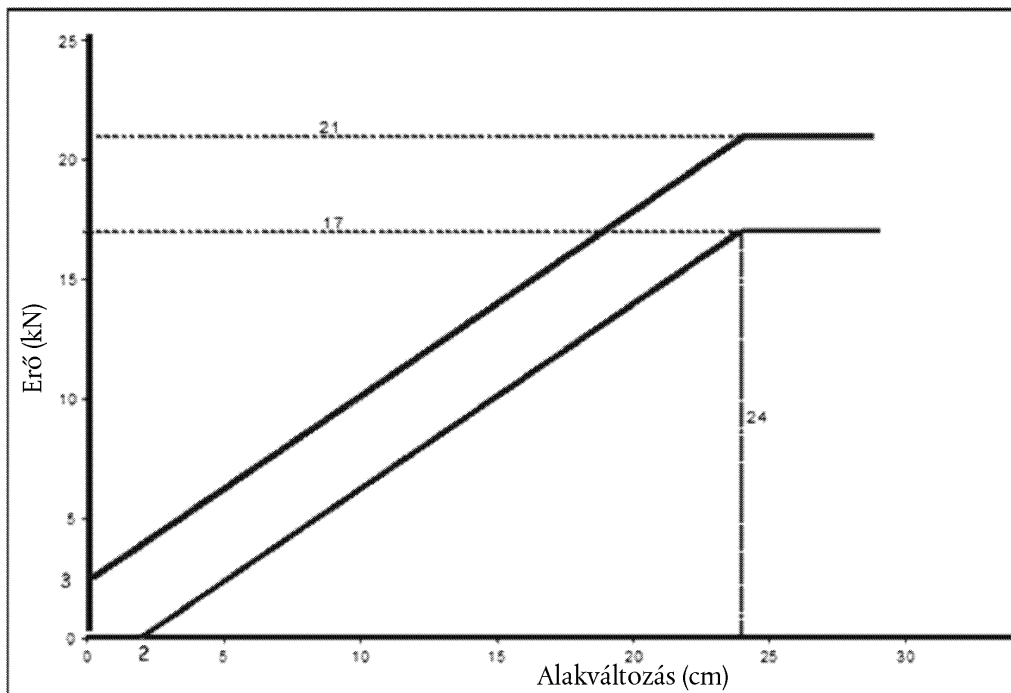
1b. ábra

2. tömb

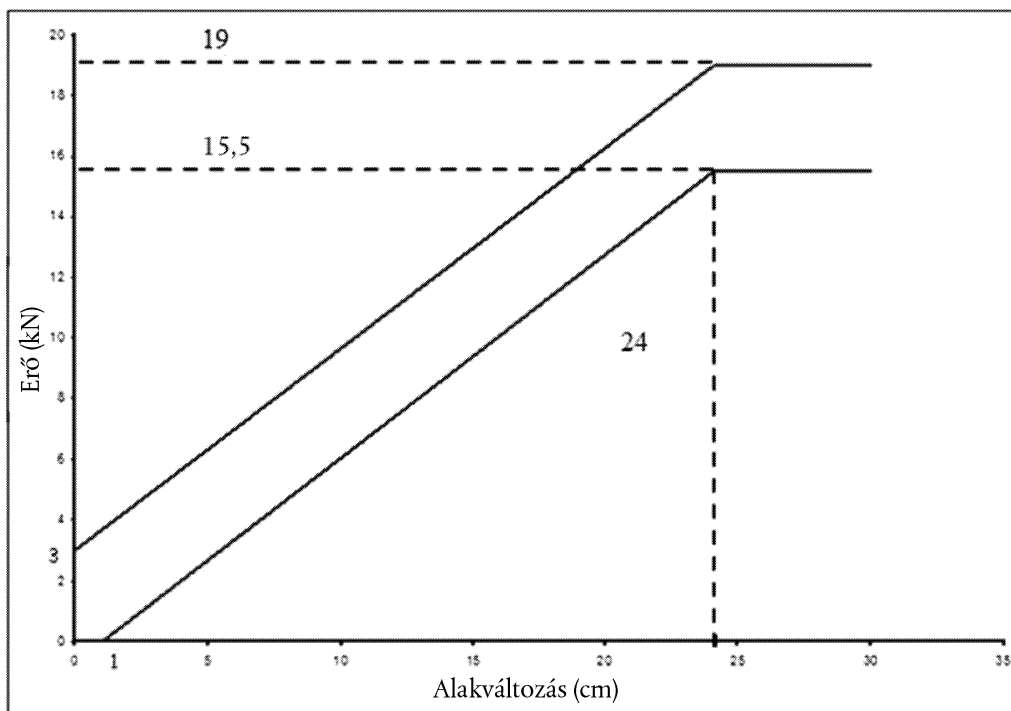
1c. ábra

4. tömb

1d. ábra

5. és 6. Tömb

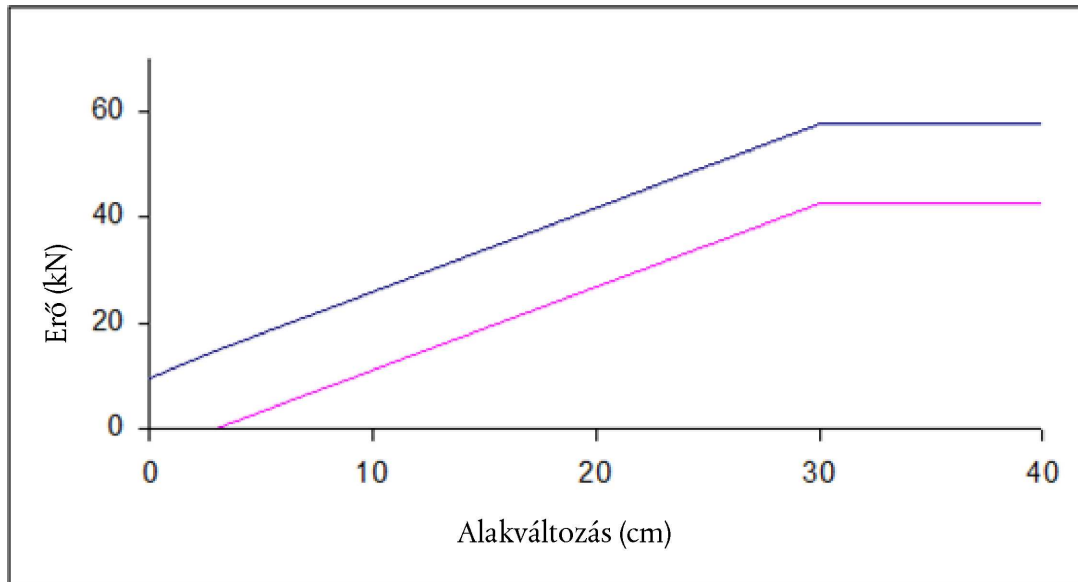

2. függelék

ERŐ-ALAKVÁLTOZÁS-GÖRBÉK DINAMIKUS VIZSGÁLATOKHOZ

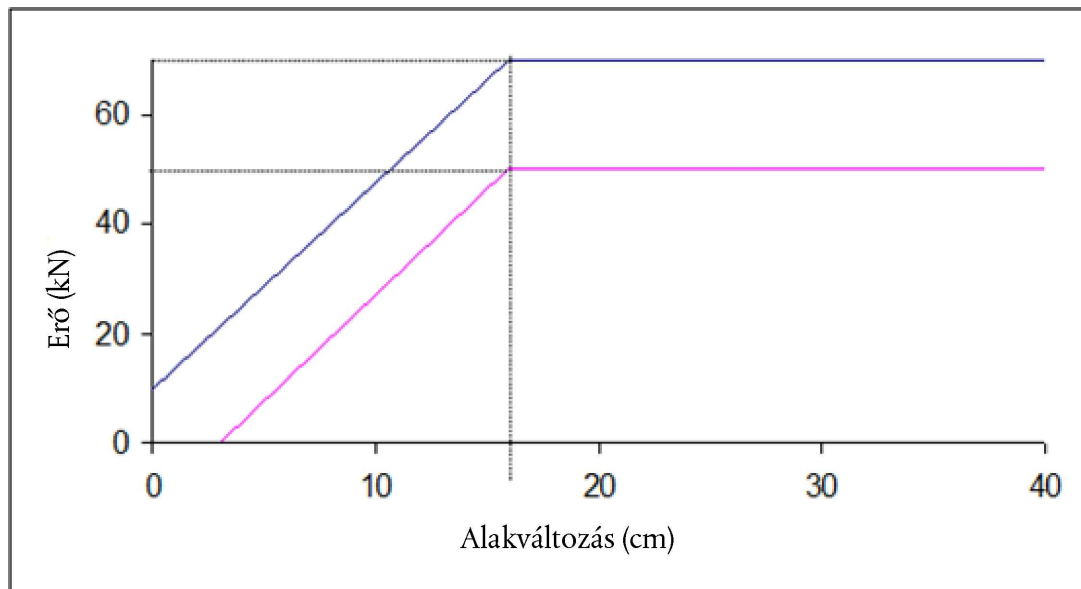
2a. ábra

1. és 3. tömb

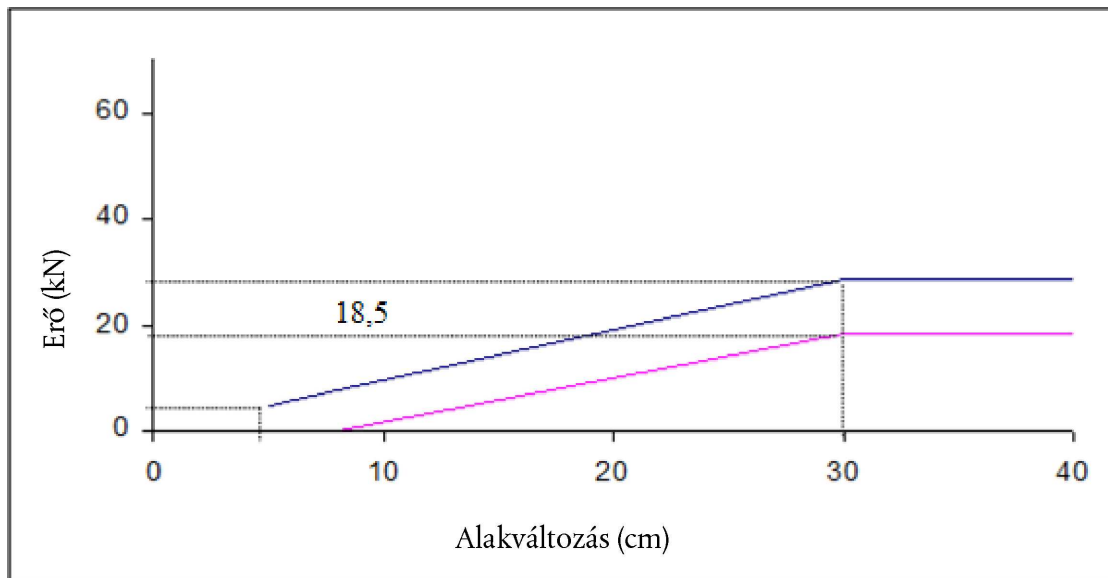
2b. ábra

2. tömb

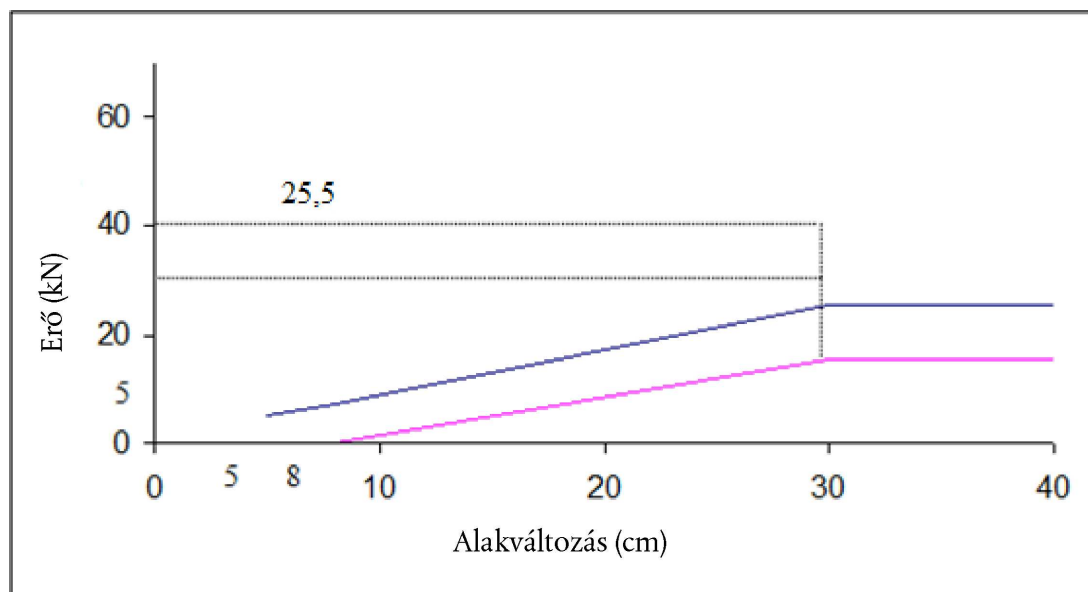
2c. ábra

4. tömb

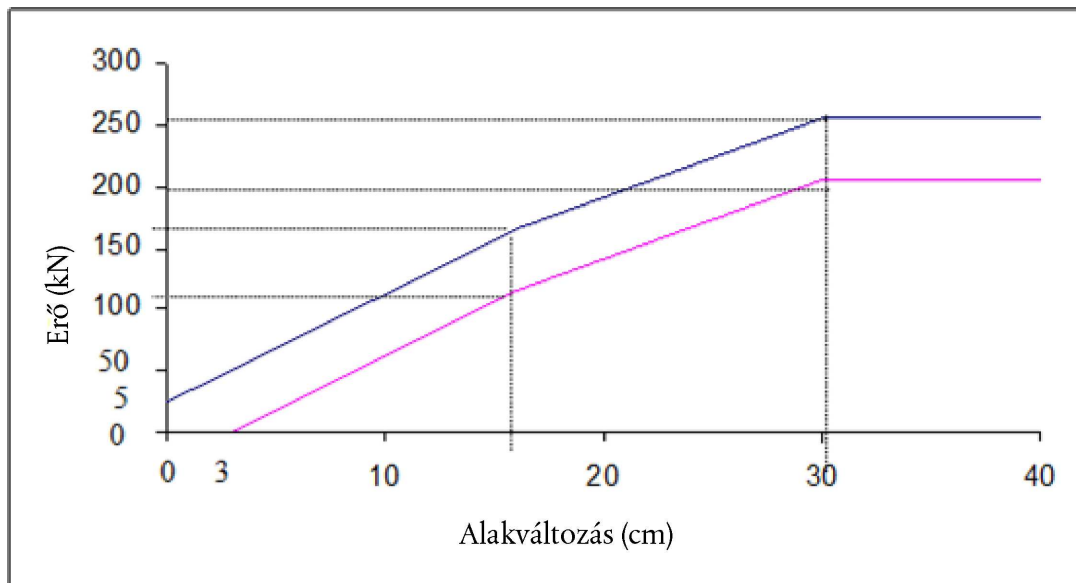
2d. ábra

5. és 6. tömb

2e. ábra

Összes tömb

3. függelék

A MOZGATHATÓ DEFORMÁLÓDÓ ÜTKÖZŐBAK VIZSGÁLATA

1. ALKALMAZÁSI KÖR

E függelék a mozgatható deformálódó ütközőbak vizsgálatára vonatkozó előírást tartalmaz. A típusjövahagyó hatóság felelős azért, hogy a rögzített merev korláttal megtámasztott erőmérő falon végzett vizsgálat során használt mozgatható deformálódó ütközőbak megfeleljen az előírásoknak.

2. LÉTESÍTMÉNY

2.1. A vizsgálat helyszíne

A vizsgálati területnek elég nagyknak kell lennie ahhoz, hogy elérjen rajta a mozgatható deformálódó ütközőbak gyorsítópályája, a merev ütközőbak és a vizsgálathoz szükséges műszaki berendezések. A sáv utolsó részének, a merev ütközőbak előtti legalább 5 méteres szakaszon vízszintesnek, egyenesnek és simának kell lennie.

2.2. Rögzített merev ütközőbak és dinamometrikus fal

2.2.1. A merev ütközőbaknak egy legalább 3 méter széles és legalább 1,5 méter magas vasbeton tömbből kell állnia. A merev ütközőbak vastagságát úgy kell meghatározni, hogy a tömege legalább 70 tonna legyen. Az elülső felület függőleges, merőleges a gyorsítópálya tengelyére, és olyan erőmérő cellákkal van felszerelve, melyek mindegyike képes az ütközés pillanatában mérni a mozgatható deformálódó ütközőbak ütközöttestének minden egyes tömbjén az arra ható teljes terhelést. Az ütközőlemezek középpontjának egy vonalban kell lennie a választott mozgatható deformálódó ütközőbak középpontjával. Az erőmérő cellák peremei mellett 20 mm-es nem érintkező területeknek kell lennie. A cellák felszerelését és a lemezfelületek kialakítását az ISO 6487:1987 szabvány mellékletében rögzített követelményeknek megfelelően kell elvégezni. Amennyiben felületvédelmet alkalmaztak, annak nem szabad gyengítenie a jeladó válaszzeit.

2.2.2. A merev ütközőbakot vagy rögzíteni kell a talajhoz, vagy a talajra kell helyezni, és ha szükséges, kiegészítő rögzítőberendezések segítségével korlátozni kell az elmozdulását. A vizsgálathoz más jellemzőkkel rendelkező merev ütközőbakot is lehet használni, amennyiben az legalább azonos mértékben bizonyító erejű eredményeket ad.

3. A MOZGATHATÓ DEFORMÁLÓDÓ ÜTKÖZŐBAK MEGHAJTÁSA

Az ütközés pillanatában a mozgatható deformálódó ütközőbak már nem lehet kitéve kiegészítő kormányserkezet vagy meghajtóberendezés hatásának. Az akadályt az ütközési felületre merőleges pályán kell elérnie. Az ütközés beállítását 10 mm-es pontossággal kell elvégezni.

4. KIJELZŐ MŰSZEREK

4.1. Sebesség

Az ütközési sebesség 35 ± 2 km/h. Az ütközéskori sebesség rögzítéséhez használt műszernek 1 százalékos pontossággal kell működnie.

4.2. Terhelés

A kijelző műszereknek meg kell felelniük az ISO 6487:1987 szabványban rögzített előírásoknak.

Az összes tömb CFC értéke: = 60 Hz;

az 1. és a 3. tömb CAC értéke: = 120 kN;

a 4., az 5. és a 6. tömb CAC értéke: = 60 kN;

a 2. tömb CAC értéke: = 140 kN.

4.3. Gyorsulás

A hosszanti irányú gyorsulást olyan helyeken kell mérni, amelyek nincsenek kitéve hajlításnak. A műszereknek meg kell felelniük az ISO 6487:1987 szabványban rögzített alábbi előírásoknak:

CFC: 1 000 Hz (integrálás előtt);

CFC: 60 Hz (integrálás után);

CAC: 50 g.

5. AZ ÜTKÖZŐBAKRA VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS ELŐÍRÁSOK
  - 5.1. Az ütközőbakok egyéni jellemzőinek meg kell felelniük az 5. melléklet 1. szakaszában rögzített előírásoknak, és azokat fel kell jegyezni.
  6. AZ ÜTKÖZŐTEST TÍPUSÁRA VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS ELŐÍRÁSOK
  - 6.1. Az ütközőtest típusának megfelelőségét akkor lehet igazoltnak tekinteni, ha a hat erőmérő cella mindegyike a jelek rögzítésének időpontjában olyan jeleket ad, amelyek megfelelnek az 5. melléklet 2.2. szakaszában előírt követelményeknek.
  - 6.2. Az ütközőtesten olyan folytatólagos sorszámot kell elhelyezni, amely tartalmazza a gyártás időpontját.
-

6. MELLÉKLET

AZ OLDALIRÁNYÚ ÜTKÖZÉS VIZSGÁLATÁHOZ HASZNÁLT PRÓBABÁBU MŰSZAKI LEÍRÁSA

1. ÁLTALÁNOS ADATOK
  - 1.1. Az ezen előírásban előírt vizsgálati próbabábu, a műszerek és a kalibrálás leírását a műszaki rajzok és a felhasználói kézikönyv tartalmazza ⁽¹⁾.
  - 1.2. Az oldalirányú ütközés vizsgálatához használt próbabábu méretei és tömege egy 50. százalékosztályba tartozó felnőtt férfiénak felel meg, alkarok nélkül.
  - 1.3. Az oldalirányú ütközés vizsgálatához használt próbabábu fém és műanyag vázból áll, melyet húst szimuláló gumi, műanyag és habanyag borít.
2. FELÉPÍTÉS
  - 2.1. Az oldalirányú ütközés vizsgálatához használt próbabábu áttekintésének vázlatát az 1. ábra és az alkatrészeket e melléklet 1. táblázata tartalmazza.
  - 2.2. Fej
    - 2.2.1. A fejet e melléklet 1. ábráján az 1-es szám jelöli.
    - 2.2.2. A fej nyúlékony PVC-fóliával borított alumíniumvázból áll. A váz belseje üreges, és itt vannak elhelyezve a háromtengelyű gyorsulásmérők és a ballaszt.
    - 2.2.3. A fej-nyak illesztésnél erőmérő cellát építettek be. Ezt a részt felső nyaki erőmérő cellával lehet helyettesíteni.
  - 2.3. Nyak
    - 2.3.1. A nyakat e melléklet 1. ábráján a 2-es szám jelöli.
    - 2.3.2. A nyak egy fej-nyak összekapcsoló idomból, egy nyak-mellkas összekapcsoló idomból és egy központi részből áll, amely egymáshoz kapcsolja a két érintkező felületet.
    - 2.3.3. A fej-nyak összekapcsoló idom (2a) és a nyak-mellkas összekapcsoló idom (2c) egyenként két alumíniumkorongból áll, amelyet egy félgömbfejű csavar és nyolc gumütköző kapcsol össze.
    - 2.3.4. A henger alakú központi szelvény (2b) gumiból készül. Mindkét oldalon a gumirészben egy alumíniumkorong összekapcsoló idom található.
    - 2.3.5. A nyakat a nyaktartóra szerelik fel, amelyet e melléklet 1. ábráján 2d jelöl. Ezt a tartót tetszés szerint alsó nyaki erőmérő cellával lehet helyettesíteni.
    - 2.3.6. A nyaktartó két felülete által bezárt szög 25 fok. Mivel a vállidom 5 fokkal hátrafelé dől, a nyak és a törzs közötti szög 20 fok.
  - 2.4. Váll
    - 2.4.1. A vállat e melléklet 1. ábráján a 3-as szám jelöli.
    - 2.4.2. A váll a vállidomból, két kulcscsontból és egy vállfedő habsapkából áll.

⁽¹⁾ A próbabábu az ES-2 előírású próbabábutnak felel meg. A műszaki rajz tartalomjegyzékének száma a következő: 2003. július 25-i E-AA-DRAWING-LIST-7-25-032. A teljes ES-2 műszaki rajz és ES-2 felhasználói kézikönyv az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságánál (ENSZ-EGB, Nemzetek Palotája, Genf, Svájc) van letétbe helyezve, és kívánságra a titkárságon megtekinthető.

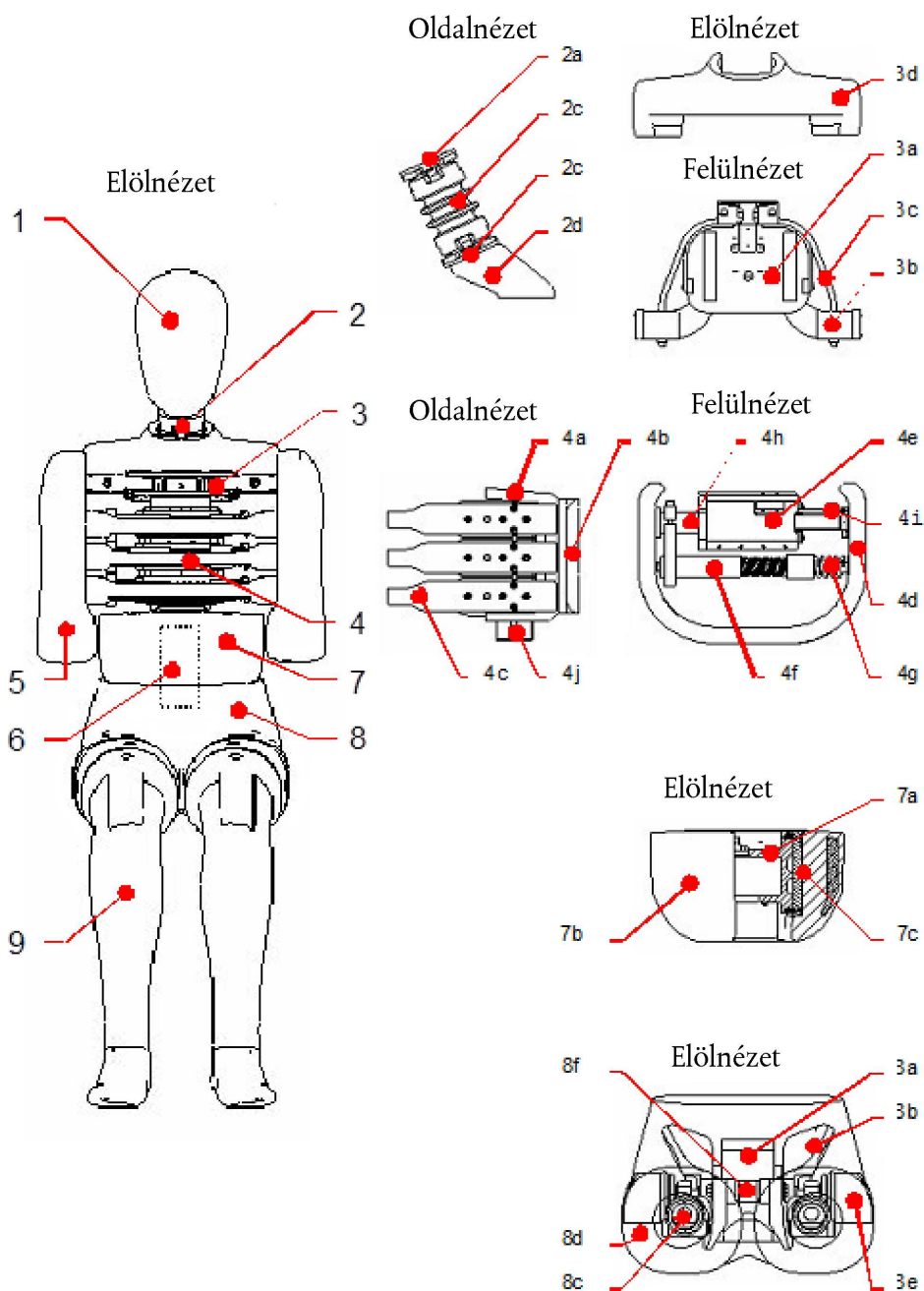
- 2.4.3. A vállidom (3a) egy alumínium távtartó idomból, a tetején egy alumíniumlemezből és a távtartó idom alá szerelt alumíniumlemezből áll. Mindkét lemez politetrafluoretilén (PTFE) bevonattal borított.
- 2.4.4. A poliuretán (PU) gyantából készült kulcsontokat (3b) úgy alakították ki, hogy a távtartó idom fölé kerüljenek. A kulcsontokat két rugalmas zsinór tartja semleges helyzetben (3c), melyek a vállidom hátuljához vannak erősítve. Mindkét kulcsont külső élének kialakítása lehetővé teszi, hogy a karok normál helyzetet vehessenek fel.
- 2.4.5. A vállfedő sapka (3d) kis sűrűségű poliuretán habból készül, és a vállidomhoz van erősítve.
- 2.5. Mellkas
- 2.5.1. A mellkast e melléklet 1. ábráján a 4-es szám jelöli.
- 2.5.2. A mellkas egy merev gerincdobozból és három azonos méretű bordamodulból áll.
- 2.5.3. A gerincdoboz (4a) acélból készül. A hátsó felületére egy acél távtartó és egy hajlított poliuretán (PU) gyanta hátlap van szerelve (4b).
- 2.5.4. A gerincdoboz felső felülete 5 fokkal hátrafelé dől.
- 2.5.5. A gerincdoboz alsó oldalára egy T12 erőmérő cellát vagy egy erőmérőcella-helyettesítőt (4j) szereltek.
- 2.5.6. A bordamodul (4c) egy húst szimuláló nyitott cellájú poliuretán habbal fedett acél bordaívából (4d), egy lineáris megvezetőrendszer-szerelvényből (4e) – amely összekapcsolja a bordát és a gerincdobozt –, egy hidraulikus lengéscsillapítóból (4f), valamint egy merev csillapító rugóból (4g) áll.
- 2.5.7. A lineáris megvezető rendszer (4e) lehetővé teszi, hogy a bordaív érzékeny bordaoldala (4d) a gerincdobozhoz (4a) és a nem érzékeny oldalhoz viszonyítva hajoljon el. A megvezetőrendszer-szerelvény lineáris tűgörgős csapágyakkal van felszerelve.
- 2.5.8. A megvezetőrendszer-szerelvényben egy beállító rugó található (4h).
- 2.5.9. A megvezető rendszerre csatlakoztatott gerincdobozra (4e) egy bordaelmozdulás jeladót (4i) lehet szerelni és a borda érzékeny részén csatlakoztatni lehet a megvezető rendszer külső végéhez.
- 2.6. Karok
- 2.6.1. A karokat e melléklet 1. ábráján az 5-ös szám jelöli.
- 2.6.2. A karok húst szimuláló poliuretán (PU) habbal és a bőrnek megfelelő polivinilklorid (PVC) fóliával borított műanyag vázzal rendelkeznek. A húst szimuláló anyag nagy sűrűségű poliuretán (PU) felső részből és egy poliuretán (PU) habból készült alsó részből áll.
- 2.6.3. A váll és a kar illesztése lehetővé teszi, hogy a kar a törzs tengelyéhez képest 0, 40 és 90°-os szöget bezáró helyzeteket vegyen fel.
- 2.6.4. A váll és a kar illesztése csak a karok behajlító vagy kitaró elforduló mozgását teszi lehetővé.
- 2.7. Deréktáji gerincoszlop
- 2.7.1. A deréktáji gerincoszlopot e melléklet 1. ábráján a 6-os szám jelöli.
- 2.7.2. A deréktáji gerincoszlop egy merev gumihengerből áll, melynek mindkét végére két acél érintkező lemez van felerősítve, illetve a henger belsejében egy acélkábel található.

- 2.8. Has
- 2.8.1. A hasat e melléklet 1. ábráján a 7-es szám jelöli.
- 2.8.2. A has egy merev központi részből és egy poliuretán hab borításból áll.
- 2.8.3. A has központi részét egy fémöntvény alkotja (7a). Az öntvény tetejére fedőlemez van szerelve.
- 2.8.4. A burkolat (7b) poliuretán (PU) habból készül. A két oldalát fedő habba lekerekített, ólomszemcsékkel töltött gumilemez van beépítve.
- 2.8.5. A has két oldalán, a habburkolat és a merev öntvény közé vagy három erő-jeladó (7c), vagy három nem mérő helyettesítő egység szerelhető fel.
- 2.9. Medence
- 2.9.1. A medencét e melléklet 1. ábráján a 8-as szám jelöli.
- 2.9.2. A medence egy keresztcsontidomból, két csípőcsontból, két csípőízület-szerelvényből és húst szimuláló fedőhabból áll.
- 2.9.3. A keresztcsont (8a) egy hangolt tömegű fémidomból és az idom tetejére szerelt fémlemezéből áll. Az idom hátsó felén a műszerek elhelyezésének megkönnyítésére egy mélyedés található.
- 2.9.4. A csípőcsontok (8b) poliuretán (PU) gyantából készülnek.
- 2.9.5. A csípőízület-szerelvények (8c) acélrészekből készülnek. Egy felsőcombcsont-tartóból és a próbabábu H pontján áthaladó tengelyhez kapcsolódó gömbcsuklóból állnak.
- 2.9.6. A húst szimuláló rendszer (8d) polivinilklorid (PVC) fóliával borított poliuretán (PU) habból áll. A H pontban a fólia helyén egy nyitott cellás poliuretán (PU) habidomból készült henger (8e) található, amelyet a csípőcsontra erősített acéllemezzel támasztanak meg a gömbcsuklón áthaladó tengelytartó segítségével.
- 2.9.7. A csípőcsontok a hátsó oldalon a keresztcsontidomhoz csatlakoznak és a szeméremízület helyénél egy erő-jeladó (8f) vagy egy erőjeladó-helyettesítő kapcsolja össze.
- 2.10. Lábak
- 2.11. A lábakat e melléklet 1. ábráján a 9-es szám jelöli.
- 2.11.1. A lábak a húst szimuláló poliuretán (PU) habbal és a bőrnek megfelelő polivinilklorid (PVC) fóliával borított fémvázból állnak.
- 2.11.2. A lábak felső részén a combhús polivinilklorid (PVC) fóliával borított nagy sűrűségű poliuretán (PU) öntvényből áll.
- 2.11.3. A térd és a boka illesztése csak a lábak behajlító vagy kitaró elforduló mozgását teszi lehetővé.
- 2.12. Ruházat
- 2.12.1. A ruházat nem szerepel e melléklet 1. ábráján.
- 2.12.2. A ruházat gumiból készül, és fedi a vállakat, a mellkast, a karok felső részét, a hasat és a deréktáji gerincoszlopot, valamint a medence felső részét.

1. ábra

Az oldalirányú ütközés vizsgálatához használt próbabábu felépítése

1. táblázat

Az oldalirányú ütközés vizsgálatához használt próbabábu alkotórészei (lásd az 1. ábrát)

Rész	Szám	Leírás	Darabszám	
1		Fej	1	
2		Nyak	1	
	2a	Fej-nyak összekapcsoló idom		1

Rész	Szám	Leírás	Darabszám	
	2b	Központi szelvény		1
	2c	Nyak-mellkas összekapcsoló idom		1
	2d	Nyaktartó		1
3		Váll	1	
	3a	Válldoboz		1
	3b	Kulcscont		2
	3c	Rugalmas zsinór		2
	3d	Vállfedő habsapka		1
4		Mellkas	1	
	4a	Mellüreg		1
	4b	Hátlap (hajlított)		1
	4c	Bordamodul		3
	4d	Húst szimuláló habbal borított bordaív		3
	4e	Dugattyú-henger szerelvény		3
	4f	Lengéscsillapító		3
	4g	Merev csillapító rugó		3
	4h	Beállító rugó		3
	4i	Elmozdulás-jeladó		3
	4j	T12 erőmérő cella vagy erőmérőcella-helyettesítő		1
5		Kar	2	
6		Deréktáji gerincoszlop	1	
7		Has	1	
	7a	Központi öntvény		1
	7b	Húst szimuláló borítás		1
	7c	Erő-jeladó		3
8		Medence	1	
	8a	Keresztcsontidom		1
	8b	Csípőcsontok		2
	8c	Csípőízület-szerelvény		2

Rész	Szám	Leírás	Darabszám	
	8d	Húst szimuláló borítás		1
	8e	H pontot fedő habidom		2
	8f	Erő-jeladó vagy helyettesítő		1
9		Láb	2	
10		Ruházat	1	

3. A PRÓBABÁBU ÖSSZESZERELÉSE

3.1. Fej-nyak

3.1.1. A nyak felszereléséhez 10 Nm forgatónyomatékkal kell megfeszíteni a félgömbfejű csavarokat.

3.1.2. A fej-nyak felső rész erőmérőcella-szerelvényét négy csavarral kell a nyakon található fej-nyak összekapcsoló lemezre erősíteni.

3.1.3. A nyakon lévő nyak-mellkas összekapcsoló lemezt négy csavarral kell a nyaktartóra erősíteni.

3.2. Nyak-váll-mellkas

3.2.1. A nyaktartót négy csavarral kell a vállidomra erősíteni.

3.2.2. A vállidomot három csavarral kell a gerincdoboz felső felületére erősíteni.

3.3. Váll-kar

3.3.1. A karokat egy csavarral és egy axiális csapággal kell a kulcscontokra erősíteni. A csavart annyira meg kell szorítani, hogy a kar tartóereje a forgáspontján 1–2 g legyen.

3.4. Mellkas-deréktáji gerincoszlop-has

3.4.1. A bordamodulokat olyan irányban kell felszerelni a mellkasra, hogy az megfeleljen a választott ütközési oldalnak.

3.4.2. A deréktáji gerincoszlop illesztődarabját két csavarral kell a T12 erőmérő cellára vagy az erőmérőcella-helyettesítőre erősíteni a mellüreg alsó részén.

3.4.3. A deréktáji gerincoszlop illesztődarabját négy csavarral kell a deréktáji gerincoszlop felső lapjára erősíteni.

3.4.4. A központi hasi öntvény rögzítőpereme a deréktáji gerincoszlop illesztődarabja és a deréktáji gerincoszlop felső lapja közé van beszorítva.

3.4.5. A hasra ható erők jeladóinak helyét a választott ütközési oldalhoz kell igazítani.

3.5. Deréktáji gerincoszlop-medence-lábak

3.5.1. A deréktáji gerincoszlopot három csavarral kell a keresztcsontidom borítására erősíteni. Ha az erőmérő cellát a deréktáji gerincoszlop alsó szakaszára kívánják rögzíteni, akkor ehhez négy csavart kell használni.

3.5.2. A deréktáji gerincoszlop alsó lemezét három csavarral kell a medence keresztcsontidomára erősíteni.

3.5.3. A lábakat egy-egy csavarral kell a medence csípőízület felsőcombsont-tartójára erősíteni.

3.5.4. A lábak térd- és bokaillesztéseit be lehet úgy állítani, hogy tartóerejük 1–2 g legyen.

4. FŐ JELLEMZŐK

4.1. Tömeg

4.1.1. A próbabábu főbb alkotórészeinek tömegét e melléklet 2. táblázata tartalmazza.

2. táblázat

A próbabábu alkotórészeinek tömege

Alkotórész (testrész)	Tömeg (kg)	Tűrés ± (kg)	Főbb összetevők
Fej	4,0	0,2	Teljes fejszerelvény, beleértve a háromtengelyű gyorsulásmérőt és a felső nyaki erőmérő cellát vagy erőmérőcella-helyettesítőt
Nyak	1,0	0,05	Nyak, a nyaktartó nélkül
Mellkas	22,4	1,0	Nyaktartó, vállfedő, válszerelvény, kar rögzítőcsavarjai, gerincdoboz, törzs hátlemeze, bordamodulok, bordaalakváltozás-jeladók, a törzs hátlemezének erőmérő cellája vagy annak helyettesítője, T12 erőmérő cella vagy annak helyettesítője, a has központi öntvénye, hasi erő-jeladók, ruházat 2/3-a
Kar (egyenként)	1,3	0,1	Felkar, a kar beállítására szolgáló lemezzel együtt (egyenként)
Has és a deréktáji gerincoszlop	5,0	0,25	A has húst szimuláló borítása és a deréktáji gerincoszlop
Medence	12,0	0,6	Keresztcsontidom, deréktáji gerincoszlop szerelőlapja, csípő gömbcsukló, felsőcombsont-tartók, csípőcsontok, ágyéki erő-jeladók, medence húst szimuláló borítása, ruházat 1/3-a
Láb (egyenként)	12,7	0,6	Lábfej, alsó és felső lábszár és húst szimuláló borítás a felső combsonttal való kapcsolódási pontig (egyenként)
A teljes próbabábu	72,0	1,2	

4.2. Főbb méretek

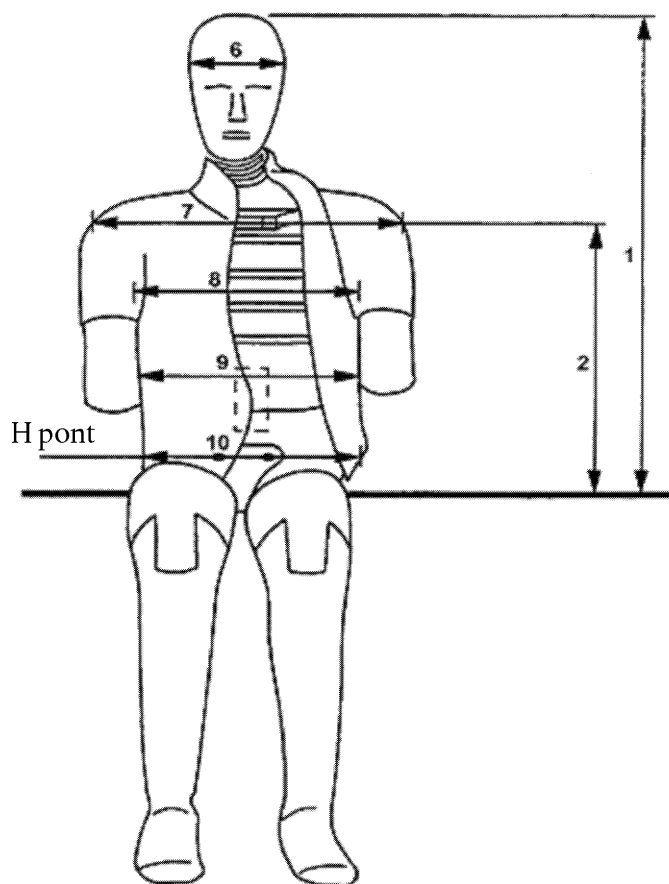
4.2.1. Az oldalirányú ütközés vizsgálatához használt próbabábu főbb méreteit (a ruházatot is beleértve) – e melléklet 2. ábrája alapján – e melléklet 3. táblázata tartalmazza.

A méretek ruházat nélkül értendők.

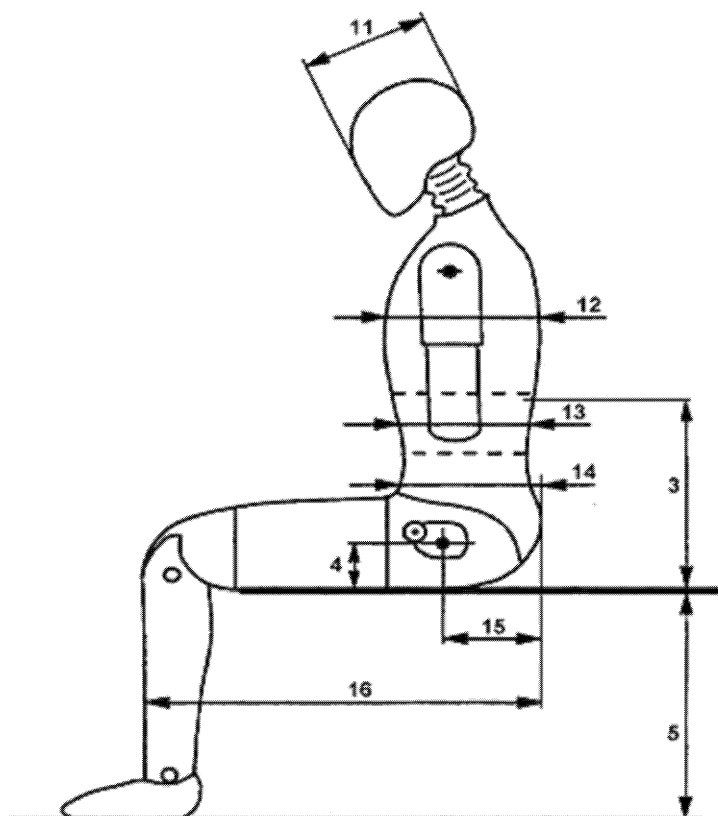
2. ábra

A próbabábu főbb méretei

(lásd a 3. táblázatot)

Megjegyzés: A méretek ruházat nélkül mérendők

3. táblázat

A próbabábu főbb méretei

Szám	Paraméter	Méret (mm)
1	Ülésmagasság	909 ± 9

Szám	Paraméter	Méret (mm)
2	Az ülőfelülettől a vállízületig	565 ± 7
3	Az ülőfelülettől a gerincdoboz alsó felületéig	351 ± 5
4	Az ülőfelülettől a csípőízületig (a csavar közepe)	100 ± 3
5	A talptól az ülőfelületig ülő helyzetben	442 ± 9
6	Fejszélesség	155 ± 3
7	Váll-/karszélesség	470 ± 9
8	Mellkasszélesség	327 ± 5
9	Hasszélesség	290 ± 5
10	Medenceszélesség	355 ± 5
11	Fejmélység	201 ± 5
12	Mellkasmélység	276 ± 5
13	Hasmélység	199 ± 5
14	Medencemélység	240 ± 5
15	A far hátsó részétől a csípőízületig (a csavar közepe)	155 ± 5
16	A far hátsó részétől a térd elülső részéig	606 ± 9

5. A PRÓBABÁBU HITELESÍTÉSE

5.1. Ütközési oldal

- 5.1.1. Attól függően, hogy a jármű melyik oldalát ütköztetik, a bal vagy a jobb oldali próbabáburészeket kell hitelesíteni.
- 5.1.2. A bordamodulok szerelési irányára és a hasi erő-jeladók helyzetére vonatkozóan a próbabábut a választott ütközési oldalnak megfelelően kell beállítani.

5.2. Műszerek

- 5.2.1. Valamennyi műszert kalibrálni kell az e melléklet 1.1. szakaszában előírt dokumentumok követelményeinek megfelelően.
- 5.2.2. Valamennyi mérőcsatornának meg kell felelnie az ISO 6487:2000 vagy az SAE J211 (1995. március) szabvány szerint az adatcsatornák rögzítési jellemzőinek.
- 5.2.3. Az ezen előírásnak való megfeleléshez legalább tíz csatorna szükséges:

fejgyorsulások (3);

a mellkasi bordák elmozdulása (3);

hasi terhelések (3); valamint
szeméremízület terhelése (1).

5.2.4. Kiegészítésül számos opcionális mérőcsatorna (38) rendelkezésre áll:

felső nyaki terhelések (6);
alsó nyaki terhelések (6);
kulcscsont-terhelések (3);
a törzs hátlapjának terhelései (4);
T1 gyorsulások (3);
T12 gyorsulások (3);
bordagyorsulások (6, bordánként kettő);
T12 gerincoszlop-terhelések (4);
alsó deréktáji terhelések (3);
medencegyorsulások (3); valamint
combcsontterhelések (6).

Opcionálisan további négy helyzetjelző csatorna áll rendelkezésre:

mellkasi forgások (2); valamint
medenceforgások (2).

5.3. Szemrevételezés

5.3.1. Szemrevételezéssel ellenőrizni kell, hogy a próbabábu részei nem sérültek-e, és ha szükséges, ki kell cserélni a sérült részeket a hitelesítési vizsgálat előtt.

5.4. Általános vizsgálati beállítások

5.4.1. E melléklet 3. ábrája mutatja az oldallirányú ütközés vizsgálatához használt próbabábu hitelesítési vizsgálatához szükséges beállításokat.

5.4.2. A hitelesítési vizsgálatok beállításainak és a vizsgálati eljárásoknak meg kell felelniük az 1.1. szakaszban előírt dokumentáció előírásainak és követelményeinek.

5.4.3. A fejre, a nyakra, a mellkasra és a deréktáji gerincoszlopra vonatkozó vizsgálatokat a próbabábu részegységein kell elvégezni.

5.4.4. A vállra, a hasra és a medencére vonatkozó vizsgálatokat a teljes próbabábuval (ruházat, cipő és alsóruházat nélkül) kell végrehajtani. Ezeknél a vizsgálatoknál a próbabábut egy lapos felületre kell ültetni úgy, hogy a próbabábu és a felület közé két legfeljebb 2 mm vastag politetrafluoretilén (PTFE) lemez van illesztve.

5.4.5. A vizsgálat előtt valamennyi hitelesítendő részt legalább négy órán keresztül a vizsgálati helyiségben kell tartani 18 °C és 22 °C közötti hőmérsékleten és 10 és 70 százalék közötti relatív páratartalom mellett.

5.4.6. Az ugyanazon az egységen megismételt két hitelesítési vizsgálat között legalább 30 percnek el kell telnie.

5.5. Fej

5.5.1. A – felső nyaki erőmérő cellát is magában foglaló – fej részegységet esésvizsgálattal kell hitelesíteni, amelynek során a részegységet 200 ± 1 mm-es magasságból egy sima, merev ütközési felületre ejtik.

- 5.5.2. Az ütközési felület és a fej nyírlirányú középsíkja által bezárt szög $35 \pm 1^\circ$, mivel az az érték lehetővé teszi, hogy a fej felső része ütközzön (az előírt szög betartását vagy egy szíjjal, vagy egy $0,075 \pm 0,005$ kg tömegű konzollal lehet elérni, amely megtartja a fejet).
- 5.5.3. Az eredményül kapott fejgyorsulási csúcsértéknek az ISO 6487:2000 szabvány szerinti CFC 1 000 frekvenciaosztálynál szűrve 100 g és 150 g között kell lennie.
- 5.5.4. A fej jellemzőit módosítani lehet a követelménynek való megfelelés érdekében a bőr-koponya érintkezési felület súrlódási jellemzőinek megváltoztatásával (pl. hintőporral vagy politetrafluoretilén (PTFE) spray-vel való síkosítással).
- 5.6. Nyak
- 5.6.1. A nyakon lévő fej-nyak összekapcsoló idomot egy 12 mm vastag, $0,205 \pm 0,05$ kg tömegű összekapcsoló lap segítségével kell egy speciális, $3,9 \pm 0,05$ kg tömegű hitelesítési fejidomra erősíteni (lásd a 6. ábrát).
- 5.6.2. A fejidomot és a nyakat fejfelé egy nyakinga⁽¹⁾ aljára kell erősíteni, a rendszer oldalirányú mozgását lehetővé téve.
- 5.6.3. A nyakinga a nyakingára vonatkozó előírásnak megfelelően egytengelyű gyorsulásmérővel van ellátva (lásd az 5. ábrát).
- 5.6.4. A nyakingát – szabadesésben – olyan magasságból kell leejteni, hogy az inga gyorsulásmérője helyén $3,4 \pm 0,1$ m/s ütközési sebességet lehessen elérni.
- 5.6.5. A nyakingát a nyakingára vonatkozó előírásban meghatározottak szerint (lásd az 5. ábrát) egy erre a célra szolgáló berendezés⁽²⁾ fékezi le ütközési sebességéből álló helyzetbe, amelynek eredményeként a sebesség-változás-idő előzményadatok az e melléklet 7. ábráján és 4. táblázatában megadott sávba esnek. Valamennyi csatorna adatait az ISO 6487:2000 vagy az SAE J211 (1995. március) szabvány szerint az adatsatornák rögzítési jellemzőinek megfelelően rögzíteni kell, valamint az ISO 6487:2000 szabvány szerinti CFC 180 vagy az SAE J211:1995 szabvány szerinti CFC 180 használatával digitálisan szűrni kell. Az inga lassulására vonatkozó adatokat az ISO 6487:2000 szabvány szerinti CFC 60 vagy az SAE J211:1995 szabvány szerinti CFC 60 frekvenciaosztály használatával kell szűrni.

4. táblázat

A nyak hitelesítési vizsgálatára vonatkozó ingasebesség-változás-idő sáv

Felső korlát Idő (s)	Sebesség (m/s)	Alsó korlát Idő (s)	Sebesség (m/s)
0,001	0,0	0	-0,05
0,003	-0,25	0,0025	-0,375
0,014	-3,2	0,0135	-3,7
		0,017	-3,7

- 5.6.6. A fejidom legnagyobb behajlási szöge az ingához képest ($d\theta A + d\theta C$ szög a 6. ábrán) 49,0 és 59,0 fok között lehet, és ezt a szöget 54,0 és 66,0 ms között kell elérni.
- 5.6.7. A fejidom $d\theta A$ és $d\theta B$ szögben mért legnagyobb súlypont-áthelyeződésének (lásd a 6. ábrát) a következőnek kell lennie: az első ingaalap $d\theta A$ szöge $32,0^\circ$ és $37,0^\circ$ között, 53,0 és 63,0 ms között elérve, a hátsó ingaalap $d\theta B$ szöge pedig $0,81 \cdot (d\theta A \text{ szög}) + 1,75^\circ$ és $0,81 \cdot (d\theta A \text{ szög}) + 4,25^\circ$ között, 54,0 és 64,0 ms között elérve.

⁽¹⁾ A nyakinga megfelel az Amerikai Egyesült Államok Szövetségi Törvénykönyve 49. CFR V. fejezete 572.33 részének (10-1-00 kiadás) (lásd még az 5. ábrát).

⁽²⁾ 3 hüvelykes méhsejtszerkezet használata ajánlott (lásd az 5. ábrát).

- 5.6.8. A nyak terhelése módosítható azáltal, hogy kicserélik a kör alakú szelvényen lévő 8 ütközőt más keménységű alátámasztással rendelkező ütközőkre.
- 5.7. Váll
- 5.7.1. A rugalmas zsinór hosszát módosítani lehet annak érdekében, hogy a kulcsont előre történő elmozdításához 27,5 N és 32,5 N közötti nagyságú, előrefelé irányuló erőt kelljen kifejteni a kulcsont külső élétől 4 ± 1 mm-re a kulcsont mozgásával megegyező síkban.
- 5.7.2. A próbababát egy lapos, vízszintes, kemény felületre ültetik hátsó megtámasztás nélkül. A mellkast függőleges helyzetbe kell állítani, és a karokat úgy kell beállítani, hogy a függőleges síkkal $40^\circ \pm 2^\circ$ -os szöget zárjanak be előrefelé. A lábakat vízszintesen kell elrendezni.
- 5.7.3. Az ütközőtest egy $23,4 \pm 0,2$ kg tömegű és $152,4 \pm 0,25$ mm átmérőjű, 12,7 mm élsugarú inga⁽¹⁾. Az ütközőtest négy huzallal van felfüggesztve egy merev pántra úgy, hogy az ütközőtest középvonala legalább 3,5 m-rel a merev pánt alatt legyen (lásd a 4. ábrát).
- 5.7.4. Az ütközőtest az ütközés irányába érzékelő gyorsulásmérővel van felszerelve, amely az ütközőtest tengelyén helyezkedik el.
- 5.7.5. Az ütközőtestnek szabadon ki kell lengenie a próbabábu válla felé, $4,3 \pm 0,1$ m/s ütközési sebességgel.
- 5.7.6. Az ütközés iránya merőleges a próbabábu azon tengelyére, amely elülső és hátsó oldala között húzódik, és az ütközőtest tengelye egy vonalba esik a felkar forgáspontjának tengelyével.
- 5.7.7. Az ütközőtest gyorsulási csúcértékének az ISO 6487:2000 szabvány szerinti CFC 180 frekvenciaosztálynál szűrve 7,5 g és 10,5 g között kell lennie.
- 5.8. Karok
- 5.8.1. A karokra vonatkozóan nincs meghatározva dinamikus hitelesítési eljárás.
- 5.9. Mellkas
- 5.9.1. A bordamodulokat egyenként kell hitelesíteni.
- 5.9.2. A bordamodult függőlegesen kell ráhelyezni az esésvizsgálati próbapadra, és a bordahengert szorosan a padra kell szorítani.
- 5.9.3. Az ütközőtest szabadesési tömege $7,78 \pm 0,01$ kg lapos felületen, átmérője pedig 150 ± 2 mm.
- 5.9.4. Az ütközőtest középvonalának egy vonalba kell esnie a bordamegvezető-rendszer középvonalával.
- 5.9.5. A becsapódás súlyosságát a 815 mm-es, a 204 mm-es és a 459 mm-es ejtési magasság tekintetében határozzák meg. Ezek az ejtési magasságok körülbelül 4, 2, illetve 3 m/s sebességet eredményeznek. Az ejtési magasságokat 1 százalékos pontossággal be kell tartani.
- 5.9.6. A borda elmozdulását meg kell mérni, például a borda saját elmozdulás-jeladójaival.
- 5.9.7. A borda hitelesítési követelményeit e melléklet 5. táblázata tartalmazza.
- 5.9.8. A bordamodul jellemzői módosíthatók azáltal, ha a hengerben lévő beállító rugót kicserélik egy eltérő keménységűre.

⁽¹⁾ Az inga megfelel az Amerikai Egyesült Államok Szövetségi Törvénykönyve 49 CFR V. fejezete 572.36(a) részének (10-1-00 kiadás) (lásd még a 4. ábrát).

5. táblázat

Átfogó bordamodul-hitelesítési követelmények

Vizsgálati program	Ejtési magasság (1 %-os pontosság) (mm)	Legkisebb elmozdulás (mm)	Legnagyobb elmozdulás (mm)
1	815	46,0	51,0
2	204	23,5	27,5
3	459	36,0	40,0

5.10. Deréktáji gerincoszlop

- 5.10.1. A deréktáji gerincoszlopot egy 12 mm vastag, $0,205 \pm 0,05$ kg tömegű összekapcsoló lap segítségével kell egy speciális, $3,9 \pm 0,05$ kg tömegű hitelesítési fejdombra erősíteni (lásd a 6. ábrát).
- 5.10.2. A fejdomot és a deréktáji gerincoszlopot fejfel lefelé egy nyakinga ⁽¹⁾ aljára kell erősíteni, a rendszer oldalirányú mozgását lehetővé téve.
- 5.10.3. A nyakinga a nyakingára vonatkozó előírásnak megfelelően egytengelyű gyorsulásmérővel van ellátva (lásd az 5. ábrát).
- 5.10.4. A nyakingát – szabadesésben – olyan magasságból kell leejteni, hogy az inga gyorsulásmérője helyén $6,05 \pm 0,1$ m/s ütközési sebességet lehessen elérni.
- 5.10.5. A nyakingát a nyakingára vonatkozó előírásban meghatározottak szerint (lásd az 5. ábrát) egy erre a célra szolgáló berendezés ⁽²⁾ fékezi le ütközési sebességéből álló helyzetbe, amelynek eredményeként a sebesség-változás-idő előzményadatok az e melléklet 8. ábráján és 6. táblázatában megadott sávba esnek. Valamennyi csatorna adatait az ISO 6487-2000 vagy az SAE J211 (1995. március) szabvány szerint az adatcsatornák rögzítési jellemzőinek megfelelően rögzíteni kell, valamint az ISO 6487:2000 szabvány szerinti CFC 180 vagy az SAE J211:1995 szabvány szerinti CFC 180 használatával digitálisan szűrni kell. Az inga lassulására vonatkozó adatokat az ISO 6487:2000 szabvány szerinti CFC 60 vagy az SAE J211:1995 szabvány szerinti CFC 60 frekvenciaosztály használatával kell szűrni.

6. táblázat

A deréktáji gerincoszlop hitelesítési vizsgálatára vonatkozó ingasebesség-változás-idő sáv

Felső korlát Idő [s]	Sebesség [m/s]	Alsó korlát Idő [s]	Sebesség [m/s]
0,001	0,0	0	-0,05
0,0037	-0,2397	0,0027	-0,425
0,027	-5,8	0,0245	-6,5
		0,03	-6,5

- 5.10.6. A fejdომ legnagyobb behajlási szöge az ingához képest ($d\theta A + d\theta C$ szög a 6. ábrán) 45,0 és 55,0 fok között lehet, és ezt a szöget 39,0 és 53,0 ms között kell elérni.
- 5.10.7. A fejdóm $d\theta A$ és $d\theta B$ szögben mért legnagyobb súlypont-áthelyeződésének (lásd a 6. ábrát) a következőnek kell lennie: az első ingaalap $d\theta A$ szöge $31,0^\circ$ és $35,0^\circ$ között, 44,0 és 52,0 ms között elérve, a hátsó ingaalap $d\theta B$ szöge pedig $0,8 \cdot (d\theta A \text{ szög}) + 2,00$ és $0,8 \cdot (d\theta A \text{ szög}) + 4,50$ között, 44,0 és 52,0 ms között elérve.

⁽¹⁾ A nyakinga megfelel az Amerikai Egyesült Államok Szövetségi Törvénykönyve 49 CFR V. fejezete 572.33 részének (10-1-00 kiadás) (lásd még az 5. ábrát).

⁽²⁾ 6 colos méhsejtszerkezet használata ajánlott (lásd az 5. ábrát).

- 5.10.8. A deréktáji gerincoszlop terhelése a gerincscsatorna feszítésének változtatásával módosítható.
- 5.11. Has
- 5.11.1. A próbababát egy lapos, vízszintes, kemény felületre ültetik hátsó megtámasztás nélkül. A mellkast függőlegesen, míg a karokat és a lábakat vízszintesen kell elhelyezni.
- 5.11.2. Az ütközőtest egy $23,4 \pm 0,2$ kg tömegű és $152,4 \pm 0,25$ mm átmérőjű, 12,7 mm élsugarú inga ⁽¹⁾. Az ütközőtest nyolc huzallal van felfüggesztve egy merev pántra úgy, hogy az ütközőtest középvonala legalább 3,5 m-rel a merev pánt alatt legyen (lásd a 4. ábrát).
- 5.11.3. Az ütközőtest az ütközés irányába érzékelő gyorsulásmérővel van felszerelve, amely az ütközőtest tengelyén helyezkedik el.
- 5.11.4. Az inga vízszintes „kartámasz” ütközőtest-felülettel van felszerelve, melynek tömege $1,0 \pm 0,01$ kg. Az ütközőtest teljes tömege a kartámasz-felülettel együtt $24,4 \pm 0,21$ kg. A merev „kartámasz” 70 ± 1 mm magas, 150 ± 1 mm széles, és legalább 60 mm-re be kell nyomódnia a hasba. Az inga középvonala egybeesik a „kartámasz” közepével.
- 5.11.5. Az ütközőtestnek szabadon ki kell lengenie a próbabábu hasa felé, $4,0 \pm 0,1$ m/s ütközési sebességgel.
- 5.11.6. Az ütközés iránya merőleges a próbabábu azon tengelyére, amely elülső és hátsó oldala között húzódik, és az ütközőtest tengelye egy vonalba esik a középső hasi erő-jeladó közepével.
- 5.11.7. Az ütközőtest által kifejtett erő csúcserőértékének – amely a következő művelettel számítható ki: ütközőtest gyorsulása, az ISO 6487:2000 szabvány szerinti CFC 180 frekvenciaosztálynál szűrve, szorozva az ütközőtest/kartámasz tömegével – 4,0 és 4,8 kN között kell lennie, és ezt az értéket 10,6 és 13,0 ms között kell elérni.
- 5.11.8. A hasra szerelt három erő-jeladó által mért erő-idő előzményadatokat össze kell adni, és az ISO 6487:2000 szabvány szerinti CFC 600 frekvenciaosztálynál meg kell szűrni. Az eredményül kapott csúcserőnek 2,2 és 2,7 kN között kell lennie, és ezt az értéket 10,0 és 12,3 ms között kell elérni.
- 5.12. Medence
- 5.12.1. A próbababát egy lapos, vízszintes, kemény felületre ültetik hátsó megtámasztás nélkül. A mellkast függőlegesen, míg a karokat és a lábakat vízszintesen kell elhelyezni.
- 5.12.2. Az ütközőtest egy $23,4 \pm 0,2$ kg tömegű és $152,4 \pm 0,25$ mm átmérőjű, 12,7 mm élsugarú inga ⁽²⁾. Az ütközőtest nyolc huzallal van felfüggesztve egy merev pántra úgy, hogy az ütközőtest középvonala legalább 3,5 m-rel a merev pánt alatt legyen (lásd a 4. ábrát).
- 5.12.3. Az ütközőtest az ütközés irányába érzékelő gyorsulásmérővel van felszerelve, amely az ütközőtest tengelyén helyezkedik el.
- 5.12.4. Az ütközőtestnek szabadon ki kell lengenie a próbabábu medencéje felé, $4,3 \pm 0,1$ m/s ütközési sebességgel.
- 5.12.5. Az ütközés iránya merőleges a próbabábu azon tengelyére, amely elülső és hátsó oldala között húzódik, és az ütközőtest tengelye egy vonalba esik a H pontot fedő hátlap közepével.
- 5.12.6. Az ütközőtest által kifejtett erő csúcserőértékének – amely a következő művelettel számítható ki: ütközőtest gyorsulása, az ISO 6487:2000 szabvány szerinti CFC 180 frekvenciaosztálynál szűrve, szorozva az ütközőtest tömegével – 4,4 és 5,4 kN között kell lennie, és ezt az értéket 10,3 és 15,5 ms között kell elérni.
- 5.12.7. A szeméremizületre ható erőnek az ISO 6487:2000 szabvány szerinti CFC 600 frekvenciaosztálynál szűrve 1,04 és 1,64 kN között kell lennie, és ezt az értéket 9,9 és 15,9 ms között kell elérni.

⁽¹⁾ Az inga megfelel az Amerikai Egyesült Államok Szövetségi Törvénykönyve 49 CFR V. fejezete 572.36(a) részének (10-1-00 kiadás) (lásd még a 4. ábrát).

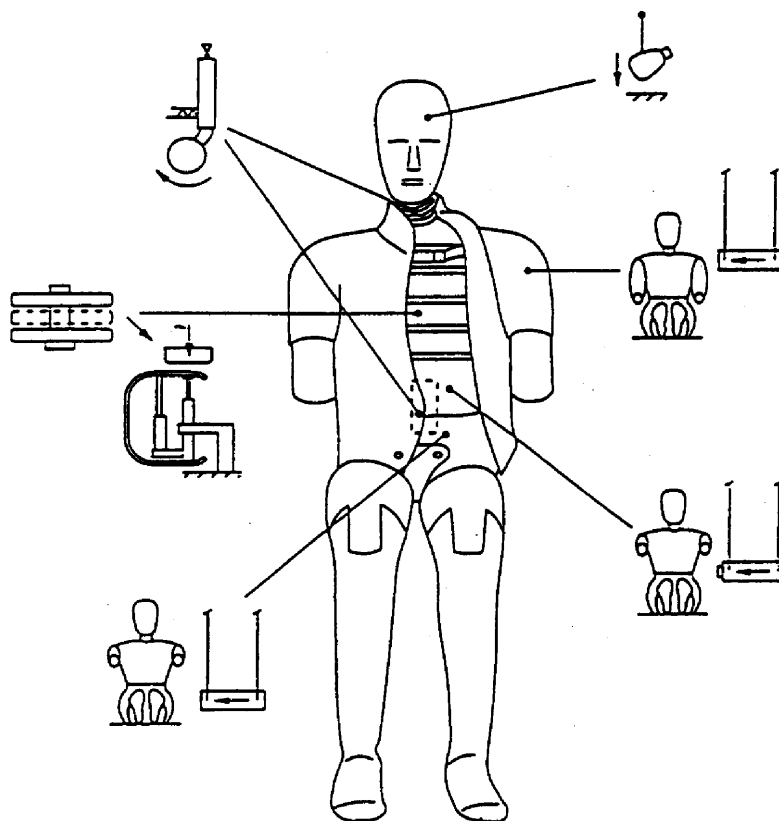
⁽²⁾ Az inga megfelel az Amerikai Egyesült Államok Szövetségi Törvénykönyve 49 CFR V. fejezete 572.36(a) részének (10-1-00 kiadás) (lásd még a 4. ábrát).

5.13. Lábak

5.13.1. A lábakra vonatkozóan nincs meghatározva dinamikus hitelesítési eljárás.

3. ábra

Az oldalirányú ütközés vizsgálatához használt próbabábu hitelesítési vizsgálatának beállításai (áttekintés)

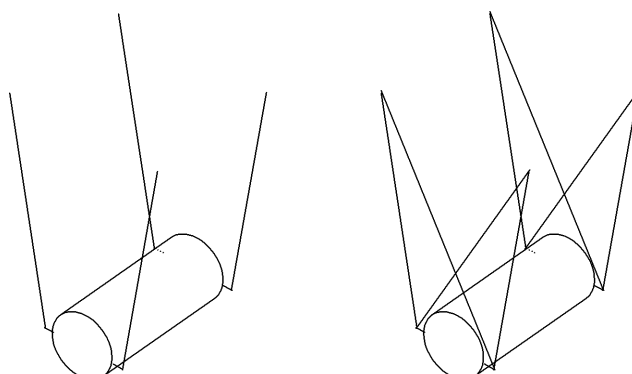

4. ábra

A 23,4 kg-os ingás ütközőtest felfüggesztése

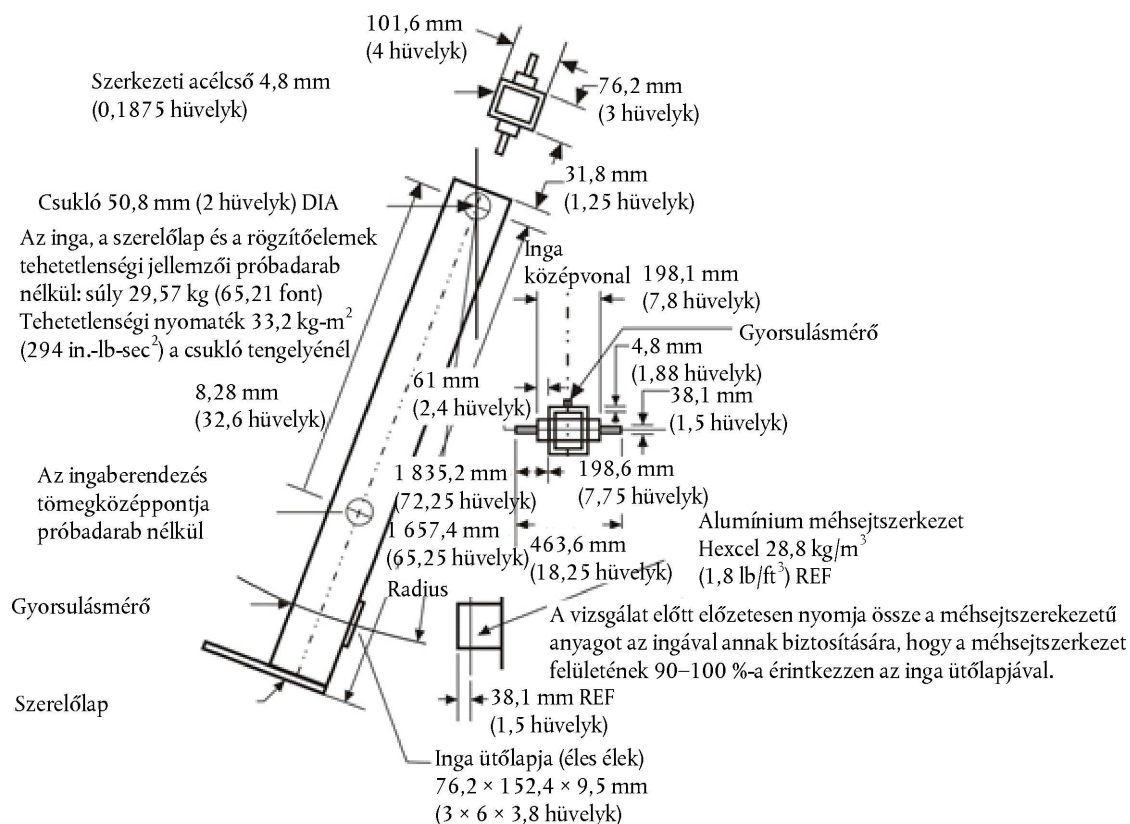
bal: négyhuzalos felfüggesztés (keresztvonalok nélkül)

jobb: nyolchuzalos felfüggesztés

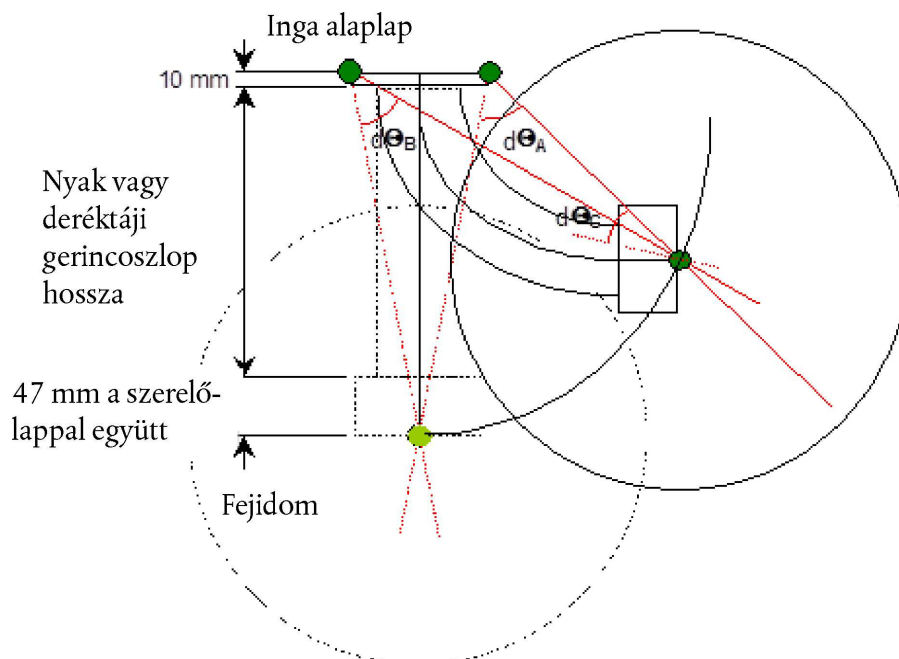
5. ábra

A nyak hitelesítési vizsgálatára vonatkozó ingalassulás-idő sáv

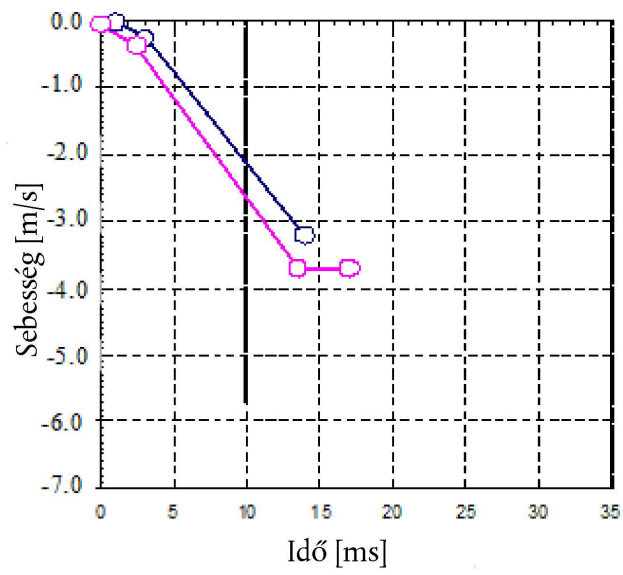
6. ábra

A deréktáji gerincoszlop hitelesítési vizsgálatára vonatkozó ingalassulás-idő sáv

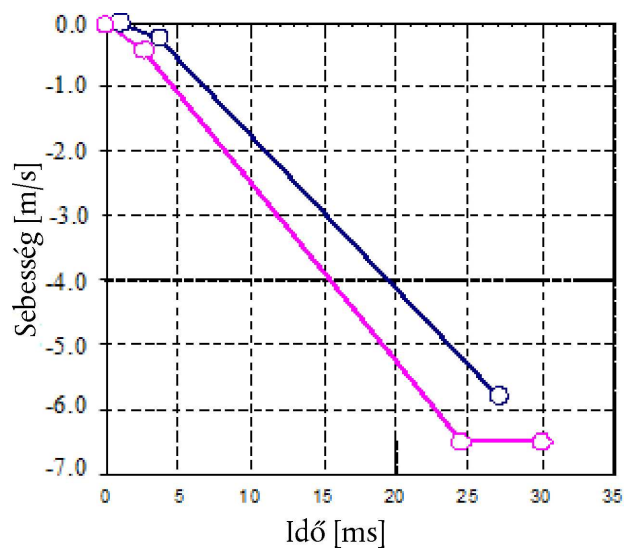
7. ábra

A nyak hitelesítési vizsgálatára vonatkozó ingasebesség-változás-Idő sáv

8. ábra

A deréktáji gerincoszlop hitelesítési vizsgálatára vonatkozó ingasebesség-változás-Idő sáv

7. MELLÉKLET

AZ OLDALIRÁNYÚ ÜTKÖZÉS VIZSGÁLATÁHOZ HASZNÁLT PRÓBABÁBU ELHELYEZÉSE

1. ÁLTALÁNOS ADATOK

- 1.1. Az ezen előírás 6. mellékletében meghatározott oldalirányú ütközés vizsgálatához használt próbabábut a következő beállításokkal kell elhelyezni.

2. LÉTESÍTMÉNY

- 2.1. Állítsa be a térd és a boka ízületeit úgy, hogy ha a lábak vízszintesen ki vannak nyújtva, megtámasszák a láb alsó részét és a lábfejet (beállítás: 1–2 g).
- 2.2. Ellenőrizze, hogy a próbabábu beállítása megfelel-e a kiválasztott ütközési irányoknak.
- 2.3. A próbabábura alakra szabott, pamutsztreccs anyagból készült, a lábakra közepéig érő nadrágot kell, és egy alakra szabott pamutsztreccs anyagból készült rövid ujjú inget lehet adni.
- 2.4. A lábfejekre húzzon cipőt.
- 2.5. Helyezze a próbabábut az ütköztetett oldal szélső első ülésére az oldalirányú ütközés vizsgálati eljárására vonatkozó előírások szerint.
- 2.6. A próbabábu szimmetriásíkjának egybe kell esnie a megadott ülőhely függőleges középsíkjával.
- 2.7. A próbabábu medencéjét úgy kell elhelyezni, hogy a bábu H pontjain áthaladó oldalon merőleges legyen az ülés hosszirányú középsíkjára. A próbabábu H pontjain áthaladó vonalnak vízszintesnek kell lennie, ± 2 fok legnagyobb dőléssel (¹).

A próbabábu medencéjének a próbabábu H pontjának H ponthoz viszonyított megfelelő helyzete az ES-2 medence mindkét oldalán a H pont hátlapba fúrt M_3 lyukak használatával ellenőrizhető. Az M_3 lyukak jelölése: „Hm”. A „Hm” helyzetnek a H pont próbabábu H pontja körüli 10 mm-es sugarú körbe kell esnie.

A próbabábu medencéjének megfelelő helyzete

- 2.8. A törzs felső részét előre kell dönteni, majd határozottan hátra kell dönteni az üléstámlára (lásd az 1. l. l. jegyzetet). A próbabábu vállait teljesen hátra kell nyomni.
- 2.9. A bábu ülőhelyétől függetlenül a felkarnak és a törzs-kar referenciavonalának mindkét oldalon $40^\circ \pm 5^\circ$ -os szöveget kell bezárnia. A törzs-kar referenciavonala a bordák elülső felületét érintő sík és a próbabábu karját magába foglaló függőleges hosszirányú sík metszéspontjaként definiálható.
- 2.10. Ha a próbabábut a vezetőülésbe ülteti, helyezze a bábu jobb lábfejét – a medence vagy a törzs mozgata nélkül – a nem lenyomott gázpedálra úgy, hogy a sarka a lehető legtávolabb támaszkodjon a padlóra. A bal lábfejet állítsa be az alsó lábszárra merőlegesen úgy, hogy a sarok ugyanazon az oldalon támaszkodjon a padlóra, mint a jobb sarok. Állítsa be a próbabábu térdeit úgy, hogy a külső felületük 150 ± 10 mm távolságban legyen a bábu szimmetriásíkjától. Ha lehetséges, a fenti értékek megtartása mellett úgy helyezze el a bábu combjait, hogy azok érintkezzenek az üléspárnával.
- 2.11. Egyéb ülőhelyek esetében – a medence vagy a törzs mozgata nélkül – helyezze a próbabábu sarkait a padlóra, amilyen messze csak lehetséges, úgy, hogy az üléspárnát a láb súlya által okozott összenyomódásnál nagyobb mértékben nem nyomja be. Állítsa be a próbabábu térdeit úgy, hogy a külső felületük 150 ± 10 mm távolságban legyen a bábu szimmetriásíkjától.

⁽¹⁾ A próbabábut a mellkason és a medencén dőlésérzékelőkkel lehet felszerelni. Ezek az eszközök segítséget nyújtanak a kívánt helyzet elérésében.

8. MELLÉKLET

RÉSZLEGES VIZSGÁLAT

1. CÉL

A vizsgálatok célja annak igazolása, hogy a módosított jármű legalább ugyanazokkal (vagy még jobb) az energiaelnyelési jellemzőkkel rendelkezik, mint az ezen előírás szerint jóváhagyott járműtípus.
2. ELJÁRÁSOK ÉS SZERELÉSEK
  - 2.1. Referenciavizsgálatok
    - 2.1.1. A jármű jóváhagyásakor vizsgált eredeti párnázóanyagokat be kell szerelni a jóváhagyandó jármű új oldalszerkezetébe, és két dinamikus vizsgálatot kell elvégezni két különböző ütközőtesttel (1. ábra).
      - 2.1.1.1. Az alábbi 3.1.1. szakaszban meghatározott fejidomra szerelt ütközőtestnek 24,1 km/h sebességgel bele kell ütköznie abba a területbe, amelynek az EUROSID próbabábu feje ütközött a jármű jóváhagyásakor. A vizsgálati eredményt rögzíteni kell, a fej terhelési kritériumát pedig ki kell számítani. Azonban a vizsgálatot nem szabad elvégezni, ha az ezen előírás 4. mellékletében leírt vizsgálati eljárás során: nem volt fejérintkezés vagy a fej csak az ablaküveggel érintkezett, feltéve, hogy az ablaküveg nem rétegelt üvegből készült.
      - 2.1.1.2. Az alábbi 3.2.1. szakaszban meghatározott testidomra szerelt ütközőtestnek 24,1 km/h sebességgel bele kell ütköznie abba az oldalsó területbe, amelynek az EUROSID próbabábu válla, karja és mellkasa ütközött a jármű jóváhagyásakor. A vizsgálati eredményt rögzíteni kell, a fej terhelési kritériumát pedig ki kell számítani.
    - 2.2. Jóváhagyási vizsgálat
      - 2.2.1. A jármű új oldalszerkezetébe be kell szerelni a jóváhagyás kiterjesztésekor bemutatott új párnázóanyagokat, ülést stb., és a fenti 2.1.1.1., valamint 2.1.1.2. szakaszban előírt vizsgálatokat meg kell ismételni. Az új eredményeket rögzíteni kell, és a fej terhelési kritériumát ki kell számítani.
        - 2.2.1.1. Amennyiben a két jóváhagyási vizsgálat eredményei alapján a fej terhelési kritériumára kiszámított érték kisebb, mint a referenciavizsgálatok során kapott HPC értéke (melyeket az eredeti típusnál jóváhagyott párnázóanyagokkal vagy ülésekkel hajtottak végre), a kiterjesztést meg kell adni.
        - 2.2.1.2. Amennyiben a fej terhelési kritériumára kiszámított új érték nagyobb, mint a referenciavizsgálatok során kapott HPC-érték, egy új, teljes mértékű vizsgálatot kell végezni (a javasolt párnázóanyagok, ülések stb. használatával).
  3. VIZSGÁLATI BERENDEZÉS
    - 3.1. Fejidom-ütközőtest (2. ábra)
      - 3.1.1. Ez a készülék egy teljes mértékben irányítható, merev lineáris ütközőtestből áll, melynek tömege 6,8 kg. Ütközési felülete félgömb alakú, melynek átmérője 165 mm.
      - 3.1.2. A fejidomot két gyorsulásmérővel és egy sebességmérő berendezéssel kell felszerelni, melyek mindegyike az ütközés irányában képes mérni az értékeket.
    - 3.2. Testtömbre szerelt ütközőtest (3. ábra)
      - 3.2.1. Ez a készülék egy teljes mértékben irányítható, merev lineáris ütközőtestből áll, melynek tömege 30 kg. Méreteit és keresztirányú szelvényét a 3. ábra mutatja be.
      - 3.2.2. A testtömböt két gyorsulásmérővel és egy sebességmérő berendezéssel kell felszerelni, melyek mindegyike az ütközés irányában képes mérni az értékeket.

9. MELLÉKLET

ELJÁRÁSOK AZ ELEKTROMOS ENERGIÁVAL MŰKÖDTETETT JÁRMŰVEK UTASAINAK NAGYFESZÜLT-SÉGGEL ÉS KIÖMLŐ ELEKTROLITOKKAL SZEMBENI VÉDELMÉNEK VIZSGÁLATÁRA

E melléklet az 5.3.7. szakasz elektromos biztonsági követelményeinek való megfelelés igazolására szolgáló vizsgálati eljárásokat írja le. A szigetelési ellenállás mérésére szolgáló, alábbiakban leírt eljárásnak megfelelő alternatívája például a megohmméterrel vagy oszcilloszkóppal végzett mérés. Ebben az esetben lehetséges, hogy ki kell kapcsolni a fedélzeti szigetelésiellenállás-figyelő rendszert.

A jármű ütközésvizsgálatának elvégzése előtt a nagyfeszültségű sín feszültségét (V_b) (lásd az 1. ábrát) meg kell mérni és fel kell jegyezni annak ellenőrzésére, hogy az a jármű gyártó által megadott üzemi feszültségén belül esik-e.

1. A VIZSGÁLATI ELRENDEZÉS ÉS BERENDEZÉS

Nagyfeszültségű megszakító funkció alkalmazása esetén a méréseket a megszakító funkciót betöltő berendezés mindkét oldalán el kell végezni.

Ha azonban a nagyfeszültségű megszakító a REESS vagy az energiaátalakító rendszer szerves részét képezi, és a REESS vagy az energiaátalakító rendszer nagyfeszültségű sínének IPXXB fokozatú a védelme az ütéspróba után, a méréseket csak a megszakító funkciót betöltő berendezés és a villamos terhelés között lehet elvégezni.

Az e vizsgálatához használt voltmérőnek egyenáramú értékeket kell mérnie, és legalább 10 M Ω belső ellenállással kell rendelkeznie.

2. A FESZÜLTSGMÉRÉS SORÁN A KÖVETKEZŐ UTASÍTÁSOKAT LEHET KÖVETNI.

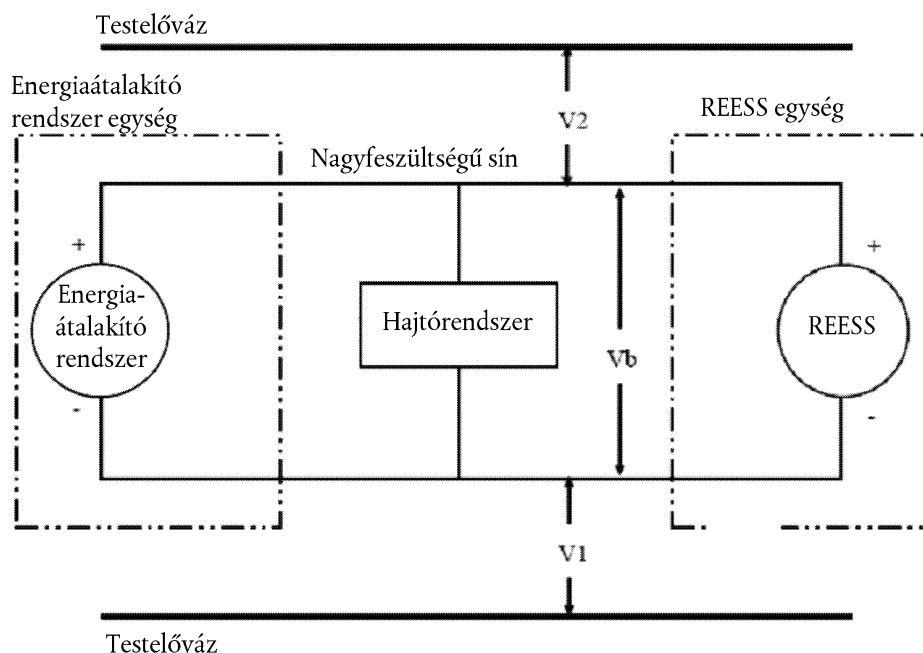
Az ütéspróba után meg kell határozni a nagyfeszültségű sín feszültségeit (V_b , V_1 , V_2) (lásd az 1. ábrát).

A feszültségmérést az ütközés után legkorábban 5 másodperccel és legkésőbb 60 másodperccel kell elvégezni.

Ez az eljárás nem alkalmazandó, ha a vizsgálatot olyan feltételek mellett végzik, amelyek szerint az elektromos erőátviteli rendszer nincs feszültség alatt.

1. ábra

V_b , V_1 , V_2 mérése

3. ÉRTÉKELÉSI ELJÁRÁS ALACSONY ELEKTROMOS ENERGIA ESETÉBEN

Az ütközés előtt az S_1 kapcsolót és az R_c ismert kisütő ellenállást párhuzamosan a megfelelő kapacitáshoz kell csatlakoztatni (lásd a 2. ábrát).

Az ütközés után legkorábban 5 másodperccel és legkésőbb 60 másodperccel zárni kell az S_1 kapcsolót, valamint meg kell mérni és fel kell jegyezni a V_b feszültséget és az I_c áramerősséget. A V_b feszültség és az I_c áramerősség szorzatát integrálni kell az idő függvényében, az S_1 kapcsoló zárásának pillanatától (t_c) addig a pillanatig, amikor a V_b feszültség a nagyfeszültség 60 V DC küszöbe alá esik (t_i). Az így kapott integrál az összenergia (TE) joule-ban kifejezve.

$$a) TE = \int_{t_c}^{t_i} V_b \times I_c dt$$

Ha a V_b -t az ütközés után 5–60 másodperccel megméri, az X kondenzátorok kapacitását (C_x) pedig a gyártó megadja, az összenergiát (TE) a következő képlettel kell kiszámítani:

$$b) TE = 0,5 \times C_x \times (V_b^2 - 3\ 600)$$

Ha a V_1 -et és a V_2 -t (lásd az 1. ábrát) az ütközés után 5–60 másodperccel megméri, az Y kondenzátorok effektív kapacitását (C_{y1} , C_{y2}) pedig a gyártó megadja, az összenergiákat (TE_{y1} , TE_{y2}) a következő képletekkel kell kiszámítani:

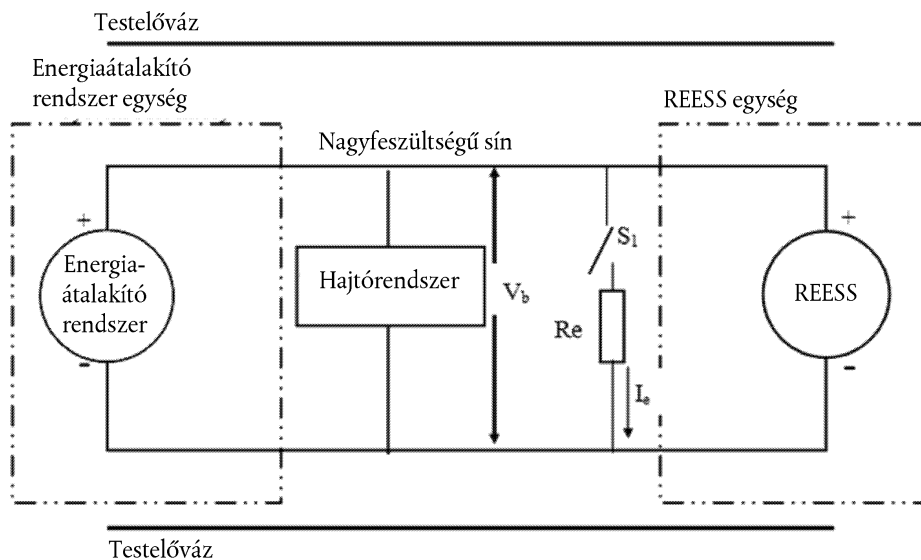
$$c) TE_{y1} = 0,5 \times C_{y1} \times (V_1^2 - 3\ 600)$$

$$TE_{y2} = 0,5 \times C_{y2} \times (V_2^2 - 3\ 600)$$

Ez az eljárás nem alkalmazandó, ha a vizsgálatot olyan feltételek mellett végzik, amelyek szerint az elektromos erőátviteli rendszer nincs feszültség alatt.

2. ábra

Pl. a nagyfeszültségű sín X kondenzátorokban tárolt energiájának mérése

4. FIZIKAI VÉDELEM

A jármű ütközésvizsgálata után a nagyfeszültségű alkatrészek körül található összes részt szerszám nélkül fel kell nyitni, szét kell szerelni vagy el kell távolítani. Valamennyi megmaradó szomszédos részt a fizikai védelem részének kell tekinteni.

Az e melléklet függelékének ábráján bemutatott ízelt ujjutánzatot a villamos biztonság értékelése céljából $10 \text{ N} \pm 10 \%$ vizsgálati erővel be kell dugni a fizikai védelmen található minden kis résbe vagy nyílásba. Ha az ízelt ujjutánzat részben vagy egészben behatol a fizikai védelembe, az ízelt ujjutánzatot valamennyi alább meghatározott helyzetben meg kell vizsgálni.

A kinyújtott állásból kiindulva az ízelt ujjutánzat mindkét ujjpercét fokozatosan be kell hajlítani a szomszédos ujjperc tengelyéhez viszonyítva 90° -ig, és minden lehetséges helyzetét ki kell próbálni.

A belső villamos érintésvédelmi elválasztók a burkolat részeinek tekintendők.

Szükség esetén egy alkalmas lámpával sorba kötött kisfeszültségű (legalább 40 V-os, de legfeljebb 50 V-os) áramforrást kell bekötni az ízelt ujjutánzat és az érintésvédelmi elválasztón vagy burkolaton belüli, nagyfeszültség alatt álló részek közé.

4.1. Elfogadási kritériumok

Amennyiben az e melléklet függelékének ábráján bemutatott ízelt ujjutánzat nem érint nagyfeszültség alatt álló részeket, úgy kell tekinteni, hogy az 5.3.7.1.3. szakasz követelményei teljesülnek.

Szükség esetén tükörrel vagy száloptikás készülékkel ellenőrizhető, hogy az ízelt ujjutánzat hozzáér-e a nagyfeszültségű sínekhez.

Ha ezt a követelményt az ízelt ujjutánzat és a nagyfeszültség alatt álló részek jelző áramkörös vizsgálatával ellenőrzik, a lámpa nem gyulladhat fel.

5. SZIGETELÉSI ELLENÁLLÁS

A nagyfeszültségű sín és a testelőváz közötti szigetelési ellenállás követelményének való megfelelést méréssel vagy mérés és számítás kombinációjával lehet igazolni.

Amennyiben a szigetelési ellenállás igazolása méréssel történik, a következő utasításokat kell követni.

Mérjük meg és jegyezzük fel a nagyfeszültségű sín negatív és pozitív pólusa közötti feszültséget (V_b) (lásd az 1. ábrát);

mérjük meg és jegyezzük fel a nagyfeszültségű sín negatív pólusa és a testelőváz közötti feszültséget (V_1) (lásd az 1. ábrát);

mérjük meg és jegyezzük fel a nagyfeszültségű sín pozitív pólusa és a testelőváz közötti feszültséget (V_2) (lásd az 1. ábrát);

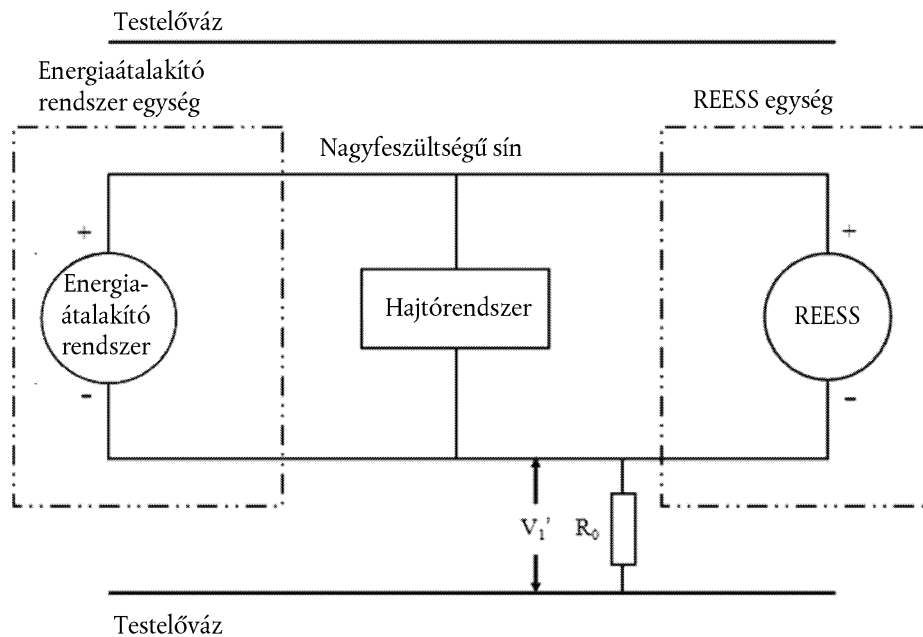
ha V_1 nagyobb, mint V_2 , kapcsoljunk egy ismert értékű ellenállást (R_o) a nagyfeszültségű sín negatív pólusa és a testelőváz közé. Ha az R_o -t az áramkörbe illesztettük, mérjük meg és jegyezzük fel a nagyfeszültségű sín negatív pólusa és a jármű testelőváza közötti feszültséget (V_1') (lásd a 3. ábrát). Számoljuk ki a szigetelési ellenállást (R_i) az alábbi képlettel.

$$R_i = R_o \cdot (V_b / V_1' - V_b / V_1) \text{ vagy } R_i = R_o \cdot V_b \cdot (1 / V_1' - 1 / V_1)$$

Az R_i értéket – mely az elektromos szigetelési ellenállás értéke ohmban (Ω) – osszuk el a nagyfeszültségű sín voltban kifejezett üzemi feszültségével (V).

$$R_i (\Omega/V) = R_i (\Omega) / \text{üzemi feszültség (V)}$$

3. ábra

 V_1' mérése

Ha V_2 nagyobb mint V_1 , kapcsoljunk egy ismert értékű ellenállást (R_o) a nagyfeszültségű sín pozitív pólusa és a testelőváz közé. Ha az R_o -t az áramkörbe illesztettük, mérjük meg és jegyezzük fel a nagyfeszültségű sín pozitív pólusa és a testelőváz közötti feszültséget (V_2') (lásd a 4. ábrát).

Számoljuk ki a szigetelési ellenállást (R_i) az alábbi képlettel.

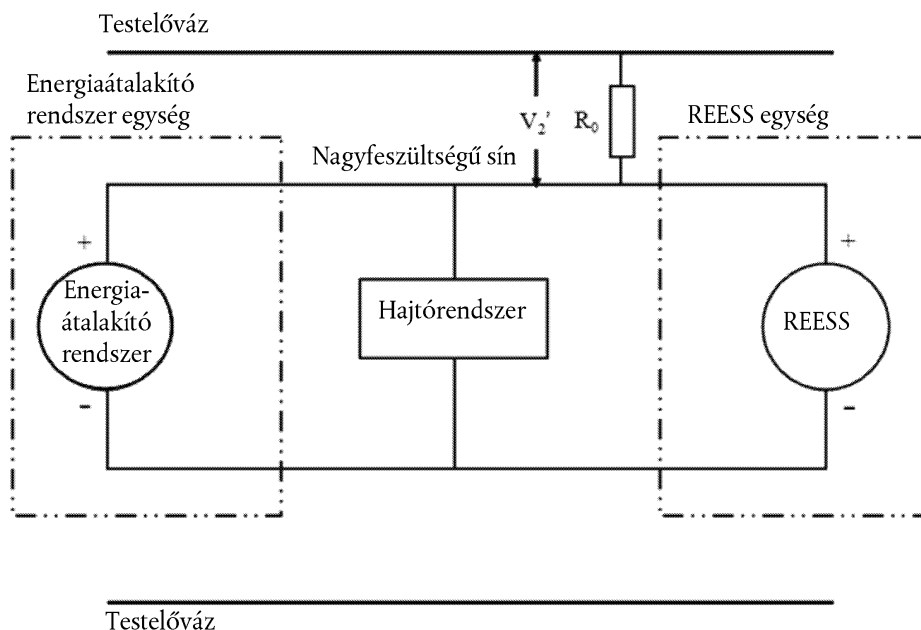
$$R_i = R_o \cdot (V_b/V_2' - V_b/V_2) \text{ vagy } R_i = R_o \cdot V_b \cdot (1/V_2' - 1/V_2)$$

Az R_i értéket – mely az elektromos szigetelési ellenállás értéke ohmban (Ω) – osszuk el a nagyfeszültségű sín voltban kifejezett üzemi feszültségével (V).

$$R_i (\Omega/V) = R_i (\Omega) / \text{üzemi feszültség (V)}$$

$$R_i = R_o \cdot (V_b/V_2' - V_b/V_2) \text{ vagy } R_i = R_o \cdot V_b \cdot (1/V_2' - 1/V_2)$$

4. ábra

 V_2' mérése

Megjegyzés: R_0 , az ismert ellenállás értéke (Ω) megközelítőleg a kívánt legkisebb szigetelési ellenállásnak (Ω/V) és a jármű üzemi feszültségének (V) a szorzata (a megengedett eltérés $\pm 20\%$). Nem szükséges, hogy az R_0 értéke pontosan egyenlő legyen a szorzattal, mivel a képletek bármely R_0 -ra érvényesek. A megadott sávba eső R_0 -nak azonban jó felbontást kell eredményeznie a feszültségmérések során.

6. ELEKTROLIT KIÖMLÉSE

A fizikai védelmet szükség esetén megfelelő bevonattal kell ellátni, hogy az ütéspróba után meg lehessen állapítani, hogy kiömlött-e elektrolit a REESS-ből.

Minden kiömlő folyadékot elektrolitnak kell tekinteni, hacsak a gyártó nem biztosít módszert a különböző kiömlő folyadékok megkülönböztetésére.

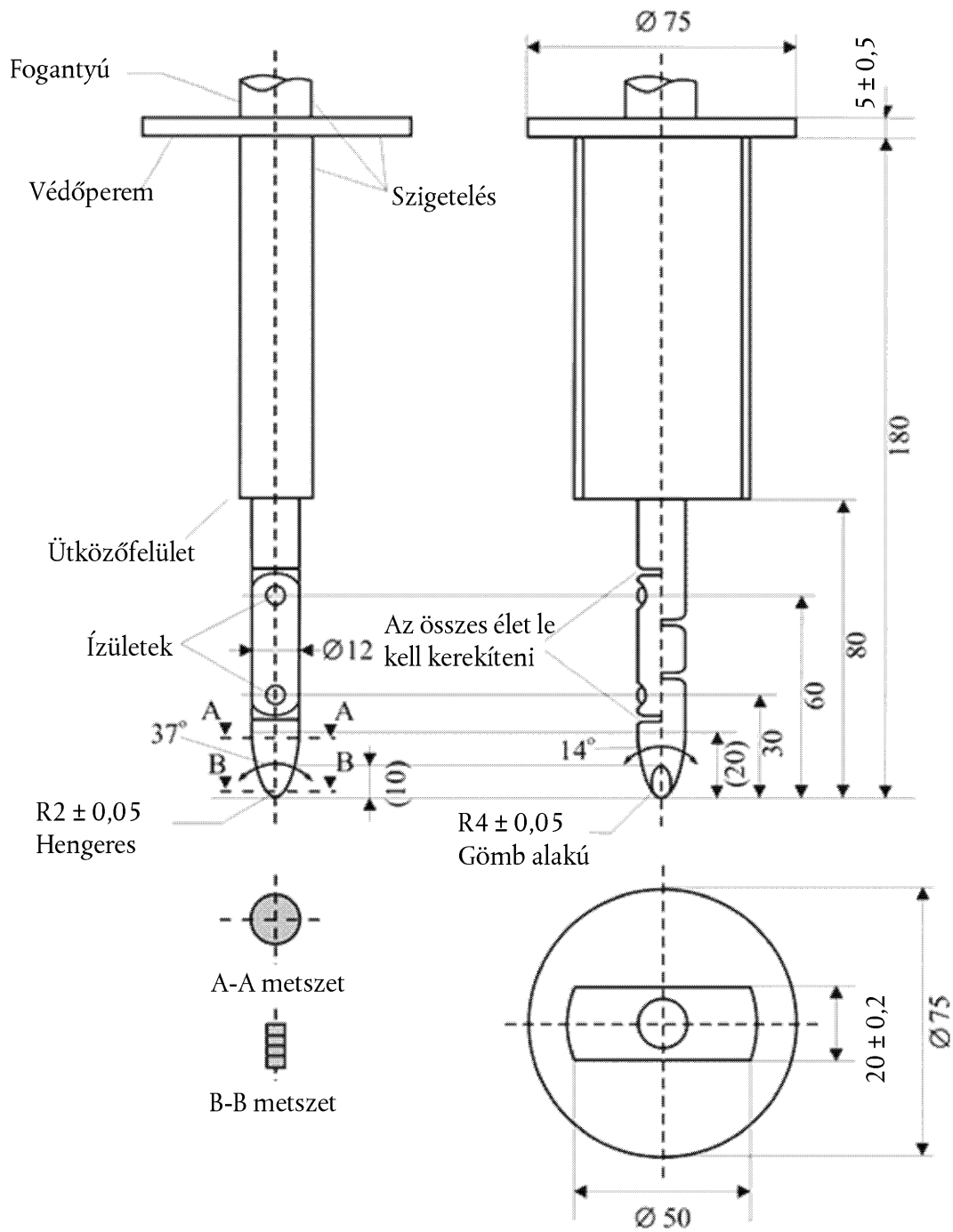
7. A REESS RÖGZÍTÉSÉNEK MEGFELELŐSÉGÉT SZEMREVÉTELEZÉSSEL KELL ELDÖNTENI.

Függelék

ÍZELT UJJUTÁNZAT (IPXXB FOKOZAT)

Ábra

Ízelt ujjutánzat

Alapanyag: fém, eltérő rendelkezés hiányában.

Hosszméreték mm-ben.

Mérettűrések (ha nincs külön tűrés megadva):

- a) szögeknél: $0/- 10^\circ$;
- b) hosszméreteknél:
  - i. 25 mm-ig: $0/- 0,05$ mm;
  - ii. 25 mm felett: $\pm 0,2$ mm.

Mindkét ízületnek képesnek kell lennie ugyanabban a síkban és ugyanabban az irányban 90° -os szögben hajolnia, 0 és $+ 10^\circ$ közötti tűréssel.

ISSN 1977-0731 (elektronikus kiadás)
ISSN 1725-5090 (nyomtatott kiadás)

Az Európai Unió Kiadóhivatala
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

HU